

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการสร้างบทและ
กำกับละครเพลงเรื่อง เจ้าหญิงโขกพนมดี
The Narrative of Eastern History and Archaeology
through playwriting and directing: Princess Khok Phanom di
The musical

สัณห์ไชญ์ เอื้อศิลป์

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้
(เงินอุดหนุนรัฐบาล)
มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

สัญญาเลขที่ ๔/ ๒๕๕๙

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกผ่านการสร้างบทและ
กำกับละครเพลงเรื่อง เจ้าหญิงโขกพนมดี

The Narrative of Eastern History and Archaeology
through playwriting and directing: Princess Khok Phanom di
The musical

สันทิไชญ์ เอื้อศิลป์

คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยบูรพา ผ่านสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เลขที่สัญญา 4/2559

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาวศุภาศินี บุญเกาะ ผู้ช่วยนักวิจัยที่ช่วยกันศึกษาค้นคว้า และทำงานสร้างสรรค์กันจนผลงานชิ้นนี้สำเร็จและเห็นแนวทางการพัฒนาในอนาคต ขอขอบคุณนาย จิรวัดน์ ชาญเขียว ผู้พัฒนาบทละครและช่วยกำกับการแสดง อาจารย์ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน นายธนพล ปิ่นแก้ว าสาววิชาษา แซ่อ้อย ตลอดจนนักแสดง ทีมงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทำให้ งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการสร้างบทและการกำกับละครเพลงเรื่อง “เจ้าหญิงโคกพนมดี” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์บทละครและกำกับการแสดงรูปแบบละครเพลงจากประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และใช้กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะการละครเป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักในจิตวิญญาณของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีโคกพนมดีจากเอกสารวิชาการต่างๆ ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาสร้างบทสำหรับการแสดงในพิพิธภัณฑ์ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลต่าง ๆ มาเรียบเรียงและวิเคราะห์เพื่อนำมาพัฒนาบทละคร ผลการวิจัยพบว่าวิธีการสร้างบทละครจากข้อมูลประวัติศาสตร์ การดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมสามารถนำมาสร้างบทและพัฒนาตัวละครเช่น ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์กระดูกที่ขุดค้นพบ ทำให้ทราบว่าตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีมีอายุ 35 ปี หลักฐานที่ปรากฏเกี่ยวกับเครื่องประดับและเครื่องใช้นำมาสร้างเครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า และอุปกรณ์ประกอบการแสดง ผู้วิจัยใช้วิธีการถ่ายภาพนำมาเพื่อค้นหาลักษณะทางกายภาพของตัวละคร บทละครประกอบด้วย 3 ฉาก โดยมีแก่นของเรื่องคืออนาคตที่ยั่งยืนมาจากรากที่แข็งแรง โดยมีตัวละครอภิวัดน์เป็นตัวละครหลัก ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีเป็นตัวละครปะทะ และมีตัวละครปันเป็นตัวละครสนับสนุน โดยผ่านการกำกับการแสดงด้วยแนวคิดความจริงที่ไม่จริง ความไม่จริงที่จริงเพื่อเล่าเรื่องในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This research entitled The Narrative of Eastern History and Archaeology through Playwriting and Directing: Princess Khok Phanom di the Musical, aimed to create play script as well as a theatre production from the original script of Eastern Thailand history and archaeology, which applied artistic creation procedure to raise awareness and spirit engagement of Eastern Thailand community. The qualitative research methods were conducted by in-depth interview and field trip, together with, historical and archeological documents of Khok Phanom di for composing play scripts to exhibit in the museum. The study found that play composition from historical, livelihood, and cultural records were enabled to compose play scripts and develop characters; such as an analysis of explored skeletons conveyed the Princess Khok Phanom di's age, which was 35 years old. The evidence such as accessories and housewares were brought to costume design; meanwhile, make-up design and theatre props design were photographed to explore characters. Plays, moreover, were consisted of 3 scenes, whereby the theme was "sustainable future came from the robust roots". 3 characters were designated; Apiwat as the leading character; Princess Khok Phanom di as the antagonist; and Pan as the supporting character. The concept of the play directing was "Untrue Truth" to narrate the story in the Museum of Eastern History and Archeology, Center of Arts and Culture, Burapha University.

สารบัญเรื่อง

	หน้าที่
บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	2
ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวคิดของการวิจัย	2
วิธีดำเนินการวิจัย	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
การศึกษาประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเพื่อการสร้างบทละคร	15
ประวัติศาสตร์ภาคตะวันออก	15
แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี	15
เจ้าแม่โคกพนมดี	27
การสร้างและการพัฒนาบทละครเพลงเรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดี	30
การกำหนดพื้นที่ สถานที่ในการจัดแสดง	30
การเล่าเรื่องเจ้าแม่โคกพนมดี	34
ผลการศึกษา: การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออก	57
ผ่านการสร้างบทและการกำกับการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์	
แนวคิดในการกำกับการแสดง	58
ทีมงานและนักแสดง	62
การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ภาคตะวันออก	63
ผ่านการกำกับการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์	
บทสรุป	100
สรุปผลการวิจัย	105
การศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี	105
การสร้างบทละคร	108
การจัดการเสวนาหลังชมการแสดง	116
แบบสอบถามจากผู้ชมหลังจบการแสดง	119
การอภิปรายผลการวิจัย	121
ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	123
รายงานการเงิน	125

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้าที่
ภาคผนวก	126
ภาคผนวก ก สื่อประชาสัมพันธ์	127
ภาคผนวก ข ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง	136
ภาคผนวก ค บทละครฉบับสมบูรณ์	148
ภาคผนวก ง โน้ตเพลงประกอบละครเพลงเรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดี	167
ประวัตินักวิจัย	181

สารบัญภาพ

	หน้าที่
ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงทะเลโบราณและที่ตั้งชุมชนสมัยทวารวดี	17
ภาพที่ 2.2 ผังของเนินดินโคกพนมดี	18
ภาพที่ 2.3 ภาพภาชนะดินเผาจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี	19
ภาพที่ 2.4 ภาพฉนวนกระดูกจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี	20
ภาพที่ 2.5 ภาพเบ็ดตกปลาทำจากกระดูก ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี	20
ภาพที่ 2.6 ภาพขวานหินขัดจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี	21
ภาพที่ 2.7 ภาพสร้อยคอเปลือกหอยรูปตัว I จากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี	21
ภาพที่ 2.8 ลูกปัดหอยที่ทำเป็นแผ่นกลมบางๆ จากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี	22
ภาพที่ 2.9 ลูกปัดรูปทรงดิสก์	22
ภาพที่ 2.10 ภาพถ่ายการจำลองแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี	23
ภาพที่ 2.11 ภาพแสดงผังการขุดค้น MP5	27
ภาพที่ 2.12 ภาพแสดงการขุดค้น MP5	28
ภาพที่ 3.1 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน	32
ภาพที่ 3.2 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถ	32
ภาพที่ 3.3 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี	33
ภาพที่ 3.4 ภาพประกอบ เส้นทางการเข้าชมละครในพิพิธภัณฑ์	33
ภาพที่ 3.5 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน	36
ภาพที่ 3.6 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถ	41
ภาพที่ 3.7 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี	48
ภาพที่ 4.1 ภาพสื่อประชาสัมพันธ์ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ “เจ้าแม่โคกพนมดี”	57
ภาพที่ 4.2 ภาพถ่ายป่าชายเลน	59
ภาพที่ 4.3 ลักษณะบุคลิกภาพของเจ้าแม่โคกพนมดีจากการถ่ายภาพ	60
ภาพที่ 4.4 ตัวละครกลุ่มชาวบ้านโคกพนมดีจากการถ่ายภาพ	61
ภาพที่ 4.5 ภาพถ่ายตัวละคร อภิวัฒน์/ปิ่น/พิชชี/ปุย	62
ภาพที่ 4.6 ภาพถ่ายตัวละคร อภิวัฒน์ ระหว่างทำการแสดง	64
ภาพที่ 4.7 ภาพถ่ายตัวละคร เจ้าแม่โคกพนมดี ระหว่างทำการแสดง	65
ภาพที่ 4.8 กราฟแสดงกรอบความคิดในการกำหนดการนำเสนอเรื่อง	67
ภาพที่ 4.9 ภาพถ่ายผู้ชมละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ “เจ้าแม่โคกพนมดี”	67
ภาพที่ 4.10 ภาพถ่ายช่วงขับร้องบทเพลง แสงธรรมส่องอารยธรรม	68

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้าที่
ภาพที่ 4.11 ภาพถ่ายช่วงเตรียมงานงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี	70
ภาพที่ 4.12 ภาพถ่ายช่วงขับร้องบทเพลง ประเพณีของเรา	71
ภาพที่ 4.13 ภาพถ่ายการเปิดตัว ตัวละครป็น ในชุดมัคคุเทศก์สาว	74
ภาพที่ 4.14 ภาพถ่ายการเปิดตัวตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี (1)	76
ภาพที่ 4.15 ภาพถ่ายการเปิดตัวตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี (2)	77
ภาพที่ 4.16 ภาพถ่ายการนำเสนอของตัวละครพิชชี (1)	79
ภาพที่ 4.17 ภาพถ่ายการนำเสนอของตัวละครพิชชี (2)	80
ภาพที่ 4.18 ภาพถ่ายการนำเสนอของตัวละครพิชชี (3)	80
ภาพที่ 4.19 ภาพถ่ายความขัดแย้งระหว่างนักอนุรักษ์กับนักพัฒนา	82
ภาพที่ 4.20 ภาพถ่ายช่วงบทเพลง นมัสเต	85
ภาพที่ 4.21 ภาพถ่ายช่วงอภิวัดณ์ถูกจับตัวไป	88
ภาพที่ 4.22 ภาพถ่ายช่วงหายนะซ้อนของตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี	88
ภาพที่ 4.23 ภาพถ่ายช่วงความจริงเปิดเผย	89
ภาพที่ 4.24 ภาพถ่ายช่วงพิธีกรรมแห่งนางพญา	91
ภาพที่ 4.25 ภาพถ่ายช่วงจุดสูงสุดของความรู้สึทของตัวละครอภิวัดณ์	92
ภาพที่ 4.26 ภาพถ่ายช่วงขับร้องบทเพลง อดีตที่ทิ้งไว้	97
ภาพที่ 4.27 ภาพการตกแต่งภายในบริเวณสำรองที่นึ่ง	103
ภาพที่ 4.28 ภาพบรรยากาศบริเวณสำรองที่นึ่ง	103
ภาพที่ 4.29 ภาพบรรยากาศบริเวณสำรองที่นึ่ง	104
ภาพที่ 5.1 ภาพพื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน	108
ภาพที่ 5.2 ภาพพื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูป	109
ภาพที่ 5.3 ภาพพื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี	109
ภาพที่ 5.4 ภาพกราฟแสดงกรอบความคิดในการกำหนดการนำเสนอเรื่อง	116
ภาพที่ 5.5 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (1)	116
ภาพที่ 5.6 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (2)	117
ภาพที่ 5.7 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (3)	117
ภาพที่ 5.8 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (4)	118
ภาพที่ 5.9 ภาพสื่อประชาสัมพันธ์ ประกาศเพิ่มรอบการแสดง	121

สารบัญตาราง

	หน้าที่
ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย	13
ตารางที่ 2.1 จำแนกเพศ ค่าประเมินอายุเมื่อตาย	25
ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงทิศทางการกำกับดูแลการดูแล	66
ตารางที่ 5.1 ตารางสรุปทิศทางการกำกับดูแลการดูแล	115
ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงจำนวนของเพศผู้ตอบแบบสอบถาม	119
ตารางที่ 5.3 ตารางแสดงจำนวนของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม	119
ตารางที่ 5.4 ตารางแสดงจำนวนของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม	119
ตารางที่ 5.5 ตารางแสดงจำนวนของอาชีพผู้ตอบแบบสอบถาม	119
ตารางที่ 5.6 ตารางแสดงจำนวนของสังกัด/หน่วยงานผู้ตอบแบบสอบถาม	120
ตารางที่ 5.7 ตารางแสดงจำนวนการตอบแบบสอบถาม	120
ตารางที่ 5.8 ตารางแสดงจำนวนการตอบแบบสอบถาม	120

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ศิลปะการละครเป็นศาสตร์ที่ปรัชญา พันธกิจ และวัตถุประสงค์ มุ่งหมายที่จะสะท้อนความจริงของโลก ชัดเจนอารมณ์และจิตใจ กระตุ้นให้เกิดปัญญาและการเรียนรู้ผ่านสุนทรียะของศิลปะ การละครอันจะส่งผลให้การพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่ลึกซึ้งและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ปัจจุบันรูปแบบของการสื่อสารและการสร้างความหมายในสังคมไทยนั้นมีการพัฒนาไปอย่างหลากหลาย แนวคิดและสื่อด้านละครถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อวัตถุประสงค์ทั้งหลายทางวัฒนธรรม สังคม การบันเทิง การค้า การเมือง รวมถึงการกำหนดตัวตนและบทบาทของบุคคลด้วย เมื่อศิลปะการละครเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพสูงในการสื่อสารความคิดและความหมายต่างๆ ผู้สาธารณะชนไม่ว่าจะเป็นในด้านบวกหรือด้านลบ อีกทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถปรับทัศนคติของคนในสังคมได้อย่างแนบเนียนและลึกซึ้งเช่นนี้ การสร้างสรรค์งานศิลปะการละครที่มีที่มาจากกระบวนการวิจัยจึงย่อมส่งผลให้งานละครชิ้นนั้นๆ มีความแม่นยำตรงตามวัตถุประสงค์ของงานที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้น ไม่ใช่งานเชิงอัตวิสัยที่มีความคลุมเครือ อธิบาย วัดผลและพัฒนาไม่ได้ ทั้งยังทำให้งานละครนั้นๆ มีจริยธรรม จรรยาบรรณและมารยาทของผู้สร้างงานที่เป็นมาตรฐาน มีการสังเคราะห์และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะเพื่อการต่อยอดทั้งในเชิงการศึกษา พัฒนาและทดลองสร้างสรรค์ได้เช่นเดียวกับงานวิจัย (ดงกมล ณ ป้อมเพชร์ และทีมผู้วิจัย, 2556, หน้า 1-2)

ผู้วิจัยมีความสนใจในการเชื่อมโยงตัวเองกับพื้นที่ในภาคตะวันออก เนื่องจากเป็นคนจากถิ่นอื่นมาทำงานและอาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี ประกอบกับมหาวิทยาลัยบูรพามีวิสัยทัศน์เพื่อเป็น “ชุมชนปัญญาตะวันออกเพื่ออนาคตของแผ่นดิน” ตัวผู้วิจัยเองนั้นยังขาดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของภาคตะวันออกจึงมีความสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเพื่อนำมาบูรณาการด้วยการสร้างสรรค์ผ่านการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้วิจัยและผู้ชมสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยใช้ศิลปะการแสดงเป็นเครื่องมือ นำพาให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชน ดังนั้นจึงมีความสนใจศึกษา เรียนรู้ คุณค่าของความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในอดีตที่ส่งผ่านมาถึงปัจจุบัน

การวิจัยครั้งนี้จึงเป็นการสร้างความหมายใหม่จากการเชื่อมโยงประวัติศาสตร์และโบราณคดีในภาคตะวันออกโดยใช้ศาสตร์แห่งการสร้างสรรค์สาขาศิลปะการละครกับสหสาขาอันได้แก่ คติชนวิทยา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ดนตรี นาฏศิลป์ จิตวิทยา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ ซึ่งนำไปสู่ความรักในประวัติศาสตร์ท้องถิ่น สร้างคุณค่าแก่ชุมชนโดยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องเพื่อการศึกษาจิตนาการ ความคิด ความรู้สึกที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เพราะประวัติศาสตร์เป็นเรื่องเล่าชนิดหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหลอมรวมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในพื้นที่หนึ่งๆ

1.2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1.1 เพื่อสร้างสรรค์บทละครและกำกับการแสดงรูปแบบละครเพลงจากประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออก

1.2.1.2 ใช้กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะการละครเป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักในจิตวิญญาณของชุมชนภาคตะวันออก ดังนี้

- วิถีชีวิต ความคิด คุณค่าของชุมชนในอดีตที่ปรากฏจากหลักฐานทางโบราณคดีตะวันออกจากการตีความเชิงสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
- แนวทางการนำเสนอศิลปะการแสดงที่สามารถสร้างความตระหนักแก่ผู้ชมและสังคมไทยร่วมสมัยอย่างสัมฤทธิ์ผล

1.2.2 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกผ่านการสร้างบทและกำกับละครเพลงเรื่อง “เจ้าแม่โคกพนมดี” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลโบราณคดีในยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงสมัยอยุธยา

1.3 ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวคิดของการวิจัย

1.3.1 ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narrative Theory)

Jim Phelan (จาก <https://projectnarrative.osu.edu> สืบค้นเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2561) กล่าวว่าทฤษฎีการเล่าเรื่องเริ่มต้นจากสมมติฐานว่า “การเล่าเรื่อง” เป็นกลยุทธ์พื้นฐานของมนุษย์ นำมาซึ่งการศึกษารวมชาติของการเล่าเรื่อง โครงสร้างการเล่าเรื่อง องค์ประกอบ การใช้งาน และผลกระทบจากการเล่าเรื่อง นักเล่าเรื่องมีความโดดเด่นในการเล่าเรื่องแตกต่างกันไปด้วยประเภทของการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นบทกวี เนื้อเพลง การโต้วาที ฯลฯ ทฤษฎีการเล่าเรื่องนั้นช่วยให้ผู้คนเกิดความเข้าใจในเรื่องราว และผู้คนนั้นสามารถเข้าใจเรื่องราวได้อย่างไร

อาทรี วณิชตระกูล (2558, หน้า 128) ได้กล่าวถึงศาสตร์แห่งการเล่าเรื่องไว้ว่า มนุษย์รู้จักคุ้นเคยกับการเล่าเรื่องมาเป็นเวลาช้านานแล้ว มนุษย์ผลิตเรื่องเล่า (Narrative) เพื่อใช้แลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน “การเล่าเรื่อง” พบได้ในทุกๆ การสร้างสรรค์ ศิลปะ และความบันเทิงของมนุษย์ รวมไปถึงสุนทรพจน์, วรรณกรรม, ละครเวที, ดนตรีและบทเพลง, การ์ตูน, สื่อสิ่งพิมพ์, สื่อโทรทัศน์, วิดีโอเกมส์, วิทยุ, นันทนาการ, จิตรกรรม, ประติมากรรม, ภาพถ่าย และทัศนศิลป์อื่นๆ ล้วนมีส่วนประกอบของการเล่าเรื่องอยู่ด้วย เราสามารถจำแนกประเภทเรื่องเล่าได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ เรื่องบันเทิงคดี (Fiction) ซึ่งเป็นเรื่องแต่งจากจินตนาการ และเรื่องที่ไม่ใช่บันเทิงคดี (Non-fiction) ซึ่งเป็นเรื่องที่เน้นการให้ข้อมูลและอิงกับข้อเท็จจริง (Herman, 2007, หน้า 22-33)

โครงสร้างการเล่าเรื่องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ข้อ คือ โครงเรื่อง (Plot), แก่นเรื่อง (Theme), ความขัดแย้ง (Conflict), ตัวละคร (Character), ฉาก (Setting), สัญลักษณ์พิเศษ (Symbol) และมุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.3.1.1 โครงเรื่อง (Plot)

Colin Welch (จาก <https://learn.lexiconic.net/> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2561) กล่าวว่า โครงเรื่องคือการกำหนดหรือลำดับเหตุการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะให้เรื่องราวดำเนินไปอย่างไร เป็นการกำหนดเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการดำเนินเรื่องไปอย่างมีนัยสำคัญด้วยจุดเริ่มต้นกลางเรื่อง จนกระทั่งจบเรื่องราว โดยเชื่อมต่อเหตุการณ์หนึ่งไปยังอีกเหตุการณ์หนึ่งโดยมีจุดประสงค์ที่จะคลี่คลายความขัดแย้ง (conflict) โดยมีองค์ประกอบหลักของโครงเรื่อง ดังนี้

(1.) **การเปิดเรื่อง (Exposition)** สามารถเริ่มต้นได้อย่างหลากหลาย เช่น เริ่มจากการแนะนำตัวละคร แนะนำฉากหรือสถานที่ หรือเปิดด้วยประเด็นความขัดแย้งเริ่มต้น (Initial conflicts) ซึ่งการเปิดเรื่องนั้นเป็นการดึงความสนใจให้ผู้รับสารติดตามเรื่องราวต่อไป โดยที่ไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับเหตุการณ์เสมอไป อาจเริ่มจากตอนกลางเรื่อง หรือจากท้ายเรื่องไปหาต้นเรื่องก็ได้

(2.) **การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)** เป็นการดำเนินเรื่องราวที่อาจมีความตึงเครียดมากขึ้น การเริ่มสถานการณ์ของตัวละครหรือบางสิ่งๆ ที่เหนียวแน่นให้เกิดเรื่องราวในลำดับต่อไป หรือเหตุการณ์ใหม่ที่เข้ามาอย่างแยบยลแต่ส่งผลกระทบต่อการเล่นแปลงของเรื่องเป็นต้น หลังจากผ่านการเปิดเรื่องไปแล้ว มักจะมีการสร้างเหตุการณ์บางเหตุการณ์ที่เด่นชัดเพื่อให้เชื่อมต่อไปยังอีกเรื่องราวหนึ่ง ตอนใหม่หรือฉากใหม่จะเริ่มขึ้นเมื่อสถานที่และเวลาเปลี่ยนไป หรือมีบางสิ่งๆ ที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งเข้ามาขัดจังหวะสิ่งๆ ที่เคยเกิดขึ้นเป็นปกติ ด้วยเหตุการณ์ที่สอดแทรกเปลี่ยนแปลงนี้ จะทำให้สถานการณ์มีความขัดแย้งมากขึ้น และนำมาซึ่งการแก้ปัญหา

(3.) **ภาวะวิกฤติ (Climax)** เป็นเหตุการณ์สำคัญที่ความขัดแย้งหลักนั้นถูกเปิดเผยในที่สุด นักแสดงหลักจะชนะหรือพ่ายแพ้กับปมปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของเรื่องราว อย่างไรก็ตามในส่วนของภาวะวิกฤตินี้ไม่ได้เป็นการสิ้นสุดของความขัดแย้ง แต่เป็นการกำหนดวิธีการตัดสินใจกับความขัดแย้งดังกล่าวในลำดับต่อไป จุดที่เป็นภาวะวิกฤติมักอยู่ในช่วงประมาณร้อยละ ๕๐ ถึง ร้อยละ ๘๐ ของเรื่องทั้งหมด

(4.) **ภาวะคลี่คลาย (Falling Action)** เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากภาวะวิกฤติได้เกิดขึ้น เป็นส่วนเล็กๆ ที่สำคัญที่จะช่วยเติมเต็มตัวละครเอก

(5.) **ยุติเรื่องราว (Ending)** เป็นขั้นตอนการสิ้นสุดเรื่องราวทั้งหมด ซึ่งมีจุดจบได้หลากหลายรูปแบบ ภาวะนี้เป็นจุดที่ทำให้หายความสามารถในการเล่าเรื่องเป็นอย่างมาก ต้องตัดสินใจว่าจุดไหนควรจะถูกผูกเป็นปมและเป็นการตั้งคำถามให้ผู้รับสารได้ติดตาม หรือจะตัดสินใจปล่อยให้เปิดกว้างไว้เช่นนั้น ขึ้นอยู่กับผู้เล่าเรื่องว่ามีความต้องการให้ผู้รับสารรู้สึกถึงสิ่งใด โดยสุมาภา ประดับแก้ว (2556, หน้า 9) ได้ทำการแบ่งวิธีการยุติเรื่องราวไว้ 4 แบบคือ

- การยุติเรื่องแบบไม่คาดคิด หรือยุติแบบหักมุม (surprise of twist ending) เป็นการยุติเรื่องในรูปแบบที่ผิดไปจากสิ่งที่ผู้รับสารคาดคิด เป็นการจบเพื่อช่วยเสริมความหมายและความชัดเจนของเรื่องที่ต้องการเล่า

- การยุติเรื่องแบบตัวละครประสบความสำเร็จ (happy ending) เป็นการจบโดยให้ตัวละครหลักในเรื่องสามารถไขปัญหา จบความขัดแย้ง ชนะอุปสรรค หรือสมหวังในสิ่งที่ปรารถนา เป็นต้น

- การยุติเรื่องแบบตัวละครประสบความสำเร็จไม่มีความสุข (unhappy ending) เป็นการจบโดยให้ตัวละครหลักในเรื่องพ่ายแพ้ สูญเสีย ไม่เป็นดังปรารถนา ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกเศร้าใจ การยุติเรื่องด้วยวิธีดังกล่าวอาจเพื่อแฝงการสะท้อนคุณค่า ความเป็นจริง หรือผลลัพธ์ของการกระทำของตัวละครก็ได้

- การยุติเรื่องแบบปลายเปิด (intermediate ending) เป็นการยุติเรื่องราวที่ผู้รับสารไม่ทราบผลหรือข้อสรุปของเรื่องราวที่ทำการเล่า เป็นการยุติแบบปลายเปิดให้ผู้รับสารคิดต่อด้วยตนเองว่า เหตุการณ์จะดำเนินต่อไปอย่างไรได้บ้าง นำไปสู่การจินตนาการอันหลากหลายของผู้รับสารอีกต่อหนึ่ง

(6.) วิธีการสร้างสรรค์โครงเรื่อง (Plot Techniques)

Colin Welch (จาก <https://learn.lexiconic.net/> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2561) ได้เสนอวิธีการสร้างสรรค์โครงเรื่องไว้ 4 วิธีดังนี้

- ภาวะที่เป็นปมปัญหา (Suspense) การสร้างให้ตัวละครใดๆ มีภาวะที่เคยมีเหตุการณ์เลวร้าย ผงใจ จนทำให้เกิดความวิตกกังวล

- เล่าเรื่องย้อนอดีต (Flashback) เป็นการที่ดำเนินเรื่องมาถึงจุดหนึ่ง แล้วมีการเปิดเผยเรื่องราวในอดีต เช่นชีวิตประวัติ หรือเหตุผลเบื้องลึกในจิตใจ ให้ผู้รับสารเล็งเห็นว่าทำไมตัวละครนั้นๆ จึงต้องทำเช่นนั้น

- สร้างความกระชับ (Telescoping) ผู้เล่าเรื่องไม่สามารถอธิบายทุกการเคลื่อนไหวของตัวละครหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุม จึงควรเลือกเสนอเฉพาะจุดที่สำคัญหรือมุ่งเสนอด้วยการกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องพรรณนามากมายนักอย่างมีศิลปะ แต่ไม่จำเป็นต้องตรงกับความเป็นจริงทุกประการ

- การเกริ่นการณ์ (Foreshadowing) ผลของปมขัดแย้งมักตามมาด้วยปริศนาและการคาดเดาก่อนที่จะกลายเป็นภาวะวิกฤติและเกิดการยุติ ปมเหล่านี้จะเป็นจุดที่มีความลึกลับ เป็นสิ่งที่ผู้รับสารไม่เคยรู้ตัวเลยว่ารู้เวยแล้วจนกระทั่งจบเรื่องราว

1.3.1.2 แก่นเรื่อง (Theme)

วาลิช จรุงกิจอนันต์ (2538, หน้า 28) ได้ให้ความหมายของแก่นเรื่องไว้ว่า แก่นของเรื่อง ควรเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “สารสาระ” ซึ่งหมายถึง สมมติฐานหรือการแสดงนัยแฝงไว้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องเป็นข้อกำหนดทางศีลธรรม ไม่ใช่เพียงความจริงสั้นๆ ในลักษณะคำขวัญ เช่น “ความซื่อสัตย์เป็นนโยบายที่ดีที่สุด” หรือ “ธรรมะย่อมชนะอธรรม” เพราะในความเป็นจริงชีวิตของมนุษย์มี

ความซับซ้อน สารสสาร หรือที่เรียกว่าแก่นของเรื่อง สามารถพิจารณาได้จากตัวละครในเรื่อง สถานการณ์ของเรื่อง ปัญหาที่ต้องเผชิญ ปฏิกริยาตอบโต้ต่อสถานการณ์และปัญหา และผลที่เกิดขึ้น คืออะไร ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้ได้เค้าโครงของสารสสาร

แก่นเรื่อง คือความคิดหลักที่ผู้เล่าเรื่องต้องการนำเสนอ เช่น ปมปัญหาทางสังคม หรือทางจิตวิทยา เช่น วัยที่เปลี่ยนแปลง ความรุนแรง ความห่างเหิน และวุฒิภาวะ ฯลฯ ซึ่ง แก่นเรื่อง จะเป็นแกนกลางในการสร้างโครงเรื่องและเป็นตัวกลางที่ช่วยขับเคลื่อนเรื่องเล่า โดยมีแก่นเรื่องหลัก และเรื่องอื่นๆ ที่นำมาสนับสนุนความคิดหลักก็ได้ โดยชื่อของเรื่องเล่าอื่นๆ เอง มักจะมีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแก่นเรื่องด้วย โดย แก่นเรื่อง (Theme) สามารถอธิบายได้ดังนี้

- (1.) แก่นเรื่อง คือ แนวความคิดโดยรวม หรือศูนย์กลางของเรื่อง
- (2.) แก่นเรื่อง คือ หลักการของชีวิตซึ่งทำหน้าที่เป็นแรงผลักดันในเรื่องเล่า หรือเป็นข้อเท็จจริงโดยทั่วไปที่เรื่องเล่าต้องการอธิบาย
- (3.) วิธีที่ง่ายที่สุดในการกำหนดแก่นเรื่องคือ การกล่าวถึงความท้าทายที่มี โดยทั่วไปของมนุษย์ (เช่น ปัจจัยแวดล้อมของมนุษย์)
- (4.) เรื่องราวโดยส่วนใหญ่ นั้น ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องเล่าที่ถูกศีลธรรมแต่เพียงอย่างเดียว ผู้เล่าเรื่องสามารถคิดและเลือกแก่นเรื่องได้อย่างอิสระ (Colin Welch, จาก <https://learn.lexiconic.net/> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2561)

1.3.1.3 ความขัดแย้ง (Conflict)

โครงเรื่องโดยปกติแล้วมักจะมีการยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งซึ่งต้องการการแก้ไข มากกว่าหนึ่งเรื่อง ความพยายามที่ต้องการจะแก้ไขปัญหาคือช่วยผลักดันการเล่าเรื่องไปข้างหน้า ซึ่ง หน้าที่นี้ย่อมเป็นของตัวละครหลัก โดยสร้างความสัมพันธ์ต่อกันของตัวละครทั้งพฤติกรรม การกระทำ ความคิด ความปรารถนา โครงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ สงคราม การสืบสวน และการเอาตัวรอด มักจะสร้างความตื่นเต้นและความใจจดใจจ่อได้เป็นอย่างดี โดยประเภทหลักๆ ของความขัดแย้ง มีดังต่อไปนี้คือ

- (1.) ความขัดแย้งภายนอก (external conflicts)
 - บุคคล กับ ธรรมชาติ
 - บุคคล กับ บุคคล
 - บุคคล กับ สังคม
 - บุคคล กับ ชะตากรรม
- (2.) ความขัดแย้งภายใน (internal conflict)
 - บุคคล กับ ตัวของเขา/เธอ เอง (เช่น การพบกับเรื่องยุ่งยาก บางอย่าง หรือทางเลือกที่ทำให้ตกอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก)

1.3.1.4 ตัวละคร (Character)

ในการเล่าเรื่อง ผู้เล่าเรื่องนั้นใช้ตัวละครมากมายหลายแบบเพื่อที่จะเล่าเรื่อง การมีตัวละครที่หลากหลายนั้นย่อมเติมเต็มให้การเล่าเรื่องเป็นไปด้วยดี ประเภทของตัวละครในเรื่องเล่าโดย

ส่วนใหญ่ Colin Welch (จาก <https://learn.lexiconic.net/> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2561) ได้ระบุประเภทของตัวละครและอธิบายไว้ดังต่อไปนี้

(1.) **ตัวละครหลัก (Major or Central)** เป็นตัวละครสำคัญซึ่งเป็นตัวหลักในการดำเนินเรื่อง และเป็นตัวกลางของความขัดแย้งในเรื่อง หรืออีกอย่างหนึ่งคือความขัดแย้งจะอยู่กับตัวละครหลักนี้เสมอ

(2.) **ตัวละครรอง (Minor Characters)** เป็นอีกหนึ่งตัวละครสำคัญที่ช่วยเหลือตัวละครหลัก ให้ดำเนินเรื่องราวต่อไปได้

(3.) **ตัวละครไดนามิก (Dynamic Characters)** เป็นตัวละครที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มักจะส่งผลต่อการตัดสินใจในความขัดแย้งหลัก หรือพบในช่วงภาวะวิกฤติสำคัญ ตัวละครไดนามิกอาจเป็นหัวใจสำคัญยิ่งกว่าตัวละครอื่นๆ เสียอีก เพราะส่งผลต่อการตัดสินใจจุดขัดแย้งของตัวละครหลักมากที่สุด

(4.) **ตัวละครที่ไม่มีการพัฒนา (Static)** ตัวละครนี้เป็นเพียงใครบางคนที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ บุคลิกภาพและนิสัยเขาหรือเธอนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือเปิดเผยใดๆ

(5.) **ตัวละครหลายมิติ (Round)** ตัวละครเหล่านี้ คือใครก็ตามที่มีนิสัยท่าทางซับซ้อน จุกจิก เขาหรือเธอมักเป็นตัวละครที่ขัดแย้ง ขวางโลก อยู่เสมอ

(6.) **ตัวละครมิติเดียว (Flat)** ตัวละครที่เป็นแบบตรงข้ามกับตัวละครหลายมิติ ซึ่งมักจะมีท่าทางโดดเด่น น่าจดจำ เป็นบุคคลที่บุคลิกภาพดีและอุปนิสัยดี

(7.) **ตัวละครเข้าแบบ (Stock)** เป็นตัวละครที่กลายเป็นเหยื่อ หรือโดนเหมารวมกระทั่งถูกจำเพาะให้อยู่ในเรื่องราวเป็นพิเศษ ตัวละครเข้าแบบนี้มักจะตรงใจผู้รับสารในทันที ตัวละครเข้าแบบนี้เหมือนกันกับตัวละครมิติเดียว และบางครั้ง ก็มีบทบาทสำคัญในปมขัดแย้งมากกว่าตัวละครหลายมิติ

(8.) **ตัวละครสนับสนุน (Protagonist)** เป็นบุคคลที่สำคัญคนหนึ่งในเรื่อง หรือจะเรียกว่าเป็นอีกหนึ่งตัวละครหลักก็ได้ เขาหรือเธอ (หรือพวกเขา) จะมีส่วนสำคัญในความขัดแย้งที่ต้องได้รับการแก้ไข ตัวละครสนับสนุนอาจไม่เป็นที่น่าชื่นชมนัก (เช่นเป็นฝ่ายตรงข้ามกับตัวละครหลัก) อย่างไรก็ตาม เขาหรือเธอ มีส่วนพัวพันในเรื่องสำคัญๆ ที่ผู้รับสารต้องสนใจเป็นพิเศษ

(9.) **ผู้เป็นปรปักษ์ (Antagonist)** คือตัวละคร หรือสถานการณ์ที่แสดงถึงความขัดแย้งที่ตัวละครต้องต่อสู้ หรือเป็นอุปสรรคที่ตัวเองของเรื่องจะต้องผ่านพ้นไปได้ เป็นต้น

(10.) **ผู้ต่อต้านตัวละครหลัก (Anti-Hero)** เป็นตัวละครหลัก และสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เป็นตัวละครที่มักจะขาดความมีสามัญสำนึก และเป็นผู้ที่พยายามเป็นอย่างยิ่งให้ตนเองได้เป็นที่ยอมรับ หรือตั้งตนเองเป็นศูนย์กลาง

(11.) **คนหรือสิ่งที่มีความขัดแย้งแต่เข้ากันได้กับคุณลักษณะผู้อื่น (Foil)** เป็นตัวละครอื่นๆ (มักจะเป็นศัตรูหรือตัวประกอบสำคัญ) ที่มีนิสัย และบุคลิกภาพที่เด่นชัดมากกว่าตัวละครอื่นๆ และในความเด่นชัดนี้ จะทำให้รู้จักตัวละครอื่นๆ ได้ดียิ่งขึ้น

(12.) **ตัวละครสัญลักษณ์ (Symbolic)** อาจเป็นตัวละครหลัก หรือรองก็ได้ ซึ่งตัวละครเหล่านี้มีตัวตนเพื่อแสดงถึงความคิดหลักๆ บางอย่างหรือแง่มุมทางสังคมบางอย่าง

1.3.1.5 ฉาก (Setting)

ฉาก คือการกำหนดสถานที่และเวลาของเรื่องเล่า ซึ่งสามารถสื่อสารความหมายบางอย่างออกมาได้ เช่น ฐานะ และอาชีพ เป็นต้น

(1.) โลกที่ตัวละครอยู่ (Physical World in which Characters Live)

- ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพความเป็นอยู่ ทัศนียภาพ หรือแม้กระทั่งการจัดเรียงของวัตถุในห้อง ก็สามารถแสดงถึงนัยสำคัญได้
- ใช้การกล่าวถึงที่ทำให้เห็นภาพและรู้สึกถึงสถานที่นั้นๆ ได้

(2.) การนำเสนอตัวละครด้วยฉาก (Characters Revealed by Setting)

วัตถุต่างๆ ที่อยู่รอบตัวละครในที่เกิดการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นช่วยเปิดเผยการเปลี่ยนแปลงของตัวละครได้ การนำเสนอตัวละครด้วย ฉาก(setting) มีดังต่อไปนี้

- การกล่าวถึง จิตใจ จิตวิญญาณ สภาพความเป็นอยู่ และร่างกาย
- การสังเกตความรู้สึกและปฏิกิริยาของตัวละครโดยยึดถือสิ่งแวดล้อม เช่น เมื่อฉากมีการเปลี่ยนแปลง มักจะส่งผลกระทบต่อตัวละครอย่างไร
- ฟังในทุกสิ่งที่ตัวละครกระทำกับ ฉาก ของพวกเขา
- มองหาเงื่อนไขและปัญหาที่ตัวละครกระทำต่อวัตถุใดๆ ที่พวกเขาได้อยู่ในโลกของพวกเขา

(3.) การนำเสนอฉากด้วยตัวละคร (Setting Revealed by Characters)

- ตัวละครมีส่วนร่วมสนับสนุน หรือมีร่องรอยที่เกี่ยวกับ ฉาก
- ในการเล่าเรื่องเมื่อเวลาเกิดความไม่ชัดเจน ผู้รับสารสามารถรับรู้ได้จากวัตถุใดๆ ที่ตัวละครกระทำในฉากนั้นๆ
- การแต่งกายและภาษาพื้นเมือง ช่วยสร้างร่องรอยของช่วงประวัติศาสตร์ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือรับรู้ถึงฉากเฉพาะถิ่น ชนชั้นในสังคมภายในบริเวณนั้น

(4.) สนับสนุนโครงเรื่องด้วยฉาก (Plot Assisted by Setting)

- ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ส่งต่อมาหลายชั่วอายุคน เป็นอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่ง กับการกระทำใดๆ ของตัวละคร
- ธรรมชาติมีผลต่อการสร้างเงื่อนไขของโครงเรื่อง ฉากนั้นจะสามารถจำกัดขอบเขตของการกระทำได้เช่น ในทะเล หรือบนยอดเขา เป็นต้น

(5.) บรรยากาศ (Atmospheric Setting)

- ความรู้สึกและอารมณ์ สามารถใช้คำพูดและน้ำเสียงเพื่อบรรยายออกมาได้ เช่น มีชีวิตชีวา ความตื่นเต้น ความมีมิติ ลางสังหรณ์ และเต็มไปด้วยสิ่งเลวร้าย เป็นต้น

- บรรยายกาสามารถขยายความได้ เช่น ความรักอันมากมายของตัวละคร แต่งเติมด้วยการสร้างความเหนียวแน่นทางความรู้สึก มีการเปรียบเทียบ ซึ่งสร้างความลึกซึ้งให้กับบรรยายกาและตัวละคร (Colin Welch, จาก <https://learn.lexiconic.net/> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2561)

1.3.1.6 สัญลักษณ์พิเศษ (Symbol)

ในวรรณกรรม สัญลักษณ์มักจะเป็นวัตถุ เหตุการณ์ หรือตัวละครที่ใช้นำเสนอแนวคิดที่เป็นนามธรรม อาจเป็นสิ่งที่หมายถึงอะไรบางอย่าง สัญลักษณ์เป็นเหมือนเงื่อนงำที่จะเกิดอะไรขึ้นภายในเรื่องเล่าและมักจะเป็นกุญแจของแก่นเรื่อง สัญลักษณ์นั้นคล้ายกับการอุปมาอุปไมยและการเปรียบเทียบเพียงแต่ไม่ได้ปรากฏในการสนทนาหรือบอกเล่า สัญลักษณ์นั้นจะแตกต่างจากคำอุปมา (เช่น ดอกไม้แห่งความรักของฉัน) หรือการเปรียบเทียบ (เช่น ความรักของฉันเป็นเหมือนดอกไม้) แต่สัญลักษณ์ เพียงแค่อยู่ที่นั่น ภายในเรื่องเล่า โดยให้ผู้รับสารเข้าใจสัญลักษณ์นั้นด้วยตนเอง ตัวอย่างสัญลักษณ์ต่างๆ ดังนี้

- (1.) นกพิราบขาว หมายถึง สันติภาพ
- (2.) ซานตา/มิสเซลโท หมายถึง คริสมาสต์
- (3.) กุหลาบแดง หมายถึง ความรัก
- (4.) แหวนแต่งงาน หมายถึง การสมรส / ความรักนิรันดร์

1.3.1.7 มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view หรือ p.o.v.) คือ มุมมองของสิ่งที่เรื่องต้องการเล่า โดยผ่านจากสายตาตัวละครตัวใดตัวหนึ่งหรือผู้เล่าเรื่อง เล่าเรื่องโดยเป็นผู้มองเหตุการณ์จากวงในหรือวงนอก ซึ่งผู้รับสารจะรับรู้เรื่องราว ณ จุดยืนเดียวกันกับผู้เล่าเรื่อง

มุมมองในการเล่าเรื่อง เป็นเรื่องสำคัญสำหรับผู้เล่าเรื่อง การเลือกมุมมองที่แตกต่างกันทำให้เกิดความแตกต่างในหลายๆ ด้าน หากเรื่องเล่าที่ผู้รับสารได้รับ เกิดการเปลี่ยนมุมมองในการเล่าเรื่อง เรื่องเล่าต่างๆ ก็จะทำให้เกิดความแตกต่างขึ้นมากมายทั้งทางด้านอารมณ์ การรับรู้ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แม้เป็นเหตุการณ์เดียวกัน แต่จะได้แง่มุมที่ต่างกันออกไป มุมมองในการเล่าเรื่องนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

(1.) มุมมองของบุคคลที่สาม ผู้รู้รอบด้าน (3rd Person: Omniscient)
“ผู้รู้รอบด้าน (Omniscient)” เป็นผู้รอบรู้ทุกเรื่อง สามารถเข้าถึงจิตใจของตัวละครได้ทั้งหมดทุกตัว ล่วงรู้ทุกเหตุการณ์ในทุกช่วงเวลาและทุกๆ สถานที่ และสื่อสารให้ผู้รับสารรับรู้ตามได้

(2.) มุมมองของบุคคลที่สาม ผู้รู้รอบด้านแบบกำหนดขอบเขต (3rd Person: Limited Omniscient) เพื่อจำกัดข้อมูล และมุ่งเน้นความสนใจของผู้อ่านเข้าสู่ตัวละครตัวหนึ่งที่ผู้เขียนต้องการเล่าเรื่องราว โดยผู้เล่าเรื่องจะเล่าโดยการเข้าไปยังความคิดของตัวละครที่สำคัญ (โดยปกติแล้วจะเป็นตัวละครหลัก) แต่ไม่ได้เล่าด้วยการแทนด้วย “ฉัน”

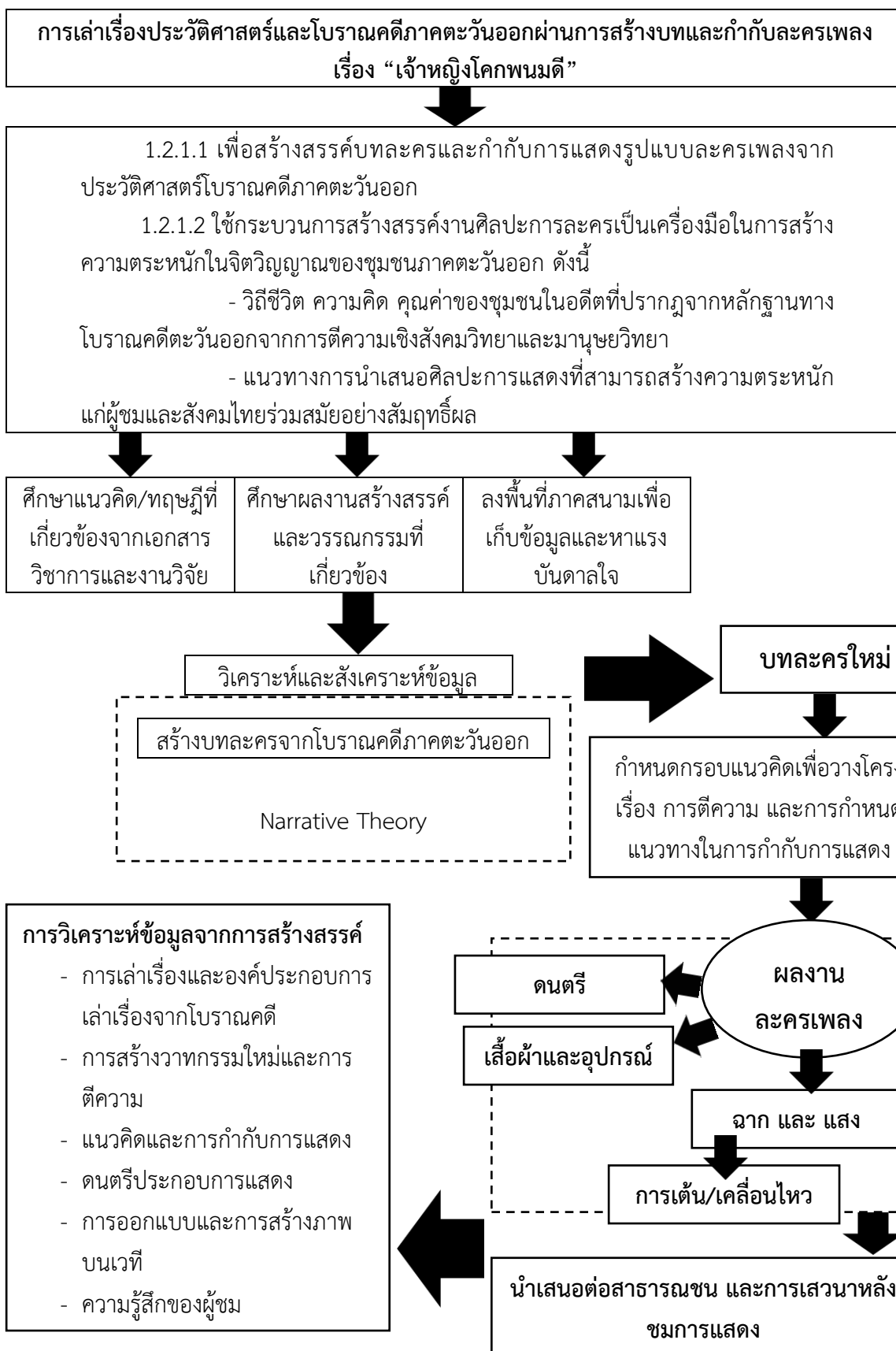
(3.) มุมมองของบุคคลที่สาม เป้าหมายและอารมณ์ (3rd Person: Objective or Dramatic) เป็นมุมมองที่ผู้เล่าเรื่องและผู้รับสารได้เพียงสังเกตจากภายนอก ด้วยพฤติกรรมและบทสนทนา โดยต้องไต่ตรองด้วยตนเองว่าตัวละครแต่ละตัวนั้นเป็นเช่นไร หรือในอีกความหมายหนึ่งคือ ผู้สื่อสารได้อธิบายท่าทางและการกระทำที่แสดงให้เห็นเป็นทางอ้อมว่าตัวละครรู้สึก คิด และปฏิบัติตนกับความขัดแย้งภายในของตนเองอย่างไร ผู้เล่าเรื่องที่ใช่มุมมองการเล่าเรื่องรูปแบบนี้ ต้องการความสมจริง เพราะเป็นมุมมองที่เลียนแบบวิธีการที่เราใช้ปฏิสัมพันธ์ในชีวิตจริง นอ

(4.) มุมมองของบุคคลที่หนึ่ง (1st Person Central) มุมมองนี้เป็นการเล่าเรื่องราวผ่านตัวละครหลัก จะช่วยให้ผู้เล่าเรื่องนำพาผู้รับสารเข้ามาใกล้ชิดกับตัวละครและสร้างอารมณ์ร่วมกับตัวละครได้เป็นอย่างมาก แต่ก็ยังมีข้อจำกัดเพราะผู้รับสาร ก็จะได้รับเพียงโลกทัศน์ของตัวละครหลัก ไม่เหมือนการรับรู้จากมุมมองอื่นๆ อย่างไรก็ตามมุมมองนี้ก็เอื้อต่อการเข้าถึงความรู้สึกได้โดยผ่านสายตาของตัวละครดังกล่าว

(5.) มุมมองของบุคคลที่หนึ่ง ผ่านตัวละครรอง (1st Person Peripheral) ยังคงเป็นการเล่าเรื่องโดยใช้ “ฉัน” แต่มาจากมุมมองของตัวละครรองผู้ซึ่งเป็นเหมือนผู้สังเกตการณ์ มักเป็นผู้ที่เป็นกลางและไม่ได้เกี่ยวข้องมากมายนัก คล้ายกับมุมมองของบุคคลที่สาม ไม่เอนเอียงเข้าข้างตัวละครหลัก มีความรู้ความเข้าใจ และมีความเป็นกลาง

(6.) มุมมองของบุคคลที่สอง (2nd Person) เป็นมุมมองที่ไม่ค่อยนิยมนัก และมุมมองที่ประคับประคองได้ยาก เป็นการเล่าเรื่องผ่านการสื่อสารด้วยบุคคลที่สอง โดยใช้คำว่า “เธอ” หรือ “คุณ” เป็นสรรพนามตลอดการเล่าเรื่อง เช่น “คุณจะได้รับเรียงความฉบับปรับปรุงใหม่ ภายในวันอังคารที่ ๒๒ กันยายน และคุณจะต้องทำการตอบกลับก่อนวันที่ ๑๗ ตุลาคม” ในการเล่าเรื่อง คำว่า “คุณ” ในที่นี้หมายถึงตัวละครหลัก และผลที่ได้คือผู้รับสารนั้นได้เข้าถึงตัวละครดังกล่าว ตัวอย่างนั้นคือผลงานของ วิล เบคเกอร์ (Will Baker) เรื่อง “Grace Period” (Colin Welch, จาก <https://learn.lexiconic.net/> สืบค้นเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2561)

1.3.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย การสัมภาษณ์ และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย นำข้อมูลมาจัดระเบียบตามลำดับความสำคัญตามหัวเรื่อง เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ และนำมาสร้างสรรค์ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1.3.2 วิธีการที่ใช้ในการวิจัย

1.3.2.1 การฝึกซ้อมในสตูดิโอและห้องซ้อม

1.3.2.2 การนำเสนอผลงานการแสดงต่อสาธารณชน

1.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับสำคัญของหัวเรื่อง และกรอบแนวคิดทฤษฎีที่ผู้วิจัยศึกษา ตามรายละเอียดดังนี้

1.3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิชาการ

1.3.3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลองสร้างสรรค์

1.3.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการอภิปรายผลงานการแสดง และแบบสอบถาม

ผู้ชม

1.3.4 การสร้างสรรค์ และการค้นหา

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับนักดนตรี นักแสดง สามารถแบ่งรายละเอียดได้ดังนี้

1.3.4.1 การวิเคราะห์บทละคร

1.3.4.2 การกำหนดแนวคิดของการออกแบบและสร้างสรรค์ดนตรี

1.3.4.3 การคัดเลือกนักดนตรีและนักแสดง

1.3.4.4 การฝึกซ้อม

1.3.4.5 การนำเสนอต่อสาธารณชน

1.3.4.6 การอภิปรายหลังจบการแสดง

1.3.5 การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร การวิเคราะห์ การทดลองสร้างสรรค์ ให้ผู้เชี่ยวชาญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูล

การเสวนาหลังจบการแสดง ผู้วิจัยเรียนเชิญนักวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็น คำแนะนำ และแนวทางการพัฒนาผลงาน ดังนี้

1.3.5.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ภารดี มหาขันธ์

1.3.5.2 อาจารย์ ดร.พิชัย สนแจ้ง

1.3.5.3 อาจารย์ไพบุลย์ โสภณสุภาพ

1.3.6 การนำเสนอข้อมูล

1.3.6.1 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบการแสดงต่อสาธารณชน ความยาว 60 นาที ระหว่างวันที่ 26-28 มีนาคม พ.ศ. 2561 ณ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพาจำนวน 4 รอบในเทศกาลดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2561

1.3.6.2 ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบรายงานการวิจัย และตีพิมพ์บทความลงในวารสารวิชาการดนตรีและการแสดง คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา

1.3.7 ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

กระบวนการวิจัย	ระยะเวลา (เดือนที่)									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
(1.) ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล	←→									
(2.) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล		←→								
(3.) พัฒนาบทละคร			←→							
(4.) ฝึกซ้อม / แก้ไขและพัฒนาผลงานด้านการแสดง, ดนตรี, ฉาก, เสื้อผ้า				←→						
(5.) นำเสนอต่อสาธารณชน และจัดเสวนาหลังจบการแสดงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ							←→			
(6.) จัดทำรายงานการวิจัยและบทความ								←→		

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 จัดพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ
- 1.5.2 องค์ความรู้ใหม่ในการสร้างบทจากประวัติศาสตร์และโบราณคดีสามารถเป็นต้นแบบการพัฒนาละครและการทำการแสดงจากรากวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชนเพื่อการเผยแพร่
- 1.5.3 การเชื่อมคุณค่าของผู้คนในอดีตสู่ปัจจุบันด้วยศิลปะการแสดง
- 1.5.4 การสร้างผู้ชมในสังคมร่วมสมัย
- 1.5.5 กระตุ้นความรักและความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นเพื่อความยั่งยืนของชุมชน
- 1.5.6 การเรียนรู้ชุมชน
- 1.5.7 โรงเรียนหรือหน่วยงานต่างๆ นำบทละครไปพัฒนาหรือสร้างกิจกรรมศิลปะการแสดงในโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์

การศึกษาประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการสร้างบทธละคร

2.1 ประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภารตี มหาพันธ์ (2554, หน้า 7-31) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะที่ตั้งที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้บริเวณนี้เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มากว่าหมื่นปี การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่อยู่ตามถ้ำและเพิงผา เช่น เขาชะอางค์จอมคลอง (เขาชะอางค์ท้ายยอด) อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี, เขาวงอำเภอแก่ง จังหวัดระยอง, กลุ่มเขาแก้ว จังหวัดจันทบุรีและเขาฉกรรจ์ อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว โดยมากแล้วกลุ่มที่ 1 ตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อายุอยู่ที่ประมาณ 10,000-20,000 ปีมาแล้ว กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มที่อยู่เนินดินที่ราบเชิงเขา เช่น แหล่งโบราณคดีโคกมะกอก สระมะม่วง บ้างวงรี จังหวัดสระแก้ว และแหล่งโบราณคดีบ้านคลองบอน จังหวัดจันทบุรี อายุประมาณ 2,000-3,000 ปีมาแล้ว และกลุ่มที่อยู่ตามเนินดินที่ล้อมรอบด้วยป่าชายเลนหรือป่าโกงกาง ซึ่งสภาพภูมิประเทศของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่บางส่วนเป็นที่ดอนมีน้ำทะเลล้อมรอบซึ่งแตกต่างจากปัจจุบัน เช่น โคนพนมดี อำเภอพนัสนิคม, โคนกระกา โคนกระเหรียง หรือโคกฝรั่ง อำเภอพานทอง, เนินสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี, บึงไผ่ดำ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว, โคนพนมราบ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณอายุแหล่งโบราณคดีเหล่านี้ไว้ที่ประมาณ 4,000-3,500 ปีมาแล้ว จนถึงยุคประวัติศาสตร์ก่อนสมัยราชอาณาจักรไทย ได้พบการพัฒนาของชุมชนต่างๆ ได้มีการพัฒนาเป็นเมือง บริเวณลุ่มน้ำบางปะกง เช่น ชุมชนเมืองพระรถ เมืองพญาเร่ เมืองศรีพโล จังหวัดชลบุรีและชุมชนเมืองเกาะขนุน บ้านคูเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา บริเวณลุ่มน้ำนครนายก เช่น เมืองดงละคร กระทั่งในสมัยอยุธยาปรากฏชื่อเมืองปราจีนบุรี วัฒนานคร ตาพระยา อรัญประเทศ นครนายก ฉะเชิงเทรา ชลบุรี บางละมุง ระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งมีบทบาทอย่างยิ่งต่อความมั่นคงปลอดภัยของอาณาจักรและประชาชน ในตอนปลายสมัยอยุธยาได้มีบทบาทสำคัญในการกอบกู้เอกราชอีกด้วย นับแต่ปลายสมัยอยุธยาเป็นต้นมาภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นตั้งศูนย์รวมของประชากรหลากหลายเชื้อชาติ หลากหลายศาสนาและวัฒนธรรม ชาวจีนเข้ามามากกว่าชาติอื่นๆ ประชากรชาวจีนมีอยู่ประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรในเมือง

2.2 แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี

แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี อยู่ในเขตปกครองของหมู่ที่ 3 ตำบลท่าข้าม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ลักษณะของแหล่งโบราณคดีเป็นเนินดินรูปร่างกลม สูง ขนาดใหญ่ มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 230 เมตร คลอบคลุมพื้นที่ประมาณ 25 ไร่ ตัวเนินดินสูงกว่าพื้นรอบๆ ประมาณ 12 เมตรสภาพในปัจจุบัน พื้นที่รอบๆ เนินดินนั้นเป็นบ่อเลี้ยงกุ้งและบ่อเลี้ยงปลาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งก่อนหน้านี้เคยเป็นนาข้าวที่อุดมสมบูรณ์ บนเนินดินมีวัดโคกพนมดีและบ้านเรือนไม้ที่หลังทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของชายเนิน

คนโบราณได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่โคกพนมดีเมื่อประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว ในช่วงนั้นมีระดับน้ำทะเลที่สูงกว่าปัจจุบันนี้ โลกพนมดีนั้นจึงตั้งอยู่ในบริเวณปากน้ำใกล้ๆ กับทะเลมาก่อน ทำให้บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งจากทะเลและบนบก คนโบราณกลุ่มนี้ได้อยู่อาศัยที่โคกพนมดีราว 500 ปี หลักฐานได้หายไปช่วงเวลาหนึ่งโดยสันนิษฐานว่าอาจมีการอพยพย้ายเนื่องจากน้ำทะเลขึ้นสูง และได้มีการกลับมาอยู่อาศัยอีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง (3,500-3,000 ปีมาแล้ว) จนกระทั่งทิ้งร้างไปในที่สุด ช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ในช่วง (อำพัน กิจงาม, 2556, หน้า 17-36)

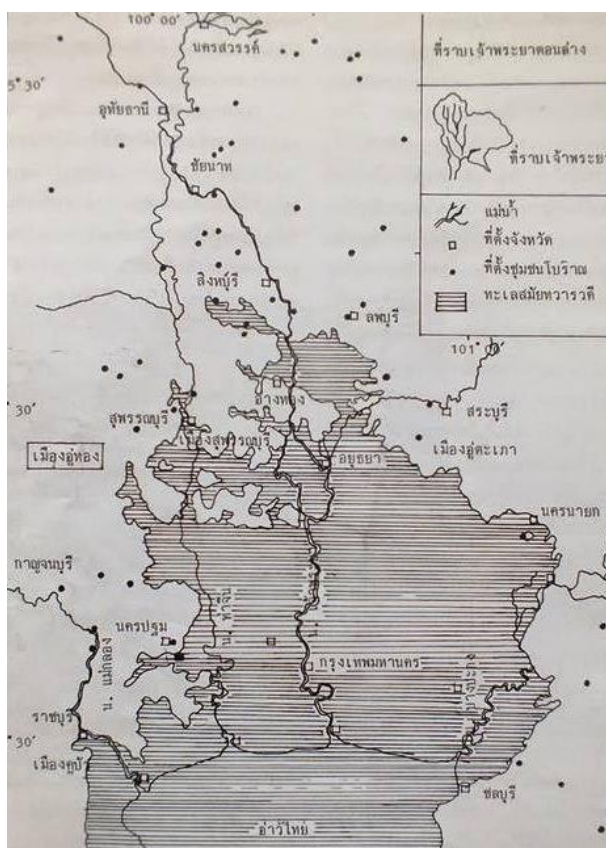
ในช่วงปี พ.ศ.2516-2528 นักโบราณคดีจากมหาวิทยาลัยศิลปากร กรมศิลปากรร่วมกับมหาวิทยาลัยไอตาโก ประเทศนิวซีแลนด์ ได้ทำการขุดค้นและได้พบว่า ในพื้นที่เขตอำเภอพนสนิมคม อำเภอพานทอง และอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่มีผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างกระจัดกระจาย รวมถึงในจังหวัดอื่นๆ ของภาคตะวันออก เช่น จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดระยอง จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว เป็นต้น โดยแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี ในพื้นที่เขตอำเภอพนสนิมคม ถือเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมีหลักฐานทางโบราณคดีมากมาย และมีการอยู่อาศัยเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 2 สมัย สมัยละ 500 ร้อยปี (ภารดี มหาจันทร์, 2554, 7-17)

นายสมดุล ทำเนา (สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2561) ได้กล่าวถึงความเป็นมาก่อนที่จะมีการขุดค้นแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีว่า เนินดินดังกล่าวเคยเป็นที่รกร้างและหวังจะทำการถางสร้างที่อยู่ จนกระทั่งมีการพบเศษภาชนะดินเผาและโครงกระดูกโครงหนึ่งอยู่บริเวณทางเข้าเนินดิน จึงได้ยกพื้นที่ดังกล่าวให้สร้างเป็นวัด เมื่อเริ่มถางพื้นที่บริเวณเนินดิน ยิ่งพบเศษภาชนะดินเผา และเปลือกหอยอีกเป็นจำนวนมาก ทางวัดจึงได้แจ้งกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาทำการตรวจสอบ ตั้งแต่นั้นมาก็ได้ทำการตรวจสอบ ขุดค้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งสิ้นสุดที่ปี พ.ศ.2528 แหล่งโบราณคดีโคกพนมดีเป็นอีกแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและมีชื่อเสียงในระดับโลก ชาวต่างชาติจำนวนหนึ่งเดินทางเพื่อชมเชยอยู่บ่อยครั้ง

คงศักดิ์ สายอร่าม (สัมภาษณ์, 20 มิถุนายน 2561) รองประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอพนสนิมคม ได้กล่าวถึงช่วงที่มีการขุดค้นแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีว่า ตนได้มีโอกาสเข้าไปช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกให้กับผู้ขุดค้นในช่วงเวลานั้น ในช่วงเวลาดังกล่าวนักโบราณคดีทั้งไทยและต่างประเทศเข้ามาทำการขุดค้นพื้นที่ดังกล่าว แต่เดิมที่เนินดินแห่งนี้เป็นที่รกร้างและมีสภาพค่อนข้างเป็นป่า จนกระทั่งประมาณ 100 ปีที่ผ่านมา เริ่มมีการขยายตัวของชุมชนและมีการอพยพจากต่างแดนเข้ามาสู่ประเทศ พื้นที่ดังกล่าวจึงเริ่มมีการการจับจองเป็นพื้นที่อยู่อาศัย

อำพัน กิจงาม (2556, หน้า 17-36) ได้กล่าวถึงแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีว่า แหล่งโบราณคดีโคกพนมดีได้มีการขุดสำรวจหลายครั้ง ครั้งแรกโดยนายศิริ ดวงดี หัวหน้าหน่วยศิลปากรที่ 5 ฉะเชิงเทรา (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสำนักศิลปากรที่ 5 ปราจีนบุรี) เมื่อปี พ.ศ.2516 เนื่องจากมีผู้แจ้งมาว่าได้พบโบราณวัตถุ เช่น ขวานหินขัด เศษภาชนะดินเผา และเปลือกหอยแครงจำนวนมาก ต่อมาราว พ.ศ.2520 นายศิริ ดวงดี ได้รับแจ้งอีกครั้งจากอาจารย์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ว่ามีพระภิกษุมานปลูกสร้างสำนักวิปัสสนาบนเนินดินโคกพนมดี มีการปรับไถที่ดินเพื่อทำถนนทางขึ้นสู่สำนักวิปัสสนาทางทิศเหนือของเนินดิน ทำให้พบหลักฐานทางโบราณคดีจำนวนมาก

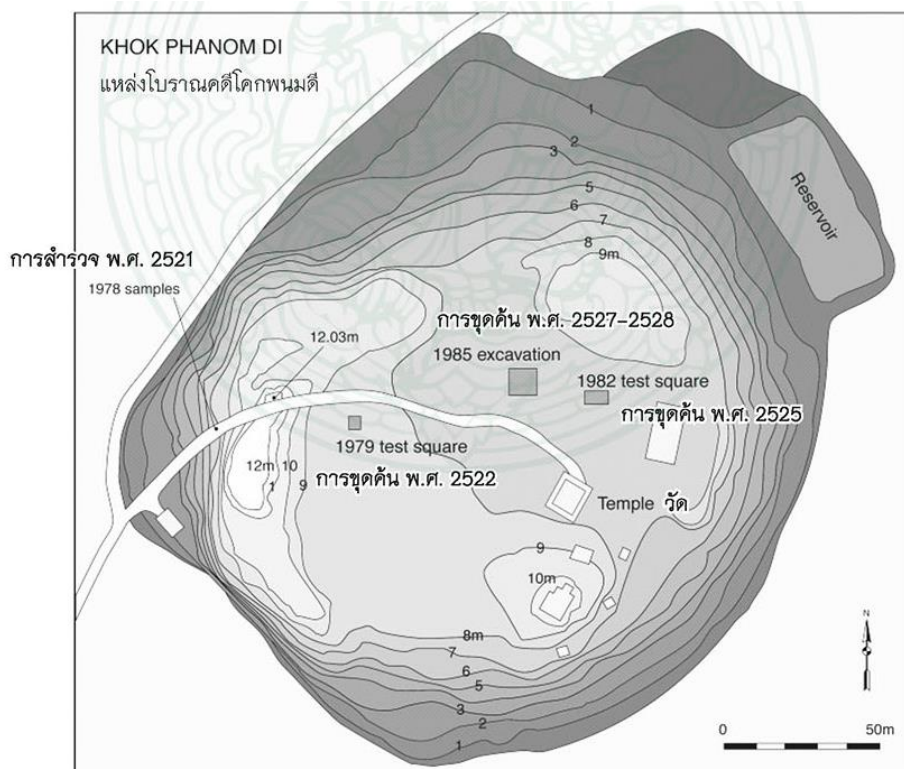
และในระหว่าง พ.ศ.2521 ได้มีการสำรวจแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีอีก โดยอาจารย์พรชัย สุจิตต์ (Suchilta 1980) เคยมีการสำรวจดินในบริเวณนาข้างโคกพนมดี โดย Van de Kevie เขาได้พบดินสีเทาอมเขียวเข้มเหมือนกับดินเหนียวทะเลซึ่งสอดคล้องกับผลที่เคยศึกษาว่า ในอดีตระดับน้ำทะเลสูงกว่าในปัจจุบันมาก ดังภาพ

ภาพที่ 2.1 แผนที่แสดงทะเลโบราณและที่ตั้งชุมชนสมัยทวารวดี
(ที่มา: หนังสือโบราณคดีคอกข้างดินสำนักงานโบราณคดี
และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ ๒ สุพรรณบุรี, 2545, หน้า 3-4)

นอกจากนี้ยังได้มีการเก็บตัวอย่างดินจากบ่อน้ำที่ขุดขึ้นบริเวณหลังแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี ซึ่ง Dr. Van Liere เชื่อว่าเป็นดินเหนียวป่าชายเลน ดังนั้น อาจารย์พรชัย สุจิตต์ ได้ให้ความเห็นว่า คนโบราณรุ่นแรกที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี ตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้ทะเล สภาพแวดล้อมของแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีในอดีตมีลักษณะเป็นป่าชายเลนที่มีน้ำกร่อยซึ่งแตกต่างจากปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง ต่อมาใน พ.ศ.2522 นายดำรงเกียรติ นกสกุล อาจารย์ภาควิชาศิลปศึกษา วิทยาลัยครู ฉะเชิงเทรา ขณะกำลังศึกษาในระดับปริญญาโทที่ภาควิชาโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ดำเนินการขุดค้นที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดีเป็นครั้งแรกระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน พ.ศ.2522 และกองโบราณคดีกรมศิลปากร โดยโครงการโบราณคดีประเทศไทย (ภาคกลาง) มีนายพิรพน พิสนุพงศ์ เป็นผู้ขุดค้นในปี พ.ศ.2525

หลักฐานมากมายที่ได้จากการสำรวจ นำไปสู่การขุดค้นครั้งใหญ่ในระหว่างวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ.2527 ถึงวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2528 เป็นความร่วมมือระหว่างกรมศิลปากร และมหาวิทยาลัย โอทาโก ประเทศนิวซีแลนด์ โดยมีศาสตราจารย์ชาร์ลส ไฮแอม (Professor Charies Higham) และ นางรัชนี ทศรัตน์ เป็นผู้อำนวยการขุดค้นร่วม ในการขุดค้นครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญและนักศึกษาจากหลาย สถาบัน รวมไปถึงราษฎรที่อาศัยอยู่ที่โคกพนมดีและบริเวณใกล้เคียง

ผังของเนินดินโคกพนมดี แสดงจุดที่ทำการขุดตรวจและขุดค้นระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๑ - ๒๕๒๘

ภาพที่ 2.2 ผังของเนินดินโคกพนมดี

(ที่มา: นิตยสารศิลปากร ปีที่ 56 ฉบับที่ 4 ก.ค. - ส.ค. 2556 หน้า 19)

คงศักดิ์ สายอร่าม (2549, หน้า 22) ได้กล่าวเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีว่า แหล่งโบราณคดีแห่งนี้มีอายุกว่า 4,000 ปีมาแล้ว ซึ่งจัดเป็นสถานศึกษาโบราณคดีในระดับเดียวกับปิระมิด ประเทศอียิปต์, กรุงโรม ประเทศอิตาลี และโบราณสถานในประเทศกรีซ เป็นต้น อีกทั้งเป็นการขุดค้นพบโครงกระดูกของมนุษย์ที่ลึกที่สุดในโลกที่ประมาณ 7 เมตร (การขุดค้นพบโครงกระดูกของมนุษย์ในแหล่งอื่นๆ อยู่ที่ประมาณ 2-4 เมตร)

2.2.1 หลักฐานทางโบราณคดี โคกพนมดี

จากการขุดค้นและสันนิษฐานของนักโบราณคดี พบหลักฐานทางโบราณคดีดังต่อไปนี้

2.2.1.1 การจำแนกลำดับชั้นการฝังศพ (Mortuary Phase - MP)

แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี ได้มีการแบ่งสมัยของการฝังศพ (Mortally Phase) โดยใช้อักษรย่อ M.P. ออกเป็น 7 สมัยด้วยกันคือ

- (1.) M.P. 1 (ระดับความลึก ระหว่าง 88-6.512 เมตร)
- (2.) M.P. 2 (ระดับความลึก ระหว่าง 95-5.57 เมตร)
- (3.) M.P. 3 (ระดับความลึก ระหว่าง 4-4.85 เมตร)
- (4.) M.P. 4 (ระดับความลึก ระหว่าง 60-3.60 เมตร)
- (5.) M.P. 5 (ระดับความลึก ระหว่าง 35-2.50 เมตร)
- (6.) M.P. 6 (ระดับความลึก ระหว่าง 55-2.24 เมตร)
- (7.) M.P. 7 (ระดับความลึก ระหว่าง 20-1.45 เมตร)

2.2.1.2 ชั้นดิน จากการทำการขุดค้นครั้งล่าสุด ในปี พ.ศ.2527-2528 ได้พบหลักฐานต่างมากมาย เช่น ค้นพบชั้นดินทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 11 ชั้น ในความลึกประมาณ 7 เมตร ชั้นดินชั้นแรกเกิดจากการทับถมของดินในปัจจุบัน ส่วนชั้นดินที่ 2, 3 และ 4 นั้นค่อนข้างแข็ง และมีเศษภาชนะดินเผามากมาย ส่วนในชั้นดินที่ 5, 6, 7, 8, 9 และ 10 พบว่ามีชั้นดินแทรกอยู่มากมายซึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์และตามธรรมชาติ มีกองหอยแครงและกองถ่านเป็นหย่อมๆ สลับกับชั้นดิน โดยเฉพาะกองหอยแครงนั้นพบว่ามีมากมายตามระดับความลึก ส่วนชั้นดินที่ 11 ประกอบด้วยกองถ่าน ซึ่งสันนิษฐานว่าเกิดจากการเข้าถากถางตั้งถิ่นฐานของคนโบราณรุ่นแรก

2.2.1.3 โบราณวัตถุ จากการทำการขุดค้นครั้งล่าสุด ในปี พ.ศ.2527-2528 โบราณวัตถุที่พบมีดังต่อไปนี้

(1.) เครื่องมือเครื่องใช้

- เศษภาชนะดินเผา พบเศษภาชนะดินเผาในชั้นดินที่ 2-11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลายเชือกทาบ ในชั้นดินที่ 2-4 พบภาชนะดินเผามากกว่าชั้นดินอื่นๆ

ภาชนะดินเผาจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี

ภาพที่ 2.3 ภาพภาชนะดินเผาจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี
(ที่มา: นิตยสารศิลปากร ปีที่ 56 ฉบับที่ 4 ก.ค. - ส.ค. 2556 หน้า 33)

- หินดู คือหินที่มีไว้สำหรับรองอีกด้านหนึ่งของภาชนะดินเผาใน
ขณะที่ทำการทำลาย พบหินดูอยู่ตลอดตั้งแต่ชั้นดินที่ 2-10

- ฉมวก

ตัวอย่างฉมวกกระดูกที่พบจากการขุดค้นที่โคกพนมดี

ภาพที่ 2.4 ภาพฉมวกกระดูกจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี
(ที่มา: นิตยสารศิลปากร ปีที่ 56 ฉบับที่ 4 ก.ค. - ส.ค. 2556 หน้า 26)

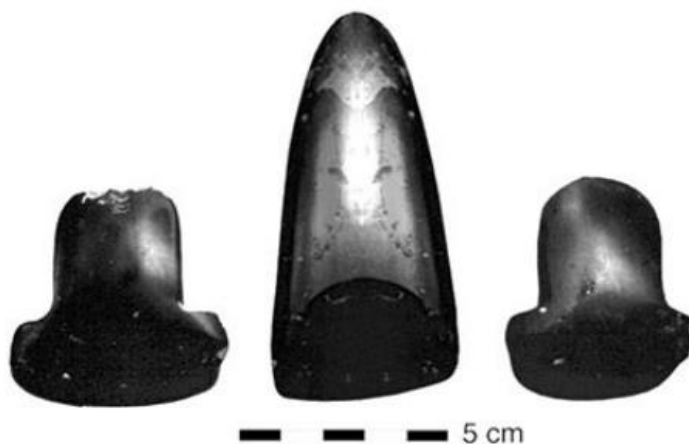
- เบ็ดตกปลาที่ทำด้วยกระดูก

ตัวอย่างเบ็ดตกปลาทำจากกระดูกที่พบจากการขุดค้น
ที่โคกพนมดี

ภาพที่ 2.5 ภาพเบ็ดตกปลาทำจากกระดูก ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี
(ที่มา: นิตยสารศิลปากร ปีที่ 56 ฉบับที่ 4 ก.ค. - ส.ค. 2556 หน้า 26)

- ขวานหินขัด

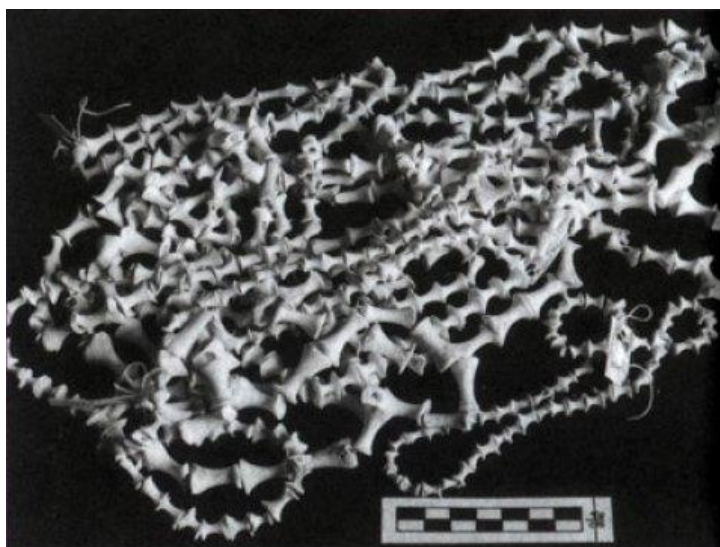

ตัวอย่างขวานหินขัดที่พบจากการขุดค้นที่โคกพนมดี

ภาพที่ 2.6 ภาพขวานหินขัดจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี
(ที่มา: นิตยสารศิลปากร ปีที่ 56 ฉบับที่ 4 ก.ค. - ส.ค. 2556 หน้า 27)

(2.) เครื่องประดับ

- ลูกปัดที่ทำด้วยกระดูกสันหลังปลา, ลูกปัดหอยมือเสือ พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 แต่ในชั้นดินที่ 5-10 นั้นพบได้น้อยมาก หรือแทบไม่พบเลย มีหลากหลายรูปแบบ เช่น แผ่นดิสก์ขนาดเล็ก รูปตัว H รูปตัว I ต่างหามีรูปแบบไม่มากนัก รูปแบบสำคัญพบที่โครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดี มีลูกปัดรูปดิสก์กระจายไปทั่วโครงกระดูกจำนวนมาก และมีต่างหู ทำจากหอยมือเสือ เป็นรูปกลมใหญ่ เจาะรูร้อยสลักกลับลูกปัดเม็ดเล็ก ๆ รูปทรงดิสก์

ภาพที่ 2.7 ภาพสร้อยคอเปลือกหอยรูปตัว I จากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี
(ที่มา: คม ชัด ลึก, <http://www.komchadluek.net/news/local/7980>, สืบค้นวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2561)

ภาพที่ 2.8 ลูกปัดหอยที่ทำเป็นแผ่นกลมบางๆ จากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จังหวัดชลบุรี
(ที่มา: ความงามของอารยธรรมมนุษย์, <https://janthimablog.wordpress.com>,
สืบค้นวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2561)

ภาพที่ 2.9 ลูกปัดรูปทรงดิสก์

(ที่มา: วรณีย์ พงศาชลากร, <http://oknation.nationtv.tv/blog/voranai>, สืบค้นวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2561)

- **กำไลหิน** พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 แต่ในชั้นดินที่ 5-10 นั้นพบได้น้อยมาก หรือแทบไม่พบเลย

(3.) **พืชและกระดูกสัตว์**

มีการขุดค้นพบเมล็ดข้าวที่เป็นถ่านในชั้นดิน และพบรอยประทับของแกลบข้าวที่ติดกับเศษภาชนะดินเผาและดินเหนียว แต่ยากที่จะวิเคราะห์ได้ว่าเป็นข้าวปลูกหรือไม่ เนื่องจากอยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์ อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เป็นป่าชายเลน ไม่เหมาะสำหรับปลูกข้าว เพราะดินมีความเค็ม ข้าวที่นั่นอาจจะมาจากการแลกเปลี่ยน

การขุดค้นพบกระดูกสัตว์ส่วนมากจะเป็นกระดูกสัตว์ป่า เช่น กวาง ละอง/ละมั่ง เก้ง หมู วัว ลิง ค่าง และปลาน้ำกร่อย ซึ่งพบกระดูกสัตว์ป่ามากกว่ากระดูกปลา ในชั้นดินที่ 2, 3 และ 4 ส่วนกระดูกสัตว์ที่พบในชั้นดินที่ 5-10 นั้น พบว่า มีกระดูกปลาน้ำกร่อย ปู เต่า และเปลือกหอยแครงเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เดียวกันในชั้นดินดังกล่าวก็พบกระดูกสัตว์ป่าน้อยลง (อำพัน กิจงาม, 2554, หน้า 21-28)

2.2.2 คนก่อนประวัติศาสตร์ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี

2.2.2.1 ความเป็นอยู่และการดำรงชีวิต

อำพัน กิจงาม (2554) ได้กล่าวไว้ว่า คนโบราณกลุ่มหนึ่งได้เข้ามาอยู่อาศัยในบริเวณโคกพนมดีติดต่อกันราวๆ 500 ปี (4,000-3,500 ปี) มีหลักฐานปรากฏว่า โคกพนมดีได้ถูกทิ้งร้างไประยะหนึ่ง ก่อนจะเข้ามาอยู่อาศัยใหม่อีกครั้งจนกระทั่งทิ้งร้างไปในที่สุด (3,500-3,000 ปี มาแล้ว) ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวระดับน้ำทะเลได้ลดลง เนินดินโคกพนมดีอยู่ห่างไกลจากทะเล จึงอาจจะมี การโยกย้ายถิ่นฐานใหม่

คนโบราณที่โคกพนมดีเป็นสังคมหาอาหารจากธรรมชาติ โดยการล่าสัตว์ป่า จับสัตว์น้ำ สัตว์ปีก และเก็บพืชผลไม้ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ โดยปกติคนโบราณในช่วงยุคหินจะทำการย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ แต่คนโบราณโคกพนมดีมีการตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งและอยู่อาศัยอย่างยาวนาน บริเวณโคกพนมดีอุดมสมบูรณ์ไม่มีการขาดแคลนอาหารการกิน สามารถหาอาหารได้ทั้งจาก ทะเล ป่าชายเลน แหล่งน้ำจืด และภายในป่า แต่โคกพนมดีในสมัยหลัง ชายฝั่งทะเลเริ่มไกลห่างออกไป คนโบราณที่โคกพนมดีจึงเริ่มมีการปรับตัวและเพาะปลูก ผู้ขุดค้นได้พบหลักฐานทางการเกษตรกรรม เช่น จอบหินแกรนิต มีดเปลือกหอยน้ำจืดใช้สำหรับเกี่ยวข้าว และเมล็ดข้าวปลูก และพบว่าการหาอาหารจากแหล่งน้ำจืดมากขึ้น จากหลักฐานการค้นพบดังกล่าวเป็นไปได้ว่า โคกพนมดี อาจเป็นชุมชนแรกๆ ที่มีการเพาะปลูกข้าวก็เป็นได้

ภาพที่ 2.10 ภาพถ่ายการจำลองแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี
(โดย ศุภาศินี บุญเกาะ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2561)

ภาพที่ 2.10 ภาพถ่ายการจำลองแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี (20 มิถุนายน พ.ศ. 2561)
(โดย ศุราศินี บุญเกาะ วันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2561)

2.2.2.2 สุขภาพ

จากการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2542 ของ Nancy G. Tayles กล่าวถึงประเด็น ความสมบูรณ์ของสุขภาพตัวอย่างโครงกระดูกคนโบราณโคกพนมดี โดยศึกษาจากร่องรอยสภาวะ ความสมบูรณ์ของการเจริญเติบโต, การชะงักของการเจริญเติบโต อัตราการตายในกลุ่มตัวอย่างโครง กระดูกวัยต่างๆ การเจริญพันธุ์ และค่าอายุขัยโดยวิเคราะห์ร่วมกันกับร่องรอยของโรคสมัยโบราณ โดย Nancy G. Tayles ได้ทำการสรุปสุขภาพของประชากรคนโบราณแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีดังนี้

โดยส่วนใหญ่แล้วคนโบราณโคกพนมดีพบลักษณะความผิดปกติหรือโรค เกี่ยวกับเลือด (Haemoglobinopathy) ตั้งแต่สมัย MP1 แล้ว ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ทารกหรือเด็กเล็ก เสียชีวิต นอกเหนือจากสาเหตุดังกล่าว คนโบราณโคกพนมดีถือว่ามีสุขภาพที่ค่อนข้างดี แต่เมื่อสมัย MP2 พบว่าอัตราการตายของเด็กแรกเกิดนั้นสูงขึ้นกว่าเดิม ยกเว้นกรณีที่ได้ก็สามารถเจริญเติบโตเกิน อายุ 1 ปีขึ้นไปจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ตามปกติ ทั้งนี้พบว่าทั้งเพศหญิงและเพศชายของคน โบราณโคกพนมดีนั้นล้วนใช้กำลังเป็นอย่างมากในแต่ละวัน เพศชายมีการใช้ส่วนกระดูกสันหลัง กระดูกช่วงบนและหัวไหล่มากกว่าหญิง อีกทั้งยังพบว่าเพศหญิงมีโรคในช่องปากและฟันมากกว่าอาจ เป็นเพราะการบริโภคอาหาร

ในสมัย MP3 พบว่าเพศชายมีความสมบูรณ์ แข็งแรง อีกทั้งมีความสูง มากกว่าสมัยที่ผ่านมาด้วย แต่มักเสียชีวิตในช่วงต้นของวัยหนุ่ม เริ่มพบภาวะโลหิตจางในโครงกระดูก ผู้ใหญ่

เกิดการเปลี่ยนแปลงในสมัย MP4 คือ คนโบราณโคกพนมดีเริ่มบริโภคอาหารที่มีกากใย อัตราการสึกของฟันสูงขึ้นแต่ฟันน้อยลง อัตราการตายของเด็กแรกเกิดลดลงแต่อัตราการตายของเด็กและวัยรุ่นกลับเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

ในสมัยที่ MP5-7 คนโบราณโคกพนมดีในช่วงสมัยดังกล่าวประสบปัญหาเด็กตายก่อนที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้อยู่รอดก็มักจะไม่แข็งแรงและยังเสียชีวิตเร็วขึ้นด้วย สมัย MP7 ได้เกิดการย้ายถิ่นฐานออกไปจากโคกพนมดี หรืออาจจะมีเปลี่ยนสถานที่ฝังศพไป

สรุปสุขภาพของคนโบราณโคกพนมดี ถึงแม้ว่าโคกพนมดีจะอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและอาหาร แต่อากาศร้อนขึ้นก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการระบาดของเชื้อมาลาเรีย ประชากรโคกพนมดีส่วนใหญ่มีความผิดปกติในเลือดและสภาวะโลหิตจางซึ่งมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรมด้วย (จาก <http://www.sac.or.th/databases/physanth/app/works.php?id=17> สืบค้นวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2561)

2.2.2.3 อายุเมื่อตายและเพศ

ประพิช ชูศิริ (2534, หน้า 34-48) ได้ทำการวิเคราะห์เพศและอายุของโครงกระดูก โดยใช้บรรทัดฐานของการกำหนดอายุโดย การขึ้นของฟัน, ความยาวของกระดูกยาว, การเชื่อมของกระดูก, การเสื่อมสภาพของกระดูก, การสึกของฟัน, การเชื่อมของแกนกระดูกของกระดูกไขสันหลัง และ Public symphysis ส่วนบรรทัดฐานของการกำหนดเพศประกอบด้วย กระดูกเชิงกราน, กระดูกขากรรไกรล่าง และกะโหลกศีรษะ

การขุดค้นตั้งแต่ พ.ศ. 2527 กระทั่ง พ.ศ. 2528 ได้ค้นพบตัวอย่างโครงกระดูกมนุษย์ทั้งสิ้น 154 โครง สามารถจำแนกเป็นโครงกระดูกผู้ใหญ่ได้จำนวน 68 โครง (โครงกระดูกเพศหญิง 36 โครง และโครงกระดูกเพศชาย 32 โครง) โครงกระดูกเด็กโตจำนวน 14 โครง และโครงกระดูกเด็กแรกเกิดจำนวน 72 โครง โดยโครงกระดูกเพศหญิงพบร่องรอยการมีบุตรแล้วทั้งสิ้น ค่าเฉลี่ยอายุเมื่อตายของคนโบราณโคกพนมดีสูงสุดอยู่ที่อายุราว 45-49 ปี เพศชายจะมีอายุสั้นกว่าเพศหญิง ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว เพศชายอายุเมื่อตายอยู่ที่ประมาณ 27.2 ปี ส่วนเพศหญิงอายุเมื่อตายอยู่ที่ประมาณ 29 ปี อีกกลุ่มหนึ่งคือตายเมื่อแรกเกิด และอัตราการตายของเด็กเล็กแรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 2 ขวบมีความถี่สูง โดยได้จำแนกตัวอย่างโครงกระดูกจากแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี ตามเพศและค่าประเมินอายุเมื่อตายดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 จำแนกเพศ ค่าประเมินอายุเมื่อตาย

อายุเมื่อตาย	เพศ			รวม
	หญิง	ชาย	จำแนกเพศไม่ได้	
ทารก (0-2 ปี)			72	72
เด็กเล็ก (2-12 ปี)			14	14
วัยรุ่น (12-20 ปี)	5	3		8

ตารางที่ 2.1 จำแนกเพศ ค่าประเมินอายุเมื่อตาย (ต่อ)

อายุเมื่อตาย	เพศ			รวม
	หญิง	ชาย	จำแนกเพศไม่ได้	
วัยหนุ่มสาว (20-35 ปี)	22	20		42
วัยกลางคน (35-50 ปี)	5	12		17
วัยสูงอายุ (มากกว่า 50 ปี)		1		1
รวม	32	36	86	154

หมายเหตุ. จาก ผลการวิเคราะห์โครงการควบคุมมนุษย์ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี (หน้า 40-48) โดย ประพิช ชูศิริ, 2534, กรุงเทพฯ: โครงการสำรวจแหล่งโบราณคดี ฝ่ายวิชาการ กองโบราณคดี

2.2.2.3 ประเพณีการฝังศพ

โครงการควบคุมมนุษย์ที่ขุดค้นพบในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี ได้แสดงให้เห็นถึงประเพณีการฝังศพของคนโบราณเหล่านี้ แม้จะมีบางส่วนที่ผิดแผกจากส่วนใหญ่ แต่สามารถสรุปประเพณีการฝังศพของคนโบราณในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีได้

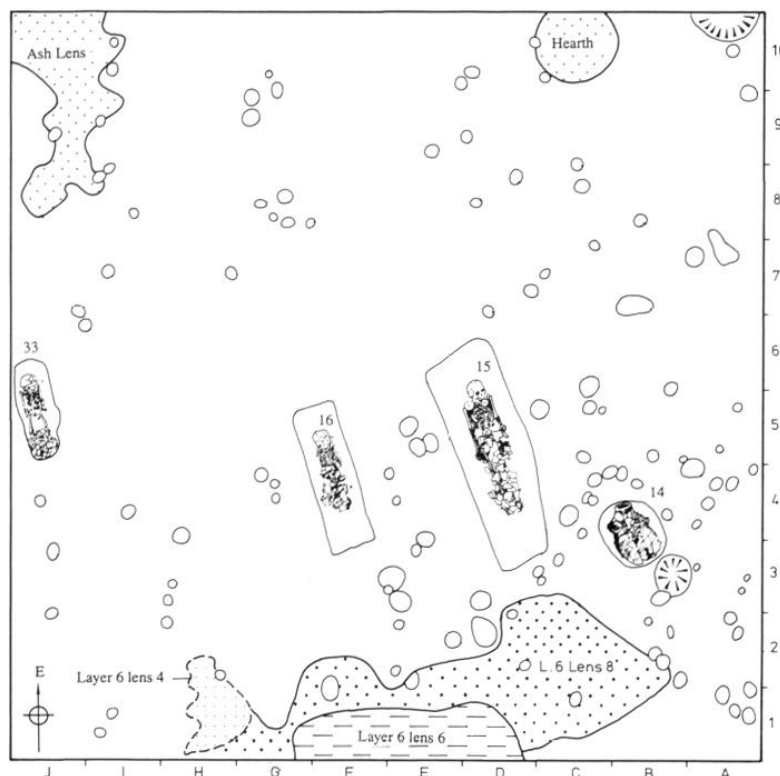
(1.) ลักษณะการฝังศพ

การฝังผู้ตายจะอยู่ในท่านอนหงายเหยียดยาวอยู่ในหลุมขุดลึกลงในดินเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า พบว่ามีการห่อศพด้วยเส้นใยพืชหรือแผ่นแรยหิน บางศพมีแผ่นไม้หรือกระดานรองอยู่ข้างใต้ร่าง มีเพียงโครงกระดูกเดี่ยวมราถูกบรรจุไว้ในภาชนะดินเผาอยู่ในหลุมที่ขุดเป็นวงกลม เป็นโครงกระดูกของทารกอายุประมาณ 15 เดือน

(2.) พิธีกรรมการฝังศพ

ศิระชะของผู้ตายมีการจัดให้หันไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออก มีการใส่สิ่งของต่างๆ ลงไปในหลุมศพ แต่งตัวศพและประดับด้วยเครื่องประดับต่างๆ ลงบนร่างกาย เช่น สร้อยคอลูกปัดทำจากเปลือกหอย กำไลข้อมือ เป็นต้น หลุมศพบางหลุมมีการวางภาชนะดินเผาไว้ใกล้ๆ ร่างผู้ตาย แต่การประดับร่างกายและการวางภาชนะดินเผานั้นไม่ได้ปฏิบัติต่อโครงกระดูกทุกโครง มีการโรยดินเทสลงบนศพผู้ตาย คาดว่าเป็นการประกอบพิธีศพ แต่ไม่ได้พบบนโครงกระดูกทุกโครงเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบเปลือกหอยแครงจำนวนหนึ่งใกล้ๆ กับบริเวณฝังศพ เป็นไปได้ว่าอาจมีการกินเลี้ยงอำลาหลังจากทำพิธีฝังศพก็เป็นได้ (อำพัน กิจงาม, 2556, หน้า 28-29)

2.3 เจ้าแม่โคกพนมดี

ภาพที่ 2.11 ภาพแสดงผังการขุดค้น MP5 (ที่มา: <https://www.cambridge.org/core/books/death-rituals-social-order-and-the-archaeology-of-immortality-in-the-ancient-world/death-and-mortuary-rituals-in-mainland-southeast-asia-from-huntergatherers-to-the-god-kings-of-angkor/A74754387ABFA4B614EA89B40CF9560F> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม พ.ศ.2561)

หนึ่งในการค้นพบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี คือการขุดค้นพบโครงกระดูกหมายเลข 15 เพศหญิง อายุเมื่อตายประมาณ 35 ปี โครงกระดูกถูกประดับไปด้วยเครื่องประดับมากมายกว่าโครงกระดูกอื่นๆ เป็นพิเศษ เช่น สร้อยลูกปัดเปลือกหอยรูปตัว I เกือบพันเม็ด เครื่องประดับลูกปัดเปลือกหอยแบบแว่นกว่า 120,000 เม็ด แผ่นวงกลมมีเดือยที่อาจจะเป็นต่างหู กำไลข้อมือ และเครื่องประดับศีรษะ ทิวร่างของเธอถูกปกคลุมไปด้วยดินเทศตามประเพณีการฝังศพของแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี (อัญชลี สินธุสอน, 2552, หน้า 29)

อัญชลี สินธุสอน (2552, หน้า 94) ได้กล่าวไว้อีกว่า มีโครงกระดูกโครงหนึ่งที่ถูกฝังก่อนเจ้าแม่โคกพนมดี ถูกประดับประดาด้วยเครื่องประดับ และมีการฝังศพอย่างทรงเกียรติเช่นกัน แต่ก็ไม่เทียบเท่าโครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดี จากลำดับการฝังซึ่งโครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดีถูกฝังอยู่ตื้นกว่า นักโบราณคดีได้สันนิษฐานไว้ว่าเจ้าแม่โคกพนมดีนั้น อาจเป็นลูกหลานของโครงกระดูกที่ 16 ก็ได้ และโครงกระดูกหมายเลข 14 เป็นโครงกระดูกของเด็กอายุประมาณ 15 เดือน ถูกฝังไว้เคียงข้างโครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดี สิ่งของที่ฝังร่วมกับโครงกระดูกของเด็กนั้นใกล้เคียงกันกับ

โครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดี เป็นไปได้สูงว่าเด็กทารกนี้อาจเป็นลูกของเธอ เนื่องจากบริเวณกระดูกเชิงกรานมีร่องรอยที่บ่งบอกว่าเจ้าแม่โคกพนมดีเคยมีการคลอดบุตรประมาณ 3 คนหรือมากกว่านั้น (Charles F.W. Higham, จาก <http://www.pbs.org/wgbh/nova/icemummies/remains.html> สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน พ.ศ.2561)

ภาพที่ 2.12 ภาพแสดงการขุดค้น MP5 (ที่มา: <https://www.world-archaeology.com/world/asia/thailand/charles-higham-a-prehistoric-mystery/> สืบค้นเมื่อ 13 สิงหาคม พ.ศ.2561)

เจ้าแม่โคกพนมดีมีกระดูกนิ้วมือที่แข็งแรงของเธอ ภาพขณะดินเผาที่วางไว้มากมาย เชื่อกทาบที่ห้อยไว้บริเวณสะโพก และอุปกรณ์สำหรับทำภาชนะดินเผาถูกนำมาวางไว้ในหลุมศพเช่นกัน สันนิษฐานได้ว่า เธออาจจะเป็นช่างปั้นภาชนะดินเผาอดฝีมือคนหนึ่งก็เป็นได้ อีกทั้งเปลือกหอยที่ประดับอยู่บนร่างกายเธอบางส่วนมาจากสายพันธุ์หอยที่ชอบอยู่อาศัยในทะเลที่อุดมไปด้วยปะการัง บ่งบอกว่าเธออาจได้รับมาจากการแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ ก็เป็นไปได้

จากข้อมูลมากมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เธอเป็นบุคคลที่อาจจะมีความสามารถมากมายจนเป็นที่เคารพ หรืออาจจะมิตำแหน่งทางสังคมที่สูงกว่าคนอื่นๆ ในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี แต่ที่

น่าสนใจก็คือ ตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้ถูกส่งต่อไปยังผู้ใดอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะการส่งต่อไปยังลูกหลาน จากการที่การฝังศพบริเวณใกล้เคียงนั้นมีการประดับตกแต่งที่ไม่เท่าเทียมกับเจ้าแม่โคกพนมดี แสดงให้เห็นว่าสถานะไม่ได้ถูกสืบทอด แต่ได้รับผ่านความกล้าหาญหรือทักษะของเธอ (Charles F.W. Higham, จาก <http://www.pbs.org/wgbh/nova/icemummies/remains.html> สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน พ.ศ.2561)

เป็นที่เด่นชัดผ่านประเพณีการฝังศพของเจ้าแม่โคกพนมดีว่าเธออาจจะมีอำนาจและความเคารพนับถือจากทักษะของเธอ ไม่ว่าจะเป็นการปั้นเครื่องปั้นดินเผา หรือการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ จากหลักฐานทางโบราณคดีโดยทั่วไปแล้วไม่ได้ชี้ชัดในเรื่องอำนาจของผู้หญิง เราได้ทราบเพียงวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์จากที่ผู้ชายเป็นผู้ล่า (Man the Hunter) เป็นผู้หญิงเป็นผู้รวบรวม (Woman the Gatherer) เป็นไปได้ว่า เป็นผู้หญิงที่รู้จักการประดิษฐ์เครื่องมือต่างๆ ส่วนผู้ชายมีหน้าที่ออกล่าสัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์เป็นต้น (คณะอนุกรรมการการศึกษา อาชีพ และวัฒนธรรม, 2541, หน้า 27) หากเพศชายและเพศหญิง ไม่ได้ถูกบ่งชัดผูกขาดในเรื่องทักษะ ก็เป็นไปได้ว่าเจ้าแม่โคกพนมดีนั้น มีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก หรือมีความโดดเด่นในเรื่องอื่นๆ ด้วย

จากข้อมูลดังกล่าวที่สถานะของเจ้าแม่โคกพนมดีนั้นไม่ได้สืบทอดไปยังลูกหลานของเธอ และสังคมในยุคสมัยนั้นไม่ได้มีการแบ่งชนชั้น ผูกขาดทักษะใดๆ นั้น เป็นไปได้ว่าต้องหาอำนาจหรือบารมีนอกสังคมตนเอง เช่น จากป่า ฝู หรือจากการเข้าทรง ผู้ที่แสวงหาอำนาจในด้านนี้จะถูกเรียกว่าหมอผี และเป็นผู้ซึ่งสามารถใกล้เคียงความขัดแย้งได้ (ปราณี วงษ์เทศ, 2549, หน้า 39) สถานะดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับ “ศาสนาผี” ซึ่ง พิพัฒน์ กระจ่างจันทร์ ได้กล่าวไว้ว่า ศาสนาผีเป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก คนตีการค้าบรพสุวรรณภูมิในอุษาคเนย์นั้นนับถือศาสนาผีมาเมื่อหลายพันปีแล้ว โดยมีหัวหน้าพิธีกรรมเป็นผู้หญิง เป็นศาสนาของผู้หญิงที่มีผู้ชายเป็นบริวารของผู้หญิง ผู้หญิงจะเป็นช่างรำ ช่างร้อง ช่างศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับทักษะฝีมือของเจ้าแม่โคกพนมดีเช่นกัน (จาก <https://thestandard.co/goddess-movement/> สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน พ.ศ.2561)

สุจิตต์ วงษ์เทศ (2558, มปก.) กล่าวถึงการเป็นใหญ่ของเพศหญิงว่า ตั้งแต่ยุคตีการค้าบรพสุวรรณภูมิ โครงสร้างทางสังคมจัดระเบียบครอบครัวให้ความสำคัญกับความเป็นแม่ ให้เป็นศูนย์กลางของเครือญาติ ความรู้ความสามารถ เช่น ตีหม้อ ทอผ้า การทาบลายลงบนภาชนะดินเผานั้นล้วนเป็นฝีมือของผู้หญิงซึ่งยังคงสืบทอดมากระทั่งปัจจุบันนี้ อาจสรุปได้ว่า การเป็นใหญ่ของเพศหญิงหรืออำนาจพิเศษของสตรีเพศที่มอบความอุดมสมบูรณ์เป็นความเชื่อที่มีเค้ามามาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากพื้นฐานความเชื่อในเรื่องอำนาจมหัศจรรย์ของเพศหญิงในฐานะผู้ให้กำเนิดลูกหลานสืบตระกูล ความนับถือในแม่ หรือพระแม่ กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งพลังอำนาจที่เกื้อกูลชีวิต ให้ความอุดมสมบูรณ์ต่อแผ่นดิน ความเจริญ พืชผลสัตว์เลี้ยง ฯลฯ สืบต่อจนเป็นความเชื่อในเทพีต่างๆ มาจนปัจจุบัน (*เทวสตรี: คติพุทธ พราหมณ์ และความเชื่อในประเทศไทย*, 2558, หน้า 1-4)

การสร้างและการพัฒนาบทละครเพลงเรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดี

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่าน การสร้างสรรค์บทและกำกับการแสดงละครเพลงเรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดีโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร วิชาการต่างๆ ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ค้นหาแรงบันดาลใจเพื่อนำมาสร้างเรื่อง เล่าจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ถูกบันทึกอยู่ในเอกสารต่างๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยศึกษา ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน และครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาพัฒนาบท สำหรับการแสดง โดยนำข้อมูล มาเรียบเรียงและวิเคราะห์ตามประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจนำมาพัฒนาการ เล่าเรื่อง และพัฒนาบทละครโดยกำหนดหัวเรื่องที่น่ามาศึกษา ดังนี้

- เรื่องเล่าจากโครงกระดูก
- เส้นเวลาของประวัติศาสตร์จากกรอบความคิดด้านศาสนา คือ ศาสนาผี ศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ
- อำนาจของผู้หญิง และ อำนาจของผู้ชาย
- อำนาจของความเป็น “แม่”

ผู้วิจัยต้องการเล่าเรื่องของเจ้าแม่โคกพนมดีโดยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องแต่มีวิธีที่แตกต่างไปจาก ขนบเดิม โดยเล่าเรื่องตามแบบโครงเรื่อง (linear plot) เพราะการเล่าเรื่องถูกกำหนดด้วยโจทย์ของ พื้นที่จัดแสดงภายในห้องพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเป็นส่วนกำหนดให้การเล่าเรื่องในรูปแบบละครเพลงนี้ถูกแบ่ง ออกเป็น 3 ช่วงตามพื้นที่จัดแสดงภายในหอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอ กระบวนการพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์บทละครดังนี้

3.1 การกำหนดพื้นที่ สถานที่ในการจัดแสดง

การเล่าเรื่องของเจ้าแม่โคกพนมดี โดยศึกษาและวิเคราะห์จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์เพื่อนำ มาสร้างวาทกรรมในการเล่าเรื่องเพื่อหาความเชื่อมโยงตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีโดยพอสรุปจาก ประวัติศาสตร์ได้ว่าชุมชนโบราณ โคกพนมดีเป็นบริเวณเนินดินกลางทุ่งของโคกพนมดี อำเภอ พนัสนิคม จังหวัดชลบุรี หากย้อนอดีตไปเมื่อ 3,000-4,000 ปี คือบริเวณที่ตั้งของชุมชนโบราณ สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ พบหลักฐานทางโบราณคดีจำนวนมาก มีการอยู่อาศัยต่อเนื่องยาวนานถึง 400 ปี โดยการศึกษาจากลักษณะทางธรณีวิทยาของชั้นดินแต่ละชั้น เปลือกหอย กระดูกสัตว์ทะเล รวมทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่พบจากหลุมขุดค้น นักโบราณคดีได้ตีความว่า ชุมชนโบราณแห่งนี้ เป็นชุมชนชายฝั่งทะเล เป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนที่อยู่ใกล้ทะเลกับชุมชนภายใน ผืนแผ่นดินใหญ่ ด้วยความอุดมสมบูรณ์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชายเลน ท้องทะเลผู้คนรู้จักออก หาอาหารจากทะเล โดยเฉพาะหอยและปลา โดยพบหลักฐานเป็นเบ็ดตกปลา และฉมวกที่ทำจาก กระดูกสัตว์ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำจากหินขัด รู้จักใช้หินลับเพื่อทำให้เครื่องมือหินขัดมีความคมอยู่

เสมอ ซึ่งหินเนื้อดีเหล่านี้ได้มาจากการแลกเปลี่ยน เนื่องจากบริเวณพื้นที่ไม่พบแหล่งหินประเภทนี้ การพบเศษแกลบข้าวในบริเวณช่องท้องของโครงกระดูก

คนโบราณที่โคกพนมดีเป็นสังคมหาอาหารจากธรรมชาติ โดยการล่าสัตว์ป่า จับสัตว์น้ำ สัตว์ปีก และเก็บพืชผลไม้ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ โดยปกติคนโบราณในช่วงยุคหินจะทำการย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ แต่คนโบราณโคกพนมดีมีการตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งและอยู่อาศัยอย่างยาวนาน บริเวณโคกพนมดีอุดมสมบูรณ์ไม่มีการขาดแคลนอาหารการกิน สามารถหาอาหารได้ทั้งจากทะเล ป่าชายเลน แหล่งน้ำจืด และภายในป่า แต่โคกพนมดีในสมัยหลัง ชายฝั่งทะเลเริ่มไกลห่างออกไป คนโบราณที่โคกพนมดีจึงเริ่มมีการปรับตัวและเพาะปลูก ผู้ขุดค้นได้พบหลักฐานทางการเกษตรกรรม เช่น จอบหินแกรนิต มีดเปลือกหอยน้ำจืดใช้สำหรับเกี่ยวข้าว และเมล็ดข้าวปลูก และพบว่ามี การหาอาหารจากแหล่งน้ำจืดมากขึ้น จากหลักฐานการค้นพบดังกล่าวเป็นไปได้ว่า โคกพนมดีอาจเป็นชุมชนแรกๆ ที่มีการเพาะปลูกข้าวก็เป็นได้

ข้อสันนิษฐานว่า ชุมชนแห่งนี้มีการปลูกข้าวตามหนองน้ำในขณะระดับน้ำทะเลลดลง ช่วงเวลาสั้นๆ พบเครื่องมือคล้ายเคียวที่ทำจากเปลือกหอยน้ำจืด และหน้าจอบที่ทำจากหินแกรนิต นอกจากนั้นลักษณะพื้นที่ซึ่งมีแหล่งดินเหนียวคุณภาพดี ชุมชนแห่งนี้จึงมีการทำเครื่องปั้นดินเผาจำนวนมาก โดยผู้หญิงเป็นช่างปั้น เนื่องจากพบเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำภาชนะดินเผาเฉพาะในหลุมศพของผู้หญิง ภาชนะดินเผายังได้ใช้เป็นสิ่งของแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นเมื่อมีคนตายจะนำไปฝัง โดยนำสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ภาชนะดินเผา เครื่องประดับฝังลงไปหลุม และสร้างเพิงคลุมหลุมศพ ซึ่งปรากฏร่องรอยของหลุมเสา ซึ่งยังคงมีเสาไม้ปักอยู่ พื้นที่บริเวณโคกพนมดีแห่งนี้ถูกทิ้งร้างไปเมื่อน้ำทะเลลดระดับลงอย่างมากในที่สุดผู้คนก็ได้อพยพโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานยังบริเวณอื่น

ผู้วิจัยจึงสนใจนำข้อมูลอื่น ๆ มาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อค้นหาการเล่าเรื่องภายในพื้นที่ต่าง ๆ ดังนั้นจึงกำหนดให้การเล่าเรื่องชีวิตเจ้าแม่โคกพนมดีเป็นโครงเรื่องหลักในการเล่าเรื่อง และเพิ่มเติมการเล่าเรื่องแบบแฟนตาซีเพื่อเพิ่มมิติของการเล่าเรื่องให้ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีสามารถเข้ามาเล่าเรื่องภายในพื้นที่หอศิลป์กับเรื่องที่จะเล่าในพื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน และพื้นที่จัดแสดงประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถซึ่งเคยเป็นดินแดนที่เคยเจริญรุ่งเรืองในยุคที่ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เข้ามามีอิทธิพลเผยแพร่ในดินแดนแถบนี้ถือว่าเป็นช่วงประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงที่สามารถเชื่อมโยงและมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ยังคงเก็บรักษาและเชื่อมโยงได้กับผู้คนในภาคตะวันออกเฉียงโดยเฉพาะในจังหวัดต่าง ๆ ที่พบแหล่งโบราณคดีรวมถึงการขุดค้นหลักฐานทางโบราณคดีต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการเล่าเรื่องโดยใช้โครงเรื่องจำนวน 2 โครงเรื่องเพื่อเสนอเรื่องราวของตัวละคร “เจ้าแม่โคกพนมดี” และตัวละคร “อภิวัดน์” โดยเล่าเรื่องของตัวละครในยุคปัจจุบัน และตัวละครในยุคอดีตเพื่อสร้างวิธีการเล่าเรื่องที่สามารถเล่าผ่านพื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้ โดยพื้นที่ในการจัดแสดงเรื่องเล่าจำนวน ๓ พื้นที่ภายในห้องพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียง หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียง มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่

3.1.1 พื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตापูน

ภาพที่ 3.1 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตापูน
(โดย สันทีชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561)

3.1.2 พื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถ

ภาพที่ 3.2 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถ
(โดย สันทีชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561)

3.2.3 พื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี

ภาพที่ 3.3 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี
(โดย สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561)

ผู้วิจัยเลือกการใช้พื้นที่ดังกล่าวโดยการกำหนดให้ผู้ชมต้องเคลื่อนย้ายการชมการแสดงในแต่ละพื้นที่โดยสลับลำดับการเข้าชมต่างจากเส้นทางการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ที่หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำหนดไว้คือ ส่วนเข้าชมที่ 1 คือ ส่วนนิทรรศการประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนที่ 2 คือ นิทรรศการจัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถ และส่วนที่ 3 คือ นิทรรศการจัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน แล้วจึงเดินออกจากส่วนพิพิธภัณฑ์ แต่ในการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ชมเดินย้อนมาจากส่วนที่ 3 ของห้องพิพิธภัณฑ์ออกมาสู่ส่วนที่ 1 เพื่อลำดับการเล่าเรื่องตามเส้นเวลาของประวัติศาสตร์จากกรอบความคิดด้านศาสนาที่มีอิทธิพลในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ตามแผนผังการใช้พื้นที่จัดแสดงละครเพลงพิพิธภัณฑ์ดังนี้

ภาพที่ 3.4 ภาพประกอบ เส้นทางการเข้าชมละครในพิพิธภัณฑ์

3.2 การเล่าเรื่องเจ้าแม่โคกพนมดี

การเล่าเรื่องใหม่จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อสร้างเป็นบทละครเพลง ผู้วิจัยมีความต้องการเล่าเรื่องความเป็นผู้หญิง ซึ่งมีความเป็นแม่ค้ำว่าแม่ แม่ในความหมายของคำว่า ผู้หญิงผู้ให้กำเนิด และแม่ในความหมายของผู้เป็นใหญ่หรือหัวหน้า ใช้เรียกยกย่องผู้หญิง หรือแม่แต่สิ่งสำคัญๆ เช่นคำว่าแม่น้ำ กระทั่งผู้ชายที่เป็นใหญ่ในกองทัพสมัยหลัง ยังเรียกด้วยคำดั้งเดิมว่า แม่ทัพ ผู้ชายคือบริวารของผู้หญิง ยังมีร่องรอยเหลือเค้าอยู่ในพิธีแต่งงานทุกวันนี้ เรียกผู้หญิงว่า เจ้าสาว แปลว่า นาย เรียกผู้ชายว่า เจ้าบ่าว แปลว่า ซี้ข้า และมีความต้องการการศึกษา เรียนรู้ คุณค่าของ ความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในอดีตที่ส่งผ่านมาถึงปัจจุบันผ่านคุณค่าของผู้หญิง ความรักที่เราสามารถ เชื่อมโยงได้ระหว่างความเป็นแม่และความเป็นลูก หน้าที่และความเสียสละของผู้หญิงในการปกป้อง รับผิดชอบและดูแลลูกหรือผู้คนในปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญกับ “โครงกระดูก” ซึ่งเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญทำให้การขุดค้นพบแหล่งประวัติศาสตร์โคกพนมดี เปรียบเสมือนตำราที่ทำให้เราค้นคว้าและย้อนกลับไปศึกษาสภาพภูมิศาสตร์และสังคมศาสตร์ใน ประวัติศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงกับพื้นที่ที่เราอาศัยอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้วัฒนธรรมการเก็บกระดูก ของบรรพบุรุษฝังไว้ในดิน หรือเมื่อเผาศพแล้วก็นำกระดูกเก็บเอาไว้เพื่อเป็นอนุสรณ์ให้รุ่นลูกรุ่นหลาน ได้เคารพสักการะในคุณค่าของความดีและการส่งต่ออุดมการณ์ ประการสำคัญผู้วิจัยต้องการให้ มองเห็นคุณค่าของอดีต แม้ว่าเหตุการณ์ในอดีตนั้นไม่สามารถย้อนกลับมาได้ แต่การเจริญเติบโตและ ก้าวหน้าต่อไปของมนุษย์หากรู้จักรากฐานทางประวัติศาสตร์ ได้ศึกษาเรียนรู้จากปัญหาที่บรรพบุรุษได้ เคยสร้างภูมิปัญญาไว้เราสามารถต่อยอดพัฒนาคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่าง ยั่งยืน จากทัศนคติของผู้วิจัยต่อการมองโลกและสังคมในปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาด้านการเมือง เศรษฐกิจและความมั่นคงในประเทศมาจากปัญหาของที่พบจากความพยายามเปลี่ยนโครงสร้างทาง สังคม การเมืองและเศรษฐกิจในทันทีจนล้มกลับไปมองรากฐานทางความคิดที่ส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น และสืบทอดของคนในประเทศจำนวนมากที่ยังใช้ชีวิตอยู่กับวิถีชนบทเดิม ๆ จึงเกิดการตั้งคำถามถึงการ นำความเจริญหรือเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์เข้ามาเปลี่ยนแปลงจนสังคมชนบทถูกกลืนจากสังคม เมือง การสร้างบทละครเรื่องนี้จึงมีความต้องการสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้ชมให้ตระหนักถึงการสร้าง จิตวิญญาณของมนุษย์ควบคู่พร้อมกันกับความเจริญรุ่งเรืองที่เราไม่อาจปฏิเสธได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดแก่นของเรื่องคือ อนาคตที่ยั่งยืนมาจากรากที่แข็งแรง โดยกำหนดโจทย์ ในการสร้างโครงเรื่องคือ จะเกิดอะไรขึ้นถ้าโคกพนมดีในปัจจุบันจะกลายเป็นนิคมอุตสาหกรรมและ สนามบินขนาดใหญ่เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

3.2.1 การสร้างตัวละคร (Character)

ผู้วิจัยกำหนดให้ตัวละครหญิงซึ่งเป็นชื่อโครงกระดูกที่สันนิษฐานจากการขุดค้นพบเป็น ผู้หญิงที่มีบทบาทและเป็นผู้มีความสำคัญจากหลักฐานที่ปรากฏในหลุมศพคือ “เจ้าแม่โคกพนมดี” เป็นตัวละครที่มีบทบาทต่อการดำเนินเรื่อง โดยมีตัวละครเอกวิวัฒน์เป็นตัวละครหลัก (protagonist)

และกำหนดให้ตัวละคร “เจ้าแม่โคกพนมดี” เป็นตัวละครปะทะ (antagonist) เพื่อสร้างความขัดแย้งของเรื่อง โดยกำหนดให้มีตัวละครดังนี้

อภิวัดน์	วิศวกรหนุ่มหัวก้าวหน้า ทายาทคนเดียวของที่ดินโคกพนมดี ที่กำลังตัดสินใจขายที่ดินให้กับนายทุนต่างชาติที่จะเข้ามาพัฒนาที่ดินเป็นนิคมโคกพนมดี
ปิ่น	มัคคุเทศก์ฝึกหัด เพื่อนสมัยเด็กของอภิวัดน์ นิสิตเอกประวัติศาสตร์ กลับมาฝึกงานและทำวิจัยโคกพนมดี
เจ้าแม่โคกพนมดี	ตัวละครจากประวัติศาสตร์
พิชชี	เพื่อนสาวเจ้าแม่ไอที เพื่อนของ ปิ่น กับ อภิวัดน์ เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็ก
ปุ๋ย	เพื่อนสาวท่าทางกระฉับกระเฉงคล่องแคล่วเป็นเพื่อนคู่หูกับพิชชี
นักแสดงหนุ่มวอล	รับบทเป็นชาวบ้านและตัวละครต่างๆ 5-6 คน

3.2.2 โครงเรื่อง (Plot)

วัดโคกพนมดีกำหนดให้มีการจัดงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี และการทำบุญกระตุกของบรรพบุรุษประจำปีของชาวบ้านโคกพนมดี ปิ่นเป็นนิสิตเอกประวัติศาสตร์เธอทำวิจัยเกี่ยวกับบ้านโคกพนมดีจึงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดงานประจำปีครั้งนี้โดยมีเพื่อนของพวกเขาชื่อ พิชชีและปุ๋ยมาช่วยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในบริเวณวัดโคกพนมดีซึ่งมีพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดีพิชชีและปุ๋ยมีหน้าที่ดูแลการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติและเส้นทางการพัฒนาของประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจังหวัดชลบุรี ในขณะที่พิชชี ปิ่น และปุ๋ยกำลังนำเสนอนิทรรศการอยู่ อภิวัดน์ก็เข้ามาพอดีแล้วก็บอกเพื่อน ๆ ถึงการวางแผนที่ตัวเขาได้เซ็นยินยอมให้ครอบครัวของเขาขายที่ดินบริเวณโคกพนมดีนี้ให้กับเอกชนเพื่อพัฒนาที่ดินเป็นนิคมอุตสาหกรรมและสนามบินโดยจะลงทุนชุดกระตุกอีกครั้งเพื่อย้ายกระตุกไปเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานทั้งหมด จึงเกิดความขัดแย้งและโต้เถียงกันของอภิวัดน์กับเพื่อน ๆ เมื่ออภิวัดน์เข้าไปในบริเวณแสดงงานก็พุดจาเสียงดังลมหู่ แสงไฟในห้องดับลงแล้วอยู่ ๆ ก็มีแสงออกมาจากทางประตูห้องเล็ก ๆ พบว่า เจ้าแม่โคกพนมดีพร้อมด้วยบริวารหลุดทะลุมิติออกมาที่พิพิธภัณฑสถานโคกพนมดี อภิวัดน์จึงถูกจับตัวไปเนื่องจากโยนสร้อยของเจ้าแม่ที่ซัดจากหลุมศพแล้วนำมาจัดแสดงทิ้งลงพื้น อภิวัดน์ถูกลากไปส่วนแสดงนิทรรศการยุคโคกพนมดี ปิ่น พิชชี ปุ๋ยจึงตามไปช่วยอภิวัดน์ พวกเขาเห็นอภิวัดน์ถูกจับตัวอยู่ เจ้าแม่โกรธกำลังจะลงโทษพิชชีขอร้องให้ปิ่นไปช่วยพูดกับเจ้าแม่ ปิ่นมีท่าที่ตื่นกลัวมาก แต่พี่คอของปิ่นห้อยสร้อยกระตุกของเจ้าแม่ไว้ ปิ่นเจรจาขอร้องให้เจ้าแม่ให้อภัยอภิวัดน์ เจ้าแม่จึงปล่อยอภิวัดน์ เจ้าแม่ถามปิ่นว่าที่ที่อยู่ตอนนี้เป็นคือที่ไหน ปิ่นเล่าความจริงให้ฟังว่าเจ้าแม่มาอยู่ในยุคปัจจุบัน เจ้าแม่ถามปิ่นเกี่ยวกับโคกพนมดี ปิ่นเล่าให้ฟังว่าโคกพนมดีเป็นเพียงประวัติศาสตร์ อภิวัดน์พุดจาย้ำว่าแล้วมันก็จะกลายเป็นสนามบิน แล้วอภิวัดน์ชี้ให้เจ้าแม่เห็นหลุมฝังศพจำลองของตนเองที่อยู่ในห้องนิทรรศการ เจ้าแม่เสียใจเพราะไม่คิดว่าถิ่นที่ตนเองอยู่จะไม่เหลืออะไรเลย ปิ่น

จึงหยุดสถานการณ์ด้วยการถามถึงอดีตในช่วงระยะเวลานั้นว่าเป็นอย่างไร และเกิดอะไรขึ้น เจ้าแม่เล่าเหตุการณ์ให้ฟังจนไปถึงจุดสูงสุดของเรื่องคือ เมื่อเกิดภัยแล้งผู้คนล้มตายไม่มีอาหาร เจ้าแม่เล่าให้ฟังว่าผีประจำหมู่บ้านคงจะโกรธ ดังนั้นการช่วยเหลือชีวิตของทุกคนคือการแลกด้วยชีวิตของเจ้าแม่ เจ้าแม่จึงตัดสินใจสังเวยชีวิตตัวเองเพื่อความอยู่รอดของทุกคนในหมู่บ้าน ก่อนเจ้าแม่จะกลับได้สวมสร้อยคอให้อภิวัดณ์ อภิวัดณ์จึงรู้สึกกับการเสียสละที่เจ้าแม่มีต่อผู้คนในหมู่บ้าน อภิวัดณ์จึงโทรไปขอระงับโครงการขายที่ดินของแม่ที่โคกพนมดี

3.2.3 การเล่าเรื่องและบทสนทนา (Narration and Dialogue)

จากโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง และโจทย์ในการสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้จึงพัฒนาเป็นบทละครเพลงโดยมีความต้องการให้วิธีการเล่าเรื่องด้วยบทสนทนาและการขับร้องเพลงผสมกันไปตามที่กำหนดไว้ตามรายละเอียดดังนี้

(1.) พื้นที่จัดแสดงภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดเตापูน

ภาพที่ 3.5 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตापูน
(โดย สันทีชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561)

ฉากที่ 1 โคกพนมดีรำลึก / ห้องลานวัด
ตัวละคร ป็น / เจ้าแม่โคกพนมดี / องชอมชาวบ้าน 5 คน

- ผู้ชมเดินเข้ามาพร้อมกันที่ ฉากที่ 1 ลานวัดเตापูน ที่ตกแต่งใหม่ให้เป็นการฉลองวันรำลึกถึงประวัติศาสตร์เจ้าแม่โคกพนมดี
- ผู้ชมเข้ามาพร้อมกัน ณ บริเวณห้องลานวัดที่ตกแต่งให้เป็งานเฉลิมฉลอง
- เริ่มจากเสียงดนตรีเริ่มบรรเลงทำนองเพลงแสงทองแห่งอารยธรรม

แสงธรรมส่องอารยธรรม

*แว่วสำเนียงเสียงแห่งอดีต ผ่านม่านหมอกแห่งกรรม

วันเวลาผ่านผัน ดวงวิญญาณยังคงสถิตย์

ตั้งจิตอธิษฐาน คือความทรงจำนฤมิตร

ศาสนากับชีวิต เปรียบดังจิตคู่กาย

ชีวิตของมนุษย์ เกิดและดับตามวัฏสงสาร

ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ จนปัจจุบันยังเวียนวน

เมื่อศาสนาได้ก่อเกิด ต้นกำเนิดศาสนิกชน

คือปรัชญาที่สร้างสม เป็นอารยะของเผ่าพันธุ์

แสงสว่างเพื่อใจบริสุทธิ์ เป็นมนุษย์แห่งอารยธรรม

ไม่มีคณเหมือนอยู่ในถ้ำ เพราะวัดคือแหล่งปัญญา

- นักแสดงอองซอม ออกมาเป็นชาวบ้าน จัดเก็บของใช้ กำลังเตรียมงานงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี แต่งตัวในยุคหิน แบบชาวบ้านโคกพนมดีให้เข้ากับงาน ต่างทำกิจกรรมแตกต่างกัน บ้างขยาลอตเตอร์ บ้างเตรียมของมาไหว้บรรพบุรุษ มีทักทายผู้ชมเหมือนเป็นการต้อนรับนักท่องเที่ยว จากนั้นก็พากันเต้นรำร้องรำทำเพลง

เพลง ประเพณีของเรา

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่อน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำก่อน

เมื่อเวลาเวียนวนมาครบรอบรอบ

วันสำคัญร่วมรำลึกตำนานถิ่น

เป็นประเพณีสืบสานบรรพบุรุษ

สู่วิถีชีวิตสู่เยาวชน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่อน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำก่อน

- เปิดตัวปีนในชุดมัคคุเทศก์สาว เดินออกมาร้องเพลงกับอองซอมชาวบ้าน

ปีน	(ร้องเพลง) เผ่ารอนันวัน ให้ถึงปี วันที่พี่น้องจะคืนถิ่นพร้อมหน้า ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของประเพณี เพื่อช่วยกันสานต่อ ไม่ยอมให้เลือนหาย
(คอรัส)	หากไร้ราก ไร้จารีต ไร้ขนบ เหมือนไร้ตัวตนสิ้นวัฒนธรรม (พร้อมกัน)
คอรัส 1	(พูดกับปีน) อ้าวหนูปีน...ต้องขอชมเลย งานวันนี้จัดออกมาได้ดีมาก
คอรัส 2	ต้องขอบคุณหนูหลายๆนะที่ช่วยเป็นแม่แรงจัดงานให้

คอรัส 3 ไซ่ๆ เดี่ยวนี้หายากแล้ว คนรุ่นใหม่ที่ไม่ลืมประเพณีบ้านเกิด
 ปัน ไม่เป็นไรเลยจะ หนูก็ลูกโคกพนมดีเหมือนกัน ไม่มีทางลืมวันสำคัญแบบนี้
 แน่นอน

- ปันและชาวบ้านร่วมร้องเพลงต่อ

เฮฮ่า เฮฮา ร้องร่าระบ่าอ่อน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องร่าระบ่าก่อน

- เพลงจบนักแสดงชาวบ้านต่างแยกกันไปทำกิจกรรมของตัวเองเหลือปันไว้กลางเวทีกล่าวต้อนรับผู้ชม
 ที่เป็นเหมือนนักท่องเที่ยว

ปัน ยินดีต้อนรับทุกท่าน สู่งานรำลึกประวัติศาสตร์โคกพนมดี หรือถ้าจะพูดให้ถูกคือ
 “ยุคก่อนประวัติศาสตร์” ฉันทชื่อ ปัน รับหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์บอกเล่าเรื่องราวความ
 เป็นมาให้ทุกท่านได้ทราบถึง บรรพบุรุษ ที่ได้ชื่อว่าเป็น รากวัฒนธรรมของภาค
 ตะวันออก

- จากพูด เปลี่ยนเป็นร้องเพลง ทำนองซ้ำๆแต่ให้ความรู้สึกภูมิใจ

ประวัติศาสตร์ตำนานที่เลือนหาย

บอกเล่าเรื่องราวแหล่งกำเนิดเป็นที่มา

ตั้งรากฐานแห่งอารยะ

กลายเป็นตำนานเล่าขานถึง บรรพบุรุษเรา

- ตัดสลับไปปันกำลังรอพิชชีและอภิวัดนอยู่

ปัน (ทำท่าทางเหมือนรอใคร) นี่ก็ใกล้เวลาที่ผู้ว่าฯ จะมาเปิดงานแล้ว ไปไหนกันนะ
 โ้ยยย ..เสียงานหมด (หยิบโทรศัพท์ขึ้นมา) ฮัลโหล พิชชี ได้ยินมั๊ย.. นี่เธออยู่
 ไหน ฮะ.. อะไรนะ อยู่แยกพนสนิคม นี่ พิชชีทำไมทำแบบนี้ เธอรู้มั๊ยว่าถ้ามาไม่ทัน
 พิธีเปิดจะเกิดอะไรขึ้น รีบขับรถมาเลยนะ อีก 10 นาทีเธอต้องมาถึงที่นี่ เขากำลัง
 เตรียมงานกันอยู่ (หันไปคุยกับชาวบ้าน รีบเร่งช่วยจัดสถานที่)

- เสียงเพลง “หงุดหงิดร้อนใน” ขึ้น

เพลง หงุดหงิดร้อนใน

อากาศร้อนหงุดหงิดฝุ่นควันฟุ้ง	ตั้งแต่เช้ารีบเร่งมาที่นี่
ไม่มีความเป็นมืออาชีพแยลื้นดี	คนมากมายรอเราอยู่เสียเวลา
เวลานัดถ้ามาช้าเขาเรียก “มาสาย”	จะทำอะไรควรวางแผนจะไม่สายแบบนี้
มาถึงก่อนเตรียมการงานก็จะดี	สมกับที่มีการศึกษาพาชาติเจริญ
อีกห้านาทีถ้าไม่มาฉันจะกลับแล้ว	มาเอาเปรียบเหยียบสิทธิ์ชักทอนไม่ไหว
วาระแย่งหาชาติยากจะทำใจ	ความตรงเวลาทองไว้คือสมบัติผู้ดี

อองซอน(พูด) ใจเย็น ๆ นะคะ เดี่ยวเพื่อนก็คงมาถึงนะคะ
 รออีกนิดที่ว่าทุกคนกำลังมา อาจขับรถวนหาทางมาที่นี่
 ขอเวลาอีกห้านาทีพอเข้าใจ เอาพัดมา ฉันทัดให้ ใจเย็น ๆ
 (เสียงดนตรี)

ปัน (พูด) ไม่หรรอกคะ เกรงใจทุกคนมากกว่า แล้วยังไม่ได้เตรียมคิวพิธีการเลย ที่สำคัญของ
 ชำร่วยที่จะมอบให้ท่านผู้ว่า ๆ ก็อยู่กับเพื่อนคะ กลัวจะเสียงาน

(จบเพลง)

ปัน ท่านผู้ว่าใกล้มาแล้วนะคะทุกคน สำนวความพร้อมกันนะคะ (พูดกับอองซอน)
 เดี่ยวปันไปเซคอาหารว่างสำหรับรับรองแขกก่อนนะคะ เดี่ยวพบกันคะ

- เพลงค้อย ๆ ขึ้น แสงค้อย ๆ เฟดลง ผู้คนที่เดินไปมากลับกลายเป็นอีกสถานที่หนึ่งในลานวัด
- ทำนองเพลงจากช้าเปลี่ยนเป็นจังหวะหนักแน่นยิ่งใหญ่
- ตัวละครอองซอนเปลี่ยนจากแม่ค้า กลายเป็นชาวบ้านโคกพนมดี
- เนื้อเพลง (เล่าถึงการบูชาไฟที่ใช้เผาดินจนเป็นไผ่ สวยงามและทุกคนยอมก้มลงคำนับเจ้าแม่โคกพนมดี) เป็นการแสดง การบูชาเจ้าแม่โคกพนมดี ผู้ที่มั่งคั่งที่สุด โชว์ไผ่ ที่สวยงาม
- ชาวบ้านโคกพนมดีวิ่งออกมาเตรียมปลา และเปลือกหอย ดิน ปลา แห กระดุกปลา คล้ายเป็นงานเฉลิมฉลอง

เพลง นางพญาแห่งโคกพนมดี

อองซอน (ร้อง) ฮู่ ฮู่ ฮู่ ฮู่ ฮู่ฮู่ ฮู่ฮู่ฮู่ ฮู่ฮู่ฮู่ฮู่ ฮู่ฮู่ฮู่ฮู่
 ดุจดั่งเทพธิดา นางพญาผู้ยิ่งใหญ่
 เป็นแม่ค้อยหวงใยลูกทุกคน
 ให้อยู่ดีมีสุขด้วยมนต์แห่งนางพญา
 ด้วยมนต์แห่งนางพญา

ดุจดั่งเทพผู้ยิ่งใหญ่ คຸ້ມครองปวงประชา
 ปกป้อง พิทักษ์ รักษาผู้คน
 ให้อยู่ดีมีสุขดั่งเวทมนต์
 มนต์แห่งนางพญา

- เจ้าแม่จะร้องเพลงคล้ายท่องคาถาจุดไฟ

โอม เวทย์มนต์แห่งเพลิง
 หลอมรวมอำนาจยิ่งใหญ่
 เสกฐลี ให้กลายเป็นสิ่งเลอล้ำค่า
 ด้วยมนต์ตราแห่งเปลวไฟ

- ไฟเผาเครื่องดินจนกลายเป็นไหใบสวยที่สุด ชาวบ้านต่างโห่ร้องชื่นชมเจ้าแม่ ร้องรำทำเพลงจนจบ

อองซอม (ร้อง) ฮู่ ฮู่ ฮู่ ฮู่ ฮูลันลันลา ฮูลันลันลา
 ดุจดั่งเทพธิดา นางพญาผู้ยิ่งใหญ่
 เป็นแม่คอยห่วงใยลูกทุกคน
 ให้อยู่ดีมีสุขด้วยมนต์แห่งนางพญา
 ด้วยมนต์แห่งนางพญา

- อองซอมเตรียมแทนบูชาไฟ ออกมาพร้อมระบำที่สนุกสนาน ร้องเพลงเปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดีอย่างยิ่งใหญ่
- เปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดีเดินออกมา (ที่มองเห็นสร้อยคอเปลือกหอยซึ่งเป็นแบบพิเศษมีสำหรับเจ้าแม่โคกพนมดีเท่านั้น) เจ้าแม่ร้องเพลงฟังดูน่าเกรงขาม ก่อนที่เจ้าแม่จะเดินไปที่แท่นพิธีเพื่อทำการจุดไฟ (อาจจะใช้โปรเจกเตอร์ฉายภาพเปลวไฟรอบๆ บวกกับแสง)
- จบที่ไหใบสวยงามเปลี่ยนเป็นไหใบเก่าแตกหัก โดยอองซอมยกมาสลับ
- ปันเดินเข้ามาหยุดที่ไหใบเก่า เหมือนเป็นคนเล่าเรื่องทั้งหมด โดยอองซอมกลับมาเป็นชาวบ้านปัจจุบัน

ปัน ในสมัยนั้นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าแม่โคกพนมดีจะมีหน้าที่ทางพิธีกรรมต่างๆ คล้ายหมอผีหรือหมอขวัญ ซึ่งจะสืบทอดกันผ่านทางเครือญาติหรือจากแม่สู่ลูก และยังเป็นผู้ที่มีอำนาจและมั่งคั่งที่สุดในหมู่บ้าน (เดินมาที่ไห) ส่วนโบราณวัตถุชิ้นนี้เราขุดพบในหลุมศพเจ้าแม่โคกพนมดี เป็นโบราณวัตถุที่สำคัญ ด้านในยังมีงานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและโคกพนมดีอีกมากมาย เชิญตามมาปันมาได้เลยคะ

- ปั่นดินนำออกไป
- ดนตรีดังขึ้นเป็นบรรยากาศประกอบการย้ายชุดขมละคร ก่อนผู้ชมจะเดินออกจากห้อง อองซอม 2 คนยื่นถือกระดาษรอยที่รอยด้วยเปลือกหอย แจกให้ผู้ชมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องและบรรยากาศ
- ปั่นและอองซอมช่วยกันพาผู้ชมเดินเข้าไปที่จุดขมละครที่ 2 ระหว่างตัวอย่างบ้านเก่า กับห้องพราหมณ์ (มุมมองให้เห็นทั้ง ห้องพราหมณ์ กับ ตู้ที่มีเสียงเรื่องหมู่บ้าน)

(2.) พื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถ

ภาพที่ 3.6 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูปในดินแดนศรีมโหสถ
(โดย สันทีชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561)

ฉากที่ 2 ประวัติศาสตร์ไร้สาระ
ตัวละคร ปั่น / พิซซี่ / อภิวัดน์ / เจ้าแม่โคกพนมดี / อองซอม 2 คน

- ที่จุดขมละครที่ 2 มีสื่อการเรียนรู้ป้ายข้อความ เรื่องศาสนาที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยจากผีมาพราหมณ์ และพราหมณ์ไปพุทธวางอยู่จุดต่างๆของห้อง ในนั้นมีรูปเจ้าแม่โคกพนมดีวางไว้ด้วย (เป็นรูปถ่ายนักแสดง)
- เสียงเพลงเปลี่ยนเป็นบรรยากาศเปิดตัว พิซซี่ เพื่อนสาวเจ้าแม่ไอที
- เปิดตัวพิซซี่เดินออกมาท่ามกลางผู้ชมยืนสวยเซิด

พิซซี่ เปลือกหอย...คือเครื่องบงบอกฐานะที่สำคัญในยุคสมัยนั้นด้วยเหตุที่ชุมชนตั้งอยู่ติดแหล่งน้ำ แต่เดิวก่อน บ้านโคกพนมดีตั้งอยู่ที่ อำเภอนสนิมคมจังหวัดชลบุรีจะมีทะเลได้ยังไง เป็นหน้าที่ของพิซซี่ เจ้าแม่ไอทีแห่งโคกพนมดี จะมาแกล้งไขคะ

- พี่ชี่หยิบเครื่อง VR ออกมาใส่ ก่อนปรับมือให้สัญญาณแสงมีดลงพร้อมมีภาพพื้นที่ทะเลฉายขึ้นผ่านเครื่องโปรเจคเตอร์ เห็นเป็นภาพแผนที่ภูมิประเทศในสมัยทวารวดี

(ภาพจากเครื่อง VR)

พี่ชี่ นี่คือแผนที่ภูมิประเทศในสมัยทวารวดี แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ของน้ำนั้นกินอาณาเขตมาถึงโคกพนมดี หลักฐานก็คือ

- ภาพโปรเจคเตอร์เปลี่ยนไปเป็นภาพชั้นดินของหมู่บ้านโคกพนมดี

พี่ชี่ เมื่อมีการขุดลึกลงไปชั้นดิน ของหมู่บ้านโคกพนมดี ก็ต้องอึ้ง! เพราะในชั้นดินนั้นเราพบเปลือกหอยมากมายอยู่เกือบทุกบริเวณ ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ว่าในอดีตนั้นบ้านโคกพนมดีเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล อเมซิ่ง!

- ปันเดินเข้าไปสมทบกับพี่ชี่พูดคุยหลังจากพี่ชี่พูดจบ

ปัน แต่เวลาผ่านไประดับน้ำทะเลก็ลดลงไป เหลือก็แต่เปลือกหอยพวกนี้มันเปรียบเสมือนกระดูกของบรรพบุรุษ ที่ถูกฝังเอาไว้ พวกเราเชื่อว่าถ้าหอยเปลือกหอยพวกนี้ไว้จะทำให้เป็นสิริมงคล

- พี่ชี่กับปันหันมาตีมือกัน

พี่ชี่ เลิศ... (กับคนดู) ปรับมือซิคะ...

- เสียงข้อความใหม่ดังขึ้นจากเครื่อง VR ของพี่ชี่ ตีอึ้ง!

พี่ชี่ อู๊ย! ข้อความเข้า มีเรื่องให้อัพเดทอีกแล้ว

ปัน สมแล้วที่เป็นเจ้าแม่ไอที ชาวไวต์ลอร์ด

ปัน นี่พี่ชี่ อย่ามาทำเป็นยิ้มแยมใส ถ้าคิดจะเป็นตัวแม่แห่งวงการไอที แต่นัดแล้วมาสายละก็ ฉันบอกเลยว่า มนต์มีด!!.... สุดมีดมน

พี่ชี่ เอาน่า ฉันขอโทษ นี่ไงมาทันแล้ว และไม่ต้องกลัวจะเสียงาน เพราะพี่ชี่ราชินีแห่งอนาคตผู้มีตาหยั่งรู้โลกหน้าและชะตาชีวิตของมนุษย์ชนอยู่ที่นี่แล้ว

- เสียงข้อความเข้า

- พี่ชี้ยกอ่านข้อความก็ต้องตกใจ

พี่ชี้ยี่ ปัน...ฉันว่าแกต้องคู่นี้

- พี่ชี้ยกเปิดภาพเครื่อง VR ฉายขึ้นจอโปรเจคเตอร์ เห็นเป็นรูปภาพแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมโคกพนมดี โดย นายอภิวัฒน์

(ภาพกราฟฟิคข่าว)

- ปันอ่านข้อความบนจอภาพ

ปัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมโคกพนมดี โดย นายอภิวัฒน์

- เสียงดนตรีให้ความรู้สึกทะเยอทะยานดังเข้ามา เพลงสู่อากาศ
- นักแสดงองซอน 2 คน ในชุดสูทผูกเนคไทให้ความรู้สึกจริงจัง เปิดตัวอภิวัฒน์เดินออกมาจากคนดู

อภิวัฒน์ ขอต้อนรับสู่ยุคใหม่

- แสงกลับเป็นปกติ
- ปันกับพี่ชี้ยื่นไปหาอภิวัฒน์

ปัน, พี่ชี้ยี่(พร้อมกัน)

อภิวัฒน์ !!!

อภิวัฒน์

เป็นไง...เสียไหม

ปัน

นายทำแบบนี้ไม่ได้นะ ที่นี่คือแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

อภิวัฒน์

ไร้สาระ ประวัติศาสตร์อะไร ที่นี่มันก็แค่ที่ดินด้อยพัฒนา ฉันจะเปลี่ยนไอ้กองดินนี้ให้กลายเป็นกองทอง

- พี่ชี้ยี่เข้ามาห้ามศึกไว้ก่อน

พี่ชี้ยี่

เดี๋ยวก่อน...ใจเย็นว์ฒัน แกคิดให้ตีก่อนนะ ดูสถานที่ประวัติศาสตร์ที่อื่นๆ ถ้าพัฒนาดีๆ ก็กลายเป็นแลนด์มาร์คที่สำคัญได้เหมือนกัน

- อภิวัฒน์เดินไปที่รูปของเจ้าแม่โคกพนมดี

อภิวัฒน์ แล้วการเรียนรู้เรื่องมนุษย์หินมันจะช่วยอะไรได้ สู้มีที่ทำมาหากินสร้างรายได้ไม่ดีกว่าหรือ..จะได้ไม่ต้องอายุใครที่เกิดเป็นคนโคกพนมดี

- ปันโมโหจะเข้าไปเล่นงานอภิวัฒน์แต่พิชชีจับเอาไว้

ปัน พุดจี้ได้ไง นายก็คนโคกพนมดีเหมือนกัน แม่นาย ครอบครวนาย เป็นคนบุกเบิกที่ดินแถบนี้เพื่อการค้นคว้าประวัติศาสตร์มาตลอด แล้วทำไมนาย...

อภิวัฒน์ เพราะสำหรับฉัน ประวัติศาสตร์มันไร้สาระ...

- ทำนองเพลงเข้ามา

เพลง ประวัติศาสตร์ไร้สาระ

เนื้อเพลง (ร้องตอบโต้กัน คล้ายโต้ว่าที ดุสมัยใหม่)

ใจความเพลงถกเถียงเรื่องประวัติศาสตร์ ให้เนื้อเพลงเล่าย้อนประวัติศาสตร์โดยย่อ

อภิวัฒน์ (ร้องเพลง) ฟังแล้วฟังเล่า จากเด็กจนแก่ ซ้ำไปซ้ำมา ความยิ่งใหญ่จากเมื่อกวาน แต่พຽ່ງนี้ต่างหากคือเรื่องสำคัญ

ปัน (พูด) ถ้าไม่มีเมื่อกวานแล้วจะมี วันนี้ พຽ່ງนี้ได้ยังไง ยังไม่เคยศึกษาให้รู้จริง ดีกว่าไร้สาระ ทั้งที่จริงรู้แค่เปลือกผิว

อภิวัฒน์ (พูด) ไหนแม่รู้ลึก ลองเล่าให้ฟังหน่อย

- พิชชีเข้ามาห้ามศึกทั้งสองคนแล้วเริ่มร้องเพลง

พิชชี ถ้าอย่างนั้นเราจะเปิดเวทีแจ้งแถลงถึงประวัติศาสตร์ที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียง

- แสงเปลี่ยน

พิชชี (ร้องเพลง)ย้อนไปในประวัติศาสตร์ ก่อนจะมีเราในปัจจุบัน เกิดเรื่องราวสำคัญมากมาย ให้เราได้จดจำ(ชี้ไปที่ห้องวัดเตาปูน)

- แทรกดนตรีระทึก (อองซอมออกมาแสดงเป็นทหารปราบกลุ่มโจร ขณะศึก)

เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต

ชีวิตหนึ่งเกิด ชีวิตหนึ่งดับ เมื่อเริ่มต้นก็มีวันลับดับสิ้น
 ต่างต่อสู้แย่งอำนาจสร้างแผ่นดิน แม้พลัดถิ่นพรากรุกจากรัง
 เสียงระฆังร้องลั่นบนสนามรบ เสียงสงบผู้แพ้พ่ายตายเป็นผี
 จะตั้งเมืองสร้างบาปปราบทมิฬ ใช้เลือดล้างกรรมเพื่อกำชัย
 (เสียง ตะโกนดัง.. ชัยชนะเป็นของพระยาวชิรปราการแล้ว ๆ ๆ)
 ทรงนามพระเจ้าตากสินมหาราช สร้างชาติปราบอริให้ตื่นจากฝันร้าย
 แล้วสร้างบ้านทรงหลักเมืองฉลองชัย แล้วเดินทางปราบภัยที่จันทบุรี
 เมืองเล็ก ๆ ริมทะเลตะวันออก สมบูรณ์สุขค้าขายย้ายถิ่นใหม่
 วันเวลาผันเปลี่ยนผู้คนมากมาย เมืองขยายวัฒนธรรม....นาม ชลบุรี
 (จบเพลง)

ป็น พระเจ้าตาก กู้เมืองปราบโจรที่เมืองชล สร้างบ้านเมืองสร้างศาสนาพุทธ
 สร้างวัดเตาปูน แหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เปลี่ยนความเชื่อเรื่องพราหมณ์
 เป็นพุทธ
 อภิวัฒน์ รู้แล้วไง สุดท้ายก็เป็นเพียงซากปูนไร้คุณค่า มีค่าไว้แค่ขอหวย

- ป็นกับอภิวัฒน์เดินหน้าเข้าหากันต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน พิชชี่เข้ามาขวางไว้

พิชชี่ ย้อนถอยไปในประวัติศาสตร์ ก่อนจะมีเราในปัจจุบัน เกิดเรื่องราวสำคัญ
 มากมายให้เราจดจำ(เข้าไปที่ห้องพราหมณ์)

- แทรกเพลงนมัสเต
- นักแสดงองซอนเปลี่ยนเป็นกลุ่มพราหมณ์

เพลง นมัสเต

(ระบำพราหมณ์)

นมัสเต นมัสเต นมัสเต
 เราศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า ท่านช่วยปัดเป่า ผู้กำหนดชีวิตเรา
 ทรงลิขิต ทรงสร้าง ทรงป้องกัน คือพรของสวรรค์ นมัสเต
 อ่านมนต์คัมภีร์พระเวท ชาวอารยันคือเหตุแห่งศาสนาพราหมณ์
 หากเชื่อในพระเจ้า ท่านจะอวยพร
 หากเชื่อในคำสอน เราจะพ้นภัย
 หากต้องการสุข จงตั้งจิตอธิษฐาน

หากต้องบำเพ็ญญาณ จงตั้งพิธีบูชาไฟ
นมัสเต นมัสเต นมัสเต

- นักแสดงพราหมณ์กำลังทำพิธีบูชา
- ดนตรียังคงคลอในขณะที่นักแสดงพูด

ปิ่น ยุคเปลี่ยนผ่านความเชื่อ จากผี เป็นพราหมณ์ หาทางหลุดพ้น ที่สำคัญเป็นยุคที่ผู้ชายกลับมามีอำนาจ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ ผู้หญิงครองเมือง

- ปิ่นเอาสร้อยเปลือกหอยออกมาประกอบการร้อง

อภิวัฒน์ (เดินเข้าไปทำท่าเลียนแบบพราหมณ์) รู้แล้วยังไง เพราะสุดท้ายผู้ชายก็ยึดอำนาจได้อยู่ดี

- อภิวัฒน์แย่งเปลือกหอยออกจากมือของปิ่น
- ปิ่นพยายามแย่งคืน

พีชชี ย้อนไปในประวัติศาสตร์ ก่อนจะมีเราในปัจจุบัน เกิดเรื่องราวสำคัญมากมาย ให้เราจดจำ (ชี้ไปที่รูปเจ้าแม่พนมดัต)

ปิ่น ยุคก่อนประวัติศาสตร์ยาวนานกว่าสี่พันปี บอกให้รู้ถึงจุดกำเนิดของวิถีชีวิต เป็นประเพณี เป็นราก สร้างวัฒนธรรม

อภิวัฒน์ แล้วยังไง ไอ้เปลือกหอยพวกนี้ก็เอาไปใช้อะไรไม่ได้ ไร้ประโยชน์ ไม่มีมูลค่า

- อภิวัฒน์โยนสร้อยคอทิ้งไปกับพื้น
- เพลงหยุด
- ทุกคนตะลึงกับการกระทำของอภิวัฒน์

ปิ่น เก็บชิ้นมาเดี๋ยวนี้

พีชชี ไอ้วัฒน์ฉันว่าแกทำเกินไปนะ

- อภิวัฒน์เดินไปไม่สนใจ

อภิวัฒน์ พรุ่งนี้ฉันจะโอนที่ดิน ริมเก็บของแล้วออกไปซะ

ป็น การเรียนรู้ราก เพื่อให้รู้ว่าแก่นแท้จริงของชีวิตของพวกเราคืออะไร ความต้องการแท้จริงของการดำรงชีวิตในแบบของเรา ไม่ใช่อยากเปลี่ยนอะไรใหม่ก็ซื้ดรากเดิมทิ้งไป แล้วเอาของใหม่มาสวมแทน มันไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้นหรอก

อภิวัฒน์ งั้นเธอก็ย้ายไปอยู่ยุคหินก็แล้วกัน

- ป็นไปเก็บสร้อยเปลือกหอยขึ้นมาด้วยความโกรธ แล้วหันไปต่อว่าอภิวัฒน์

ป็น นายมันพวกวัวลีมตีน คนไม่รู้กำพืด ฉันขอให้เจ้าแม่ลงโทษนาย!

- อภิวัฒน์จากนี้ยังอยู่ที่หันกลับมาระเบิดอารมณ์ใส่ป็น

อภิวัฒน์ เจ้ามึงเจ้าแม่อะไร แน่จริงก็ออกมาเลยสิ เจ้าแม่ที่ทุกคนศรัทธากันนัก อยู่ที่ไหนในเวลาที่เราต้องการท่านมากที่สุด ตอนที่แม่ฉันป่วยใกล้ตาย ไม่มีเงินเหลือจะรักษาตัวเอง แทนที่จะขายที่ดินแต่ดันเก็บไถ่กองดินบ้านนี้ไว้ มีเจ้าแม่ที่ไหนเห็นใจไหม ไม่มี!

- อภิวัฒน์เดินไปหยุดที่รูปเจ้าแม่โคกพนมดี

อภิวัฒน์ เอาสิ ถ้ามีจริงก็มาเลย!!

- เสียงเพลงดังขึ้น ทำบรรยากาศน่าพิศวง

- ป็น พิชชี่ อภิวัฒน์รู้สึกถึงความไม่ปกติ

- อองซอมออกมาเป็นชาวบ้านโคกพนมดี ก่อนที่จะเรียงแถวเปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดีเดินออกมา

ป็น เจ้าแม่..?

- พิชชี่เอาเครื่อง VR ขึ้นมาดูว่าใช่เรื่องจริงรีเปเล่า

พิชชี่ ตัวจริงเสียงจริง

ป็น, พิชชี่ เจ้าแม่โคกพนมดี!!

- ป็นกับพิชชี่รีบคุกเข่ายกมือไหว้

- เจ้าแม่โคกพนมดีออกมา มองตรงมาที่อภิวัฒน์ เห็นอภิวัฒน์ไม่ยอมเคารพ

อภิวัดน์ เจ้าแม่อะไร แค่ออสเพลย์รีเปล่า ? จะหลอกฉันแค่นี้มันตื่นไป

- เจ้าแม่ขึ้นี่ส่งให้ลูกน้องจับตัวอภิวัดน์ไว้
- เจ้าแม่โคกพนมดีเดินทางไปที่อภิวัดน์ทำท่าร้ายมนต์ใส่อภิวัดน์สลบไป จากนั้นลูกน้องพาตัวอภิวัดน์ออกไปเหลือ พิซซี่กับป็นไว้ เจ้าแม่ค่อยๆ เดินผ่านพิซซี่กับป็นออกไป

พิซซี่	เจ้าแม่จับตัวอภิวัดน์ไปแล้ว เอาไงดีป็น
ป็น	คนอย่างนั้นปล่อยให้เจ้าแม่ลงโทษซะให้เด็ด
พิซซี่	เออดี เฮ้ย! ไม่ได้ดียังไงอภิวัดน์มันก็เพื่อนเรา เราต้องไปช่วยมัน
ป็น	ไม่ค่อยเต็มใจแต่ไปก็ได้
พิซซี่	(กับผู้ชม) งั้นพวกเราไปช่วยอภิวัดน์กัน

- ป็นกับพิซซี่พาผู้ชมย้ายไปจุดชมละครจุดสุดท้าย (ระหว่างทางมีเสียงเพลงคลอเป็นบรรยากาศลุ้นระทึก)

(3.) พื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี

ภาพที่ 3.7 ภาพถ่ายพื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี
(โดย สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561)

ฉาก 3 เจ้าแม่ผู้เสียสละ
ตัวละคร อภิวัดน์/เจ้าแม่โคกพนมดี/ป็น/พิซซี่/องซอน 5 คน

- แม่กับลูกน้อง จับอภิวัดมัดไว้ เพลงเล่นไปเรื่อยๆ จนป็นมาเข้ามาเป็นการให้คิว เริ่มแสดงต่อ
- ปันกับพีชี่พาผู้ชมมาที่บริเวณห้องโศกพนมดี
- ปันกับพีชี่แอบอยู่ที่มุมใดมุมหนึ่ง
- เห็นอภิวัดสลบอยู่ถูกมัดเอาไว้ โดยมีองซอมชาวบ้านถือดอกไม้รอบๆ
- แม่โคกพนมดีเดินเข้าไปคลายมนต์อภิวัดรู้สึกตัวอีกครั้ง เห็นชาวบ้านกับแม่โคกพนมดีก็ ตกใจกลัวร้องสาวแตก อ้ากกกก!!!

แม่ (สั่งอภิวัด) เจียบ!!

- อภิวัดปิดปากเจียบ

แม่ ที่นี่คือที่ไหน ไยแตกต่างจากที่ที่ข้าอยู่ ทุกสิ่งทุกอย่างแปลกประหลาดเกิน
เข้าใจ

อภิวัด ผมก็ไม่รู้ว่าจะท่านมาได้ยังไง แต่ที่นี่คือโคกพนมดีในโลกอนาคต ท่านคง
ทะลุมิติมา

แม่ มนต์มีด !!

- แม่รีบสั่งลูกน้องเอาดอกไม้เตรียมทางอภิวัด

อภิวัด มนต์มีดอะไร ไม่มี ใจเย็นๆกันก่อนนะ (เห็นท่าไม่ดี) ช่วยด้วย!

- ปันเข้ามาห้ามไว้

ปัน เดี่ยวก่อนค่ะแม่

- ทุกคนหยุด แม่หันไปที่ปัน

แม่ ไปจับพวกมันไว้ !

- องซอมวิ่งไปจับปันกับพีชี่ไว้
- แม่เดินไปดูสร้อยเปลือกหอยของปัน

แม่ เจ้าคนโคกพนม..

- เจ้าแม่ส่งสัญญาณให้ปล่อยตัวปันกับพีชชี

เจ้าแม่ บอกข้าหน่อย ข้ามาอยู่ที่นี้ได้ยังไง

- ปันหันไปบอกให้พีชชีช่วยตอบ

พีชชี อย่าพึ่งหลักวิทยาศาสตร์เลย ตอนนี้น้ำมันเกินกว่านั้นไปมากแล้ว สู้เค้าปัน
ปัน ฉันทก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่ที่แน่ๆ นี่ไม่ใช่ยุคของท่าน แต่เป็นยุคที่เวลาผ่านไป
แล้วกว่าสี่พันปี

เจ้าแม่ สี่พันปี ?

- เจ้าแม่กับชาวบ้านแปลกใจหันมองหน้ากัน

เจ้าแม่ แล้วหมู่บ้านของข้าเป็นยังไงบ้าง บ้านโคกพนมดี ยังอุดมสมบูรณ์ดีใช่ไหม

- ปันกับพีชชีมองหน้ากันพูดไม่ออก ได้แต่อ้าอึ้ง

อภิวัฒน์ มันไม่เหลืออะไรแล้ว

- ทุกคนหันไปที่อภิวัฒน์สายตาดูเศร้า

อภิวัฒน์ ถ้าไม่เชื่อท่านก็ไปดูให้เห็นกับตา (ทำท่าให้มองไปที่ตู้โชว์หลุมศพ) โน่นไง...

- เจ้าแม่โคกพนมดีเดินไปที่ตู้หลุมศพท่าทางสะเทือนใจกับภาพที่เกิดขึ้น

อภิวัฒน์ เข้าใจแล้วใช่ไหม ...ที่นี้ก็ปล่อยผมได้รึยัง

- เจ้าแม่มองไปที่องชอมแล้วพยักหน้าเป็นสัญญาณให้ปล่อยตัว

- องชอมวิ่งไปแก้มัดอภิวัฒน์

เจ้าแม่ ไม่เหลืออะไรเลย เหลือเพียงซากและโครงกระดูก แล้วบ้านเมืองตอนนี้เป็น
อย่างไรบ้าง

- ดนตรีเข้า บรรยากาศเศร้า

- ปันมองพีชชีเหมือนส่งสัญญาณยอมให้เจ้าแม่ได้เห็นโลกปัจจุบัน

พีชชี เจ้าแม่ทำใจดีๆนะคะ

- พีชชีเอาเครื่อง VR เปิดภาพโปรเจคเตอร์ ขึ้นฉายให้เห็นภาพบ้านเมืองปัจจุบัน โรงงานอุตสาหกรรม ธรรมชาติที่หายไป ความเชื่อเรื่องศาสนาที่หายไป
- เจ้าแม่โคกพนมดีมองภาพที่ปรากฏต่อหน้าอย่างสงบนิ่ง
- ทำนองเพลงแทรกเข้ามาในบรรยากาศ

เพลง ลมหายใจของวันวาน

เจ้าแม่โคกพนมดี (ร้อง)

มันไม่เหลืออยู่ ทุกสิ่งเกิดขึ้นและหายไป
มันไม่เหลืออยู่ แม้อยากให้เป็นแค่ฝันไป
สิ่งที่เคยवादไว้ ตอนนี้มีเพียงแค่ความว่างเปล่า
มันไม่เหลืออยู่...เลย

เจ้าแม่ (พูด) พวกเจ้าน่าจะได้เห็น หมู่บ้านโคกพนมดีในยุคของข้า
ปัน ฉันอยากเห็น ไซ้ใหม่ พีชชี
พีชชี ไซ้คะเจ้าแม่ พาพวกเราไปดูได้ไหม
อภิวัดณ์ มีประโยชน์อะไร อดีตก็คืออดีต ไม่สำคัญเท่าปัจจุบัน

- เจ้าแม่โคกพนมดีทำท่าร้ายมนต์ ภาพโปรเจคเตอร์จากเมืองเปลี่ยนเป็นป่าไม้ ธรรมชาติสวยงาม
- ปันกับพีชชีได้เห็นถึงกับอึ้ง รวมถึงอภิวัดณ์ที่ยืนอึ้งให้กับความงดงาม
- อองซอมเปลี่ยนบรรยากาศออกมาร้องรำ สนุกสนาน พร้อมพา ปัน พีชชี อภิวัดณ์เข้าไปประบ่าด้วย

เจ้าแม่/คอร์ส (ร้อง) ก่อนเคยชื่นมื่น สมบูรณ์ อยู่เป็นสุข มีน้ำมีปลาอิมเอม พอกินไม่ต้อง
หิวไม่ต้องโหย

ปัน แล้วเกิดอะไรขึ้น ทำไมชุมชนถึงหายไป

- ดนตรีเปลี่ยนเป็นบรรยากาศน่ากลัว

เจ้าแม่ เหมือนฟ้าแกล้ง เกิดภัยแล้ง แม่น้ำหดหาย ไร่นาจากฟ้า ทุ่งนาถูกเพลิงเผา
วอดวาย ผู้คนล้มตายจากความหิว ศรัทธาแตกกระจาย ต่างคนต่างเรียกร้อง
พิธีกรรมแห่งนางพญา

อภิวัดณ์ (พูด) คืออะไร

- อองซอมค่อยๆ ออกมาพูดทีละคร
- ระหว่างนั้นเจ้าแม่โคกพนมดีค่อยๆ เดินไปที่หลุมศพช้าๆ

อองซอม 1	พิธีกรรมสุดท้าย สละตน
อองซอม 2	สังเวทตัวเองแต่เทวา
อองซอม 3	หนึ่งชีวิต แลก กับความอยู่รอดของหมู่บ้าน
อองซอม 4	ท่านตัดสินใจโดยไม่ลังเล
อองซอม 5	เจ้าแม่พนมดี นางพญาผู้เสียสละ

- เจ้าแม่โคกพนมดีเดินไปใกล้จะถึงหลุมศพ

อภิวัดน์ ทำไมท่านต้องทำขนาดนั้น

- ปันกับพิชชีเดินเข้าไปห้ามอภิวัดน์
- เจ้าแม่เดินมาหยุดที่หน้าหลุมศพ

เจ้าแม่พนมดี ที่นี่คือบ้านของข้า ผู้คนของข้า รากเหง้าของข้าถือกำเนิดที่นี่ สิ่งเดียวที่ข้า ต้องการคือส่งผ่านสิ่งเหล่านี้ไปสู่ลูกหลาน ให้ชีวิตดำเนินต่อ ให้ความหวังยัง อยู่ต่อไป ให้รากนี้แข็งแรงพอที่พวกเขาจะสานต่อ

อภิวัดน์ แต่ความจริงก็ไม่มีใครจำท่านได้ ไม่มีใครให้ความสำคัญกับท่าน ท่านเป็น เพียงอดีตที่ค่อยๆ หายไป ไม่มีใครรู้ด้วยซ้ำว่าท่านยอมสละตัวเองเพื่อใคร

- เจ้าแม่โคกพนมดีหันมามองอภิวัดน์ด้วยรอยยิ้ม ก่อนจะเอาสร้อยคอเปลือกหอยไปสวมให้อภิวัดน์

เจ้าแม่ ข้าทำในสิ่งที่ข้าทำได้แล้ว ต่อไปก็ขึ้นอยู่กับพวกเจ้าแล้ว

- ทำนองเพลงลมหายใจของวันวาน

(ร้อง) รากไม้ฝั่งลึกเพียงใด ไม่อาจยืนหยัดได้ หากไร่น้ำเลี้ยง
รากเหง้าแข็งแรงเพียงใด ไม่อาจทนไหวหากไร้ ผู้ใดสานต่อ

- เจ้าแม่โคกพนมดีค่อยๆ เดินออกไปทางต้นโกงกาง จนหายออกไปพร้อมอองซอม
- แสงเปลี่ยนกลับมาเป็นปัจจุบัน
- เหลือ อภิวัดน์ ปัน พิชชี ยืนมองหลุมศพของเจ้าแม่โคกพนมดี

อภิวัฒน์ (ร้อง) มันไม่เหลืออยู่ ทุกสิ่งเกิดขึ้นและหายไป
มันไม่เหลืออยู่ แม้อยากให้เป็นแค่ฝันไป
สิ่งที่เคยวาดไว้ ตอนนี้มีเพียงแค่ความว่างเปล่า
มันไม่เหลืออยู่...เลย

- ปันมองอภิวัฒน์อย่างเห็นใจก่อนค่อยๆเดินเข้าไปปลอบ

ปัน (ร้อง) ลองคิดดูใหม่ ทุกสิ่งเกิดขึ้นไม่หายไป
ลองคิดดูใหม่ ตอนนี้อย่างมีลมหายใจ
จะไม่ลืมความหลัง ถึงแม้เราจะต้องเดินก้าวไป
ทุกสิ่งเกิดขึ้นในใจ มีตัวตน...

(พร้อมกัน) จะคงเดินต่อไป ไม่เกรงพายุลูกใด เพราะยังมีรากคงไว้ เป็นหลักยึดไว้ในใจ
จะเล่าขานต่อ จะสืบสานต่อ โลกจะหมุนวนเปลี่ยนเช่นไร ไม่อาจยังอยู่แต่ให้
รู้ไว้ ว่าเรามีที่มา....

- อภิวัฒน์ ปัน พี่ซี้ เอาสร้อยเปลือกหอยไปวางไว้ในหลุมศพ ก่อนจะหันมาพูดกับผู้ชม

- เพลงอดีตที่ทิ้งไว้ อองซอมออกมา

เพลง อดีตที่ทิ้งไว้

เวลาผ่านไปเท่าใด ความทรงจำจะย่ำเตือนให้คิด
ถึงร่องรอยความงามของอดีต ไว้สะกิดเหมือนเป็นแผลไม่อาจลืม
แต่ละวันมุ่งมันเดินไปข้างหน้า จนลืมคนรักที่ดับสูญ
เก็บกระดูกเป็นเครื่องหมายความอาดูร เป็นอนุสรณ์ความดั่งงามที่สร้างมา
แม้ดินกลบร่างที่ฝังไว้ จากคนรักกลับกลายเป็นผี
บรรพบุรุษฝากไว้ซึ่งความดี เพื่อสานต่อสร้างบุญกุศลธรรม

อภิวัฒน์ เรามีญาติชาติพันธุ์ฝังอยู่ ให้ได้รู้รากวงศ์ตามวิถี
อดีตที่ทิ้งไว้จนวันนี้ คือร่องรอยอารยวิถีสรรพชน

พร้อมกัน คือร่องรอยอารยวิถีสรรพชน

อภิวัฒน์ ขอเชิญทุกท่านร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรำลึกถึงการเสียดชะของบรรพบุรุษ
ปัน ด้วยการเอาสร้อยเปลือกหอยวางลงในหลุมศพเจ้าแม่ด้วยกัน

- อองซอมออกมาพาคณดุเรียงแถวฝังเปลือกหอยลงในหลุมศพเจ้าแม่โคกพนมดี

ป็น ทางออกทางด้านซ้ายมือ หรือท่านสามารถเดินย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์พร้อมถ่ายรูกับตัวละคร ต่างๆด้านขวามือได้ตามสะดวก สุดแล้วแต่ท่านตัดสินใจ ขอขอบคุณค่ะ

- อภิวัดณ์หยิบโทรศัพท์ที่ออกมาดูโทรออก เลือกจะเดินออกไปทางขวามือเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์

อภิวัดณ์ สวัสดีครับผมอภิวัดณ์นะครับ เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจผสมของได้ก่อนนะ ขอขอบคุณครับ

- ดนตรีบรรเลงเพลงส่งท้าย ทำนองเพลงนางพญาโคกพนมดี

3.2.4 การวิเคราะห์บทละครและตัวละคร

บทละครเพลงเรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดี สำหรับจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โบราณคดี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา มีการกำหนดโจทย์ในการเล่าเรื่องจากพื้นที่ภายในส่วนนิทรรศการจำนวน 3 ส่วนคือ ส่วนนิทรรศการจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน นิทรรศการประติมากรรมและเทวรูป และนิทรรศการประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดสถานการณ์ของเรื่องให้เหตุการณ์ที่ตัวละครกำลังอยู่ในสถานที่ทั้ง 3 ส่วน บทละครมีจำนวน 3 ฉากโดยแบ่งตามพื้นที่ที่ใช้แสดง จากแก่นของเรื่องคือ อนาคตที่ยั่งยืนมาจากรากที่แข็งแรง โดยมีตัวละครอภิวัดณ์เป็นตัวละครหลัก และตัวละครป็นเป็นตัวละครปะทะ โดยวิเคราะห์บทละครเพื่อใช้ในการแสดงได้ดังนี้

ฉากที่ 1 จุดเริ่มต้นของเรื่องคือเหตุการณ์การจัดงานรำลึกถึงเจ้าแม่โคกพนมดีที่วัดโคกพนมดี ป็นเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดงานเนื่องจากเธอเป็นมีคฤหัสถ์และสนใจในการรวบรวมเรื่องเล่าจากประวัติศาสตร์ของโคกพนมดี ที่วัดโคกพนมดีมีพิพิธภัณฑ์ที่สร้างทิ้งไว้แต่ยังดำเนินการไม่เสร็จป็นจึงมีความคิดที่ทำนิทรรศการเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านในบ้านโคกพนมดีสนใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและการสร้างความแข็งแรงให้กับชุมชน ชาวบ้านช่วยงานกันอย่างสนุกสนานจนถึงเวลาเริ่มงาน

ฉากที่ 2 เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ห้องแสดงนิทรรศการประติมากรรมและเทวรูปตัวละครพิชชีกำลังอธิบายถึงประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเวลาที่ศาสนาพราหมณ์และฮินดูเข้ามาอิทธิพลและเจริญรุ่งเรืองจนกลายเป็นอาณาจักรศรีมหาสมุทรที่รุ่งเรืองอารยธรรมไว้มากมาย และเป็นจุดเริ่มความขัดแย้งของเรื่อง ตัวละครอภิวัดณ์เข้ามาเพื่อแจ้งกับเพื่อน ๆ ว่าเขามีแผนการจะขายที่ดินให้กับบริษัทเอกชนที่กำลังจะสร้างนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและสนามบินขนาดใหญ่ ป็นไม่เห็นด้วยและพยายามบอกอภิวัดณ์ว่าที่ดินโคกพนมดีนี้มีประวัติศาสตร์ เป็นรากฐานของจิตวิญญาณ และที่สำคัญกระดูกของแม่ของอภิวัดณ์ก็อยู่ที่วัดนี้แต่อภิวัดณ์ไม่ได้สนใจเพราะทุกอย่างตัดสินใจแล้ว เรื่องราวในฉากที่ 2 เป็นส่วนวิกฤติของตัวละครอภิวัดณ์ บทละครใช้วิธีการเล่าเรื่องแนว

แพนตาซี ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีสามารถทะลุมิติเข้ามาได้เพราะอภิวัดณ์พุดจาลบหลู่และโยนสร้อยที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ลงพื้น

ฉากที่ 3 เหตุการณ์ของเรื่องเข้าสู่จุดสูงสุดเพราะอภิวัดณ์ถูกจับตัวไปบริเวณส่วนนิทรรศการประวัติศาสตร์ภาคตะวันออก โดยมีป็น พิชซี ปุยเป็นผู้ช่วยเหลือให้อภิวัดณ์รอดพ้นภัยจากการถูกเจ้าแม่โคกพนมดีทำโทษ เรื่องราวดำเนินไปถึงคำถามที่เจ้าแม่โคกพนมดีสงสัยว่าที่นี่คือที่ไหน อภิวัดณ์เสียงดังและบอกให้เจ้าแม่โคกพนมดีหันไปดูหลุมฝังศพของตัวเองซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่จัดนิทรรศการ เจ้าแม่โคกพนมดีเสียใจมากที่ร่องรอยความดีของเจ้าแม่กลายเป็นอดีตและฝังลึกอยู่ในดิน เหตุการณ์เริ่มสะเทือนใจเจ้าแม่จึงพุดถึงเรื่องราวในอดีตทำให้อภิวัดณ์และเพื่อน ๆ ได้ยินการตัดสินใจสละชีพของเจ้าแม่โคกพนมดีเพื่อบูชาผีประจำหมู่บ้านเพื่อแลกกับชีวิตของคนในหมู่บ้านด้วยเหตุที่เกิดโรคระบาด ขาดน้ำ อภิวัดณ์เสียใจกับการเสียสละของเจ้าแม่โคกพนมดี เมื่อเจ้าแม่กำลังจะกลับไปได้มอสร้อยคล้องคออภิวัดณ์ ทำให้อภิวัดณ์นึกถึงแม่ที่จากไปและอภิวัดณ์ตัดสินใจขอรับภาระขายที่ดินที่โคกพนมดีไว้ก่อน

บทเพลงที่ใช้ในการแสดงมีจำนวนทั้งสิ้น 9 เพลงปรากฏดังต่อไปนี้

- (1.) เพลงแสงธรรมส่องอารยธรรม
- (2.) เพลงประเพณีของเรา
- (3.) เพลงหงุดหงิดร้อนใน
- (4.) เพลงนางพญาแห่งโคกพนมดี
- (5.) เพลงประวัติศาสตร์ไร้สาระ
- (6.) เพลงจุดเริ่มต้นของชีวิต
- (7.) เพลงนมัสเต
- (8.) เพลงลมหายใจของวันวาน
- (9.) เพลงอดีตที่ทิ้งไว้

ตัวละครอภิวัดณ์ หนุ่มวิศวกรรุ่นใหม่ แม่เสียชีวิตทิ้งมรดกเป็นที่ดินที่โคกพนมดีไว้ให้ เขาเป็นคนมั่นใจในตัวเองมาก บุคลิกภาพดี เรียนเก่ง และเป็นหนุ่มวิศวกรโยธาที่มีความสามารถ อภิวัดณ์เคยอยู่ที่โคกพนมดีตอนเด็ก เพราะแม่ให้กำเนิดเขาที่นี่ เมื่อเริ่มโตขึ้นแม่จึงพาไปอยู่ที่กรุงเทพฯ เพื่อให้เรียนหนังสือ จนเมื่อเขาสามารถไปเรียนต่างประเทศได้ แม่ของอภิวัดณ์ก็เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง ก่อนแม่เสียชีวิตที่โรงพยาบาลแม่ของอภิวัดณ์ถอดสร้อยที่บรรจุกระดูกของคุณย่าทอดจากคอคล้องให้กับเขา เขาจึงมีความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เจริญรุ่งเรืองทันสมัย

ตัวละครป็น ปันมีบ้านอยู่ที่ชลบุรีในอำเภอพนสนิมคมเป็นเพื่อนกับอภิวัดณ์สมัยที่เรียนมัธยมด้วยกันที่กรุงเทพฯ แต่ป็นกลับมาเรียนหนังสือที่มหาวิทยาลัยบูรพาวิชาเอกประวัติศาสตร์และสนใจอาชีพนักคุเทศก์ เธอมีความต้องการที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โคกพนมดีที่วัดโคกพนมดีมีการดำเนินการต่อ โดยการจ้างงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดีครั้งนี้เธอมีความหวังว่าทางหน่วยงานราชการจะเห็นความสำคัญและเร่งจัดหางบประมาณมาดำเนินการต่อ และเธอคาดหวังจะมาทำงานเพื่อพัฒนา

พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของโคกพนมดีและเป็นศูนย์กลางของชุมชนบ้านโคกพนมดี

3.2.5 ลำดับเหตุการณ์และการกระทำของตัวละคร

- (1.) เพลงเปิดเรื่อง แสงธรรมส่องอารยธรรม
- (2.) ปันและชาวบ้านกำลังเตรียมงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี
- (3.) พิซซี่ยังไม่ถึงบริเวณงานทำให้ปันโกรธเพราะกลัวเตรียมงานไม่ทัน
- (4.) เมื่อผู้ว่า ๆ มาถึงงานจึงเริ่มขึ้น
- (5.) พิซซี่มาถึงทันเวลาและบรรยายเรื่องราวประวัติศาสตร์ให้ผู้ที่มาชมงานได้ฟัง
- (6.) อภิวัฒน์เข้ามาหาเพื่อน ๆ และบอกเรื่องโครงการขายที่ดินที่โคกพนมดี
- (7.) อภิวัฒน์เถียงกับเพื่อน ๆ และลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเหตุให้เจ้าแม่โคกพนมดีทะเลาะ

มิตีออกมา

- (8.) เจ้าแม่โคกพนมดีจับตัวอภิวัฒน์ไปลงโทษ
- (9.) ปันเข้าไปขอร้องเจ้าแม่โคกพนมดีเพื่อช่วยเหลือภิวัฒน์
- (10.) ปันเล่าความจริงเกี่ยวกับโลกในปัจจุบัน
- (11.) เจ้าแม่โคกพนมดีเห็นหลุมศพตัวเองในห้องนิรทรรศการ
- (12.) เจ้าแม่โคกพนมดีเล่าถึงการตัดสินใจสละชีวิตของตนเอง
- (13.) อภิวัฒน์สะเทือนใจในการเสียสละของเจ้าแม่โคกพนมดี
- (14.) เจ้าแม่โคกพนมดีให้สร้อยคอกับอภิวัฒน์
- (15.) อภิวัฒน์นึกถึงแม่ของเขาที่ตายไปแล้ว
- (16.) อภิวัฒน์ตัดสินใจเลื่อนโครงการการขายที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นละครเพลงในพิพิธภัณฑสถานเรื่องเจ้าแม่โคกพนมดีเป็นละครที่ต้องการสร้างความสะเทือนใจแก่ผู้ชม ตอนจบของเรื่องใช้ลักษณะโศกนาฏกรรมในการเล่าเรื่อง นอกจากนั้นบทละครกำหนดให้แนวทางการกำกับการแสดงมีการทำกิจกรรมกับผู้ชมระหว่างการชมการแสดง ในบางขณะตัวละครจะอยู่มนต์สมมติ และในบางช่วงขณะตัวละครจะแสดงให้คนดูได้เห็นซึ่งจะอธิบายในขั้นตอนการกำกับการแสดงและนำบทไปใช้ในการแสดงในบทต่อไป

ผลการศึกษา

การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการสร้างบทและการกำกับการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

ภาพที่ 4.1 ภาพสื่อประชาสัมพันธ์ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ “เจ้าแม่โคกพนมดี”

(โดย ศุภาศินี บุญเกาะ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2561)

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้วิจัยนำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ เรียบเรียง และนำมาเลือกเพื่อนำมาเล่าเรื่องภายใต้แก่นของเรื่องคือ อนาคตที่ยั่งยืนมาจากรากที่แข็งแรง เพื่อต้องการสื่อสารเรื่องการเรียนรู้คุณค่าของความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในอดีตที่ส่งผ่านมาถึงปัจจุบัน การให้ความเคารพในบรรพชนเพื่อศึกษาสิ่งที่คนรุ่นหลังได้สร้างไว้หากเป็นสิ่งที่ดีสามารถนำมาสานต่อ พัฒนาได้ หากเป็นสิ่งที่ทำแล้วไม่ได้เกิดผลดีสิ่งที่เคยเกิดขึ้นแล้วก็สามารถสอนให้เราเรียนรู้ที่จะไม่กระทำผิดอีก ประการสำคัญผลงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับผู้สร้างและผู้เสพ นอกจากนี้จะกลับไปค้นคว้าประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เข้าใจมากขึ้นแล้วเนื่องจากผู้วิจัยย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี จากประสบการณ์การทำงานพบว่าเมื่อค้นคว้าเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำมาพัฒนาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นวัฒนธรรมใหม่ ดังนั้นการศึกษารุ่นนี้จึงทำให้เห็นรอยต่อที่หายไปของเส้นทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยพบว่าความเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถเชื่อมได้กับประวัติศาสตร์ในช่วงอาณาจักรศรีมโหสถที่ทิ้งร่องรอยอารยธรรมทางศาสนาพราหมณ์ – ฮินดูเนื่องจากอารยธรรมนี้เชื่อมต่อกับ

ศาสนาและความเชื่อจึงทำให้คนในชุมชนที่ขุดค้นพบโบราณวัตถุต่าง ๆ เกิดความเป็นเจ้าของพื้นที่และทำให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ประจำพื้นที่ ส่วนที่เชื่อมได้อย่างชัดเจนคือช่วงระยะเวลาการปกครองของกษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่สร้างฐานทางวัฒนธรรมให้ผู้คนในเขตดินแดนภาคตะวันออกเฉียงใต้มีความรู้สึกการเป็นรัฐจนกระทั่งกษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่เข้ามามีบทบาทในพื้นที่ต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี จันทบุรี และฉะเชิงเทรา ดังนั้นเรื่องราวต่าง ๆ ที่ศึกษามาแล้วนี้จึงถูกนำไปเล่าในบทละครเพื่อสื่อสารให้เห็นถึงเส้นเวลาของประวัติศาสตร์โดยการใช้อธิพลทางศาสนาที่เข้ามามีบทบาทกับศรัทธาและความเชื่อของคนในแต่ละยุคสมัยตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่เชื่อนับถือศาสนาผี จนพัฒนาเป็นศาสนาพราหมณ์ในยุคศรีมโหสถ และเมื่อทัพของพระเจ้าตากเข้ามาในวัดต่าง ๆ ได้รับการบูรณะจนเป็นมรดกทางศิลปะประจำท้องถิ่นตะวันออกเฉียงใต้ที่ปรากฏอยู่ทุกวันนี้

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้ศิลปะการแสดงเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยมีประเด็นสำคัญเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบและแนวคิดในการกำกับการแสดง ดังนี้

- เรื่องราวของโครงกระดูก งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการขุดพบซากโครงกระดูกของมนุษย์โบราณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กระดูกเป็นสัญลักษณ์การสื่อถึงบรรพบุรุษ โดยเฉพาะบิดาและมารดาของผู้วิจัยเพื่อให้ผลงานวิจัยชิ้นนี้เป็นอนุสรณ์ในการเชื่อมโยงความรัก ความกตัญญูและการคิดถึงความดีงามที่บรรพบุรุษส่งต่อชีวิตและอุดมการณ์ให้กับเรา

- เส้นเวลาของประวัติศาสตร์จากกรอบความคิดด้านศาสนา คือ ศาสนาผี ศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ

- อำนาจของผู้หญิง และ อำนาจจากบทบาทของความเป็น “แม่” ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์นั้น โครงสร้างทางสังคมจัดระเบียบครอบครัวให้ความสำคัญกับความเป็นแม่ ให้เป็นศูนย์กลางของเครือญาติ ความรู้ความสามารถ เช่น ตีหม้อ ทอผ้า การทาบลายลงบนภาชนะดินเผาอันล้วนเป็นฝีมือของผู้หญิงซึ่งยังคงสืบต่อมากระทั่งปัจจุบันนี้ อาจสรุปได้ว่า การเป็นใหญ่ของเพศหญิงหรืออำนาจพิเศษของสตรีเพศที่มอบความอุดมสมบูรณ์เป็นความเชื่อที่มีเค้ามามาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากพื้นฐานความเชื่อในเรื่องอำนาจมหัศจรรย์ของเพศหญิงในฐานะผู้ให้กำเนิดลูกหลานสืบตระกูล ความนับถือในแม่ หรือพระแม่ กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งพลังอำนาจที่เกี่ยวชีวิต ให้ความอุดมสมบูรณ์ต่อแผ่นดิน ความเจริญ พืชผลสัตว์เลี้ยง ฯลฯ สืบต่อจนเป็นความเชื่อในเทพีต่างๆ มาจนปัจจุบัน

- คุณค่าของความรับผิดชอบ หน้าที่และการเสียสละ

4.1 แนวคิดในการกำกับการแสดง

โจทย์ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้คือการเล่าเรื่องภายในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนด แนวคิดในการออกแบบ (Director Design Concept) คือรากโงกของป่าชายเลน

ภาพที่ 4.2 ภาพถ่ายป่าชายเลน

(โดย yaipearn จาก <http://topicstock.pantip.com/blueplanet/topicstock/2012/07/E12421658/E12421658.html> สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน พ.ศ.2561)

4.1.1 การค้นหาตัวละครชาวโคกพนมดีจากการถ่ายภาพ

จากการกำหนดแนวคิดในการกำกับการแสดง และแนวคิดในการออกแบบผู้วิจัยจึงวางแผนเพื่อค้นหาลักษณะทางกายภาพของเจ้าแม่โคกพนมดีที่จะปรากฏให้เห็นในละคร เพื่อทำความรู้จักตัวละคร โดยสร้างตัวละครจากจินตภาพและนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาพัฒนาเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบ ฯลฯ ดังนั้นนักออกแบบเสื้อผ้าจึงนำสีเขียวของตะไคร่น้ำ วัสดุที่มีความรู้สึกต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ใกล้น้ำเพื่อนำมาค้นหาตัวละครโดยกำหนดตัวละครจากการออกแบบเครื่องแต่งกาย และการแต่งหน้าและถ่ายรูปนักแสดงเพื่อค้นหาตัวละครที่ต้องการ โดยกำหนดโจทย์ในการถ่ายรูปให้นักแสดงมีภาพลักษณ์ขาดสารอาหาร ความไม่แข็งแรงของสุขภาพจากผลการวิเคราะห์โครงกระดูก และจากข้อมูลที่ศึกษา

การค้นหาที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี คือการขุดค้นพบโครงกระดูกหมายเลข 15 เพศหญิง อายุเมื่อตายประมาณ 35 ปี โครงกระดูกถูกประดับไปด้วยเครื่องประดับมากมายกว่าโครงกระดูกอื่นๆ เป็นพิเศษ เช่น สร้อยลูกปัดเปลือกหอยรูปตัว I เกือบพันเม็ด เครื่องประดับลูกปัดเปลือกหอยแบบแว่นกว่า 120,000 เม็ด แผ่นวงกลมมีเดือยที่อาจจะเป็ต่างหู กำไลข้อมือ และเครื่องประดับศีรษะ ทิวร่างของเธอถูกปกคลุมไปด้วยดินเทศตามประเพณีการฝังศพของแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี โครงกระดูกนี้ฝีมือที่แข็งแรงของเธอ ภาพขณะดินเผาที่วางไว้มากมาย เชือกทาบที่ห้อยไว้บริเวณสะโพก และอุปกรณ์สำหรับทำภาชนะดินเผาถูกนำมาวางไว้ในหลุมศพเช่นกัน สันนิษฐานได้ว่า เธออาจจะเป็ช่างปั้นภาชนะดินเผาอดฝีมือคนหนึ่งก็ได้ อีกทั้งเปลือกหอยที่ประดับอยู่บนร่างกายบางส่วนมาจากสายพันธุ์หอยที่ชอบอยู่อาศัยในทะเลที่อุดมไปด้วยปะการัง ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจมีการแลกเปลี่ยนเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับกับชุมชนอื่น ๆ

โดยส่วนใหญ่แล้วคนโบราณโคกพนมดีพบลักษณะความผิดปกติหรือโรคเกี่ยวกับเลือด (Haemoglobinopathy) ตั้งแต่สมัย MP1 แล้ว ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ทารกหรือเด็กเล็กเสียชีวิต นอกเหนือจากสาเหตุดังกล่าว คนโบราณโคกพนมดีถือว่ามีสุขภาพที่ค่อนข้างดี แต่เมื่อสมัย MP2 พบว่าอัตราการตายของเด็กแรกเกิดนั้นสูงขึ้นกว่าเดิม ยกเว้นกรณีที่เด็กสามารถเจริญเติบโตเกินอายุ 1 ปีขึ้นไปจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ตามปกติ ทั้งนี้พบว่าทั้งเพศหญิงและเพศชายของคนโบราณโคกพนมดีนั้นล้วนใช้กำลังเป็นอย่างมากในแต่ละวัน เพศชายมีการใช้ส่วนกระดูกสันหลัง กระดูกช่วงบน และหัวไหล่มากกว่าหญิง อีกทั้งยังพบว่าเพศหญิงมีโรคในช่องปากและฟันมากกว่าอาจเป็นเพราะการบริโภคอาหารในสมัย MP3 พบว่าเพศชายมีความสมบูรณ์ แข็งแรง อีกทั้งมีความสูงมากกว่าสมัยที่ผ่านมามาก แต่กลับเสียชีวิตในช่วงต้นของวัยหนุ่ม เริ่มพบภาวะโลหิตจางในโครงกระดูกผู้ใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงในสมัย MP4 คือ คนโบราณโคกพนมดีเริ่มบริโภคอาหารที่มีกากใย อัตราการสึกของฟันสูงขึ้นแต่ฟันน้อยลง อัตราการตายของเด็กแรกเกิดลดลงแต่อัตราการตายของเด็กและวัยรุ่นกลับเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมในสมัยที่ MP5-7 คนโบราณโคกพนมดีในช่วงสมัยดังกล่าวประสบปัญหาเด็กตายก่อนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้อยู่รอดก็มักจะไม่แข็งแรงและยังเสียชีวิตเร็วขึ้นด้วย สมัย MP7 ได้เกิดการย้ายถิ่นฐานออกไปจากโคกพนมดี หรืออาจจะมีเปลี่ยนสถานที่ฝังศพไป

ภาพที่ 4.3 ลักษณะบุคลิกภาพของเจ้าแม่โคกพนมดีจากการถ่ายภาพ
(โดย ญัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2561)

จากการศึกษาข้อมูลการขุดค้นตั้งแต่ พ.ศ. 2527 กระทั่ง พ.ศ. 2528 ได้มีการค้นพบตัวอย่างโครงกระดูกมนุษย์ทั้งสิ้น 154 โครง สามารถจำแนกเป็นโครงกระดูกผู้ใหญ่ได้จำนวน 68 โครง (โครงกระดูกเพศหญิง 36 โครง และโครงกระดูกเพศชาย 32 โครง) โครงกระดูกเด็กโตจำนวน 14 โครง

และโครงการกระดูกเด็กแรกเกิดจำนวน 72 โครง โครงการกระดูกเพศหญิงพบร่องรอยการมีบุตรแล้วทั้งสิ้น ค่าเฉลี่ยอายุเมื่อตายของคนโบราณโคกพนมดีสูงสุดอยู่ที่อายุราว 45-49 ปี เพศชายจะมีอายุสั้นกว่าเพศหญิง ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้ว เพศชายอายุเมื่อตายอยู่ที่ประมาณ 27.2 ปี ส่วนเพศหญิงอายุเมื่อตายอยู่ที่ประมาณ 29 ปี อีกกลุ่มหนึ่งคือตายเมื่อแรกเกิด และอัตราการตายของเด็กเล็กแรกเกิดจนถึงอายุประมาณ 2 ขวบมีความถี่สูง

จึงสรุปได้ว่าสุขภาพของคนโบราณโคกพนมดี ถึงแม้ว่าโคกพนมดีจะอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและอาหาร แต่อากาศร้อนชื้นก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการระบาดของเชื้อมาลาเรีย ประชากรโคกพนมดีส่วนใหญ่มีความผิดปกติในเลือดและสภาวะโลหิตจางซึ่งมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรมด้วย

นอกจากนั้นยังมีการขุดค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้เช่น **เศษภาชนะดินเผา** พบเศษภาชนะดินเผาในชั้นดินที่ 2-11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลายเชือกทาบ **กำไลหิน** พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 **ลูกปัดที่ทำด้วยกระดูกสันหลังปลา, ลูกปัดหอยมือเสือ** พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 มีหลากหลายรูปแบบ เช่น แผ่นดิสก์ขนาดเล็ก รูปตัว H รูปตัว I ต่างหุมีรูปแบบไม่มากนัก รูปแบบสำคัญพบที่โครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดี มีลูกปัดรูปดิสก์กระจายไปทั่วโครงกระดูกจำนวนมาก และมีต่างหุ ทำจากหอยมือเสือ เป็นรูปกลมใหญ่ เจาะรูร้อยสลับกลับลูกปัดเม็ดเล็ก ๆ รูปทรงดิสก์

ภาพที่ 4.4 ตัวละครกลุ่มชาวบ้านโคกพนมดีจากการถ่ายภาพ
(โดย ญัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2561)

จากการศึกษาการขุดค้นแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีพบโบราณวัตถุ เช่น ขวานหินขัด เศษภาชนะดินเผา และเปลือกหอยแครงจำนวนมาก การสำรวจดินในบริเวณนาข้างโคกพนมดีได้พบดินสีเทาอมเขียวเข้มเหมือนกับดินเหนียวทะเล การขุดค้นดังกล่าวผู้วิจัยและนักออกแบบได้นำมาใช้ ออกแบบให้มีสีเขียวบนตัวนักแสดงเพื่อให้ตัวละครชาวโคกพนมดีมีความเป็นจริงตามจินตนาการมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างจินตภาพของตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีและชาวโคกพนมดีด้วยการออกแบบเครื่องแต่งกาย การค้นหาลักษณะทางกายภาพ ความเชื่อภายในโดยให้นักแสดงแต่งหน้า แต่งตัว และกำหนดโจทย์ให้นักแสดงทำความเข้าใจกับชาวโคกพนมดี แล้วทำการถ่ายภาพเพื่อหาพลังชีวิตของชาวโคกพนมดี เมื่อถ่ายภาพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยใช้การค้นหาจากภาพถ่ายเพื่อนำตัวละครไปพัฒนาในห้องซ้อม และทำความเข้าใจกับชีวิตของคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ต้องต่อสู้เพื่อนำพาให้ชีวิตตัวเองอยู่รอด สู้กับความตาย ความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณสิ่งลี้ลับ และการรักษาชีวิตของตัวเอง

ภาพที่ 4.5 ภาพถ่ายตัวละคร อภิวัฒน์/ปิ่น/พิชชี/ปุ๋ย
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2561)

4.2 ทีมงานและนักแสดง

(1.) สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์	Director
(2.) จิรวัดณ์ ชาญเขียว	Script writer / Assistant Director
(3.) โสพล ชินราด	Costume and Props
(4.) วิสาขา แซ่อ้อย	Choreographer
(5.) มานพ เกษประดิษฐ์	Lighting Designer
(6.) ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน	Composer
(7.) ธนพล ปิ่นแก้ว	Sound Designer
(8.) สุภัทรา มณีแสง	Stage Manager
(9.) พีรพงษ์ พันธุ์เฟือก	Assistant stage manager

(10.) อัครพล เดชวัชรนนท์	Musician (Clarinet)
(11.) ณัชชา พฤกษ์ชลธาร	Musician (Piano)
(12.) ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสอาด	Photographer and Sound Crew
(13.) ณรักร ไชยมิตร	Sound crew
(14.) แพรวพรรณ นาวีว่อง	Actress (เจ้าแม่โคกพนมดี)
(15.) ลูติ โพธิจักร	Actor (อภิวัดน์)
(16.) สุรเชษฐ์ จิตต์รังสี	Actor (พิชชี)
(17.) ศศิวิมล คลายทุกข์	Actress (ปุ้ย)
(18.) วันวิสาข์ โรจนธรรม	Actress (ปิ่น)
(19.) ชญาธร ปิ่นมณี	Ensemble
(20.) น้ำเพชร ผิวสำโรง	Ensemble
(21.) พลาธิป ต้นประเสริฐ	Ensemble
(22.) เจริญพงษ์ โปสว่าง	Ensemble
(23.) ธรรมศฤงษ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา	Ensemble
(24.) ไกรฤกษ์ โพธิ์พันธุ์	Ensemble
(25.) ฉันทบุรณ์ จันแพง	Ensemble

4.3 การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการกำกับการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

การสร้างบทละครเพื่อหาวิธีการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเลือกการนำเรื่องราวประวัติศาสตร์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงยุค “โคกพนมดี” เพื่อกลับไปศึกษารากทางประวัติศาสตร์ จากการศึกษาพบว่าประวัติศาสตร์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์จากการขุดค้นโครงกระดูกชุมชนโคกพนมดีไม่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมในชุมชนใกล้เคียงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะประวัติศาสตร์ที่ยาวนานจากช่วงเวลาในยุคโคกพนมดีไม่มีผลต่ออำนาจทางวัฒนธรรมและการเมืองที่มีต่อคนในชุมชน หรือการตั้งรัฐ แต่พบว่าอารยธรรมที่เกิดขึ้นในดินแดนศรีมโหสถมีความเจริญรุ่งเรืองส่งผลให้พื้นที่ในแถบจังหวัดปราจีนบุรีจนถึงฉะเชิงเทราที่มีความเชื่อมโยงกับความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาโดยศาสนาฮินดู และศาสนาพุทธเข้ามามีอิทธิพลต่อความเชื่อ และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนอย่างชัดเจน โดยพบประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการเล่าเรื่องของเจ้าแม่โคกพนมดี ดังนี้

- การสร้างวาทกรรมในการเล่าเรื่องโดยสร้างให้ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีเป็น “ผู้เสียสละ” หมายถึงการเลือกเสียสละชีวิตของตนเองเพื่อผู้อื่นเป็นเหตุการณ์กระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดความสะเทือนใจ เห็นอกเห็นใจ และสร้างให้การตัดสินใจครั้งหนึ่งส่งผลต่อความศรัทธาในเจ้าแม่โคกพนมดี เพื่อตอบข้อสันนิษฐานถึงสาเหตุการเสียชีวิตของเจ้าแม่โคกพนมดีของผู้วิจัยผ่านการเล่าเรื่องครั้งนี้

- การสร้างตัวละครอภิวัดน์ซึ่งเป็นตัวละครเอกที่มีความต้องการพัฒนาพื้นดินเดิมให้ตัวละครได้เป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ ความสมัยใหม่ ความเจริญรุ่งเรือง หรือโลกาภิวัตน์ให้ตระหนักถึงการพัฒนาบนรากฐานของรากที่แข็งแรง

- ความต้องการให้พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพามีชีวิตใหม่อีกครั้งโดยการใช้ศิลปะการแสดงเล่าเรื่องในพื้นที่นิทรรศการ ดังนั้นการสร้างบทสำหรับเล่าเรื่อง พื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์มีผลต่อโครงสร้างในการเล่าเรื่องด้วย

- ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก อำนาจของความเป็นแม่ที่มีผลต่อความรัก ความอบอุ่นในการเจริญเติบโตของชีวิต

- การเสริมสร้างความรักในท้องถิ่นเพื่อหาแนวทางในการสร้างความเจริญอย่างยั่งยืนในชุมชนจากการลงพื้นที่ภาคสนามที่วัดโคกพนมดีผู้วิจัยมีความสนใจสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนร่วมกันทำให้พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โคกพนมดีได้รับการพัฒนาและเปิดบริการให้กับประชาชนอย่างแท้จริง

- ความรักในบรรพบุรุษโดยใช้ความกตัญญูเป็นสะพานในการเชื่อมอุดมการณ์และความดีที่บรรพบุรุษส่งต่อให้กับรุ่นของเราในปัจจุบัน

ประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยค้นพบจากการสร้างบทและการตีความตัวละคร การกระทำของตัวละคร และการหาแรงจูงใจต่าง ๆ จากกระบวนการทำงานในการพัฒนานักแสดงและการกำกับการแสดงดังนี้

4.3.1 การพัฒนาตัวละคร

(1.) ตัวละครอภิวัดน์

ภาพที่ 4.6 ภาพถ่ายตัวละคร อภิวัดน์ ระหว่างทำการแสดง
(โดย ภัทรพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ตัวละครอภิวัดน์ถูกสร้างมาเพื่อเป็นตัวละครหลัก อภิวัดน์มีความต้องการเปลี่ยนแปลงให้ที่ดินของเก่าที่ไม่ได้ใช้ทำประโยชน์ซึ่งเป็นมรดกของแม่ได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในภาคตะวันออกซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลกับประเทศ ตัวละครอภิวัดน์จึงเป็นตัวแทนความคิดของคนในยุคปัจจุบันที่มุ่งการพัฒนาไปข้างหน้า อภิวัดน์เป็นภาพแทนการเจริญอย่างรวดเร็วไม่หยุดยั้งของทุก ๆ สังคมในโลกที่มุ่งสร้างความเจริญให้กับประเทศจนอาจลืมจิตวิญญาณและรากของวัฒนธรรม เพราะมีหลายสังคมที่ประชาชนในท้องถิ่นไม่สามารถปรับตัวก้าวทันความเจริญที่เปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยี แนวคิดทุนนิยม หรือแนวคิดที่ต้องการล้มล้างอำนาจเก่า

(2.) ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี

ภาพที่ 4.7 ภาพถ่ายตัวละคร เจ้าแม่โคกพนมดี ระหว่างทำการแสดง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีสร้างมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์คือ การฝังศพของเจ้าแม่โคกพนมดีสันนิษฐานได้ว่ามีอำนาจและความเคารพนับถือที่ผู้คนในยุคนั้นมีต่อเจ้าแม่โคกพนมดีมาก จากทักษะและความสามารถของเธอคือความเชี่ยวชาญด้านการปั้นเครื่องปั้นดินเผา หรือการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ จากหลักฐานทางโบราณคดีโดยทั่วไปไม่ได้ชี้ชัดเรื่องอำนาจของผู้หญิง โดยวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์นั้นผู้ชายเป็นผู้ล่า (Man the Hunter) และผู้หญิงเป็นผู้รวบรวม (Woman the Gatherer) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าผู้หญิงที่รู้จักการประดิษฐ์เครื่องมือต่างๆ ส่วนผู้ชายมีหน้าที่ออกล่าสัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

หากเพศชายและเพศหญิง ไม่ได้ถูกบ่งชัดผูกขาดในเรื่องทักษะมีความเป็นไปได้ว่าเจ้าแม่โคกพนมดีนั้น มีความโดดเด่นเป็นอย่างมากอีกทั้งเป็นบุคคลที่มีความสามารถมากมายจนเป็นที่เคารพหรืออาจจะมีตำแหน่งทางสังคมที่สูงกว่าคนอื่น ๆ ในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี แต่ที่น่าสนใจก็คือตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้ถูกส่งต่อไปยังผู้ใด โดยเฉพาะการส่งต่อไปยังลูกหลาน จากหลักฐานการขุดค้น

โครงการระบุพบว่า การที่การฝึกสหบริเวณใกล้เคียงนั้นมีการประดับตกแต่งที่ไม่เท่าเทียมกับเจ้าแม่โคกพนมดี แสดงให้เห็นว่าสถานะไม่ได้ถูกสืบทอด แต่ได้รับผ่านความกล้าหาญหรือทักษะของเธอ

จากรายละเอียดข้อมูลการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์โบราณคดีจากหลุมศพที่ขุดค้นพบนั้น ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาใช้กำหนดลักษณะทางสังคมของตัวละคร สถานภาพของตัวละคร และลักษณะความคิดลักษณะภายในจิตใจของตัวละคร

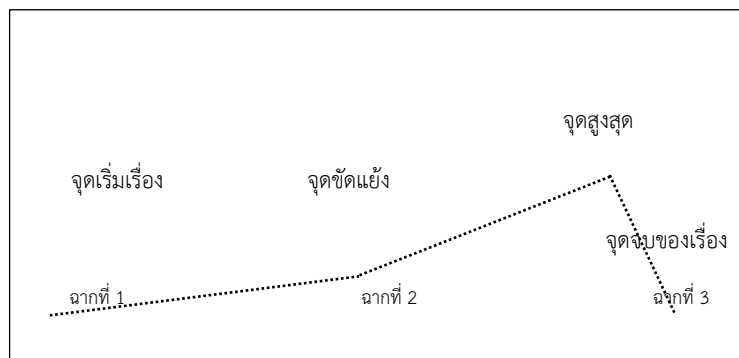
4.3.2 การสร้างสรรค์และการกำกับการแสดง

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดีและนำมาสร้างบทละครโดยเลือกโจทย์ในการสร้างสรรค์บทละครเพื่อใช้แสดงในพิพิธภัณฑ์ การเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ค้นหาลักษณะทางกายภาพของตัวละครจากการถ่ายภาพและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์นำมาสร้างตัวละครโดยผ่านการออกแบบและสร้างสรรค์การแต่งหน้า เสื้อผ้าและการแต่งกายเพื่อทำให้เกิดตัวละครและนำมาพัฒนาต่อกับนักแสดง โดยการค้นหาตัวละครและทำงานกับบทละคร ทั้งนี้ได้กำหนดแนวคิดในการกำกับการแสดงคือ จริงหรือไม่จริง (เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตอีกครั้ง) ดังนั้นในการทำงานภายในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ทุกอย่างที่อยู่ในบริเวณแสดงสามารถมีชีวิตเกิดขึ้นมาใหม่ มีเสียงได้หรือสามารถพูดกับคนดูได้ และตัวละครสามารถปรากฏตัวออกมาได้จากทุกทิศภายในห้องแสดง โดยมีทิศทางในการกำกับการแสดงในแต่ละห้องแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงทิศทางการกำกับการแสดง

พื้นที่	ทิศทางการกำกับการแสดง
ฉากที่ 1 ลานวัดเตาปูน	การนำเสนอความสวยงาม ความสุข และความสงบของวัดที่เป็นสถานที่สร้างปัญญา ผูกติดเชื่อมโยงกับคนชุมชน การกำกับการแสดงเน้นวิถีชีวิต ความเป็นชนบท ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และสถานที่เปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดี
ฉากที่ 2 ห้องแสดงประติมากรรมและเทวรูป	ภาพโปรเจคเตอร์บนผนังสีขาวภายในห้องจัดนิทรรศการ การจัดแสงเพิ่มความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ของเทวรูปเพื่อให้พื้นที่แสดงมีความลึกลับน่ากลัว
ฉากที่ 3 ลานหินก่อนประวัติศาสตร์	การใช้พื้นที่ภายในห้องนิทรรศการโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์เป็นพื้นที่ในยุคโคกพนมดี และในขณะเดียวกันพื้นที่นี้ก็เป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการเพื่อสร้างความไม่จริงให้เป็นจริง และความจริงในพื้นที่ไม่จริง

การแสดงครั้งนี้มีความยาว 60 นาทีเพื่อให้มีความเหมาะสมกับเวลาที่คนดูจะเดินชมในแต่ละจุด โดยเรื่องเล่าของเจ้าแม่โคกพนมดีจะเพิ่มความตื่นเต้นและนำพาเรื่องไปสู่จุดสูงสุดจนถึงความสะเทือนใจในช่วงที่ 3 ดังกราฟที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังนี้

ภาพที่ 4.8 กราฟแสดงกรอบความคิดในการกำหนดการนำเสนอเรื่อง
(โดย สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561)

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยมีผลการศึกษาจากการกำกับการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์เรื่องเจ้าแม่โคกพนมดี ตามรายละเอียดดังนี้

ฉากที่ 1

สถานที่ โคกพนมดีรำลึก/ห้องลานวัด
ตัวละคร ปัน / ปูย / เจ้าแม่โคกพนมดี / อองซอมชาวบ้าน 5 คน

ภาพที่ 4.9 ภาพถ่ายผู้ชมละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ “เจ้าแม่โคกพนมดี”
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ผู้ชมเดินเข้ามาพร้อมกันที่ ฉากที่ 1 ลานวัดเตาปูน ที่ตกแต่งใหม่ให้เป็นการฉลองวันรำลึกถึงประวัติศาสตร์เจ้าแม่โคกพนมดี ผู้ชมเข้ามาพร้อมกัน ณ บริเวณห้องลานวัดที่ตกแต่งให้เป็นงานเฉลิมฉลองเริ่มจากเสียงดนตรีเริ่มบรรเลงทำนองเพลงแสงทองแห่งอารยธรรม ประพันธ์โดย สันทีไชย์ เอื้อศิลป์ เรียบเรียงเสียงประสานโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน โดยมีเนื้อร้องดังนี้

แว่วสำเนียงเสียงแห่งอดีต ผ่านม่านหมอกแห่งกรรม

วันเวลาผ่านผัน ดวงวิญญาณยังคงสถิตย์

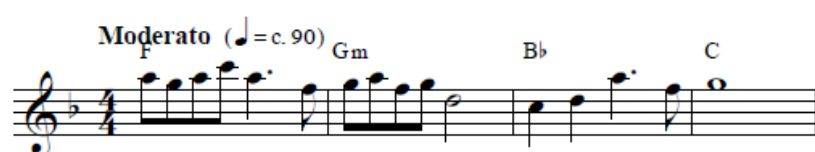
ตั้งจิตอธิษฐาน คือความทรงจำนฤมิตร ศาสนากับชีวิต เปรียบดังจิตคู่กาย
ชีวิตของมนุษย์ เกิดและดับตามวัฏสงสาร ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ จนปัจจุบันยังเวียนวน
เมื่อศาสนาได้ก่อเกิด ต้นกำเนิดศาสนิกชน คือปรัชญาที่สร้างสม เป็นอารยธรรมแห่งแผ่นดิน
แสงสว่างเพื่อใจบริสุทธิ์ เป็นมนุษย์แห่งอารยธรรม ไม่มีดมนเหมือนอยู่ในถ้ำ
เพราะวัดคือแหล่งปัญญา

ภาพที่ 4.10 ภาพถ่ายช่วงขับร้องบทเพลง แสงธรรมส่องอารยธรรม

(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

เพลง แสงธรรมส่องอารยธรรม เป็นบทเพลงที่ใช้ในการเปิดเรื่อง เรียบเรียงดนตรีให้ได้อารมณ์เบาบางล่องลอยที่ทำให้ชวนนึกถึงอดีต เริ่มต้นท่อน Introduction (ท่อนเกริ่นนำ) ด้วยคลาริเน็ตและเปียโน ในจังหวะ Moderato (จังหวะปานกลาง) ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4.1 ท่อน Introduction เพลง แสงธรรมส่องอารยธรรม

ห้องที่ 5-20 ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงเบาและลอย แต่ยังคงมีความคมชัดของคำร้อง จนกระทั่งในห้องที่ 21-28 ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงที่ค่อยๆ ดังขึ้น แต่ยังคงความล่องลอยไม่ดังมากจนเกินไป เพื่อส่งไปยังห้องที่ 29 ซึ่งถือเป็นช่วง Climax ของบทเพลง ดังตัวอย่าง

F Gm Dm
 แว่ว สำ-เนียง เสียง แห่ง__ อ-ติด

7 C B \flat F Gm Dm B \flat C
 ผ่าน ผ่าน หมอก แห่ง กรรม วัน เว-ลา ผ่าน ผัน ดวง วิญ-ญาณ ยัง คง__ ส-ลิตย์

13 F Dm B \flat C Am Dm Gm
 ตั้ง จิต อ - ธิษ - ฐาน__ คือ ความ ทรง จำ น-ฤ-มิตร ศา - ส-นา กับ ซี-วิต เปรียบ ตั้ง จิต คู่

20 C F Dm Am C B \flat
 ภาย ซี - วิต ของ ม - นุษย์ เกิด และ ดับ ตาม วิ-ญ-สง - สาร ตั้ง แต่ ยุค ตึก-ดำ-

26 Am Gm C F
 บรรพ์__ จน ปัจ-จุ - บัน ยัง เวียน วน

ตัวอย่างที่ 4.2 ห้องที่ 5-28 เพลง แสงธรรมส่องอารยธรรม

ห้องที่ 29-44 ถือเป็นจุด Climax ของบทเพลง ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงที่มีพลังมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงนักดนตรีที่เล่นด้วย Dynamic ที่ดังขึ้นจนกระทั่งจบเพลงและต่อด้วยเพลงถัดไปทันที

Gm Dm Am C

เมื่อ ศา-ส-นา ได้ ก่อ เกิด— ตัน กำ เน็ด ศา-ส-นิ-ก-ชน

33 B \flat Gm B \flat C F Dm Gm Dm

คือ ปรัช-ญา ที่ สร้าง สม เป็น อา - ร - ยะ ของ เผ่า พันธุ์ แสง ส-ว่าง เพื่อ ใจ บ-ริ-สุทธิ เป็น ม-

39 B \flat F Am C Gm Dm B \flat F

นุษย์ แห่ง อา-ร-ย - ธรรม ไม่ มีดมน เหมือน อยู่ ใน ถ้ำ เพราะ วัด คือ แหล่ง ปัญ-ญา

ตัวอย่างที่ 4.3 ห้องที่ 29-44 เพลง แสงธรรมส่องอารยธรรม

นักแสดงหนุ่มหล่อออกมาเป็นชาวบ้าน จัดเก็บของใช้ กำลังเตรียมงานงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี แต่งตัวในยุคหิน แบบชาวบ้านโคกพนมดีให้เข้ากับงาน ต่างทำกิจกรรมแตกต่างกัน บ้างขายลอตเตอรี่ บ้างเตรียมของมาไหว้บรรพบุรุษ มีทักทายผู้ชมเหมือนเป็นการต้อนรับนักท่องเที่ยว จากนั้นก็พากันเต้นรำร้องรำทำเพลงด้วยเพลงประเพณีของเรา

ภาพที่ 4.11 ภาพถ่ายช่วงเตรียมงานงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี
(โดย ญัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

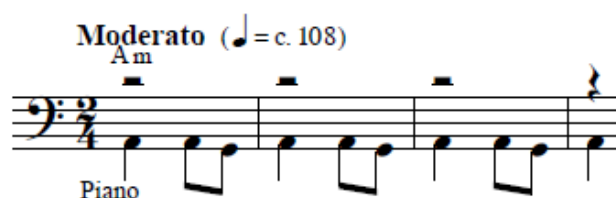
เพลงประเพณีของเราประพันธ์โดย จิรวัดน์ ชาญเขียว เรียบเรียงเสียงประสานโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน โดยมีเนื้อร้อง ดังนี้

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่อน
 เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่อน
 เมื่อเวลาเวียนวนมาครบบรรจบรอบ
 วันสำคัญร่วมรำลึกตำนานถิ่น
 เป็นประเพณีสืบสานบรรพบุรุษ
 สู่วิถีชีวิตสู่เยาวชน
 เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่อน
 เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่อน

ภาพที่ 4.12 ภาพถ่ายช่วงขับร้องบทเพลง ประเพณีของเรา
 (โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

เพลง ประเพณีของเรา เป็นบทเพลงที่ต่อเนื่องจากเพลงแสงธรรมส่องอารยธรรม ผู้เรียบเรียงเสียงประสานได้เรียบเรียงในจังหวะที่สนุกสนาน ครั้นโครง ให้เข้ากับงานประเพณี รำวง โดยเริ่มต้นท่อน Introduction (ท่อนเกริ่นนำ) ด้วยเปียโน ในจังหวะ Moderato (จังหวะปานกลาง) ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4.4 ท่อน Introduction เพลง ประเพณีของเรา

ในตัวอย่างที่ 4.5 ห้องที่ 5-21 นักแสดงขับร้องพร้อมกันด้วยเสียงที่ดัง คำร้องชัดเจน และสนุกสนาน เมื่อเข้าสู่ห้องที่ 22 ดังกรอบสีน้ำเงินในตัวอย่างที่ 4.6 นักดนตรีทำการเล่นในจังหวะหลักของเพลงวนไปเรื่อยๆ ในคอร์ด Am ระหว่างที่นักแสดงมีบทพูดแทรกเข้ามา จนกระทั่งสิ้นสุดบทพูดดังกล่าวจึงเริ่มเข้าบทเพลงต่อในห้องที่ 25

Am Am

Piano

เฮ ฮ้า เฮ ฮา ร้อง ะ-ป่า ร้า_____ ว่อน เฮ

9

Am

ฮ้า เฮ ฮา ร้อง ะ-ป่า ร้า_____ ก่อน เมื่อ เวลา เวียน มา ครบ บรร-จบ รอบ_____ วัน สำ-คัญ ร่วม ร้า - ลึก ดำ-นาน ถิ่น

16

C

เป็น ประ-เพ-ณี สิบ - สาน บรร-พ - บุ-รุษ สู้ วิ-ถี สู้ ซี - วิด สู้ เยา - ว - ชน_____

ตัวอย่างที่ 4.5 ห้องที่ 5-21 เพลง ประเพณีของเรา

22 Am

2

Am

เผ่า รอ นับ วัน ให้ ถึง ปี วัน ที่ ที่ น่อง คิน ถิ่น พร้อม หน้า

29

_____ร่วม เป็น ส่วน หนึ่ง ของ ประ-เพ-ณี_____เพื่อ ช่วย กัน สาน ต่อ_____ไม่ ยอม ให้ เลือน หาย_____

ตัวอย่างที่ 4.6 ห้องที่ 22-35 เพลง ประเพณีของเรา

นักดนตรีได้ทำการเล่นวนภายในกรอบสีน้ำเงินดังตัวอย่างที่ 4.6 จนกระทั่งนักแสดงพูดบทจนเสร็จสิ้น นักดนตรีดำเนินบทเพลงต่อในห้องที่ 25 ซึ่งในห้องที่ 25-35 เป็นการเปิดตัวและเป็นการขับร้องเดี่ยวของตัวละคร “ปิ่น” และต่อด้วยบทพูดของนักแสดงอีกครั้ง

จากนั้นนักแสดงทุกคนในฉาก ขับร้องพร้อมกันในห้องที่ 37-44 ด้วยพลังเสียงเต็มที่ ใช้โทนเสียงสดใส แสดงอารมณ์ภาคภูมิใจและสื่อสารกับผู้ฟัง

หาก ไร้ ราก ไร้ จา - รีด ไร้ ช - นบ... เหมือน ไร้ ตัว ตน... ลิ่น วัณ - น - ธรรม

ตัวอย่างที่ 4.7 ห้องที่ 37-44 เพลง ประเพณีของเรา

การแสดงอยู่ในฉากที่กำลังสนุกสนานกับการเตรียมงานประเพณี นักแสดงได้ทำการขับร้องพร้อมกันในห้องที่ 49-57 ด้วยเสียงดังฟังชัด สนุกสนานเช่นเคย (ตัวอย่างที่ 4.8) ก่อนจะเหลือแค่ตัวละคร “ปิ่น” ขับร้องเดี่ยวในห้องที่ 62-79 ซึ่งเปลี่ยน Tempo เป็น Slowly (ช้า) ในตัวอย่างที่ 4.9

เฮ ฮ้า เฮ ฮา ร้อง ระ - บ่า รำ... ว่อน เฮ
ฮ้า เฮ ฮา ร้อง ระ - บ่า รำ... ก่อน|

ตัวอย่างที่ 4.8 ห้องที่ 49-57 เพลง ประเพณีของเรา

ประ-วั-ติ - ศาสตร์... ตำนาน ที่ เลื่อน หาย... บอก เล่า เรื่อง ราว แห่ล่ง กำ-เนิด เป็น ที่

มา... ตั้ง ราก... ราน... แห่ง อา-ร-ยะ... กลาย เป็น ตำนาน เล่า ชาน... ถึง บรรพ-บุ-รุษ ของ เรา

เจ้า แม่ พนม - ตี

ตัวอย่างที่ 4.9 ห้องที่ 62-79 เพลง ประเพณีของเรา

การขับร้องในท้องที่ 67-79 ในกรอบสี่แฉงตั้งตัวอย่างที 4.9 โน้ตค่อนข้างสูงสำหรับนักแสดง ผู้วิจัยจึงกำหนดให้นักแสดงฝึกขับร้องในเทคนิคแบบ Opera เพื่อให้นักแสดงสามารถขับร้องถึงโน้ต ดังกล่าวได้ด้วยเสียงที่ก้องกังวานยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4.13 ภาพถ่ายการเปิดตัว ตัวละครปิ่น ในชุดมัคคุเทศก์สาว
(โดย ณิชฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ในฉากนี้เป็นการเปิดตัวปิ่นในชุดมัคคุเทศก์สาว เดินออกมาร่วมร้องเพลงกับชาวบ้าน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครปิ่นและปุย โดยใช้เพลงหงุดหงิดร้อนใน ประพันธ์โดย สันทีชูญ์ เอื้อศิลป์ เรียบเรียงเสียงประสานโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน โดยมีเนื้อร้องดังนี้

<p>หม่อมวล</p>	<p>อากาศร้อนหงุดหงิดฝุ่นควันฟุ้ง ไม่มีความเป็นมืออาชีพแย่งดี เวลาคัดถ้ามาช้าเขาเรียก “มาสาย” มาถึงก่อนเตรียมการงานก็จะดี อีกห้านาทีถ้าไม่มาฉันจะกลับแล้ว วาระแย่งแห่งชาติยากจะทำใจ (พูด) ใจเย็น ๆ นะคะ เตี่ยวเพื่อนก็คงมาถึงนะคะ รออีกนิดพี่ว่าทุกคนกำลังมา ขอเวลาอีกห้านาทีพื่อเข้าใจ</p>	<p>ตื่นแต่เช้ารีบเร่งมาที่นี่ คนมากมายรอเราอยู่เสียเวลา จะทำอะไรควรวางแผนจะไม่สายแบบนี้ สมกับที่มีการศึกษาพาชาติเจริญ มาเอาเปรียบเหยียบสิทธิ์ชักทนมไม่ไหว ความตรงเวลาท่องไว้คือสมบัติผู้ดี อาจขั้บรรณหาทางมาที่นี่ เอาพัดมา ฉันทัดให้ ใจเย็น ๆ</p>
----------------	--	---

เพลง หงุดหงิดร้อนใจ เป็นบทเพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน เนื้อหาของเพลงนั้นบ่งบอกถึงความโมโหของตัวละคร “ปุ่น” ซึ่งขับร้องเดี่ยวในท้องที่ 3-26 และตัวละคร “ปุ๋ย” ซึ่งขับร้องในท้องที่ 27-34 ความต้องการของผู้วิจัยต้องการให้บทเพลงนี้ออกมาตลกขบขัน จึงได้กำหนดตัวละครปุ่นใส่น้ำเสียงด้วยอารมณ์หงุดหงิด คำร้องกระชับ ชัดเจน และเน้นขับร้องตามอารมณ์ของตัวละครเป็นหลัก เมื่อประกอบกับดนตรีแล้วทำให้ออกมาสนุกสนานน่ารัก แต่ก็ยังสื่อสารอารมณ์และเนื้อเพลงออกมาได้อย่างครบถ้วน บทเพลงนี้บรรเลงด้วยเปียโน ความเร็วของเพลงอยู่ที่ Allegro (จังหวะเร็วปานกลาง) ดังตัวอย่าง

(ฮิ้ว)อา กาศ ร้อน หงุด-หงิด ผุ่น ควัน ฟุ้ง ตื่น แต่ เข้า รีบ เร่ง มา ที่ นี้ ไม่ มี

7 Dm C C F F
ความเป็น มือ อา-ชีพ แย่ สิ้น ดี มา นิ่ง รอ ที่ นี้ เสีย เว-ลา เว-ลา นิด ถ้า มา ขำ เขา เรียก มา สาย_จะ ทำ อะ-

13 C C Dm C C F
ไรควรวางแผนจะไม่สายแบบ นี้ มา ถึง ก่อนเตรียมงานก็ จะ ดี สม กับ ที่ มา ศึก-ขาม-หา-วิ-ทยา - ลัย_อีก ห้า นา-

19 F C C F Dm C
ที่ ถ้า ไม่ มา ฉัน จะ กลับ แล้ว มา เอา เปรียบเทียบสิทธิ์ชู้ทอนไม่ ไหว วา-ระ แยก แห่ง ขาดิ จะ ทำ ใจ_ ความ ตรง เว-

25 C F F F C C
ลา ท่อง ไว้ คือ สม-บัติ ผู้ ดี รอ อีก นิด ฉัน ว่า ทุก คน กำ-ลัง มา อาจ ชับ รถ วน หา ที่ จอด ไม่ ได้ ขอ เว-

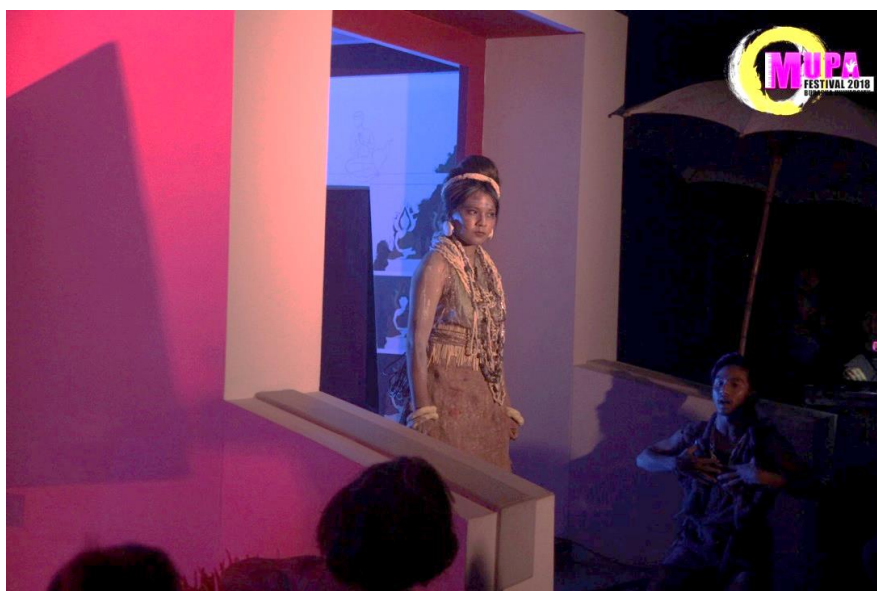
31 B \flat B \flat C F
ลา อีก ห้า นา - ที พอ เข้า ใจ เอา พัด มา ฉัน พัด ให้ ใจ เย็น เย็น

ตัวอย่างที่ 4.10 เพลง หงุดหงิดร้อนใจ

“ปุ๋ย” ซึ่งขับร้องในท้องที่ 27-34 ผู้วิจัยให้นักแสดงขับร้องตามอารมณ์ของตัวละครเป็นหลัก คำร้องกระชับ ชัดเจน เช่นเดียวกันกับการร้องของตัวละคร “ปิ่น”

ทำนองเพลงจากซ้ำเปลี่ยนเป็นจังหวะหนักแน่นยิ่งใหญ๋ ตัวละครหม่อมวลเปลี่ยนจากแม่ค้า กลายเป็นชาวบ้านโคกพนมดี การแสดง การบูชาเจ้าแม่โคกพนมดี ผู้ที่มั่งคั่งที่สุด โชว์ไหและสิ่งของ เครื่องใช้ที่สวยงาม ชาวบ้านโคกพนมดีวิ่งออกมาเตรียมปลา และเปลือกหอย ดิน ปลา เห็ด กระดุกปลา คล้ายเป็นงานเฉลิมฉลอง

ในช่วงท้ายของฉากที่ 1 ภายหลังจากที่นักแสดงหม่อมวลชาวบ้านแยกย้ายแล้ว ผู้วิจัยเลือกให้มีการเปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดีเพื่อเป็นการสร้างกติกาแบบละครแนวแฟนตาซี เจ้าแม่โคกพนมดีและ ชาวบ้านปรากฏตัวเข้ามาในพื้นที่แสดง โดยใช้เพลงนางพญาแห่งโคกพนมดี

ภาพที่ 4.14 ภาพถ่ายการเปิดตัวตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี (1)
(โดย ณิชฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

เพลง นางพญาแห่งโคกพนมดี ประพันธ์โดย จิรวัดน์ ชาญเขียว ทำนองโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน เรียบเรียงดนตรีโดย ธนพล ปิ่นแก้ว โดยมีเนื้อร้องดังนี้

หม่อมวล (ร้อง)

ฮู้ ฮ้อ ฮู้ ฮ้อ ฮูลันลันลา ฮูลันลันลา
ดุจดั่งเทพธิดา นางพญาผู้ยิ่งใหญ่
เป็นแม่คอยห่วงใยลูกทุกคน
ให้อยู่ดีมีสุขด้วยมนต์แห่งนางพญา
ด้วยมนต์แห่งนางพญา
ดุจดั่งเทพผู้ยิ่งใหญ่ คู่ครองปวงประชา

ปกปักษ์ พิทักษ์ รักษาผู้คน
 ให้อยู่ดีมีสุขตั้งเวทมนต์
 มนต์แห่งนางพญา
 เจ้าแม่โคกพนมดี (ร้อง) โอม เวทย์มนต์แห่งเพลิง
 หลอมรวมอำนาจยิ่งใหญ่
 เสกฐลี ให้กลายเป็นสิ่งเลอล้ำค่า
 ด้วยมนต์ตราแห่งเปลวไฟ
 อองซอม (ร้อง) ฮู่ ฮ๊ะ ฮู่ ฮ๊ะ ฮูลันลันลา ฮูลันลันลา
 ดุจดั่งเทพธิดา นางพญาผู้ยิ่งใหญ่
 เป็นแม่คอยหวังใยลูกทุกคน
 ให้อยู่ดีมีสุขด้วยมนต์แห่งนางพญา
 ด้วยมนต์แห่งนางพญา

บทเพลง นางพญาแห่งโคกพนมดี ได้มีการเรียบเรียงดนตรีและออกแบบเสียงโดยนายธนพล ปิ่นแก้ว ผ่านการสร้างงานเพลงผ่านคอมพิวเตอร์ เพื่อสร้างบรรยากาศที่แตกต่างไปจากการเล่นดนตรีสด โดยนายธนพล ปิ่นแก้ว ได้เลือกใช้เสียงของเครื่องกระทบ หรือกลองเป็นหลัก โดยผู้วิจัยต้องการให้ลักษณะของบทเพลงออกมาคล้ายพิธีกรรม การบูชาฮ้ายู เพลงนี้นักแสดง Ensemble ได้เปลี่ยนเป็นคนโบราณโคกพนมดีและขับร้องในห้องที่ 3-20 และห้องที่ 31-41 (ตั้งรอบสีน้ำเงินในตัวอย่างที่ 5.11) ด้วยโทนเสียงเข้มแข็ง กระชับ ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงเต็มแข็งแรง ดุดัน เนื่องจากผู้วิจัยเล็งเห็นว่า โทนเสียงดังกล่าวมีความเหมาะสมกับภาพหรือยุคสมัยโบราณ

ภาพที่ 4.15 ภาพถ่ายการเปิดตัวตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี (2)
 (โดย อนุรักษ์ศร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

Slowly $\text{♩} = 84$ ประพันธ์เพลงโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน

Ebm Ebm

อยู่ ชะ ชู่ ชะ ชู่ ลั่น ลั่น ลา ชู่ ชะ ชู่ ชะ ชู่ ลั่น ลั่น ลา ดูจ

5 Ebm Abm

ตั้ง เทพ ธิ-ดา นาง พ-ญา ผู้ ยิ่ง ใหญ่ เป็น แม่ คอย ห่วง ใย ลูก ทุก คน ให้ อยู่ ดี มี สุข— ด้วย

10 B Db Gb B Db Gb Ebm

มนต์ แห่ง นาง พ-ญา ด้วย มนต์ แห่ง นาง พ-ญา ดูจ ตั้ง เทพ ผู้ ยิ่ง ใหญ่ คู่ม

15 Gb Ebm Abm B Db

ครอง ปวง ประ-ชา ปก ปักษ์ พิ-ทักษ์ รัก-ษา ผู้ คน ให้ อยู่ ดี มี สุข— ตั้ง เวท-มนตร์ มนต์ แห่ง นาง พ-

20 Gb Ebm Abm Db

ญา โอม เวท มนต์ แห่ง เพลิงหลอม รวม อำ-นาจ ยิ่ง ใหญ่ เสก ฐ - ลี ให้ กลาย เป็น สิ่ง เลอ ล้ำ

25 Ebm B Db Gb Ebm Ebm

คำ ด้วย มนต์-ตรา แห่ง เปลว ไฟ ชู่ ชะ ชู่ ชะ ชู่ ลั่น ลั่น ลา ชู่

32 Ebm

ชะ ชู่ ชู่ ชู่ ลั่น ลั่น ลา ดูจ ตั้ง เทพ ธิ-ดา นาง พ-ญา ผู้ ยิ่ง ใหญ่ เป็น แม่ คอย ห่วง ใย ลูก ทุก คน ให้ อยู่

37 Abm B Db Gb B Db Gb Gb

ดี มี สุข— ด้วย มนต์ แห่ง นาง พ-ญา ด้วย มนต์ แห่ง นาง พ-ญา

ตัวอย่างที่ 4.11 เพลง นางพญาโคกพนมดี

ในท้องที่ 22-27 (กรอบสีแดงในตัวอย่างที่ 4.11) ขับร้องเดี่ยวโดยตัวละคร “เจ้าแม่โคกพนมดี” ผู้วิจัยได้กำหนดให้ขับร้องด้วยเต็มแข็งแรง ดุดัน คำร้องชัดเจนเช่นเดียวกันกับนักแสดง

Ensemble ท่อนดังกล่าวเป็นการเปิดตัวตัวละคร “เจ้าแม่โคกพนมดี” เมื่อนักแสดงต้องขับร้องต่อสู้กับเสียงจากเครื่องขยายเสียง นักแสดงจึงต้องขับร้องด้วยเสียงที่ดังและแข็งแรงมากยิ่งขึ้น

ฉากที่ 2 ประวัติศาสตร์ไร่สาระ

สถานที่ ห้องนิทรรศการเทวรูป

ตัวละคร ปัน / พิซซี่ / ปุย / อภิวัฒน์ / เจ้าแม่โคกพนมดี / อองซอม 2 คน

ที่จุดชมละครที่ 2 ผู้วิจัยกำหนดให้มีสื่อการเรียนรู้ป้ายข้อความ เรื่องศาสนาที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยจากศาสนาผีและศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพราหมณ์เชื่อมโยงไปถึงศาสนาพุทธนิกายอยู่จุดต่าง ๆ ของห้อง ในนั้นมีรูปเจ้าแม่โคกพนมดีวางไว้ด้วย (เป็นรูปถ่ายนักแสดง)

ภาพที่ 4.16 ภาพถ่ายการนำเสนอของตัวละครพิซซี่ (1)
(โดย ณิชฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ตัวละครพิซซี่เป็นตัวละครถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยเลือกใช้อุปกรณ์ประกอบการแสดงที่ปรากฏให้เห็นถึงความทันสมัย และวิถีวัฒนธรรมที่ต้องอยู่กับเทคโนโลยี

ตัวอย่างบทสนทนาของตัวละครพิซซี่ :

พิซซี่ เปลือกหอย...คือเครื่องบ่งบอกฐานะที่สำคัญในยุคสมัยนั้นด้วยเหตุที่ชุมชนตั้งอยู่ติดแหล่งน้ำ แต่เดิวก่อน บ้านโคกพนมดีตั้งอยู่ที่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรีจะมีทะเลได้ยังไง เป็นหน้าที่ของพิซซี่ เจ้าแม่ไอทีแห่งโคกพนมดี จะมาแถลงไขค่ะ

- พิซซี่หยิบเครื่อง VR ออกมาใช้ ก่อนปรับมือให้สัญญาณแสงมีดลงพร้อมมีภาพพื้นที่ทะเลฉายขึ้นผ่านเครื่องโปรเจคเตอร์ เห็นเป็นภาพแผนที่ภูมิประเทศในสมัยทวาราวดี

ภาพที่ 4.17 ภาพถ่ายการนำเสนอของตัวละครพิชชี (2)
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ตัวอย่างบทสนทนาของตัวละครพิชชี (ต่อ) :

พิชชี นี่คือแผนที่ภูมิประเทศในสมัยทวารวดี แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ของน้ำนั้นกินอาณาเขตมาถึงโคกพนมดี หลักฐานก็คือ

- ภาพโปรเจคเตอร์เปลี่ยนไปเป็นภาพชั้นดินของหมู่บ้านโคกพนมดี

พิชชี เมื่อมีการขุดลึกลงไปชั้นดิน ของหมู่บ้านโคกพนมดี ก็ต้องอึ้ง! เพราะในชั้นดินนั้นเราพบเปลือกหอยมากมายอยู่เกือบทุกบริเวณ ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ว่าในอดีตนั้นบ้านโคกพนมดีเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล อเมซิ่ง!

ปิ่น แต่เวลาผ่านไประดับน้ำทะเลก็ลดลงไป เหลือก็แต่เปลือกหอยพวกนี้มันเปรียบเสมือนกระดูกของบรรพบุรุษ ที่ถูกฝังเอาไว้ พวกเราเชื่อว่าถ้าหอยเปลือกหอยพวกนี้ไว้จะทำให้เป็นสิริมงคล

ภาพที่ 4.18 ภาพถ่ายการนำเสนอของตัวละครพิชชี (3)
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

การแสดงในฉากที่ 2 นี้เป็นจุดเริ่มความขัดแย้งของเรื่องโดย การปรากฏตัวของอภิวัฒน์ในห้องนิรโทษกรรมเพื่อเข้ามาหาปิ่นในฐานะเพื่อนเก่าและต้องการจะบอกถึงโครงการที่กำลังจะเกิดขึ้น โดยเล่าเรื่องผ่านข้อความบนจอภาพ

ตัวอย่างบทสนทนา :

ปิ่น	แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมอุตสาหกรรมโคกพนมดี โดย นายอภิวัฒน์
อภิวัฒน์	ขอต้อนรับสู่ยุคใหม่
ปิ่น,พีชชี(พร้อมกัน)	อภิวัฒน์ !!!
อภิวัฒน์	เป็นไง...เฉียบไหม
ปิ่น	นายทำแบบนี้ไม่ได้นะ ที่นี่คือแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ที่สำคัญ
อภิวัฒน์	ไร้สาระ ประวัติศาสตร์อะไร ที่นี่มันก็แค่ที่ดินด้อยพัฒนา ฉันจะเปลี่ยนไอ้กองดินนี้ให้กลายเป็นกองทอง
พีชชี	เดี๋ยวก่อน...ใจเย็นวิวัฒน์ แกคิดให้ดีกว่าก่อนนะ ดูสถานที่ประวัติศาสตร์ที่อื่นๆ ถ้าพัฒนาดี ๆ ก็กลายเป็นแลนด์มาร์คที่สำคัญได้เหมือนกัน

- อภิวัฒน์เดินไปที่รูปของเจ้าแม่โคกพนมดี

อภิวัฒน์	แล้วการเรียนรู้เรื่องมนุษย์หินมันจะช่วยอะไรได้ สู้มีที่ทำมาหากินสร้างรายได้ไม่ดีกว่าหรือ..จะได้ไม่ต้องอายุใครที่เกิดเป็นคนโคกพนมดี
----------	--

- ปิ่นโมโหจะเข้าไปเล่นงานอภิวัฒน์แต่พีชชีจับเอาไว้

ปิ่น	พูดังได้ไง นายก็คนโคกพนมดีเหมือนกัน แม่นาย ครอบครัวนาย เป็นคนบุกเบิกที่ดินแถบนี้เพื่อการค้นคว้าประวัติศาสตร์มาตลอด แล้วทำไมนาย...
อภิวัฒน์	เพราะสำหรับฉัน ประวัติศาสตร์มันไร้สาระ...

ภาพที่ 4.19 ภาพถ่ายความขัดแย้งระหว่างนักอนุรักษ์กับนักพัฒนา
(โดย ณิชพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ในฉากนี้ผู้วิจัยต้องการนำเสนอภาพของสังคมในปัจจุบัน ภาพความขัดแย้งระหว่างนักอนุรักษ์กับนักพัฒนาโดยเลือกใช้ดนตรีที่ทันสมัยในการเล่าเรื่อง โดยใช้เพลง ประวัติศาสตร์ไร้สาระให้ตัวละครร้องตอบโต้กัน คล้ายไต่ว่าที่ใจความเพลงถกเถียงเรื่องประวัติศาสตร์ให้เนื้อเพลงเล่าย้อนประวัติศาสตร์โดยย่อ

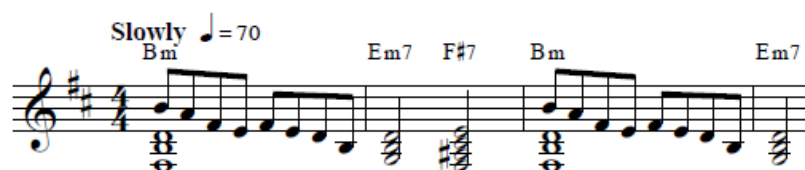
อภิวัฒน์	(ร้องเพลง) ฟังแล้วฟังเล่า จากเด็กจนแก่ ซ้ำไปซ้ำมา ความยิ่งใหญ่จากเมื่อกวาน แต่ฟุ้งนี้ต่างหากคือเรื่องสำคัญ
ป็น	(พูด) ถ้าไม่มีเมื่อกวานแล้วจะมี วันนี้ ฟุ้งนี้ได้ยังไง ยังไม่เคยศึกษาให้รู้จริง ดีกว่าไร้สาระ ทั้งที่จริงรู้แค่เปลือกผิว
อภิวัฒน์	(พูด) ไหนแม่รู้สิ ลองเล่าให้ฟังหน่อย

พิชชี ป็น และปุ่นนำพาเรื่องราวย้อนไปในประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออก ผ่านการเล่าเรื่องด้วยภาพในประวัติศาสตร์ที่สำคัญโดยใช้เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต ประพันธ์โดย สันที ไขญู เอื้อศิลป์ เรียบเรียงเสียงประสานโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน ตามเนื้อเพลง ดังนี้

ชีวิตหนึ่งเกิด ชีวิตหนึ่งดับ เมื่อเริ่มต้นก็มีวันลับดับสิ้น
ต่างต่อสู้แย่งอำนาจสร้างแผ่นดิน แม่พลัดถิ่นพรากรลูกจากรัง
เสียงระฆังร้องลั่นบนสนามรบ เสียงสงบผู้แพ้พ่ายตายเป็นผี
จะตั้งเมืองสร้างบาปปราบทพี่ ใช้เลือดล้างธรณีเพื่อกำชัย
ทรงนามพระเจ้าตากสินมหาราช สร้างชาติปราบอริให้ตื่นจากฝันร้าย
แล้วสร้างบ้านทรงหลักเมืองฉลองชัย แล้วเดินทางปราบภัยที่จันทบุรี

เมืองเล็กๆ ริมทะเลตะวันออก สมบูรณ์สุขค้าขายย้ายถิ่นใหม่
วันเวลาผ่านไปเปลี่ยนผู้คนมากมาย เมืองขยายวัฒนธรรม....นาม ชลบุรี

เพลงจุดเริ่มต้นของชีวิต เป็นเพลงที่มีความเร็วอยู่ที่ Slowly (ช้า) ในท่อน Introduction ของเพลงได้เริ่มต้นด้วยเปียโนและคลาริเน็ต ดนตรีที่บรรเลง ให้ความรู้สึกลึกลับเศร้า รำลึก ย้อนอดีต ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4.12 ท่อน Introduction เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต

เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต เป็นเพลงที่ตัวละคร ปัน ปุย และตัวละครพิชชี ขับร้องพร้อมกันเพื่อบอกเล่าเรื่องราวการเสียดสีของเหล่าบรรพชนกว่าจะมาเป็นชลบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงดัง กระชับ คำร้องชัดเจน เพื่อให้ผู้ชมได้รับสารที่ต้องการสื่อจากเนื้อหาของเพลงมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่ง Dynamic ของการขับร้องเป็น 4 ช่วง ดังนี้

ชี-วิต หนึ่ง เกิด... ชี-วิต หนึ่ง

ตัวอย่างที่ 4.13 ท้องที่ 4-12 เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต

ช่วงที่ 1 คือในท้องที่ 4-12 ผู้วิจัยได้กำหนดให้ผู้วิจัยร้องด้วยเสียงดังฟังชัด แต่อยู่ใน Dynamic ที่เบาเล็กน้อย เพื่อให้ได้อารมณ์ในลักษณะของการรำลึก คิดถึง โศกเศร้า

ตัวอย่างที่ 4.14 ห้องที่ 13-20 เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต

ช่วงที่ 2 คือห้องที่ 13-20 ผู้วิจัยให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงที่ค่อยๆ ดังขึ้นในห้องที่ 16-18 จากนั้นในห้องที่ 19-20 มีการขับร้องด้วยเสียงที่เบาลงเล็กน้อย แต่ให้นักแสดงตีความเนื้อหาของเพลง และขับร้องตามอารมณ์ของตัวละคร ซึ่งในห้องที่ 19-20 พบว่า นักแสดงขับร้องด้วยเสียงที่กระชับ แข็งแรงขึ้นเล็กน้อย

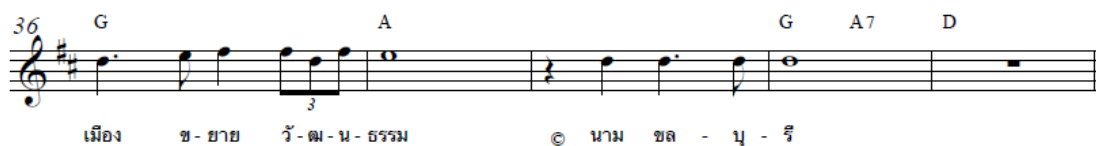
ตัวอย่างที่ 4.15 ห้องที่ 21-29 เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต

ช่วงที่ 3 คือห้องที่ 21-29 ผู้วิจัยให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงดัง ใส่พลังเต็มที่ ตีความให้นักแสดงขับร้องในห้องที่ 21-29 ด้วยความรู้สึกภาคภูมิใจ แต่ในห้องที่ 21-29 โน้ตขับร้องค่อนข้างสูงสำหรับนักแสดงหญิง ผู้วิจัยจึงให้นักแสดงขับร้องใน Octave (ช่วงของระดับเสียง) ที่ต่ำลง 1 Octave

ตัวอย่างที่ 4.16 ห้องที่ 30-35 เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต

36 G A G A7 D

เมือง ข-ยาย วั-ฒ-น-ธรรม © นาม ชล - บุ - รี่

ตัวอย่างที่ 4.16 ห้องที่ 30-35 เพลง จุดเริ่มต้นของชีวิต (ต่อ)

ช่วงที่ 4 คือห้องที่ 30-35 ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงที่เบาลง นุ่มและลึกมากยิ่งขึ้น ก่อนจะค่อยๆ ดังขึ้นในห้องที่ 34-37 และขับร้องด้วยเสียงดัง แข็งแรง ในห้องที่ 38-39

ในฉากนี้ผู้วิจัยต้องการเชื่อมโยงเรื่องราวกับพื้นที่ภายในห้องนิทรรศการ ในช่วงระยะเวลาที่ศาสนาพราหมณ์มีอิทธิพลขยายอาณาเขตเข้ามามีอิทธิพลในประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้เพลงนมัสเต ย้อนถอยไปในประวัติศาสตร์ ก่อนจะมีเราในปัจจุบัน เกิดเรื่องราวสำคัญมากมายให้เราจดจำ เพลงนมัสเต (ระบำพราหมณ์) ประพันธ์โดย สันที ไข่มุก อี๋ศิลป์ เรียบเรียงเสียงประสานโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน โดยมีเนื้อเพลงดังนี้

นมัสเต นมัสเต นมัสเต
 เราศรัทธาในพระเจ้า ผู้เป็นเจ้า ท่านช่วยปลดปล่อย ท่านกำหนดชีวิตเรา
 ทรงลิขิต ทรงสร้าง ทรงป้องกัน คือพรของสวรรค์ นมัสเต
 อ่านมนต์คัมภีร์พระเวท ชาวอารยันคือเหตุแห่งศาสนาพราหมณ์
 หากเชื่อในพระเจ้า ท่านจะอวยพร
 หากเชื่อในคำสอน เราจะพ้นภัย
 หากต้องการสุข จงตั้งจิตอธิษฐาน
 หากต้องบำเพ็ญญาณ จงตั้งพิธีบูชาไฟ
 นมัสเต นมัสเต นมัสเต

ภาพที่ 4.20 ภาพถ่ายช่วงบทเพลง นมัสเต
 (โดย อนุรักษ์ศรี เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

Allegro (M.M. ♩ = c. 120)
Am7 Am7 Am7

น-มัส เต น-มัส เต น-มัส เต

7 Am7
เต เรา ศรัท-ธา ใน พระ ผู้ เป็น เจ้า ท่าน ช่วย ปัด เป่า กำ-หนด ชี-วิต คน ทรง ลิ-

13 Dm7 G Am7 Dm
ชิต ทรง สร้าง ทรง ปอง - กัน คือ พร ส-วรรค์ น-มัส เต อ่าน มนต์ คัม-ภีร์ พระ-

19 Am Em G Am Em7 Am7 Em7
เวท ขาว อา-ร - ชัน คือ เหตุ แห่ง ศา-ส-นา พราหมณ์ หาก เชื่อ ใน พระ-เจ้า ท่าน จะ อวย -

25 Am7 Em7 Am7 Em7 Am7 Em7
พร หาก เชื่อ ใน คำ สอน เรา จะ พัน-ภัย หาก ต้อง - การ -

31 Am7 Em7 Am7 Em7 Am7 Em7
สุข จง ตั้ง จิต อ - ธิษ-ฐาน หาก ต้อง บำ-เพ็ญ ญาณ จง ตั้ง พิ-ธิ บู-ชา

37 Am7
ไฟ น-มัส เต น-มัส เต น-มัส เต

ตัวอย่างที่ 5.17 เพลง นมัสเต

เพลงนมัสเต เป็นเพลงที่มีความเร็วในระดับ Allegro (จังหวะเร็วปานกลาง) เพลงมีความสนุกสนาน มีทำนองซ้ำๆ ในลักษณะคล้ายการสวดมนต์ ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงขับร้องเสียงดังฟังชัด กระชับ และสนุกสนานไปกับบทเพลง

จุดเริ่มความขัดแย้งของเรื่องก่อนนำไปสู่ความหายนะของอภิวัดณ์ เพราะความต้องการเปลี่ยนแปลงและก้าวไปข้างหน้าโดยไม่สนใจอดีต ผู้วิจัยต้องการนำเสนอแนวคิดของการล้มล้างอำนาจเก่าโดยไม่สนใจรากทางความคิดที่ฝังยึดมานาน และใช้ระยะเวลาในการเปลี่ยนแปลง จากบทละคร ดังนี้

ตัวอย่างบทละคร จุดเริ่มความขัดแย้งของอภิวัดณ์ :

พิชชี ย้อนไปในประวัติศาสตร์ ก่อนจะมีเราในปัจจุบัน เกิดเรื่องราวสำคัญมากมาย ให้เราจดจำ (ชี้ไปที่รูปเจ้าแม่โคกพนมดี)

- ปิ่น ยุคก่อนประวัติศาสตร์ยาวนานกว่าสี่พันปี บอกให้รู้ถึงจุดกำเนิดของวิถีชีวิต เป็นประเพณี เป็นราก สร้างวัฒนธรรม
- อภิวัฒน์ แล้วยังไง ไ้เปลือกหอยพวกนี้ก็เอาไปทำอะไรไม่ได้ ไร้ประโยชน์ ไม่มีมูลค่า
- ปิ่น เก็บขึ้นมาเดี๋ยวนี้
- พีชชี ไ้วิวัฒน์ฉันว่าแถมทำกินไปนะ
- อภิวัฒน์ พຽ່งนี้ฉันจะโอนที่ดิน รีบเก็บของแล้วออกไปซะ
- ปิ่น การเรียนรู้ราก เพื่อให้รู้ว่าแก่นแท้จริงของชีวิตของพวกเราคืออะไร ความ ต้องการแท้จริงของการดำรงชีวิตในแบบของเรา ไม่ใช่อยากเปลี่ยนอะไร ใหม่ก็ซุ้ดรากเดิมทิ้งไป แล้วเอาของใหม่มาสวมแทน มันไม่ช่วยให้อะไรดีขึ้น หรือ
- อภิวัฒน์ งั้นเธอก็ย้ายไปอยู่ยุคหินก็แล้วกัน
- ปิ่น นายมันพวกวัวลิมติน คนไม่รู้กำพิต ฉันขอให้เจ้าแม่ลงโทษนาย!
- อภิวัฒน์ เจ้ามึงเจ้าแม่อะไร แน่จริงก็ออกมาเลยสิ เจ้าแม่ที่ทุกคนศรัทธากันนัก อยู่ที่ ไหนในเวลาที่เราต้องการท่านมากที่สุด ตอนที่แม่ฉันป่วยใกล้ตาย ไม่มีเงิน เหลือจะรักษาตัวเอง แทนที่จะขายที่ดินแต่ดันเก็บไ้ก่อดินบ้ำนี้ไว้ มีเจ้าแม่ที่ไหนเห็นใจไหม ไม่มี!

- อภิวัฒน์เดินไปหยุดที่รูปเจ้าแม่โคกพนมดี

อภิวัฒน์ เอาสิ ถ้ามีจริงก็มาเลย!!

ในช่วงท้ายของฉากนี้เริ่มเข้าสู่หายนะของตัวละครอภิวัฒน์ เพราะถูกเจ้าแม่โคกพนมดีซึ่งทะเล่ ออกมาจากอดีตจับตัวไป

ฉาก 3 เจ้าแม่ผู้เสียสละ

สถานที่ ห้องนิทรรศการโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์

ตัวละคร อภิวัฒน์ / เจ้าแม่โคกพนมดี / ปิ่น / ปุ่ย / พีชชี / อองซอม 5 คน

เจ้าแม่กับลูกน้อง จับอภิวัฒน์มัดไว้ ปิ่นกับพีชชีพาผู้ชมมาที่บริเวณห้องโคกพนมดี และ แอบอยู่ที่มุมใดมุมหนึ่ง เห็นอภิวัฒน์สลบอยู่ถูกมัดเอาไว้ โดยมีชาวบ้านโคกพนมดีถือหอกเฝ้าอยู่รอบๆ เมื่อเจ้าแม่โคกพนมดีเดินเข้าไปคลายมนต์อภิวัฒน์รู้สึกตัวอีกครั้ง เห็นชาวบ้านกับเจ้าแม่โคกพนมดีก็ ตกใจกลัว

ภาพที่ 4.21 ภาพถ่ายช่วงอภิวัดณ์ถูกจับตัวไป
(โดย ณิชพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ในฉากนี้ผู้วิจัยต้องการสื่อสารชีวิต ความคิด และนำเรื่องราวประวัติศาสตร์ในยุคโคกพนมดี สื่อสารถึงผู้ชม แม้ตัวละครอภิวัดณ์กำลังเผชิญอยู่ในหายนะ ตัวละครยังคงยืนยันความต้องการในการ ล้มล้างความคิดเก่าเพื่อไปสู่เป้าหมายใหม่ในอนาคตที่คิดว่าดีกว่า จึงทำให้เกิดหายนะซ้อนของตัวละคร เจ้าแม่โคกพนมดีเมื่อรับรู้ความจริงว่าเรื่องราวในชีวิตของเจ้าแม่โคกพนมดีกลายเป็นเพียง ประวัติศาสตร์ที่ถูกเก็บไว้ในพิพิธภัณฑ์และแสดงเป็นนิทรรศการให้คนในปัจจุบันเดินเข้ามาดูเท่านั้น โดยบนสนทนาของตัวละครอภิวัดณ์ดังนี้

ตัวอย่างบทสนทนา :

อภิวัดณ์ มันไม่เหลืออะไรแล้ว

อภิวัดณ์ ถ้าไม่เชื่อท่านก็ไปดูให้เห็นกับตา (ทำท่าให้มองไปที่ตู้โชว์หลุมศพ) โน่นไง...

ภาพที่ 4.22 ภาพถ่ายช่วงหายนะซ้อนของตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี
(โดย ณิชพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ในฉากนี้ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีเดินไปที่ตู้หลุมศพของตัวเองจึงเกิดความสะเทือนใจกับภาพที่เกิดขึ้น ความจริงที่ไม่จริง และความไม่จริงที่จริงตามแนวคิดของการกำกับการแสดงเพื่อให้ตัวละครมองเห็นอดีตที่ซ้อนทับกันอยู่ และในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยต้องการให้เกิดความสะเทือนใจ ความหมายทางสัญลักษณ์ที่ผู้ชมมีต่อกระดูกในห้องนิรทศการ การให้คุณค่า ความสำคัญ หรือผู้ชมอาจเชื่อมโยงเรื่องราวของตนเองกับโครงกระดูกที่ถูกจัดแสดงไว้ในห้องพิพิธภัณฑน์ ฯ นี้ ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีเกิดความสะเทือนใจอย่างมาก ตามบทสนทนาดังนี้

ตัวอย่างบทสนทนา :

เจ้าแม่ ไม่เหลืออะไรเลย เหลือเพียงซากและโครงกระดูก แล้วบ้านเมืองตอนนี้เป็นอย่างไรบ้าง

ภาพที่ 4.23 ภาพถ่ายช่วงความจริงเปิดเผย
(โดย ณิชฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีมีความโศกเศร้ากับชะตากรรมของตนเองและชาวบ้านโคกพนมดี ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านทำให้งังเกิดความรู้สึกในเหตุการณ์ที่รับรู้จากความจริงที่ปรากฏ โดยเล่าเรื่องผ่านบทเพลงเพลงลมหายใจของวันวาน ประพันธ์โดย จิรวัดณ์ ชาญเขียว เรียบเรียงเสียงประสานโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน โดยมีเนื้อร้องดังนี้

มันไม่เหลืออยู่ ทุกสิ่งเกิดขึ้นและหายไป
มันไม่เหลืออยู่ แม้อยากให้เป็นแค่ฝันไป
สิ่งที่เคยวาดไว้ ตอนนี้ก็มีเพียงแต่ความว่างเปล่า
มันไม่เหลืออยู่...เลย

ตัวละครอภิวัดน์เริ่มคลี่คลายเพราะตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีไม่สามารถควบคุมอภิวัดน์ไว้ได้อีกต่อไป แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ปิ่น พิชชี่และปุยกลับเห็นใจในชะตากรรมของเจ้าแม่โคกพนมดี โดยมีบทสนทนาของตัวละครดังนี้

ตัวอย่างบทสนทนา :

เจ้าแม่	พวกเจ้าน่าจะให้เห็น หมูบ้านโคกพนมดีในยุคของข้า
ปิ่น	ฉันอยากเห็น ไซ้ใหม่ พิชชี่
พิชชี่	ไซ้คะเจ้าแม่ พาพวกเราไปดูได้ไหม
อภิวัดน์	มีประโยชน์อะไร อดีตก็คืออดีต ไม่สำคัญเท่าปัจจุบัน

เจ้าแม่โคกพนมดีทำท่าร้ายมนต์ นำเสนองภาพโพรเจคเตอร์จากเมืองเปลี่ยนเป็นป่าไม้ธรรมชาติสวยงามความอุดมสมบูรณ์ในยุคโคกพนมดี

เจ้าแม่/คอร์ส	ก่อนเคยชื่นมื่น สมบูรณ์ อยู่เป็นสุข มีน้ำมีปลาอิมเอม พอกินไม่ต้องหิวไม่ต้องโหย
ปิ่น	แล้วเกิดอะไรขึ้น ทำไมชุมชนถึงหายไป

- ดนตรีเปลี่ยนเป็นบรรยากาศน่ากลัว

เจ้าแม่	เหมือนฟ้าแล้ง เกิดภัยแล้ง แม่น้ำหดหาย ไร่นาจากฟ้า ทุ่งนาถูกเพลิงเผา อดตายผู้คนล้มตายจากความหิว ศรัทธาแตกกระจาย ต่างคนต่างเรียกร้อง พิธีกรรมแห่งนางพญา
อภิวัดน์ (พูด)	คืออะไร

หายนะของตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีเป็นจุดคลี่คลายของตัวละครอภิวัดน์ อภิวัดน์เกิดความรู้สึกสะเทือนใจอย่างมากในการตัดสินใจเสียสละชีวิตของเจ้าแม่โคกพนมดี การขาดความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทำให้ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติอยู่เหนือความจริง ชีวิตที่บริสุทธิ์ มีความรัก ความเมตตา ความรับผิดชอบและความเป็นผู้นำหญิงของกลุ่มชนต้องจบชีวิตตัวเองลง

ภาพที่ 4.24 ภาพถ่ายช่วงพิธีกรรมแห่งนางพญา
(โดย ญัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

องชอม 1	พิธีกรรมสุดท้าย สละตน
องชอม 2	สังเวทตัวเองแต่เทวา
องชอม 3	หนึ่งชีวิต แลก กับความอยู่รอดของหมู่บ้าน
องชอม 4	ท่านตัดสินใจโดยไม่ลังเล
องชอม 5	เจ้าแม่พนมดี นางพญาผู้เสียสละ

ฉากสุดท้ายของเรื่อง ตัวละครอภิวัดณ์เกิดความเห็นอกเห็นใจตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี และเกิดความขัดแย้งภายในใจของอภิวัดณ์ในฐานะความคิดของคนรุ่นใหม่ ความเชื่อในเรื่องเหตุและผล ความรู้ที่ต้องพิสูจน์ได้

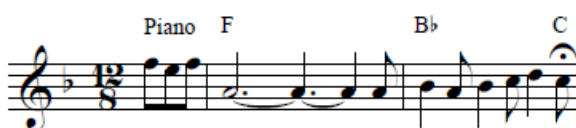
ตัวอย่างบทสนทนา :

อภิวัดณ์	ทำไมท่านต้องทำขนาดนั้น
เจ้าแม่พนมดี	ที่นี่คือบ้านของข้า ผู้คนของข้า รากเหง้าของข้าถือกำเนิดที่นี่ สิ่งเดียวที่ข้าต้องการคือส่งผ่านสิ่งเหล่านี้ไปสู่ลูกหลาน ให้ชีวิตดำเนินต่อ ให้ความหวังยังอยู่ต่อไป ให้รากนี้แข็งแกร่งพอที่พวกเขาจะสานต่อ
อภิวัดณ์	แต่ความจริงก็ไม่มีใครจำท่านได้ ไม่มีใครให้ความสำคัญกับท่าน ท่านเป็นเพียงอดีตที่ค่อย ๆ หายไป ไม่มีใครรู้ด้วยซ้ำว่าท่านยอมสละตัวเองเพื่อใคร
-	เจ้าแม่โคกพนมดีหันมามองอภิวัดณ์ด้วยรอยยิ้ม ก่อนจะเอาร้อยคอเปลือกหอยไปสวมให้อภิวัดณ์
เจ้าแม่	ข้าทำในสิ่งที่ข้าทำได้แล้ว ต่อไปก็ขึ้นอยู่กับพวกเจ้าแล้ว

- ทำนองเพลงลมหายใจของวันวาน

จะเล่าขานต่อ จะสืบสานต่อ โลกจะหมุนวนเปลี่ยนเช่นไร
ไม่อาจยังอยู่แต่ให้รู้ไว้ ว่าเรามีที่มา....

บทเพลงลมหายใจของวันวาน เป็นบทเพลงที่เน้นการขับร้องด้วยอารมณ์ของตัวละครเป็นหลัก เน้นให้นักแสดงร้องด้วยเสียงดัง ชัดถ้อยชัดคำ เนื่องจากบทเพลงมีเนื้อหาเป็นการสนทนาโต้ตอบกันของตัวละคร นักแสดงจึงสร้าง Dynamic ตามการตีความของตนเองและการกำกับการแสดง โดยท่อน Introduction บรรเลงด้วยเปียโนและคลาริเน็ต ด้วยอัตราจังหวะ 12/8 ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4.18 ท่อน Introduction เพลง ลมหายใจของวันวาน

ในท้องที่ 3-12 ขับร้องเดี่ยวโดยตัวละคร “เจ้าแม่โคกพนมดี” เพื่อบอกเล่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต นักแสดงยังคงเลือกวิธีการในรูปแบบเต็มเสียง ชัดถ้อยชัดคำ คมเข้ม ตามลักษณะของตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี

มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ ทุก สิ่ง เกิด ขึ้น และ หาย ไป _____

_____ มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ แม่ อยาก ให้ เป็น แค่ ฝัน ไป _____ สิ่ง ที่ _____ เคย วาด ไว้ _____ ตอน นี้ มี แค่ เพียง ความ ว่าง

เปล่า _____ มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ เลย _____

ตัวอย่างที่ 4.19 ท้องที่ 3-12 เพลง ลมหายใจของวันวาน

หลังจากท้องที่ 12 ตัวละครจะมีบทพูด นักดนตรีจะทำการบรรเลงในท้องที่ 13-16 จนกว่าบทพูดจะจบ จึงดำเนินต่อในท้องที่ 17-20 และนักแสดง Ensemble ขับร้องในท้องที่ 21-24

Safety ♩ = 70

Dm Dm/C Dm/B♭ A7 Cue!!!

18 Science Change ♩ = c. 144 Tempo!!!

Dm Em F G A♭ B♭

ก่อน เคย ขึ้น

ตัวอย่างที่ 4.20 ห้องที่ 13-20 เพลง ลมหายใจของวันวาน

นักแสดง Ensemble ขับร้องในห้องที่ 21-24 ด้วยเสียงดังกังวาน แข็งแรง ชัดถ้อยชัดคำ นักแสดงมีการตีความระลึกถึงวันเวลาที่เคยมีความสุข ณ เนินดินโคกพนมดี ต่อด้วยการขับร้องเดี่ยวของตัวละคร “ปัน” ในห้องที่ 25-26

A♭ B♭ Cm

ก่อน เคย ขึ้น มีน สม - บุรณ อยู่ เป็น สุข _____ มี น้ำ มี

23 A♭ B♭ Eb

ปลา อิ่ม เอ็ม พอ กิน ไม่ ต้อง ทิว ไท _____

ตัวอย่างที่ 4.21 ห้องที่ 21-24 เพลง ลมหายใจของวันวาน

การขับร้องเดี่ยวของตัวละคร “ปัน” ในห้องที่ 25-26 นักแสดงขับร้องด้วยเสียงดังกังวาน ชัดถ้อยชัดคำ เนื่องจากคำร้องเป็นบทพูดที่สำคัญที่จะนำไปสู่การตอบคำถามของเจ้าแม่โคกพนมดีในห้องที่ 29-42

29 G A F#m Bm Em A D Em A F#m Bm

เหมือน ฟ้า แกล้ง เกิด กัย แล้ง แม่ น้ำ หด หาย ไร ฝน จาก ฟ้า ทุ่ง นา ถูก เพลิง เหว วด-วาย ฝู

35 F#7 Bm G A F#m B

คน ล้ม ตาย จาก ความ ทิว _____ ศรีท - ธา แดก กระ-จาย _____ ต่าง คน ต่าง เรียก ร้อง _____

40 EmF#m G6 F#7sus F#7 Bm

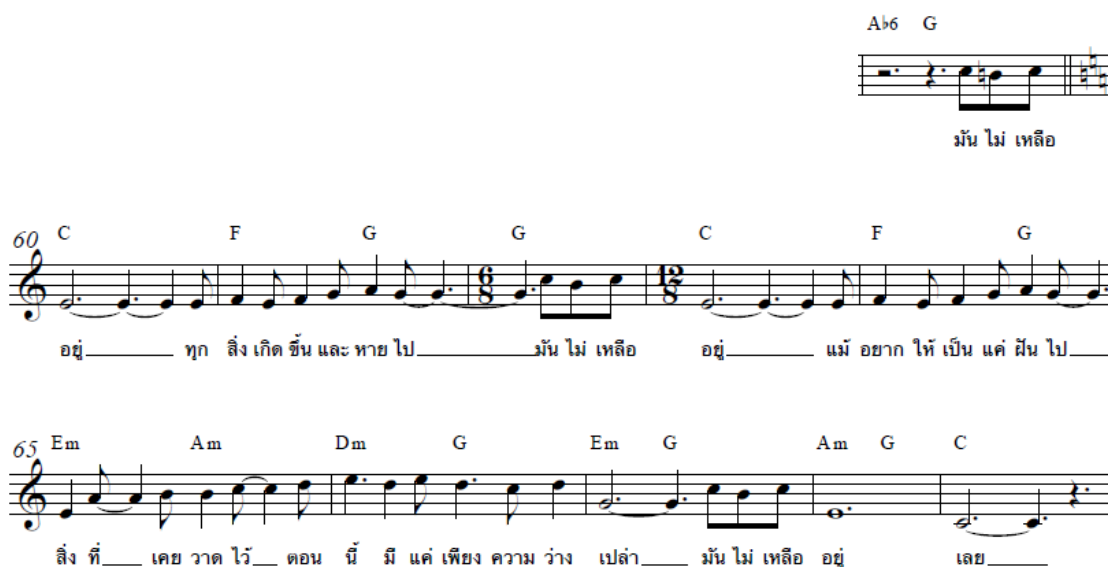
พิ - ธิ กรรม แห่ง นาง _____ พ-ญา

ตัวอย่างที่ 4.22 ห้องที่ 29-42 เพลง ลมหายใจของวันวาน

ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี ขับร้องเดี่ยวในห้องที่ 29-42 ซึ่งเป็นช่วงเป็นจุด Climax ของเพลง ทั้งดนตรีและผู้ร้องต้องมี Dynamic ที่ดัง กระชับ แต่เนื่องด้วยนักแสดงต้องขับร้องสดโดยไม่มีอุปกรณ์

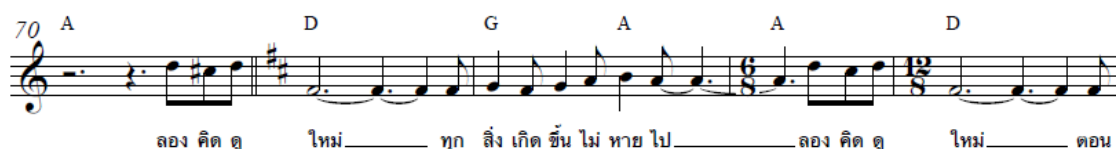
ขยายเสียง ทำให้เครื่องดนตรีเสียงดังกลบนักแสดง จึงมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการบรรเลงตามปกติ แต่ลดเสียงจากอุปกรณ์ขยายเสียงของเครื่องดนตรีแทน เพื่อให้คำร้องซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญถึงผู้รับสารได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ในท้องที่ 43-50 ดนตรีบรรเลงประกอบระหว่างพิธีกรรมสังเวदनของนางพญา บรรเลงคลอเบาๆ จนกระทั่งสิ้นสุดฉากพิธีกรรมสังเวย ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีได้ขับร้องเดี่ยวในท้องที่ 51-58 ด้วยเสียงนุ่ม เบา นักแสดงเกิดการตีความให้มีอารมณ์เศร้า และต้องการสื่อสารให้กับตัวละครอภิวัดน์

ตัวอย่างที่ 4.23 ท้องที่ 60-69 เพลง ลมหายใจของวันวาน

ในท้องที่ 60-69 เป็นท่อนที่ขับร้องเดี่ยวโดยตัวละคร “อภิวัดน์” นักแสดงขับร้องด้วย Dynamic จากการศึกษาตามอารมณ์ของตัวละคร นักแสดงเลือกร้องด้วยเสียงเบา แต่ชัดถ้อยชัดคำ ในท้องที่ 71-80 เป็นท่อนที่ขับร้องเดี่ยวโดยตัวละคร “ปิ่น” นักแสดงขับร้องด้วย Dynamic จากการศึกษาตามอารมณ์ของตัวละคร นักแสดงเลือกร้องด้วยเสียงกังวาน ชัดถ้อยชัดคำ ในท้องที่ 76-77 นักแสดงต้องขับร้องด้วยโน้ตที่ค่อนข้างสูง จึงได้กำหนดให้นักแสดงใช้ช่องเสียงแบบ Opera อีกครั้ง เพื่อความก้องกังวาน ในกรอบสี่แดงดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 4.24 ท้องที่ 71-80 เพลง ลมหายใจของวันวาน

ตัวอย่างที่ 4.24 ห้องที่ 71-80 เพลง ลมหายใจของวันวาน (ต่อ)

นักแสดง ปัน พิซซี่ และปุ๋ย ขับร้องในห้องที่ 83-92 พร้อมกัน ด้วยเสียงดัง คำร้องชัดเจน สื่อสารกับตัวละคร อภิวัฒน์ และผู้ชม โดยยังคงการตีความระลึกถึง เศร้าโศก

ตัวอย่างที่ 4.25 ห้องที่ 71-80 เพลง ลมหายใจของวันวาน

เพลงสุดท้ายของเรื่องผู้วิจัยต้องการสร้างบทสรุปของเรื่องเพื่อต้องการสื่อสารถึงหน้าที่ของคนในปัจจุบันที่กำลังเดินหน้าไปสู่อนาคต ความเจริญรุ่งเรืองอาจไม่ใช่เพียงแค่ความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หากความเจริญของมนุษย์ไม่สามารถนำพาจิตวิญญาณให้เจริญควบคู่กันได้พร้อมกัน ก็อาจส่งผลถึงโครงสร้างของสังคมที่มีชนชั้นล่าง และชนชั้นกลางอยู่มาก ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อไรก็ตามหากเรายังพอนึกถึงรากฐานทางความคิดที่ส่งต่อกันมาจากรพบุรุษอย่างยาวนาน ค่อย ๆ แก่ไข ค่อย ๆ ปรับ อาจทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจหรือโครงสร้างภายนอกที่ไร้ซึ่งอำนาจการบังคับหรือการใช้แนวคิดอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงเล่าเรื่องผ่านบทเพลงอดีตที่ทิ้งไว้ ประพันธ์โดย สันทีไชยย์ เอื้อศิลป์ เรียบเรียงเสียงประสานโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาน โดยมีเนื้อร้องดังนี้

เวลาผ่านไปเท่าใด ความทรงจำจะย่ำเตือนให้คิด
ถึงร่องรอยความงามของอดีต ไร้สะกิดเหมือนเป็นแผลไม่อาจลืม
แต่ละวันมุ่งมั่นเดินไปข้างหน้า จนลืมคนรักที่ดับสูญ
เก็บกระดูกเป็นเครื่องหมายความอาดูร เป็นอนุสรณ์ความดิงามที่สร้างมา
แม้ดินกลบร่างที่ฝังไว้ จากคนรักกลับกลายเป็นผี
บรรพบุรุษฝากไว้ซึ่งความดี เพื่อสานต่อสร้างบุญกุศลธรรม
เรามีญาติชาติพันธุ์ฝังอยู่ ให้ได้รู้รากวงศ์ตามวิถี
อดีตที่ทิ้งไว้จนวันนี้ คือร่องรอยอารยวิถีบรรพชน

ภาพที่ 4.26 ภาพถ่ายช่วงขับร้องบทเพลง อดีตที่ทิ้งไว้
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

บทเพลงอดีตที่ทิ้งไว้ บรรเลงด้วยความเร็ว Slowly (ช้า) ด้วยอัตราจังหวะ 3/4 เป็นบทเพลงที่นักแสดงทุกคนร่วมขับร้องเพื่อสื่อสารกับผู้ชม ผู้วิจัยกำหนดให้นักแสดงขับร้องด้วยเสียงที่เบาแต่มีพลัง ถ้อยคำชัดเจน ต้องการอารมณ์เศร้าโศก หวนรำลึก และย่ำเตือน จนถึงห้องที่ 33-35 ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักแสดงค่อยๆ ขับร้องดั่งขึ้น เพื่อส่งเข้าสู่ห้องที่ 37-53 ที่ขับร้องด้วยเสียงที่ดังกังวาน

ในห้องที่ 55-70 (กรอบสีแดงในตัวอย่างที่ 5.26) ขับร้องเดี่ยวโดยตัวละคร “อภิวัฒน์” ซึ่งนักแสดงขับร้องด้วย Dynamic ที่ตีความตามอารมณ์ของตัวละคร นักแสดงเลือกใช้เสียงดัง ชัดถ้อยชัดคำ เน้นสื่อสารกับผู้ชม

นักแสดงทุกคนขับร้องพร้อมกันอีกครั้งในห้องที่ 72-79 ด้วยเสียงดังกังวาน มีพลัง ถ้อยคำชัดเจน เน้นสื่อสารกับผู้ชม ก่อนจะค่อยๆ เสียงเบาลงในห้องที่ 76-79

Gm Gm/F Gm/Eb A7 Gm Gm/F

เว - ลา ผ่าน ไป เท่า

7 Gm/Eb D7 Cm Cm Gm Gm

ไต่ _____ ความ ทรง จำ จะ ย้ำ เดือน ให้ คิด _____ ถึง ร้อง

13 Cm F Gm Gm Cm F

รอย ความ งาม ของ อ - ดิต _____ ไว้ สะ - กิด เหมือน เป็น แผล ไม่ อาจ

19 Bb D7 Gm Gm/F Gm/Eb D7

ลืม แต่ ละ วัน มุ่ง มั่น เดิน ไป ข้าง หน้า จน

25 Cm Cm Gm Gm Cm F

ลืม คน รัก ที่ ดับ สูญ _____ เก็บ กระ - ดูก เป็น เครื่อง หมาย ความ อา -

31 Gm Gm Cm F Bb D7

ดูร _____ เป็น อ - นุ - สรณ์ ความ ดี งาม ที่ สร้าง มา

37 Gm Gm/F Gm/Eb Gm Cm Cm

แม่ ดิน กลบ ร่าง ที่ ผัง ไว้ จาก คน รัก กลับ

ตัวอย่างที่ 4.26 เพลง อติตที่ทิ้งไว้

43 Bb D7 Am7(b5) Am7(b5) F Gm

กลาย เป็น มี บรร - พ - ญ - ษ ผาก ไว้ ซึ่ง ความ - ดี

49 Cm Cm F F Bb A7

เพื่อ สาน ต่อ สร้าง บุญ _____ ภู - ศล - ธรรม เรา มี

55 Gm Gm9/F Gm/Eb D7 Cm F

ญาติ ขาด - พันธุ์ ผิง อยู่ _____ ให้ ได้ รู้ รัก พงศ์ ตาม วิ -

61 Bb D7 Cm Cm Gm Gm

ดี _____ อ - ดิต ที่ ทิ้ง ไว้ จน วัน นี้ _____ คือ

67 F Em7 A7 Gm G7 Cm Cm

ร้อง รอย อา - ร - ย - วิ - ดี บรร - พ - ชน อ - ดิต ที่ ทิ้ง ไว้ จน วัน

74 Gm Gm F Em7 A7 Gm F Gm

นี้ _____ คือ ร้อง รอย อา - ร - ย - วิ - ดี บรร - พ - ชน

ตัวอย่างที่ 4.26 เพลง อดีตที่ทิ้งไว้ (ต่อ)

- อภิวัดน์หยิบโทรศัพท์ออกมากดโทรออก เลือกลงจะเดินออกไปทางขวามือเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์

อภิวัดน์ สวัสดีครับผมอภิวัดน์นะครับ เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของดไว้ก่อนนะ
ขอบคุณครับ

4.4 บทสรุป

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้ศิลปะการแสดงเป็นเครื่องมือในการสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยสามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญจากการศึกษาได้ ดังนี้

4.4.1 เรื่องราวของโครงกระดูก งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการขุดพบซากโครงกระดูกของมนุษย์โบราณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กระดูกเป็นสัญลักษณ์การสื่อถึงบรรพบุรุษ โดยเฉพาะบิดาและมารดาของผู้วิจัยเพื่อให้ผลงานวิจัยชิ้นนี้เป็นอนุสรณ์ในการเชื่อมโยงความรัก ความกตัญญูและการคิดถึงความดีงามที่บรรพบุรุษส่งต่อชีวิตและอุดมการณ์ให้กับเรา การค้นพบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี คือการขุดค้นพบโครงกระดูกหมายเลข 15 เพศหญิง อายุเมื่อตายประมาณ 35 ปี โครงกระดูกถูกประดับไปด้วยเครื่องประดับมากมายกว่าโครงกระดูกอื่นๆ เป็นพิเศษ เช่น สร้อยลูกปัดเปลือกหอยรูปตัว I เกือบพันเม็ด เครื่องประดับลูกปัดเปลือกหอยแบบแว่นกว่า 120,000 เม็ด แผ่นวงกลมมีเดือยที่อาจจะเป็นต่างหู กำไลข้อมือ และเครื่องประดับศีรษะ ทิวร่างของเธอถูกปกคลุมไปด้วยดินเทศตามประเพณีการฝังศพของแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี โครงกระดูกนิ้วมือที่แข็งแรงของเธอ ภาชนะดินเผาที่วางไว้มากมาย เชือกทาบที่ห้อยไว้บริเวณสะโพกและอุปกรณ์สำหรับทำภาชนะดินเผาถูกนำมาวางไว้ในหลุมศพเช่นกัน สันนิษฐานได้ว่า เธออาจจะเป็นช่างปั้นภาชนะดินเผา ยอดฝีมือคนหนึ่งที่ก็เป็นได้ อีกทั้งเปลือกหอยที่ประดับอยู่บนร่างกายบางส่วนมาจากสายพันธุ์หอยที่ชอบอยู่อาศัยในทะเลที่อุดมไปด้วยปะการัง ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจมีการแลกเปลี่ยนเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับกับชุมชนอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วคนโบราณโคกพนมดีพบลักษณะความผิดปกติหรือโรคเกี่ยวกับเลือด (Haemoglobinopathy) ตั้งแต่สมัย MP1 แล้ว ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ทารกหรือเด็กเล็กเสียชีวิต นอกเหนือจากสาเหตุดังกล่าว คนโบราณโคกพนมดีถือว่ามีสุขภาพที่ค่อนข้างดี แต่เมื่อสมัย MP2 พบว่าอัตราการตายของเด็กแรกเกิดนั้นสูงขึ้นกว่าเดิม ยกเว้นกรณีที่เด็กสามารถเจริญเติบโตเกินอายุ 1 ปีขึ้นไปจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ตามปกติ ทั้งนี้พบว่าทั้งเพศหญิงและเพศชายของคนโบราณโคกพนมดีนั้นล้วนใช้กำลังเป็นอย่างมากในแต่ละวัน เพศชายมีการใช้ส่วนกระดูกสันหลัง กระดูกช่วงบนและหัวไหล่มากกว่าหญิง อีกทั้งยังพบว่าเพศหญิงมีโรคในช่องปากและฟันมากกว่าอาจเป็นเพราะการบริโภคอาหารในสมัย MP3 พบว่าเพศชายมีความสมบูรณ์ แข็งแรง อีกทั้งมีความสูงมากกว่าสมัยที่ผ่านมาด้วย แต่มักเสียชีวิตในช่วงต้นของวัยหนุ่ม เริ่มพบภาวะโลหิตจางในโครงกระดูกผู้ใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงในสมัย MP4 คือ คนโบราณโคกพนมดีเริ่มบริโภคอาหารที่มีกากใย อัตราการสึกของฟันสูงขึ้นแต่ฟันน้อยลง อัตราการตายของเด็กแรกเกิดลดลงแต่อัตราการตายของเด็กและวัยรุ่นกลับเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมในสมัยที่ MP5-7 คนโบราณโคกพนมดีในช่วงสมัยดังกล่าวประสบปัญหาเด็กตายก่อนที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้อยู่รอดก็มักจะไม่แข็งแรงและยังเสียชีวิตเร็วขึ้นด้วย สมัย MP7 ได้เกิดการย้ายถิ่นฐานออกไปจากโคกพนมดี หรืออาจจะมีเปลี่ยนสถานที่ฝังศพไป จึงสรุปได้ว่าสุขภาพของคนโบราณโคกพนมดี ถึงแม้ว่าโคกพนมดีจะอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและ

อาหาร แต่อากาศร้อนขึ้นก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการระบาดของเชื้อมาลาเรีย ประชากรโคกพนมดีส่วนใหญ่มีความผิดปกติในเลือดและสภาวะโลหิตจางซึ่งมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรมด้วย

4.4.2 ร่องรอยทางวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ นอกจากนั้นยังมีการขุดค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้เช่น **เศษภาชนะดินเผา** พบเศษภาชนะดินเผาในชั้นดินที่ 2-11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลายเชือกทาบ **กำไลหิน** พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 **ลูกปัดที่ทำด้วยกระดูกสันหลังปลา, ลูกปัดหอยมือเสือ** พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 มีหลากหลายรูปแบบ เช่น แผ่นดิสก์ขนาดเล็ก รูปตัว H รูปตัว I ต่างหามีรูปแบบไม่มากนัก รูปแบบสำคัญพบที่โครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดี มีลูกปัดรูปดิสก์กระจายไปทั่วโครงกระดูกจำนวนมาก และมีต่างหู ทำจากหอยมือเสือ เป็นรูปกลมใหญ่ เจาะรูร้อยสลักกลับลูกปัดเม็ดเล็ก ๆ รูปทรงดิสก์

มีการขุดค้นพบเมล็ดข้าวที่เป็นถ่านในชั้นดิน และพบรอยประทับของแถบข้าวที่ติดกับเศษภาชนะดินเผาและดินเหนียว แต่ยากที่จะวิเคราะห์ได้ว่าเป็นข้าวปลูกหรือไม่ เนื่องจากอยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์ อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เป็นป่าชายเลน ไม่เหมาะสำหรับปลูกข้าวเพราะดินมีความเค็ม ข้าวนั้นอาจจะมาจากการแลกเปลี่ยน คนโบราณที่โคกพนมดีเป็นสังคมหาอาหารจากธรรมชาติ โดยการล่าสัตว์ป่า จับสัตว์น้ำ สัตว์ปีก และเก็บพืชผลไม้ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ โดยปกติคนโบราณในช่วงยุคหิน จะทำการย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ แต่คนโบราณโคกพนมดีมีการตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งและอยู่อาศัยอย่างยาวนาน บริเวณโคกพนมดีอุดมสมบูรณ์ไม่มีการขาดแคลนอาหารการกิน สามารถหาอาหารได้ทั้งจากทะเล ป่าชายเลน แหล่งน้ำจืด และภายในป่า แต่โคกพนมดีในสมัยหลัง ชายฝั่งทะเลเริ่มไกลห่างออกไป คนโบราณที่โคกพนมดีจึงเริ่มมีการปรับตัวและเพาะปลูก ผู้ขุดค้นได้พบหลักฐานทางการเกษตรกรรม เช่น จอบหินแกรนิต มีดเปลือกหอยน้ำจืดใช้สำหรับเกี่ยวข้าว และเมล็ดข้าวปลูก และพบว่ามีอาหารจากแหล่งน้ำจืดมากขึ้น จากหลักฐานการค้นพบดังกล่าวเป็นไปได้ว่า โคกพนมดีอาจเป็นชุมชนแรกๆ ที่มีการเพาะปลูกข้าวก็เป็นได้

โครงกระดูกมนุษย์ที่ขุดค้นพบในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี ได้แสดงให้เห็นถึงประเพณีการฝังศพของคนโบราณเหล่านี้ แม้จะมีบางส่วนที่ผิแตกจากส่วนใหญ่ แต่สามารถสรุปประเพณีการฝังศพของคนโบราณในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีได้

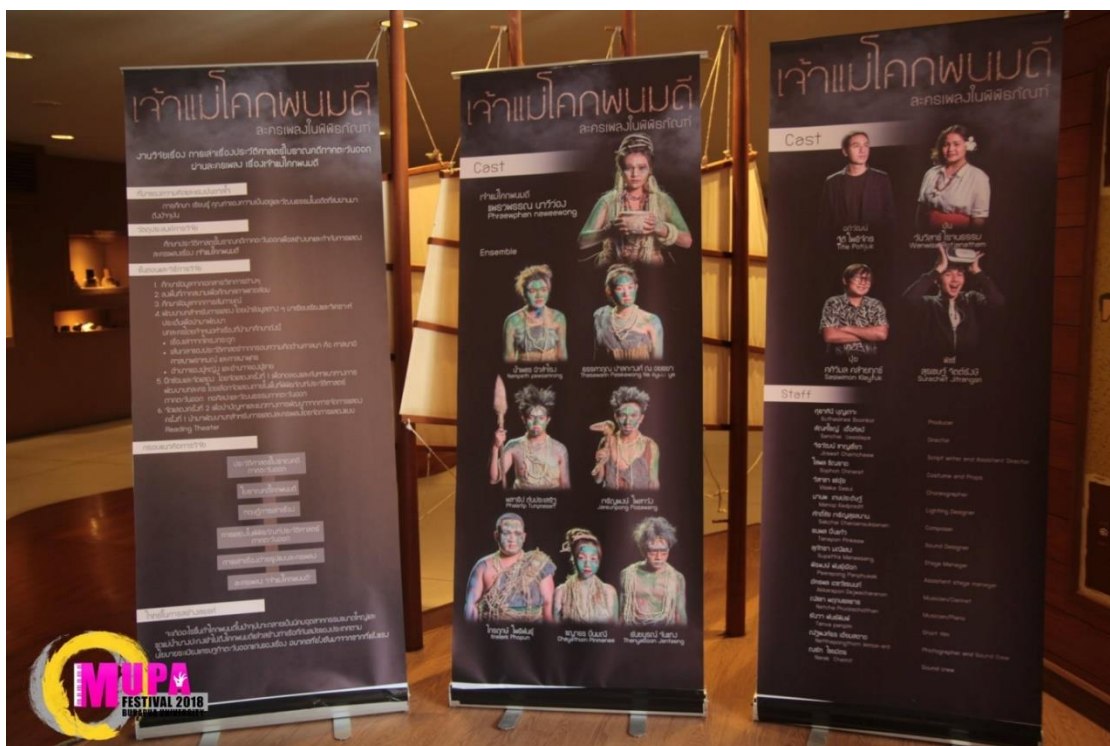
4.4.2.1 ลักษณะการฝังศพ การฝังผู้ตายจะอยู่ในท่านอนหงายเหยียดยาวอยู่ในหลุมขุดลึกลงในดินเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า พบว่ามีการห่อศพด้วยเส้นใยพืชหรือแผ่นแรยหิน บางศพมีแผ่นไม้หรือกระดานรองอยู่ข้างใต้ร่าง มีเพียงโครงกระดูกเดียวมราถูกบรรจุไว้ในภาชนะดินเผาอยู่ในหลุมที่ขุดเป็นวงกลม เป็นโครงกระดูกของทารกอายุประมาณ 15 เดือน

4.4.2.2 พิธีกรรมการฝังศพ ศิระษะของผู้ตายมีการจัดให้หันไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออก มีการใส่สิ่งของต่างๆ ลงไปในหลุมศพ แต่งตัวศพและประดับด้วยเครื่องประดับต่างๆ ลงบนร่างกาย เช่น สร้อยคอลูกปัดทำจากเปลือกหอย กำไลข้อมือ เป็นต้น หลุมศพบางหลุมมีการวางภาชนะดินเผาไว้ใกล้ๆ ร่างผู้ตาย แต่การประดับร่างกายและการวางภาชนะดินเผานั้นไม่ได้ปฏิบัติต่อโครงกระดูกทุกโครง มีการโรยดินเทลงบนศพผู้ตาย คาดว่าเป็นการประกอบพิธี

ศพ แต่ไม่ได้พบบนโครงกระดูกทุกโครงเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบเปลือกหอยแครงจำนวนหนึ่งใกล้ๆ กับบริเวณฝังศพ เป็นไปได้ว่าอาจมีการกินเลี้ยงอำลาหลังจากทำพิธีฝังศพก็เป็นได้

4.4.3 อำนาจของผู้หญิง และอำนาจจากบทบาทของความเป็น “แม่” ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ นั้น โครงสร้างทางสังคมจัดระเบียบครอบครัวให้ความสำคัญกับความเป็นแม่ ให้เป็นศูนย์กลางของเครือญาติ ความรู้ความสามารถ เช่น ตีหม้อ ทอผ้า การทาบลายลงบนภาชนะดินเผา นั้นล้วนเป็นฝีมือของผู้หญิงซึ่งยังคงสืบต่อมากระทั่งปัจจุบันนี้ อาจสรุปได้ว่า การเป็นใหญ่ของเพศหญิงหรืออำนาจพิเศษของสตรีเพศที่มอบความอุดมสมบูรณ์เป็นความเชื่อที่มีเค้ามาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากพื้นฐานความเชื่อในเรื่องอำนาจมหัศจรรย์ของเพศหญิงในฐานะผู้ให้กำเนิดลูกหลานสืบตระกูล ความนับถือในแม่ หรือพระแม่ กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งพลังอำนาจที่เกื้อกูลชีวิต ให้ความอุดมสมบูรณ์ต่อแผ่นดิน ความเจริญ พืชผลสัตว์เลี้ยง ฯลฯ สืบต่อจนเป็นความเชื่อในเทพีต่างๆ มาจนปัจจุบัน ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีสร้างมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์คือ การฝังศพของเจ้าแม่โคกพนมดี สันนิษฐานได้ว่ามีอำนาจและความเคารพนับถือที่ผู้คนในยุคนั้นมีต่อเจ้าแม่โคกพนมดีมากกว่าทักษะและความสามารถของเธอคือความเชี่ยวชาญด้านการปั้นเครื่องปั้นดินเผา หรือการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ จากหลักฐานทางโบราณคดีโดยทั่วไปไม่ได้ชี้ชัดเรื่องอำนาจของผู้หญิง โดยวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์นั้นผู้ชายเป็นผู้ล่า (Man the Hunter) และผู้หญิงเป็นผู้รวบรวม (Woman the Gatherer) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าผู้หญิงที่รู้จักการประดิษฐ์เครื่องมือต่างๆ ส่วนผู้ชายมีหน้าที่ออกล่าสัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

หากเพศชายและเพศหญิง ไม่ได้ถูกบ่งชี้ชัดเจนในเรื่องทักษะมีความเป็นไปได้ว่าเจ้าแม่โคกพนมดีนั้น มีความโดดเด่นเป็นอย่างมากอีกทั้งเป็นบุคคลที่มีความสามารถมากมายจนเป็นที่เคารพหรืออาจจะมีตำแหน่งทางสังคมที่สูงกว่าคนอื่นๆ ในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี แต่ที่น่าสนใจก็คือตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้ถูกส่งต่อไปยังผู้ใด โดยเฉพาะการส่งต่อไปยังลูกหลาน จากหลักฐานการขุดค้นโครงกระดูกพบว่า การที่การฝังศพบริเวณใกล้เคียงนั้นมีการประดับตกแต่งที่ไม่เท่าเทียมกับเจ้าแม่โคกพนมดี แสดงให้เห็นว่าสถานะไม่ได้ถูกสืบทอด แต่ได้รับผ่านความกล้าหาญหรือทักษะของเธอ

ภาพที่ 4.27 ภาพการตกแต่งภายในบริเวณสำรองที่นั่ง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพที่ 4.28 ภาพบรรยากาศบริเวณสำรองที่นั่ง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพที่ 4.29 ภาพบรรยากาศบริเวณสำรองที่นั่ง
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการสร้างบทและการกำกับละครเพลงเรื่อง “เจ้าหญิงโคกพนมดี” ผู้วิจัยมีความสนใจในการเชื่อมโยงตัวเองกับพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นคนจากถิ่นอื่นมาทำงานและอาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี ประกอบกับมหาวิทยาลัยบูรพามีวิสัยทัศน์เพื่อเป็น “ชุมชนปัญญาตะวันออกเฉียงเหนือเพื่ออนาคตของแผ่นดิน” จึงมีความสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำมาบูรณาการด้วยการสร้างสรรค์ผ่านการเล่าเรื่องเพื่อให้ผู้วิจัยและผู้ชมสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยใช้ศิลปะการแสดงเป็นเครื่องมือ นำพาให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชน ดังนั้นจึงมีความสนใจศึกษา เรียนรู้ คุณค่าของความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในอดีตที่ส่งผ่านมาถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อสร้างสรรค์บทละครและกำกับการแสดงรูปแบบละครเพลงจากประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และใช้กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะการละครเป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนักรู้ในจิตวิญญาณของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยจัดแสดงในรูปแบบละครเพลงในพิพิธภัณฑ์จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการต่างๆ ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาสร้างบทสำหรับการแสดง โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาเรียบเรียงและวิเคราะห์ประเด็นเพื่อนำมาพัฒนาบทละคร และจัดแสดงต่อสาธารณชนได้ผลสรุปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดีเพื่อนำมาสร้างบทละครในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญจากการศึกษาได้ ดังนี้

5.1 การศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี

5.1.1 เรื่องราวของโครงกระดูก งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการขุดพบซากโครงกระดูกของมนุษย์โบราณ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กระดูกเป็นสัญลักษณ์การสื่อถึงบรรพบุรุษ โดยเฉพาะบิดาและมารดาของผู้วิจัยเพื่อให้ผลงานวิจัยชิ้นนี้เป็นอนุสรณ์ในการเชื่อมโยงความรัก ความกตัญญูและการคิดถึงความดีงามที่บรรพบุรุษส่งต่อชีวิตและอุดมการณ์ให้กับเรา การค้นพบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี คือการขุดค้นพบโครงกระดูกหมายเลข 15 เพศหญิง อายุเมื่อตายประมาณ 35 ปี โครงกระดูกถูกประดับไปด้วยเครื่องประดับมากมายกว่าโครงกระดูกอื่นๆ เป็นพิเศษ เช่น สร้อยลูกปัดเปลือกหอยรูปตัว I เกือบพันเม็ด เครื่องประดับลูกปัดเปลือกหอยแบบแว่นกว่า 120,000 เม็ด แผ่นวงกลมมีเดือยที่อาจจะเป็นต่างหู กำไลข้อมือ และเครื่องประดับศีรษะ ทิวร่างของเธอถูกปกคลุมไปด้วยดินเหนียวตามประเพณีการฝังศพของแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี โครงกระดูกนิ้วมือที่แข็งแรงของเธอ ภาชนะดินเผาที่วางไว้มากมาย เชือกทาบที่ห้อยไว้บริเวณสะโพก และอุปกรณ์สำหรับทำภาชนะดินเผาถูกนำมาวางไว้ในหลุมศพเช่นกัน สันนิษฐานได้ว่า เธออาจจะเป็นช่างปั้นภาชนะดินเผา ยอดฝีมือคนหนึ่งก็เป็นได้ อีกทั้งเปลือกหอยที่ประดับอยู่บนร่างกายบางส่วนมาจากสายพันธุ์หอยที่ชอบอยู่อาศัยในทะเลที่อุดมไปด้วยปะการัง ซึ่งสันนิษฐานว่าอาจมีการแลกเปลี่ยนเครื่องมือเครื่องใช้และเครื่องประดับกับชุมชนอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่แล้วคนโบราณโคกพนมดีพบลักษณะความ

ผิดปกติหรือโรคเกี่ยวกับเลือด (Haemoglobinopathy) ตั้งแต่สมัย MP1 แล้ว ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ทารกหรือเด็กเล็กเสียชีวิต นอกเหนือจากสาเหตุดังกล่าว คนโบราณโคกพนมดีถือว่ามีสุขภาพที่ค่อนข้างดี แต่เมื่อสมัย MP2 พบว่าอัตราการตายของเด็กแรกเกิดนั้นสูงขึ้นกว่าเดิม ยกเว้นกรณีของเด็กที่สามารถเจริญเติบโตเกินอายุ 1 ปีขึ้นไปจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้ตามปกติ ทั้งนี้พบว่าทั้งเพศหญิงและเพศชายของคนโบราณโคกพนมดีนั้นล้วนใช้กำลังเป็นอย่างมากในแต่ละวัน เพศชายมีการใช้ส่วนกระดูกสันหลัง กระดูกช่วงบนและหัวไหล่มากกว่าหญิง อีกทั้งยังพบว่าเพศหญิงมีโรคในช่องปากและฟันมากกว่าอาจเป็นเพราะการบริโภคอาหารในสมัย MP3 พบว่าเพศชายมีความสมบูรณ์ แข็งแรง อีกทั้งมีความสูงมากกว่าสมัยที่ผ่านมาด้วย แต่มักเสียชีวิตในช่วงต้นของวัยหนุ่ม เริ่มพบภาวะโลหิตจางในโครงกระดูกผู้ใหญ่เกิดการเปลี่ยนแปลงในสมัย MP4 คือ คนโบราณโคกพนมดีเริ่มบริโภคอาหารที่มีกากใย อัตราการสึกของฟันสูงขึ้นแต่ฟันน้อยลง อัตราการตายของเด็กแรกเกิดลดลงแต่อัตราการตายของเด็กและวัยรุ่นกลับเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมในสมัยที่ MP5-7 คนโบราณโคกพนมดีในช่วงสมัยดังกล่าวประสบปัญหาเด็กตายก่อนที่จะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ ผู้ยู่รอดก็มักจะไม่แข็งแรงและยังเสียชีวิตเร็วขึ้นด้วย สมัย MP7 ได้เกิดการย้ายถิ่นฐานออกไปจากโคกพนมดี หรืออาจจะมีเปลี่ยนสถานที่ฝังศพไป จึงสรุปได้ว่าสุขภาพของคนโบราณโคกพนมดี ถึงแม้ว่าโคกพนมดีจะอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและอาหาร แต่อากาศร้อนชื้นก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการระบาดของเชื้อมาลาเรีย ประชากรโคกพนมดีส่วนใหญ่มีความผิดปกติในเลือดและสภาวะโลหิตจางซึ่งมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรมด้วย

5.1.2 ร่องรอยทางวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ นอกจากนั้นยังมีการขุดค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้เช่น เศษภาชนะดินเผา พบเศษภาชนะดินเผาในชั้นดินที่ 2-11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลายเชือกทาบ กำไลหิน พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 ลูกปัดที่ทำด้วยกระดูกสันหลังปลา, ลูกปัดหอยมือเสือ พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 มีหลากหลายรูปแบบ เช่น แผ่นดิสก์ขนาดเล็ก รูปตัว H รูปตัว I ต่างหูมีรูปแบบไม่มากนัก รูปแบบสำคัญพบที่โครงกระดูกของเจ้าแม่โคกพนมดี มีลูกปัดรูปดิสก์กระจายไปทั่วโครงกระดูกจำนวนมาก และมีต่างหู ทำจากหอยมือเสือ เป็นรูปกลมใหญ่ เจาะรูร้อยสลักกลับลูกปัดเม็ดเล็ก ๆ รูปทรงดิสก์

มีการขุดค้นพบเมล็ดข้าวที่เป็นถ่านในชั้นดิน และพบรอยประทับของแถบข้าวที่ติดกับเศษภาชนะดินเผาและดินเหนียว แต่ยากที่จะวิเคราะห์ได้ว่าเป็นข้าวปลูกหรือไม่ เนื่องจากอยู่ในสภาพที่ไม่สมบูรณ์ อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เป็นป่าชายเลน ไม่เหมาะสำหรับปลูกข้าวเพราะดินมีความเค็ม ข้าวนั้นอาจจะมาจากการแลกเปลี่ยน คนโบราณที่โคกพนมดีเป็นสังคมหาอาหารจากธรรมชาติ โดยการล่า สัตว์ป่า จับสัตว์น้ำ สัตว์ปีก และเก็บพืชผลไม้ที่ขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ โดยปกติคนโบราณในช่วงยุคหิน จะทำการย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ แต่คนโบราณโคกพนมดีมีการตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งและอยู่อาศัยอย่างยาวนาน บริเวณโคกพนมดีอุดมสมบูรณ์ไม่มีการขาดแคลนอาหารการกิน สามารถหาอาหารได้ทั้งจากทะเล ป่าชายเลน แหล่งน้ำจืด และภายในป่า แต่โคกพนมดีในสมัยหลัง ชายฝั่งทะเลเริ่มไกลห่างออกไป คนโบราณที่โคกพนมดีจึงเริ่มมีการปรับตัวและเพาะปลูก ผู้ขุดค้นได้พบหลักฐานทางการ

เกษตรกรรม เช่น จอบหินแกรนิต มีดเปลือกหอยน้ำจืดใช้สำหรับเกี่ยวข้าว และเมล็ดข้าวปลูก และพบว่ามีการหาอาหารจากแหล่งน้ำจืดมากขึ้น จากหลักฐานการค้นพบดังกล่าวเป็นไปได้ว่า โศกพนมตี อาจเป็นชุมชนแรกๆ ที่มีการเพาะปลูกข้าวก็เป็นได้

โครงกระดูกมนุษย์ที่ขุดค้นพบในแหล่งโบราณคดีโศกพนมตี ได้แสดงให้เห็นถึงประเพณีการฝังศพของคนโบราณเหล่านี้ แม้จะมีบางส่วนที่ผิดแผกจากส่วนใหญ่ แต่สามารถสรุปประเพณีการฝังศพของคนโบราณในแหล่งโบราณคดีโศกพนมตีได้

(1.) ลักษณะการฝังศพ การฝังผู้ตายจะอยู่ในท่านอนหงายเหยียดยาวอยู่ในหลุมขุดลึกลงในดินเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า พบว่ามีการห่อศพด้วยเส้นใยพืชหรือแผ่นแร่ใยหิน บางศพมีแผ่นไม้หรือกระดานรองอยู่ข้างใต้ร่าง มีเพียงโครงกระดูกเดียวถูกบรรจุไว้ในภาชนะดินเผาอยู่ในหลุมที่ขุดเป็นวงกลม เป็นโครงกระดูกของทารกอายุประมาณ 15 เดือน

(2.) พิธีกรรมการฝังศพ ศีรษะของผู้ตายมีการจัดให้หันไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือและทิศตะวันออก มีการใส่สิ่งของต่างๆ ลงไปในหลุมศพ แต่งตัวศพและประดับด้วยเครื่องประดับต่างๆ ลงบนร่างกาย เช่น สร้อยคอถูกปิดทำจากเปลือกหอย กำไลข้อมือ เป็นต้น หลุมศพบางหลุมมีการวางภาชนะดินเผาไว้ใกล้ๆ ร่างผู้ตาย แต่การประดับร่างกายและการวางภาชนะดินเผานั้นไม่ได้ปฏิบัติต่อโครงกระดูกทุกโครง มีการโยยดินเทศลงบนศพผู้ตาย คาดว่าเป็นการประกอบพิธีศพ แต่ไม่ได้พบบนโครงกระดูกทุกโครงเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบเปลือกหอยแครงจำนวนหนึ่งใกล้ๆ กับบริเวณฝังศพ เป็นไปได้ว่าอาจมีการกินเลี้ยงอำลาหลังจากทำพิธีฝังศพก็เป็นได้

5.1.3 อำนาจของผู้หญิง และ อำนาจจากบทบาทของความเป็น “แม่” ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์นั้น โครงสร้างทางสังคมจัดระเบียบครอบครัวให้ความสำคัญกับความเป็นแม่ ให้เป็นศูนย์กลางของเครือญาติ ความรู้ความสามารถ เช่น ทักษะ ทอผ้า การทาบลายลงบนภาชนะดินเผานั้นล้วนเป็นฝีมือของผู้หญิงซึ่งยังคงสืบต่อมากระทั่งปัจจุบันนี้ อาจสรุปได้ว่า การเป็นใหญ่ของเพศหญิงหรืออำนาจพิเศษของสตรีเพศที่มอบความอุดมสมบูรณ์เป็นความเชื่อที่มีเค้ามาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จากพื้นฐานความเชื่อในเรื่องอำนาจมหัศจรรย์ของเพศหญิงในฐานะผู้ให้กำเนิดลูกหลานสืบตระกูล ความนับถือในแม่ หรือพระแม่ กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งพลังอำนาจที่เกื้อกูลชีวิต ให้ความอุดมสมบูรณ์ต่อแผ่นดิน ความเจริญ พืชผลสัตว์เลี้ยง ฯลฯ สืบต่อจนเป็นความเชื่อในเทพีต่างๆ มาจนปัจจุบัน ตัวละครเจ้าแม่โศกพนมตีสร้างมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์คือ การฝังศพของเจ้าแม่โศกพนมตี สันนิษฐานได้ว่ามีอำนาจและความเคารพนับถือที่ผู้คนในยุคนั้นมีต่อเจ้าแม่โศกพนมตีมากจากทักษะและความสามารถของเธอคือความเชี่ยวชาญด้านการปั้นเครื่องปั้นดินเผา หรือการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่นๆ จากหลักฐานทางโบราณคดีโดยทั่วไปไม่ได้ชี้ชัดเรื่องอำนาจของผู้หญิง โดยวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์นั้นผู้ชายเป็นผู้ล่า (Man the Hunter) และผู้หญิงเป็นผู้รวบรวม (Woman the Gatherer) ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าผู้หญิงที่รู้จักการประดิษฐ์เครื่องมือต่างๆ ส่วนผู้ชายมีหน้าที่ออกล่าสัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

หากเพศชายและเพศหญิง ไม่ได้ถูกบ่งชัดผูกขาดในเรื่องทักษะมีความเป็นไปได้ว่าเจ้าแม่โศกพนมตีนั้น มีความโดดเด่นเป็นอย่างมากอีกทั้งเป็นบุคคลที่มีความสามารถมากมายจนเป็นที่เคารพ

หรืออาจจะมีตำแหน่งทางสังคมที่สูงกว่าคนอื่น ๆ ในแหล่งโบราณคดีโคกพนมดี แต่ที่น่าสนใจก็คือ ตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้ถูกส่งต่อไปยังผู้ใด โดยเฉพาะการส่งต่อไปยังลูกหลาน จากหลักฐานการขุดค้น โครงกระดูกพบว่า การที่การฝังศพบริเวณใกล้เคียงนั้นมีการประดับตกแต่งที่ไม่เท่าเทียมกับเจ้าแม่โคกพนมดี แสดงให้เห็นว่าสถานะไม่ได้ถูกสืบทอด แต่ได้รับผ่านความกล้าหาญหรือทักษะของเธอ

5.2 การสร้างบทละคร

ผู้วิจัยเล่าเรื่องของเจ้าแม่โคกพนมดีโดยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องแต่วิธีที่แตกต่างไปจากชนบเดิม เพราะการเล่าเรื่องถูกกำหนดด้วยโจทย์ของพื้นที่จัดแสดงภายในห้องพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเป็นส่วน กำหนดให้การเล่าเรื่องในรูปแบบละครเพลงนี้ถูกแบ่งออกเป็น 3 ช่วงตามพื้นที่จัดแสดงภายในหอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอกระบวนการพัฒนาผลงานการสร้างสรรค์บทละครดังนี้

5.2.1 การกำหนดพื้นที่ สถานที่ในการจัดแสดง

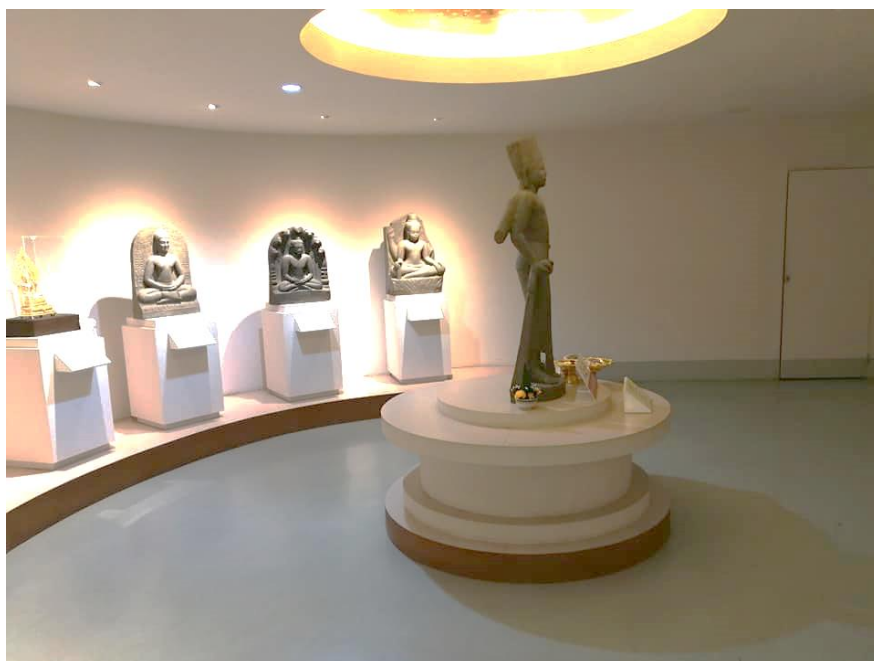
ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการเล่าเรื่องโดยใช้โครงเรื่องจำนวน 2 โครงเรื่องเพื่อเสนอเรื่องราวของตัวละคร “เจ้าแม่โคกพนมดี” และตัวละคร “อภิวัดน์” โดยเล่าเรื่องของตัวละครในยุคปัจจุบันและตัวละครในยุคอดีตเพื่อสร้างวิธีการเล่าเรื่องที่สามารถเล่าผ่านพื้นที่ที่ถูกกำหนดไว้ โดยพื้นที่ในการจัดแสดงเรื่องเล่าจำนวน ๓ พื้นที่ภายในห้องพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้แก่

(1) พื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน

ภาพที่ 5.1 ภาพพื้นที่จัดแสดงจิตรกรรมฝาผนังวัดเตาปูน
(โดย สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561)

(2.) พื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูป

ภาพที่ 5.2 ภาพพื้นที่จัดแสดงผลงานประติมากรรมและเทวรูป
(โดย สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561)

(3.) พื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี

ภาพที่ 5.3 ภาพพื้นที่จัดแสดงประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดี
(โดย สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561)

5.2.2 การสร้างตัวละคร (Character)

ผู้วิจัยกำหนดให้ตัวละครหญิงซึ่งเป็นชื่อโครงกระดูกที่สันนิษฐานจากการขุดค้นพบเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทและเป็นผู้มีความสำคัญจากหลักฐานที่ปรากฏในหลุมศพคือ “เจ้าแม่โคกพนมดี” เป็นตัวละครที่มีบทบาทต่อการดำเนินเรื่อง โดยมีตัวละครอภิวัดน์เป็นตัวละครหลัก (protagonist) และกำหนดให้ตัวละคร “ปัน” เป็นตัวละครประทะ (antagonist) เพื่อสร้างความขัดแย้งของเรื่อง โดยกำหนดให้มีตัวละครดังนี้

อภิวัดน์	วิศวกรหนุ่มหัวก้าวหน้า ทายาทคนเดียวของที่ดินโคกพนมดีที่กำลังตัดสินใจขายที่ดินให้กับนายทุนต่างชาติที่จะเข้ามาพัฒนาที่ดินเป็นนิคมโคกพนมดี
ปัน	มัคคุเทศก์ฝึกหัด เพื่อนสมัยเด็กของอภิวัดน์ นิสิตเอกประวัติศาสตร์กลับมาฝึกงานและทำวิจัยโคกพนมดี
เจ้าแม่โคกพนมดี	ตัวละครจากประวัติศาสตร์
พิชชี	เพื่อนสาวเจ้าแม่ไอที เพื่อนของ ปัน กับ อภิวัดน์ เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็ก
ปุ๋ย	เพื่อนสาวท่าทางกระฉับกระเฉงคล่องแคล่วเป็นเพื่อนคู่หูกับพิชชี
นักแสดงหนุ่มมวอล	รับบทเป็นชาวบ้านและตัวละครต่างๆ 5-6 คน

5.2.3 โครงเรื่อง (Plot)

วัดโคกพนมดีกำหนดให้มีการจัดงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี และการทำบุญกระดูกของบรรพบุรุษประจำปีของชาวบ้านโคกพนมดี ปันเป็นนิสิตเอกประวัติศาสตร์เธอทำวิจัยเกี่ยวกับบ้านโคกพนมดีจึงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดงานประจำปีครั้งนี้โดยมีเพื่อนของพวกเขา คือ พิชชีและปุ๋ยมาช่วยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการเพื่อนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ภายในบริเวณวัดโคกพนมดีซึ่งมีพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดีพิชชีและปุ๋ยมีหน้าที่ดูแลการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับประวัติและเส้นทางการพัฒนาของประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกและจังหวัดชลบุรี ในขณะที่พิชชี ปัน และปุ๋ยกำลังนำเสนอนิทรรศการอยู่ อภิวัดน์ก็เข้ามาพอดีแล้วก็บอกเพื่อน ๆ ถึงการวางแผนที่ตัวเขาได้เซ็นต์ยินยอมให้ครอบครัวของเขาขายที่ดินบริเวณโคกพนมดีนี้ให้กับเอกชนเพื่อพัฒนาที่ดินเป็นนิคมอุตสาหกรรมและสนามบินโดยจะลงทุนขุดกระดูกอีกครั้งเพื่อย้ายกระดูกไปเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑ์ทั้งหมด จึงเกิดความขัดแย้งและโต้เถียงกันของอภิวัดน์กับเพื่อน ๆ เมื่ออภิวัดน์เข้าไปในบริเวณแสดงงานก็พุดจาเสียงดังลบลู่ แสงไฟในห้องดับลงแล้วอยู่ ๆ ก็มีแสงออกมาจากทางประตูห้องเล็ก ๆ พบว่า เจ้าแม่โคกพนมดีพร้อมด้วยบริวารหลุดทะลุมิติออกมาที่พิพิธภัณฑ์โคกพนมดี อภิวัดน์จึงถูกจับตัวไปเนื่องจากโยนสร้อยของเจ้าแม่ที่ขุดจากหลุมศพแล้วนำมาจัดแสดงทิ้งลงพื้น อภิวัดน์ถูกลากไปส่วนแสดงนิทรรศการยุคโคกพนมดี ปัน พิชชี ปุ๋ยจึงตามไปช่วยอภิวัดน์ พวกเขาเห็นอภิวัดน์ถูกจับตัวอยู่ เจ้าแม่โกรธกำลังจะลงโทษพิชชีขอร้องให้ปันไปช่วยพูดกับเจ้าแม่ ปันมีท่าที่

ตื่นกลัวมาก แต่ที่คอของป็นห้อยสร้อยกระดุกของเจ้าแม่ไว้ ป็นเจรจาขอร้องให้เจ้าแม่ให้อภัยอภิวัดณ์ เจ้าแม่จึงปล่อยอภิวัดณ์ เจ้าแม่ถามป็นว่าที่ที่อยู่ตอนนี้คือที่ไหน ป็นเล่าความจริงให้ฟังว่าเจ้าแม่มาอยู่ในยุคปัจจุบัน เจ้าแม่ถามป็นเกี่ยวกับโคกพนมดี ป็นเล่าให้ฟังว่าโคกพนมดีเป็นเพียงประวัติศาสตร์ อภิวัดณ์พูดจาย้ำว่าแล้วมันก็จะกลายเป็นสนามบิน แล้วอภิวัดณ์ชี้ให้เจ้าแม่เห็นหลุมฝังศพจำลองของตนเองที่อยู่ในห้องนิทรรศการ เจ้าแม่เสียใจเพราะไม่คิดว่าถิ่นที่ตนเองอยู่จะไม่เหลืออะไรเลย ป็นจึงหยุดสถานการณ์ด้วยการถามถึงอดีตในช่วงระยะเวลานั้นว่าเป็นอย่างไร และเกิดอะไรขึ้น เจ้าแม่เล่าเหตุการณ์ให้ฟังจนไปถึงจุดสูงสุดของเรื่องคือ เมื่อเกิดภัยแล้งผู้คนล้มตายไม่มีอาหาร เจ้าแม่เล่าให้ฟังว่าผีประจำหมู่บ้านคงจะโกรธ ดังนั้นการช่วยเหลือชีวิตของทุกคนคือการแลกด้วยชีวิตของเจ้าแม่ เจ้าแม่จึงตัดสินใจเสี่ยงชีวิตตัวเองเพื่อความอยู่รอดของทุกคนในหมู่บ้าน ก่อนเจ้าแม่จะกลับได้สวมสร้อยคอให้อภิวัดณ์ อภิวัดณ์จึงรู้สึกกับการเสียสละที่เจ้าแม่มีต่อผู้คนในหมู่บ้าน อภิวัดณ์จึงโทรไปขอรับโครงการขายที่ดินของแม่ที่โคกพนมดี

บทละครมีจำนวน 3 ฉากโดยแบ่งตามพื้นที่ที่ใช้แสดง จากแก่นของเรื่องคือ อนาคตที่ยั่งยืนมาจากรากที่แข็งแรง โดยมีตัวละครอภิวัดณ์เป็นตัวละครหลัก และตัวละครป็นเป็นตัวละครปะทะ โดยวิเคราะห์บทละครเพื่อใช้ในการแสดงได้ดังนี้

ฉากที่ 1 จุดเริ่มต้นของเรื่องคือเหตุการณ์การจัดงานรำลึกถึงเจ้าแม่โคกพนมดีที่วัดโคกพนมดี ป็นเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดงานเนื่องจากเธอเป็นมัคคุเทศก์และสนใจในการรวบรวมเรื่องเล่าจากประวัติศาสตร์ของโคกพนมดี ที่วัดโคกพนมดีมีพิพิธภัณฑ์ที่สร้างทิ้งไว้แต่ยังดำเนินการไม่เสร็จป็นจึงมีความคิดที่ทำนิทรรศการเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านในบ้านโคกพนมดีสนใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและการสร้างความแข็งแรงให้กับชุมชน ชาวบ้านช่วยงานกันอย่างสนุกสนานจนถึงเวลาเริ่มงาน

ฉากที่ 2 เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ห้องแสดงนิทรรศการประติมากรรมและเทวรูปตัวละครพิชชีกำลังอธิบายถึงประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกในช่วงเวลาที่ศาสนาพราหมณ์และฮินดูเข้ามามีอิทธิพลและเจริญรุ่งเรืองจนกลายเป็นอาณาจักรศรีมโหสถที่รุ่งรอยอารยธรรมไว้มากมาย และเป็นจุดเริ่มความขัดแย้งของเรื่อง ตัวละครอภิวัดณ์เข้ามาเพื่อแจ้งกับเพื่อน ๆ ว่าเขามีแผนการจะขายที่ดินให้กับบริษัทเอกชนที่กำลังจะสร้างนิคมอุตสาหกรรมแห่งใหม่ในภาคตะวันออกและสนามบินขนาดใหญ่ ป็นไม่เห็นด้วยและพยายามบอกอภิวัดณ์ว่าที่ดินโคกพนมดีนี้มีประวัติศาสตร์ เป็นรากฐานของจิตวิญญาณ และที่สำคัญกระดุกของแม่ของอภิวัดณ์ก็อยู่ที่วัดนี้แต่อภิวัดณ์ไม่ได้สนใจเพราะทุกอย่างตัดสินใจแล้ว เรื่องราวในฉากที่ 2 เป็นส่วนวิกฤติของตัวละครอภิวัดณ์ บทละครใช้วิธีการเล่าเรื่องแนวแฟนตาซี ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีสามารถทะลุมิติเข้ามาได้เพราะอภิวัดณ์พูดจาบลูและโยนสร้อยที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ลงพื้น

ฉากที่ 3 เหตุการณ์ของเรื่องเข้าสู่จุดสูงสุดเพราะอภิวัดณ์ถูกจับตัวไปบริเวณส่วนนิทรรศการประวัติศาสตร์ภาคตะวันออก โดยมีป็น พิชชี ปุ้ยเป็นผู้ช่วยเหลือให้อภิวัดณ์รอดพ้นภัยจากการถูกเจ้าแม่โคกพนมดีทำโทษ เรื่องราวดำเนินไปถึงคำถามที่เจ้าแม่โคกพนมดีสงสัยว่านี่คือที่ไหน อภิวัดณ์เสียงดังและบอกให้เจ้าแม่โคกพนมดีหันไปดูหลุมฝังศพของตัวเองซึ่งอยู่ในบริเวณพื้นที่จัดนิทรรศการ เจ้าแม่โคกพนมดีเสียใจมากที่ร่องรอยความดีของเจ้าแม่กลายเป็นอดีตและฝังลึกอยู่ในดิน เหตุการณ์

เริ่มสะท้อนใจเจ้าแม่จึงพูดถึงเรื่องราวในอดีตทำให้อภิวัฒน์และเพื่อน ๆ ได้ยินการตัดสินใจสละชีพของเจ้าแม่โคกพนมดีเพื่อบูชาผีประจำหมู่บ้านเพื่อแลกกับชีวิตของคนในหมู่บ้านด้วยเหตุที่เกิดโรคระบาด ขาดน้ำ อภิวัฒน์เสียใจกับการเสียสละของเจ้าแม่โคกพนมดี เมื่อเจ้าแม่กำลังจะกลับไปได้มอบสร้อยคล้องคออภิวัฒน์ ทำให้อภิวัฒน์นึกถึงแม่ที่จากไปและอภิวัฒน์ตัดสินใจขอรับการขายที่ดินที่โคกพนมดีไว้ก่อน

บทเพลงที่ใช้ในการแสดงมีจำนวนทั้งสิ้น 9 เพลงปรากฏดังต่อไปนี้

- (1.) เพลงแสงธรรมส่องอารยธรรม
- (2.) เพลงประเพณีของเรา
- (3.) เพลงหงุดหงิดร้อนใน
- (4.) เพลงนางพญาแห่งโคกพนมดี
- (5.) เพลงประวัติศาสตร์ไร้สาระ
- (6.) เพลงจุดเริ่มต้นของชีวิต
- (7.) เพลงนมัสเต
- (8.) เพลงลมหายใจของวันวาน
- (9.) เพลงอดีตที่ทิ้งไว้

ตัวละครอภิวัฒน์ หนุ่มวิศวกรรุ่นใหม่ แม่เสียชีวิตทิ้งมรดกเป็นที่ดินที่โคกพนมดีไว้ให้ เขาเป็นคนมั่นใจในตัวเองมาก บุคลิกภาพดี เรียนเก่ง และเป็นหนุ่มวิศวกรโยธาที่มีความสามารถ อภิวัฒน์เคยอยู่ที่โคกพนมดีตอนเด็ก เพราะแม่ให้กำเนิดเขาที่นี่ เมื่อเริ่มโตขึ้นแม่จึงพาไปอยู่ที่กรุงเทพเพื่อให้เรียนหนังสือ จนเมื่อเขาสามารถไปเรียนต่างประเทศได้ แม่ของอภิวัฒน์ก็เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง ก่อนแม่เสียชีวิตที่โรงพยาบาลแม่ของอภิวัฒน์ถอดสร้อยที่บรรจุกระดูกของคุณย่าทวดจากคอคล้องให้กับเขา เขาก็มีความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เจริญรุ่งเรืองทันสมัย

ตัวละครปิ่น ปิ่นมีบ้านอยู่ที่ชลบุรีในอำเภอพนสนิมคมเป็นเพื่อนกับอภิวัฒน์สมัยที่เรียนมัธยมด้วยกันที่กรุงเทพ แต่ปิ่นกลับมาเรียนหนังสือที่มหาวิทยาลัยบูรพาวิชาเอกประวัติศาสตร์และสนใจอาชีพนักคุเทศก์ เธอมีความต้องการที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โคกพนมดีที่วัดโคกพนมดีมีการดำเนินการต่อ โดยการจัดงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดีครั้งนี้เธอมีความหวังว่าทางหน่วยงานราชการจะเห็นความสำคัญและเร่งจัดหางบประมาณมาดำเนินการต่อ และเธอคาดหวังจะมาทำงานเพื่อพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนี้ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของโคกพนมดีและเป็นศูนย์กลางของชุมชนบ้านโคกพนมดี

5.2.4 ลำดับเหตุการณ์และการกระทำของตัวละคร

- (1.) เพลงเปิดเรื่อง แสงธรรมส่องอารยธรรม
- (2.) ปิ่นและชาวบ้านกำลังเตรียมงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี
- (3.) พิธียังไม่ถึงบริเวณงานทำให้ปิ่นโกรธเพราะกลัวเตรียมงานไม่ทัน
- (4.) เมื่อผู้ว่า ๆ มาถึงงานจึงเริ่มขึ้น

- (5.) พิชชีมาถึงทันเวลาและบรรยายเรื่องราวประวัติศาสตร์ให้ผู้ที่มาชมงานได้ฟัง
- (6.) อภิวัฒน์เข้ามาหาเพื่อน ๆ และบอกเรื่องโครงการขายที่ดินที่โคกพนมดี
- (7.) อภิวัฒน์เถียงกับเพื่อน ๆ และลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นเหตุให้เจ้าแม่โคกพนมดีทะเล

มิตีออกมา

- (8.) เจ้าแม่โคกพนมดีจับตัวอภิวัฒน์ไปลงโทษ
- (9.) ปันเข้าไปขอร้องเจ้าแม่โคกพนมดีเพื่อช่วยเหลื่ออภิวัฒน์
- (10.) ปันเล่าความจริงเกี่ยวกับโลกในปัจจุบัน
- (11.) เจ้าแม่โคกพนมดีเห็นหลุมศพตัวเองในห้องนิรทรรคการ
- (12.) เจ้าแม่โคกพนมดีเล่าถึงการตัดสินใจสละชีวิตของตนเอง
- (13.) อภิวัฒน์สะเทือนใจในการเสียสละของเจ้าแม่โคกพนมดี
- (14.) เจ้าแม่โคกพนมดีให้สร้อยคอกับอภิวัฒน์
- (15.) อภิวัฒน์นึกถึงแม่ของเขาที่ตายไปแล้ว
- (16.) อภิวัฒน์ตัดสินใจเลื่อนโครงการการขายที่ดิน

5.2.5 แนวคิดในการกำกับการแสดง

โจทย์ในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นนี้คือการเล่าเรื่องภายในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดแนวคิดในการออกแบบ (Director Design Concept) คือรากโงกของป่าชายเลน

จากการกำหนดแนวคิดในการกำกับการแสดง และแนวคิดในการออกแบบผู้วิจัยจึงวางแผนเพื่อค้นหาลักษณะทางกายภาพของเจ้าแม่โคกพนมดีที่จะปรากฏให้เห็นในละคร เพื่อทำความเข้าใจตัวละคร โดยสร้างตัวละครจากจินตภาพและนำข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาพัฒนาเครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบ ฯลฯ ดังนั้นนักออกแบบเสื้อผ้าจึงนำสีเขียวของตะไคร่น้ำ วัสดุที่มีความรู้สึกต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ใกล้น้ำเพื่อนำมาค้นหาตัวละครโดยกำหนดตัวละครจากการออกแบบเครื่องแต่งกาย และการแต่งหน้าและถ่ายรูปนักแสดงเพื่อค้นหาตัวละครที่ต้องการ โดยกำหนดโจทย์ในการถ่ายรูปให้นักแสดงมีภาพลักษณ์ขาดสารอาหาร ความไม่แข็งแรงของสุขภาพจากผลการวิเคราะห์โครมกระดูก และจากข้อมูลที่ศึกษา

จึงสรุปได้ว่าสุขภาพของคนโบราณโคกพนมดี ถึงแม้ว่าโคกพนมดีจะอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและอาหาร แต่อากาศร้อนชื้นก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการระบาดของเชื้อมาลาเรีย ประชากรโคกพนมดีส่วนใหญ่มีความผิดปกติในเลือดและสภาวะโลหิตจางซึ่งมีการถ่ายทอดทางพันธุกรรมด้วย

นอกจากนั้นยังมีการขุดค้นพบเครื่องมือเครื่องใช้เช่น **เศษภาชนะดินเผา** พบเศษภาชนะดินเผาในชั้นดินที่ 2-11 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลายเชือกทาบ **กำไลหิน** พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 **ลูกปัดที่ทำด้วยกระดูกสันหลังปลา, ลูกปัดหอยมือเสือ** พบจำนวนมากในชั้นดินที่ 2-4 มีหลากหลายรูปแบบ เช่น แผ่นดิสก์ขนาดเล็ก รูปตัว H รูปตัว I ต่างหามีรูปแบบไม่มากนัก รูปแบบสำคัญพบที่โครงกระดูก

ของเจ้าแม่โคกพนมดี มีลูกปัดรูปติสต์กระจายไปทั่วโครงกระดูกจำนวนมาก และมีต่างหู ทำจากหอยมือเสือ เป็นรูปกลมใหญ่ เจาะรูร้อยสลักกลับลูกปัดเม็ดเล็ก ๆ รูปทรงติสต์

จากการศึกษาการขุดค้นแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีพบโบราณวัตถุ เช่น ขวานหินขัด เศษภาชนะดินเผา และเปลือกหอยแครงจำนวนมาก การสำรวจดินในบริเวณนาข้างโคกพนมดีได้พบดินสีเทาอมเขียวเข้มเหมือนกับดินเหนียวทะเล การขุดค้นดังกล่าวผู้วิจัยและนักออกแบบได้นำมาใช้ ออกแบบให้มีสีเขียวบนตัวนักแสดงเพื่อทำให้ตัวละครชาวโคกพนมดีมีความเป็นจริงตามจินตนาการมากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสร้างจินตภาพของตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีและชาวโคกพนมดีด้วยการ ออกแบบเครื่องแต่งกาย การค้นหาลักษณะทางกายภาพ ความเชื่อภายในโดยให้นักแสดงแต่งหน้า แต่งตัว และกำหนดโจทย์ให้นักแสดงทำความเข้าใจกับชาวโคกพนมดี แล้วทำการถ่ายภาพเพื่อหาพลังชีวิตของชาวโคกพนมดี เมื่อถ่ายภาพเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยใช้การค้นหาจากภาพถ่ายเพื่อนำตัวละครไปพัฒนาในห้องซ้อม และทำความเข้าใจกับชีวิตของคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ต้องต่อสู้เพื่อนำพาให้ชีวิตตัวเองอยู่รอด สู้กับความตาย ความเชื่อเรื่องจิตวิญญาณลึกลับ และการรักษาชีวิตของตัวเองประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการเล่าเรื่องของเจ้าแม่โคกพนมดี ดังนี้

(1.) การสร้างวาทกรรมในการเล่าเรื่องโดยสร้างให้ตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีเป็น “ผู้เสียสละ” หมายถึงการเลือกเสียสละชีวิตของตนเองเพื่อผู้อื่นเป็นเหตุการณ์กระตุ้นให้ผู้รับสารเกิดความสะเทือนใจ เห็นอกเห็นใจ และสร้างให้การตัดสินใจครั้งนี้ส่งผลต่อความศรัทธาในเจ้าแม่โคกพนมดี เพื่อตอบสนองนิชฐานถึงสาเหตุการเสียชีวิตของเจ้าแม่โคกพนมดีของผู้วิจัยผ่านการเล่าเรื่องครั้งนี้

(2.) การสร้างตัวละครอภิวัดณ์ซึ่งเป็นตัวละครเอกที่มีความต้องการพัฒนาพื้นดินเดิมให้ตัวละครได้เป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ ความสมัยใหม่ ความเจริญรุ่งเรือง หรือโลกาภิวัตน์ให้ตระหนักถึงการพัฒนาระบบรากฐานของรากที่แข็งแรง

(3.) ความต้องการให้พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพามีชีวิตใหม่อีกครั้งโดยการใช้ศิลปะการแสดงเล่าเรื่องในพื้นที่นิทรรศการ ดังนั้นการสร้างบทสำหรับเล่าเรื่อง พื้นที่ภายในพิพิธภัณฑ์มีผลต่อโครงสร้างในการเล่าเรื่องด้วย

(4.) ความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก อำนาจของความเป็นแม่ที่มีผลต่อความรัก ความอบอุ่นในการเจริญเติบโตของชีวิต

(5.) การเสริมสร้างความรักในท้องถิ่นเพื่อหาแนวทางในการสร้างความเจริญอย่างยั่งยืนในชุมชนจากการลงพื้นที่ภาคสนามที่วัดโคกพนมดีผู้วิจัยมีความสนใจสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนร่วมกันทำให้พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์โคกพนมดีได้รับการพัฒนาและเปิดบริการให้กับประชาชนอย่างแท้จริง

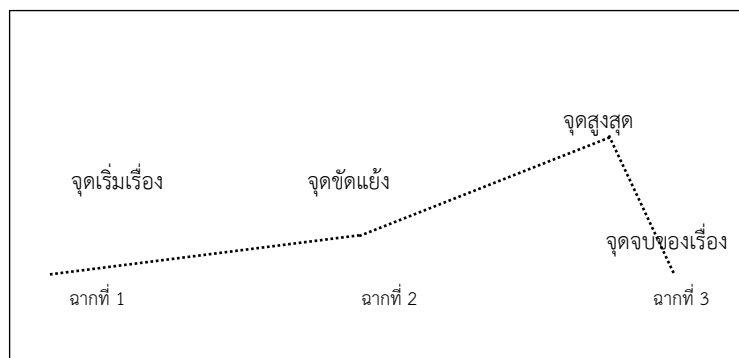
(6.) ความรักในบรรพบุรุษโดยใช้ความกตัญญูเป็นสะพานในการเชื่อมอุดมการณ์และความดีที่บรรพบุรุษส่งต่อให้กับรุ่นของเราในปัจจุบัน

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีโคกพนมดีและนำมาสร้างบทละครโดยเลือกโจทย์ในการสร้างสรรค์บทละครเพื่อใช้แสดงในพิพิธภัณฑ์ การเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ค้นหาลักษณะทางกายภาพของตัวละครจากการถ่ายภาพและนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประวัติศาสตร์นำมาสร้างตัวละครโดยผ่านการออกแบบและสร้างสรรค์การแต่งหน้า เสื้อผ้าและการแต่งกายเพื่อทำให้เกิดตัวละครและนำมาพัฒนาต่อกับนักแสดง โดยการค้นหาตัวละครและทำงานกับบทละคร ทั้งนี้ได้กำหนดแนวคิดในการกำกับการแสดงคือ จริงหรือไม่จริง (เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตอีกครั้ง) ดังนั้นในการทำงานภายในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ทุกอย่างที่อยู่ในบริเวณแสดงสามารถมีชีวิตเกิดขึ้นมาใหม่ มีเสียงได้หรือสามารถพูดกับคนดูได้ และตัวละครสามารถปรากฏตัวออกมาได้จากทุกทิศภายในห้องแสดง โดยมีทิศทางในการกำกับการแสดงในแต่ละห้องแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ดังนี้

ตารางที่ 5.1 ตารางสรุปทิศทางการกำกับการแสดง

พื้นที่	ทิศทางการกำกับการแสดง
ฉากที่ 1 ลานวัดเตาปูน	การนำเสนอความสวยงาม ความสุข และความสงบของวัดที่เป็นสถานที่สร้างปัญญา ผูกติดเชื่อมโยงกับคนชุมชน การกำกับการแสดงเน้นวิถีชีวิต ความเป็นชนบท ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และสถานที่เปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดี
ฉากที่ 2 ห้องแสดงประติมากรรมและเทวรูป	ภาพโปรเจคเตอร์บนผนังสีขาวภายในห้องจัดนิทรรศการ การจัดแสงเพิ่มความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ของเทวรูปเพื่อให้พื้นที่แสดงมีความลึกลับน่ากลัว
ฉากที่ 3 ลานหินก่อนประวัติศาสตร์	การใช้พื้นที่ภายในห้องนิทรรศการโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์เป็นพื้นที่ในยุคโคกพนมดี และในขณะเดียวกันพื้นที่นี้ก็เป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการเพื่อสร้างความไม่จริงให้เป็นจริง และความจริงในพื้นที่ไม่จริง

การแสดงครั้งนี้มีความยาว 60 นาทีเพื่อให้มีความเหมาะสมกับเวลาที่คนดูจะเดินชมในแต่ละจุด โดยเรื่องเล่าของเจ้าแม่โคกพนมดีจะเพิ่มความตื่นเต้นและนำพาเรื่องไปสู่จุดสูงสุดจนถึงความสะเทือนใจในช่วงที่ 3 ดังกราฟที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ดังนี้

ภาพที่ 5.4 ภาพกราฟแสดงกรอบความคิดในการกำหนดการนำเสนอเรื่อง
(โดย สันทีไชญ์ เอื้อศิลป์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2561)

5.3 การจัดการเสวนาหลังชมการแสดง

ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการเสวนาหลังจบการแสดงโดยได้เชิญนักวิชาการสาขาต่าง ๆ เข้าร่วมพูดคุยเพื่อเสนอความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะ และตอบข้อซักถามประเด็นเกี่ยวกับคุณค่าจากเรียนรู้ประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายหลังจากชมการแสดง ได้เชิญนักวิชาการดังนี้

- (1.) รองศาสตราจารย์ ดร.ภารดี มหาขันธ์
- (2.) ดร.พิชัย สนแจ้ง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา
- (3.) อาจารย์ไพบุลย์ โสภณสุภาพ

นอกจากนั้นยังได้รับเกียรติจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประเทิน มหาขันธ์ เข้าร่วมพูดคุยในประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจเกี่ยวกับการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ เรื่องเจ้าแม่โคกพนมดี

ภาพที่ 5.5 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (1)
(โดย มโน วนเวฬุสิต วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพที่ 5.6 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (2)
(โดย มโน วนเวฬุสิต วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ผลจากการเสวนาสรุปได้ว่า ผลงานการแสดงชิ้นนี้มีความแปลกใหม่น่าสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำละครเพลงเข้ามาแสดงในพิพิธภัณฑ์ซึ่งเพิ่มความน่าสนใจ และการเล่าเรื่องภายในห้องนิทรรศการทำให้พิพิธภัณฑ์มีชีวิต สื่อสารได้ และมีประเด็นของการแนะนำเรื่องจุดมุ่งหมายของการเล่าเรื่องที่มีหลากหลายเช่น ประวัติการสร้างเมืองชลบุรี หากผลงานมุ่งเน้นเรื่องราวชีวิตของเจ้าแม่โคกพนมดีก็จะทำให้การเล่าเรื่องมีทิศทางที่ชัดเจนมากขึ้น

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเทิน มหาพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านละครร้องมีความเห็นจากการเสวนาว่า องค์ประกอบของการแสดงรวมถึงดนตรีประกอบสวยงาม และสามารถสื่อสารเรื่องราวได้ดีมาก ในฐานะผู้ชมรู้สึกสนุกและสะท้อนอารมณ์ไปกับเรื่องราวชะตากรรมของเจ้าแม่โคกพนมดี เมื่อถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างวาทกรรมในการเล่าเรื่องของผู้วิจัยที่สร้างให้เจ้าแม่โคกพนมดีเสียสละชีวิตตอนจบของเรื่องนั้น ท่านให้ความเห็นว่าเป็นสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ที่จะเล่าเรื่องให้เกิดความสะท้อนอารมณ์และผู้ชมรู้สึกถึงเรื่องที่ต้องการสื่อสารได้

ภาพที่ 5.7 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (3)
(โดย มโน วนเวฬุสิต วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

รองศาสตราจารย์ ดร. ภารดี มหาขันธ์ นักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความเห็นถึงการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์เรื่องเจ้าแม่โคกพนมดีว่า มีความสนุก และชื่นชมนักแสดงทุก ๆ คนที่สามารถเข้าถึงตัวละครได้ดี ในฐานะผู้ชมรู้สึกสงสารตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี และสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านการแสดง และองค์ประกอบในพิพิธภัณฑ์เช่นในวัด หรือบรรยากาศภายในหอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดีมาก

ภาพที่ 5.8 ภาพการจัดเสวนาหลังชมการแสดง (4)
(โดย มโน วนเวหุสิต วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ดร.พิชัย สนแจ้ง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการได้ให้ความเห็นในมุมมองของการสร้างประสบการณ์กับผู้ชม การใช้นวัตกรรมการเล่าเรื่อง และการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นพื้นที่เล่าเรื่อง ท่านให้ข้อเสนอเกี่ยวกับทิศทางการเล่าเรื่อง เนื่องจากยังไม่เห็นทิศทางที่ชัดเจนว่าต้องการเล่าเรื่องใดแน่ เพราะมีทั้งประวัติศาสตร์ของจังหวัดชลบุรี และเจ้าแม่โคกพนมดี

อาจารย์ไพบูลย์ โสภณสุภาพ อาจารย์ประจำสาขาศิลปะการแสดง ผู้เชี่ยวชาญด้านละครเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม และการสร้างละครในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมต่อการเชื่อมโยงถึงสภาพปัจจุบันที่แท้จริงของสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หากนำปัญหาหรือเหตุการณ์ที่สำคัญจะทำให้ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นนี้มีมิติของความเป็นตะวันออกชัดเจนมากขึ้น

5.4 แบบสอบถามจากผู้ชมหลังจบการแสดง

5.4.1 ข้อมูลทั่วไป

(1.) เพศ

ตารางที่ 5.2 ตารางแสดงจำนวนของเพศผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	19	58
ชาย	14	42
รวม	33	100

(2.) อายุ

ตารางที่ 5.3 ตารางแสดงจำนวนของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-20 ปี	14	42
21-25 ปี	18	55
41-50 ปี	1	3
รวม	33	100

(3.) ระดับการศึกษา

ตารางที่ 5.4 ตารางแสดงจำนวนของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับปริญญาตรี	32	97
ระดับปริญญาโท	1	3
รวม		100

(4.) อาชีพ

ตารางที่ 5.5 ตารางแสดงจำนวนของอาชีพผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา	29	88
ไม่ระบุ	4	12
รวม	33	100

(5.) สังกัด/หน่วยงาน

ตารางที่ 5.6 ตารางแสดงจำนวนของสังกัด/หน่วยงานผู้ตอบแบบสอบถาม

สังกัด/หน่วยงาน	จำนวน	ร้อยละ
คณะดนตรีและการแสดง	7	20
มหาวิทยาลัยบูรพา	13	40
ไม่ระบุ	13	40
รวม	33	100

5.4.2 แบบสอบถามและข้อเสนอแนะ

(1.) ก่อนเข้าชมการแสดง ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ “เจ้าแม่โคกพนมดี” ท่านมีความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 5.7 ตารางแสดงจำนวนการตอบแบบสอบถาม

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยทราบมาก่อน	24	73
ทราบมาเพียงเล็กน้อย	4	12
ทราบอยู่แล้ว	2	6
ไม่ระบุ	3	9
รวม	33	100

(2.) หลังชมการแสดง ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ “เจ้าแม่โคกพนมดี” ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับละครในพิพิธภัณฑ์เรื่องนี้

ตารางที่ 5.8 ตารางแสดงจำนวนการตอบแบบสอบถาม

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ได้รับความรู้/เกิดความสำนึกว่าวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์/ต้องการสืบต่อและอนุรักษ์ไว้	13	40
ต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมต่อไป	3	8
ได้รับความบันเทิงจากละคร/ประทับใจในการแสดง/ชื่นชอบการนำเสนอ การออกแบบ ดนตรี และบทละคร	13	40
ไม่แสดงความคิดเห็น	4	12
รวม	33	100

5.5 การอภิปรายผลการวิจัย

การจัดการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์เรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดี เปิดการแสดงระหว่างวันที่ 26- 28 มีนาคม พ.ศ. 2561 รอบเวลา 14.00 น. ด้วยความสนใจของผู้ชม และข้อจำกัดของพื้นที่จึงไม่สามารถบรรจุผู้ชมได้ ดังนั้นในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2561 จึงได้เพิ่มรอบ 11.30 น. สำหรับผู้ชมที่ไม่สามารถสำรองที่นั่งเข้าชมได้

การนำเสนอผลงานวิจัยจากทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยบูรพา

เจ้าแม่โคกพนมดี
Jao Mae Khok Phanom Di
ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

เพิ่มรอบ 11.30น.
วันที่ 28 มีนาคม 2561

กำกับแสดง: สันทีชญ์ เอื้อศิลป์ | ประพันธ์บท: กัดดี้ ฤทธิสุขสนาม | ผลิตและประพันธ์: จิรวินน์ ชาญชัย

26-28 มีนาคม พ.ศ. 2561
รอบเวลา 14:00 น. (เช้าชมฟรี)

ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา
ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยบูรพา
Eastern Center of Art and Culture

ณ ห้องพิพิธภัณฑ์
ประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออก

ภาพที่ 5.9 ภาพสื่อประชาสัมพันธ์ ประกาศเพิ่มรอบการแสดง
(โดย ศุทธินี บุญเกาะ วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2561)

ผลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยพบวิธีการสร้างบทละครจากข้อมูลประวัติศาสตร์ และการนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมนำมาสร้างบท และพัฒนาตัวละครเช่น ข้อมูลจากผลการวิเคราะห์กระดูกที่ขุดค้นพบ ทำให้ทราบว่าตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดีมีอายุ 35 ปี หลักฐานที่ปรากฏเกี่ยวกับเครื่องประดับและเครื่องใช้ทำให้สามารถนำมาพัฒนาลักษณะทางกายภาพของตัวละคร เช่น การแต่งกาย หรือจินตภาพของตัวละครเกี่ยวกับข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมจากการศึกษาการขุดค้นแหล่งโบราณคดีโคกพนมดีพบโบราณวัตถุ เช่น ขวานหินขัด เศษภาชนะดินเผา และเปลือกหอยแครงจำนวนมาก การสำรวจดินในบริเวณนาข้างโคกพนมดีได้พบดินสีเทาอมเขียวเข้มเหมือนกับดินเหนียวทะเล การขุดค้นดังกล่าวผู้วิจัยและนักออกแบบได้นำมาใช้ออกแบบให้มีสีเขียวบนตัวนักแสดงทำให้ค้นพบลักษณะทางกายภาพของตัวละคร

นอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์แล้วผู้วิจัยยังค้นพบว่า การถ่ายภาพสำหรับนักแสดงเป็นวิธีการที่นำมาใช้ในการพัฒนาตัวละครและค้นหาลักษณะของตัวละครที่ปรากฏเห็นได้ชัด

จากการถ่ายภาพ โดยการแต่งหน้า แต่งกาย การนำอุปกรณ์ที่มีตามหลักฐานการค้นพบ โดยการสร้างวัสดุตามหลักฐานที่ปรากฏทำให้เห็นตัวละครและสามารถพัฒนาการเล่าเรื่องได้

ผลงานการวิจัยครั้งนี้ยังต้องการการพัฒนาบทละครเพื่อสร้างให้เป็นละครเพลงฉบับละครเวที เนื่องจากโจทย์ในการทำวิจัยครั้งนี้มุ่งสร้างบทและกำกับการแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้ผู้วิจัยพบประเด็นในการพัฒนาดังนี้

5.5.1 การสร้างมิติตัวละครเจ้าแม่โคกพนมดี

5.5.2 การขยายเรื่องราวและเหตุการณ์เกี่ยวกับแม่ของอภิวัดน์เพื่อปูพื้นเรื่องให้เชื่อมโยงกับเรื่องราวสะท้อนใจในช่วงท้าย

5.5.3 การเล่าเรื่องในแต่ละช่วงมีความรวดเร็วเป็นภาพจึงทำให้ไม่เกิดการกระทำของตัวละคร ดังนั้นหากสร้างเหตุการณ์และการกระทำของตัวละครให้ชัด จะทำให้การดำเนินเรื่องมีความชัดเจนขึ้น

5.5.4 คนตรีประกอบที่สร้างสรรค์ไปตามแนวคิดและสิ่งแวดล้อมของเรื่อง

5.5.5 การเพิ่มการประสานเสียงในการขับร้อง หรือออกแบบเสียงร้องให้เข้ากับเรื่อง

5.5.6 การพัฒนาการออกแบบลีลา ด้วยระยะเวลาในการพัฒนาการออกแบบลีลาและการเคลื่อนไหวที่มีจำกัด จึงทำให้ผู้วิจัยเลือกใช้การเคลื่อนไหวของชาวบ้านโคกพนมดีในเรื่องตามแบบชาวป่าโดยทั่วไป ทำให้ไม่เห็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชนนี้ตามจินตนาการและความจริงในการเล่าเรื่อง

5.6 ข้อเสนอแนะ

หลังจากการศึกษาค้นคว้าโดยการรวบรวมเอกสาร งานวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และโบราณคดีโคกพนมดี ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสร้างสรรค์บทละครโดยกำหนดโจทย์สำหรับแสดงในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หอศิลป์และวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยบูรพาโดยนำเสนอต่อสาธารณชนนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ดังนี้

5.6.1 จัดให้มีการแสดงละครเพลงในพิพิธภัณฑ์เรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดีขึ้นอีก เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาโครงสร้างและบทสนทนาของตัวละครให้ดียิ่งขึ้น

5.6.2 พัฒนบทละครเป็นบทละครที่ใช้สำหรับการแสดงละครเพลงในโรงละคร

5.6.3 เปลี่ยนพื้นที่ที่ใช้ในการแสดงเป็นโรงละคร

5.6.4 ปรับหรือพัฒนาบทละครเพลงฉบับพิพิธภัณฑ์นี้ให้เหมาะสมจัดแสดงได้ในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนในโรงเรียนมัธยมต่าง ๆ ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถนำบท และโน้ตเพลงไปใช้ในการแสดงละครเพลงในโรงเรียนเพื่อเสริมทักษะทางวิชาการ และสร้างวัฒนธรรมการเล่าเรื่องด้วยศิลปะการละครในโรงเรียนต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- คงศักดิ์ สายอร่าม. รองประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอพนัสนิคม. (20 มิถุนายน 2561). สัมภาษณ์.
 _____ . (2549). *ความสำคัญระดับโลก “โคกพนมดี” แหล่งโบราณคดียุคก่อน
 ประวัติศาสตร์ ในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. ชลบุรี: องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
 และสภาวัฒนธรรม ตำบลท่าข้าม.
- คณะอนุกรรมการการศึกษา อาชีพ และวัฒนธรรม. (2541). *สตรีศึกษา 1 โครงการหนังสือเล่ม
 “ผู้หญิงกับประเด็นต่างๆ” (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ดั่งกลม ณ ป้อมเพชร. (2551). *เวที: วิจัยรวมบทความจากโครงการจัดการประชุมวิชาการระดับชาติ
 รื้อเวทีวิจัย สร้างเวทีวิจัยบทเวทีละคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประพิช ชูศิริ. (2534). *ผลการวิเคราะห์โครงกระดูกมนุษย์ที่แหล่งโบราณคดีโคกพนมดี จ.ชลบุรี
 (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ: โครงการสำรวจแหล่งโบราณคดี ฝ่ายวิชาการ กองโบราณคดี กรม
 ศิลปากร.
- ภารดี มหาขันธ์. (2554). *การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของภาคตะวันออกเฉียงตอน (ยุคก่อน
 ประวัติศาสตร์-รัตนโกสินทร์ตอนต้น)*. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 19
 ฉบับที่ 31, 7-17*. สืบค้นจาก [http://digital_collect.lib.buu.ac.th/journal/Huso
 /v19n31/p7-29.pdf](http://digital_collect.lib.buu.ac.th/journal/Huso/v19n31/p7-29.pdf)
- วาณิช จรุงกิจอนันต์. (2538). *ศาสตร์แห่งเรื่องสั้นและนิยาย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: หจก. รุ่งเรือง
 สาส์นการพิมพ์.
- สมดุลย์ ทำเนา. (20 มิถุนายน 2561). สัมภาษณ์.
- สุมาภา ประดับแก้ว. (2556). *การวิเคราะห์โครงสร้างการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ที่กำกับ โดย คมกฤษ
 ตรีวิมล*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- อัญชลี สินธุสอน, พรพรรณ หงส์ไกร. (2552). *คนก่อนประวัติศาสตร์บนดินแดนไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1)*.
 กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การ
 มหาชน) สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อาทรี วนิชตระกูล. (2558). *วารสารดนตรีและการแสดง*. ชลบุรี: คณะดนตรีและการแสดง
 มหาวิทยาลัยบูรพา
- อำพัน กิจงาม. (2556). *โคกพนมดี : แหล่งโบราณคดีที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย*. *นิตยสาร
 ศิลปากร SILPAKORN JOURNAL, ปีที่ 56 (ฉบับที่ 4), 17-36*. สืบค้นจาก
[http://www.finearts.go.th/นิตยสารศิลปากร/book/40-silpakorn-journal-vol-56-no-
 4-july-august-2013-issn-0125-0531/3-2013-01-26-21-11-42.html](http://www.finearts.go.th/นิตยสารศิลปากร/book/40-silpakorn-journal-vol-56-no-4-july-august-2013-issn-0125-0531/3-2013-01-26-21-11-42.html)
- Charles F.W. Higham. (2000). *Reading the Remains*. สืบค้นจาก
<http://www.pbs.org/wgbh/nova/icemummies/remains.html>

Colin Welch. *Elements of Fiction*. สืบค้นจาก <https://learn.lexiconic.net/elementsof-fiction.htm>

Jim Phelan. (2016). *What is Narrative Theory?*. สืบค้นจาก <https://projectnarrative.osu.edu/about/what-is-narrative-theory>

Nancy G. Tayles. (2000). *The Excavation of Khok Phanom Di A Prehistoric Site in Central Thailand Volume V: The People*. London: Society of Antiquaries of London.

รายงานสรุปการเงิน

เลขที่โครงการระบบบริหารงานวิจัย (NRMS 13 หลัก) - สัญญาเลขที่ 194/2560
โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 มหาวิทยาลัยบูรพา

ชื่อโครงการ การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และโบราณคดีภาคตะวันออกเฉียงเหนือผ่านการสร้างบทและการกำกับ
ละครเพลงเรื่อง เจ้าหญิงโคกพนมดี

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน นายสันทีไชญ์ เอื้อศิลป์

รายงานในช่วงตั้งแต่วันที่ (วัน/เดือน/ปี) 1 ตุลาคม 2558 ถึงวันที่ (วัน/เดือน/ปี) 28 กันยายน 2561
ระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี - เดือน

รายรับ

จำนวนเงินที่ได้รับ

งวดที่ 1 (50%)	220,572 บาท	เมื่อวัน เดือน ปี	13 พ.ค. 59
งวดที่ 2 (40%)	176,458 บาท	เมื่อวัน เดือน ปี	2 ก.ย. 59
งวดที่ 3 (10%)	44,144 บาท	เมื่อวัน เดือน ปี	28 ก.ย. 61
รวม	441,144 บาท		

รายจ่าย

รายการ	งบประมาณที่ตั้งไว้	งบประมาณที่ใช้จริง	จำนวนเงินคงเหลือ/ เกิน
1. งบบุคลากร	52,000	52,000	-
2. ค่าตอบแทน	79,703	79,703	-
3. ค่าวัสดุ	120,327	120,327	-
4. ค่าใช้สอย	105,000	100,500	-
5. ค่าตอบแทนที่ปรึกษา	40,000	40,000	-
6. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ			
- ค่าสาธารณูปโภค	44,114	44,114	-
- ค่าธรรมเนียมมอดหนุนสถาบัน			
รวม		441,144	

(นายสันทีไชญ์ เอื้อศิลป์)

ลงนามหัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
สื่อประชาสัมพันธ์

การนำเสนอผลงานวิจัยจากทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยบูรพา

เจ้าแม่โคกพนมดี

Jao Mae Khok Phanom Di
ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

กำกับการแสดง: สลึงทีชัญญ์ เอื้อศิลป์ | ประพันธ์ดนตรี: ศักดิ์ชัย เจริญสุขสมาน | พัฒนาและประพันธ์บท: จิรวัดน์ ขาญเขียว

26-28 มีนาคม พ.ศ. 2561
เวลา 14:00 น. (เข้าชมฟรี)

ณ ห้องพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออก
หอศิลปและวัฒนธรรม ภาคตะวันออก

ภาพโปสเตอร์แบบที่ 1 โดย ศุภาศินี บุญเกาะ (วันที่ 22 มีนาคม 2561)

การนำเสนอผลงานวิจัยจากทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยบูรพา

เจ้าแม่โคกพนมดี

Jao Mae Khok Phanom Di
ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

กำกับการแสดง: สลึงทีชัญญ์ เอื้อศิลป์ | ประพันธ์ดนตรี: ศักดิ์ชัย เจริญสุขสมาน | พัฒนาและประพันธ์บท: จิรวัดน์ ขาญเขียว

26-28 มีนาคม พ.ศ. 2561
เวลา 14:00 น. (เข้าชมฟรี)

ณ ห้องพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออก
หอศิลปและวัฒนธรรม ภาคตะวันออก

ภาพโปสเตอร์แบบที่ 2 โดย ศุภาศินี บุญเกาะ (วันที่ 22 มีนาคม 2561)

การนำเสนอผลงานวิจัยจากทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยบูรพา

เจ้าแม่โคกพนมดี

Jao Mae Khok Phanom Di

ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

กำกับการแสดง: สัตหิชาญ เอื้อศิลป์ | ประพันธ์ดนตรี: ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาม | พัฒนาและประพันธ์บท: จิรวัดน์ ชาญเขียว

26-28 มีนาคม พ.ศ. 2561
 ระยะเวลา 14:00 น. (เข้าชมฟรี)

ณ ห้องพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออก
 หอศิลป์และวัฒนธรรม ภาคตะวันออก

ภาพโปสเตอร์แบบที่ 2 โดย ศุทธาศินี บุญเกาะ (วันที่ 22 มีนาคม 2561)

การนำเสนอผลงานวิจัยจากทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยบูรพา

เจ้าแม่โคกพนมดี

Jao Mae Khok Phanom Di

ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

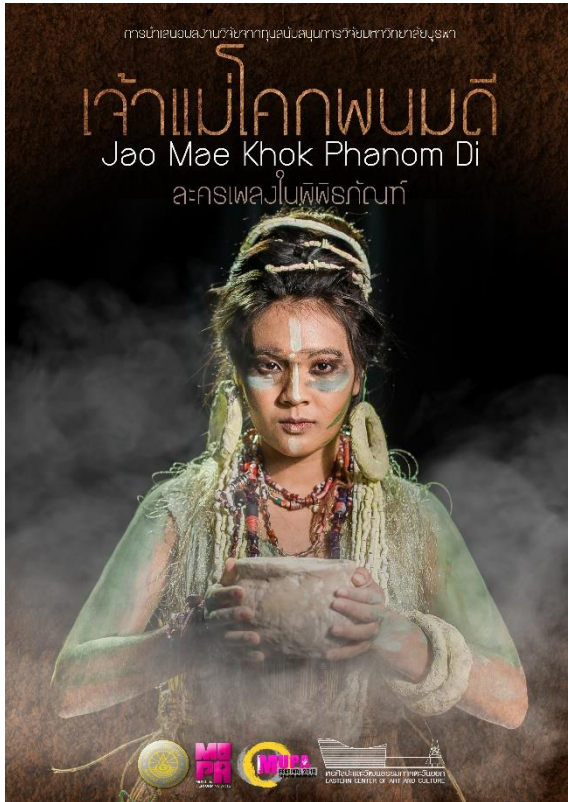

กำกับการแสดง: สัตหิชาญ เอื้อศิลป์ | ประพันธ์ดนตรี: ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาม | พัฒนาและประพันธ์บท: จิรวัดน์ ชาญเขียว

26-28 มีนาคม พ.ศ. 2561
 ระยะเวลา 14:00 น. (เข้าชมฟรี)

ณ ห้องพิพิธภัณฑ์
 ประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออก

ภาพไว้นิขนาด 2.83x2 เมตร โดย ศุทธาศินี บุญเกาะ (วันที่ 22 มีนาคม 2561)

ภาพสื่อบัตร หน้า 1-2 โดยศุทธาศินี บุญเกาะ (วันที่ 25 มีนาคม 2561)

เจ้าแม่โคกพนมดี

งานวิจัย เรื่อง การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์โบราณคดีทางวัฒนธรรมของเรื่องเจ้าแม่โคกพนมดี

งานวิจัยชิ้นนี้ได้รับทุนจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อศึกษาคณะครูระดับโลก ผู้วิจัยมีความสนใจในการเชื่อมโยงด้านกับพื้นที่ในภาคตะวันออก เนื่องจากเป็นเขตภาคต้นถิ่นมาทำงานและอาศัยอยู่ในจังหวัดชลบุรี ประกอบกับมหาวิทยาลัยบูรพามีวิสัยทัศน์ที่เป็น "ชุมชนปัญญาตะวันออกเพื่ออนาคตของแผ่นดิน" ผู้วิจัยเองนั้นยังขาดความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมของภาคตะวันออก จึงมีความสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเพื่อนำมาบูรณาการนวัตกรรมการสร้างสรรค์งานทางด้านเรื่องเล่าเพื่อผู้วิจัยและผู้ชมสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่โดยใช้ศิลปะการแสดงและดนตรีเป็นเครื่องมือ นำพาให้เกิดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชุมชน ดังนั้นจึงมีความสนใจศึกษา เรียนรู้ คุณค่าของความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในอดีตที่ส่งผ่านมาถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีทางวัฒนธรรมของผืนดินที่สร้างและถ่ายทอดการแสดงละครเรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดี จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารวิชาการต่างๆ ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำมาสร้างบทสำหรับการแสดง โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาเรียบเรียงและวิเคราะห์ประเด็นเพื่อนำมาพัฒนาละครโดยกำหนดหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจดังนี้

1. ผลการศึกษาวิจัยจากโครงการฯ
2. เส้นเวลาของประวัติศาสตร์ในภาคตะวันออกจากกรอบความคิดด้านศาสนา คือ ศาสนาผี ศาสนาพรหมณ์ และศาสนาพุทธ
3. อำนาจของผู้หญิง และ อำนาจของผู้ชาย
4. บทบาทของผู้หญิงในฐานะ "แม่"

ในการสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้กำหนดโมเดลในการสร้างสรรค์โดยใช้หลักคิด (what if) เพื่อตั้งคำถามจากข้อมูลประวัติศาสตร์ด้านภูมิศาสตร์ในศตวรรษที่ 16 และปรากฏการณ์ในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเขตภาคตะวันออกด้วยโครงการระเบียบเศรษฐกิจพิเศษ จึงกำหนดคำถามว่า "จะเกิดอะไรขึ้นถ้าโคกพนมดีในปัจจุบันจะกลายเป็นนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และชุมชนน้ำบางปะกงเข้าไปถึงโคกพนมดีแล้วสร้างทำเรือที่ทันสมัยของประเทศตามนโยบายระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก" โดยกำหนดแก่นของเรื่องคือ "อนาคตที่ยั่งยืนจากธรรมชาติแห่งแสง" เพื่อสร้างภาพรวมในการเล่าเรื่องของตัวละครหลักคือ "เจ้าแม่โคกพนมดี"

การศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการสร้างบทละคร

เรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 3,500 ปี ตั้งแต่ยุคหินของชุมชนโบราณ "โคกพนมดี" นั้นตั้งอยู่ในเขตปกครองของพื้นที่ 3 ตำบลท่าข้าม อำเภอพนมดงรัก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผ่านการสำรวจขุดค้นถึง 3 ครั้งใหญ่ จากนักโบราณคดีผู้บุกเบิกทั้งไทยและต่างประเทศ นับเป็นการค้นพบทางโบราณคดีครั้งใหญ่ นอกจากพบหลักฐานทางโบราณคดีมากมายที่ขุดค้นพบ เช่น โครงกระดูกชุมชนโบราณโคกพนมดี เครื่องปั้นดินเผา และอาวุธต่างๆ แล้ว นอกจากนี้ยังตรวจพบว่าดินในบริเวณดังกล่าวมีลักษณะเป็นสีซีดวอมเทา จึงสันนิษฐานได้ว่า บริเวณดังกล่าวเคยถูกไฟไหม้และถูกน้ำท่วมเป็นป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก

การขุดค้นครั้งที่ 3 ได้ค้นพบสิ่งที่เป็นหลักฐานทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่งของชุมชนโบราณโคกพนมดี คือ "เจ้าแม่โคกพนมดี" กระตุกของผู้หญิงอายุราว 30-34 ปี ถูกฝังพร้อมกับเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับที่ทำจากเปลือกหอยนับแสนเม็ด มีเครื่องปั้นดินเผาเครื่องปั้นดินเผาจำนวนมากโปรยด้วยดินเผาทั่วๆ ไปโรยกระจุกอื่นๆ ซึ่งสำคัญของเจ้าแม่ พบลักษณะคล้ายรอยเชือกที่ใช้สำหรับทำสายเครื่องปั้นดินเผา จากหลักฐานต่างๆ มากมายดังกล่าว จึงเป็นไปได้ที่ "เจ้าแม่โคกพนมดี" มีสถานภาพสูงในชุมชน สังคมในยุคนี้ อาจมีการแบ่งระดับทางสังคมอย่างชัดเจน เครื่องประดับจากหอยมือเสือไม่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่น เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวไม่พบเปลือกหอยทะเลที่หอยมือเสือมีใต้มือของหอยมือเสือ และ "เจ้าแม่โคกพนมดี" อาจเป็นช่าง

ภาพสื่อบัตร หน้า 3-4 โดยศุทธาศินี บุญเกาะ (วันที่ 25 มีนาคม 2561)

เป็นเรื่องป็นดินแควระดับครูอีกด้วย โดยนายสุจิตต์ วงษ์เทศ ผู้บรรยายในหัวข้อ **ศาสนาศิลปะการเมือง** กล่าวไว้ว่า "ศาสนาศิลปะ เป็นศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ผู้คนนับถือศาสนาขงนิกาย ก่อนที่จะมีการเข้ามาของศาสนาพุทธรวมถึงศาสนาอื่นๆ ในอดีต หมอผีจะเป็น **ผู้หญิง** ส่วนนิกายจาก การค้นพบ "เจ้าแม่โคกพนมดี" แสดงให้เห็นว่าศาสนามี "ผู้หญิงเป็นใหญ่" ผู้หญิงมีอำนาจปกครอง ชุมชน **หัวหน้าก็เป็นผู้หญิงกรรม"**

การจุดค้นพบชิ้นดินเผา 7 ชิ้น สืบบอกเรื่องราวแตกต่างกันไป ทั้งจากการฝังศพ และจากการ กระทำอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากมนุษย์และธรรมชาติ ทั้งนี้พบว่ายังมีบางช่วงที่หลักฐานทางโบราณคดีได้ขาด หายไปและเต็มไปด้วยเปลือกหอย ซึ่งอาจเกิดจากการที่มีทะเลท่วมสูง ทำให้มีการย้ายถิ่นฐาน ออกไป แต่หลักฐานทางโบราณคดีก็กลับเอากลับมา จึงทำให้ ชุมชนโบราณโคกพนมดี แบ่งออกเป็น 2 สมัย จนในที่สุดก็ถูกทิ้งร้างไปอีกครั้ง เป็นการสิ้นสุดของชุมชนโบราณโคกพนมดี

จากการจุดค้นพบ "เจ้าแม่โคกพนมดี" และความน่าพิศวงต่างๆ อีกมากมายของชุมชนโบราณโลก พนมดีแห่งนี้ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์เรื่องราวเพื่อย้อนรำลึกถึงอดีตกาลอันยาวนาน ที่หลายคนอาจไม่เคยทราบมาก่อน **ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์ เรื่อง "เจ้าแม่โคกพนมดี"**

ความคิดเห็นของนักแสดงและทีมงานต่อการทำงาน

ศุภาศิณี บุญเกาะ, Producer

จากการที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในละครเพลงเรื่อง "เจ้าแม่โคกพนมดี" มีความรู้สึกหลงรัก และต้องการที่จะร่วมรู้สึก ทำความเข้าใจ ในยุคสมัยโลกยุคนี้ ถึง ฐานะของมนุษย์ที่ไปยุคหนึ่งเพื่อให้ได้เห็นกับความจริง ผู้คน "โคกพนมดี" ทำให้ ผู้รัก ชีวิตในยุคนี้ยังมีเหตุผลอีกมากมาย จากเขาได้สร้างแรงบันดาลใจ บันดาล บำเพ็ญให้เกิด ศิลปะและวัฒนธรรมมากมายที่สมควรจะบันทึกไว้ แต่ด้วยเหตุจากภารกิจ และจากภาระกรรมในภาระของเรามาได้จึงหมดความในคิดอะไรที่บ้าง "เจ้าแม่โคก พนมดี" ยังเป็นอยู่เพียงใด วัตถุประสงค์ในการใช้ของเรายังมีอีกมากมาย เช่น การเข้ามาเป็น มากมายให้โอกาสรู้ อยากรู้ค้นหาตัวเอง และของใหม่ไปกับชุมชนโคกพนมดี ศิลปะยังได้รับสิ่งรับเรื่องต่างๆ จากการสืบค้นของนักโบราณคดี คาดว่า สำเนา อาจจะเป็นบุคคลสำคัญของโคกพนมดี และอาจจะเป็นอย่างที่เป็นอยู่ดินแคว ระดับครูอีกด้วย การที่ผู้หญิงได้รับการยอมรับความเคารพที่เห็นอีก เป็น รมะสำคัญให้เราทุกคนมีมือต่อๆ ไป

พลอชีพ ดินบรรเดริฐ, Ensemble

ในฐานะที่เป็นนิสิตเอกดนตรีสากล ภูมิศึกษาและมีความสุขมากกับ การได้ทำอะไรใหม่ๆ ในสิ่งที่ตนเองถนัด ถือเป็นภาระกิจที่ประสบความสำเร็จ ในหลายๆ ได้เห็นกระบวนการทำงานของนิสิตเอกการดนตรี และเห็นกระบวนการที่ ทำงานด้านการแสดงต่างๆ ด้าน มีความเป็นศิลปะที่มากด้วย ทำให้ไม่ได้ เริ่มมีการทำงานและประสบการณ์ใหม่ๆ ที่จะเอาไปปรับใช้ได้ในอนาคต ของคุณมากกว่าสิ่งที่อาจารย์เห็นอยู่ในตัวเองและเลือกเฉพาะที่เห็นว่าดี โดย ไม่มีการสละหรืออึดใจตัวเองแต่อย่างใด แต่อาจมีใ้บางคนคิดว่าทำ หน้าที่อะไรก็ได้ตามระบบ ของคุณมากกว่า และของทุกคนให้มันได้เป็นใน ผู้ร่วมศึกษาและแสดงละครเรื่องนี้ด้วย

ภาพสุจิตต์ หน้า 5-6 โดยศุภาศิณี บุญเกาะ (วันที่ 25 มีนาคม 2561)

ความคิดเห็นของนักแสดงและทีมงานต่อการทำงาน (ต่อ)

วิสาชา แซ่ฮ้อย, Choreographer

พาทไม่คิดถึง ย่อมไม่มีปัจจุบัน หากไม่มีราก ย่อมไร้ซึ่งดินแดน ประวัติศาสตร์จะไม่ตราได้เวียน ผู้ที่คิดและแต่งให้ที่ระบาค

โสฬส จินราวดี, Costume and props

เป็นความท้าทาย และท้าทายมากยิ่ง ที่เป็นส่วนหนึ่งในละครนี้ my challenge, my pride ๕๕

ชอุภากร ปิ่นมณี, Ensemble

บทผู้ฝึกฝนใหม่ๆ จะ ที่ได้เป็นบทที่มีมิติและมีความหมาย การแสดงครั้งนี้ได้ช่วย ปรองดองวิเศษ รากเหง้า และความเป็นมาของโคกพนมดี การแสดงครั้งนี้ได้ช่วย ปรองดองกันดีมากมาย ทั้งด้านศิลปะ ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกับผู้อื่น หนู ได้เรียนรู้วิธีการทำงานของนักแสดงและทีมงานคนอื่นๆ เพื่อจะได้มาปรับใช้ กับการใช้ชีวิตและการจัดการตัวเองในแต่ละวันด้วย

สุเมธชัย จิตต์วิจิตร, Actor (พิธีกร)

ความรู้สึกของหนู หนูรู้สึกดีใจมาก เพราะอาจารย์เป็นคนที่น่ารักมาก มันทำให้รู้สึก อยากรจะเข้าไปให้มันดี และ ทำให้รู้สึก อดทนและรู้สึกว่าการแสดงเป็นอะไร แล้วมีเรื่อง เพลง จึงรู้สึกดีใจมาก ทั้งเรื่องเป็นอะไรแสดงไม่ทราบ แต่อยากชวนทุกคนเป็นอะไร คุยๆ ปรึกษา คุยๆ เป็นอะไรๆ ไป มันทำให้มันดีใจในการที่จะกล้าในสิ่งที่ตัวเองกลัวแล้ว ยัง ได้เล่นเป็นตัวละครที่ซื่อสัตย์ รู้สึกงานหนักมาก จากครูฝึกมาเป็นตัวละครหนัก มันต้องฝึกและ พัฒนาต่อ และหาวิธีในการทำงานครั้งนั้นระยะเวลาเพียงสั้นๆ ให้ตัวละครนั้นออกมาอย่าง สมบูรณ์ที่สุด และเล่าเรื่องให้ดีที่สุด

ความคิดเห็นของนักแสดงและทีมงานต่อการทำงาน

ศุภาศิณี บุญเกาะ, Stage Manager

จากการที่ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของ ละครเพลงเรื่องนี้ หนูมีความรู้สึก ชอบและหลงรักของละครเรื่องนี้เป็นอย่างมาก และความเป็นงานของละคร เพลงที่แสดงให้เราได้เห็นด้วยแล้วนั้น มันทำให้เราได้รู้เรื่องเกี่ยวกับละครเรื่อง นี้จนลงลึกยิ่งๆ เพื่อที่จะพัฒนาตัวเองในการทำงานไปอีก

ศศิวิมล คล้ายสุภาพ, Actress (ผู้)

ชอบคุณที่จะได้บทที่ได้เป็นตัวแทนแหม่มและนางวิสาชาละครที่สำคัญอย่าง "โคก พนมดี" ชอบคุณที่ได้ช่วยเราหลายๆเรื่องที่ได้ช่วยทำให้เราได้ทราบถึงมากมาย หนูจะตั้งใจ เต็มที่ด้วย และจะตั้งใจอย่างจริงจังกับบทและบทเรียนโคกพนมดีจริงๆ

โสฬส ปิ่นมณี, Sound Designer

บทผู้ฝึกฝนคือการฝึกฝน ในบทที่เต็ม Design เสียงประกอบของงานครั้งนี้ มันก็ เหมือนได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งและส่วนหนึ่งที่ได้นับถือคุณกับนักแสดงไปก็เรื่อง มันสนุก มากแต่ก็ไม่ว่าและสิ่งที่มันดีคือสิ่งที่มันสร้างแรงบันดาลใจจากทุกคนที่มันดีและออก ไปถึงถึงและต่างของตัวละคร สถานที่ อารมณ์ หรือแม้กระทั่งจากการต่างตัวละคร รวม ไปถึงการใช้เสียง เสียงของตัวละครและทุกคนที่ได้ดีกันมาเรื่อยๆจนกลายเป็นต้อง ของคุณที่ได้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับโคกพนมดีนั้น บทบาทที่ได้เล่นบทและรับบทรับ ญาบทเพลง เหมือนได้เดินทางไปด้วยกันกับนักแสดงทุกคนเรื่องนี้นะครับ

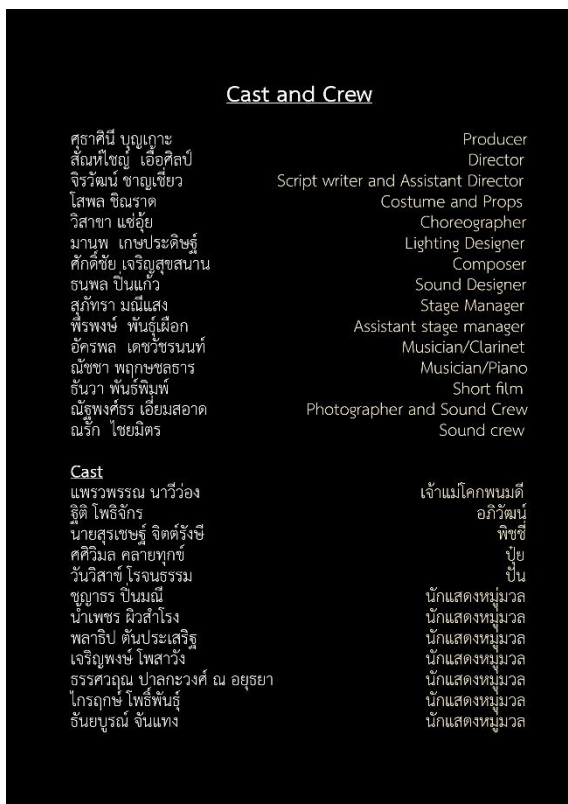
น้ำเพชร มีสำโรง, Ensemble

สำหรับบทที่ได้เข้ามาทำงานครั้งนี้ทำให้รู้สึกดีใจและมีความสุขที่ได้ไปเล่นละครเรื่องนี้ มันก็ สามารถจะเล่นได้ไม่ยากอย่างที่คิด จากการทำงานกับนักแสดงผู้ฝึกฝนความชำนาญเพราะงาน ละครเรื่องนี้มีการร้อง การแสดงไหว และการแสดงที่เต็มไปด้วยความเชื่อและความศรัทธามากๆ

ภาพสุจิตต์ หน้า 7-8 โดยศุภาศิณี บุญเกาะ (วันที่ 25 มีนาคม 2561)

ภาพสุจิตบัตร หน้า 9-10 โดยศุภาศินี บุญเกาะ (วันที่ 25 มีนาคม 2561)

ภาพสุจิตบัตร หน้า 11-12 โดยศุภาศินี บุญเกาะ (วันที่ 25 มีนาคม 2561)

เจ้าแม่โลกพนมดี

ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

งานวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออก
ผ่านละครเพลง เรื่องเจ้าแม่โลกพนมดี

ที่มาของความคิดและแรงบันดาลใจ

การศึกษา เรียนรู้ คุณค่าของความเป็นอยู่และวัฒนธรรมในอดีตที่ส่งผ่านมาถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเพื่อสร้างบทและกำกับการแสดงละครเพลงเรื่อง เจ้าแม่โลกพนมดี

ขั้นตอนและวิธีการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารวิชาการต่างๆ
2. ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม
3. ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์
4. พัฒนบทสำหรับการแสดง โดยนำข้อมูลต่าง ๆ มาเรียบเรียงและวิเคราะห์ประเด็นเพื่อนำมาพัฒนาบทละครโดยกำหนดหัวเรื่องที่น่าสนใจดังนี้
 - เรื่องสำราญไกรวงษะตุก
 - เส้นเวลาของประวัติศาสตร์จากกรอบความคิดด้านศาสนา คือ ศาสนาผี ศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธ
 - อำนางของผีหิ้งงู และอำนางของผีชาย
5. ฝึกซ้อมและจัดแสดง โดยจัดแสดงครั้งที่ 1 เพื่อทดลองและค้นหาแนวทางการพัฒนาบทละคร โดยเลือกจัดแสดงภายในพื้นที่พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ภาคตะวันออก หอศิลปะและวัฒนธรรมภาคตะวันออก
6. จัดแสดงครั้งที่ 2 เพื่อนำปัญหาและแนวทางการพัฒนาจากการจัดการแสดงครั้งที่ 1 นำมาพัฒนาบทสำหรับการแสดงละครเพลงโดยจัดแสดงแบบ Reading Theater

กรอบแนวคิดการวิจัย

```

    graph TD
      A[ประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออก] --> B[โบราณคดีโลกพนมดี]
      B --> C[กฎของการเล่าเรื่อง]
      C --> D[การแสดงในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ภาคตะวันออก]
      D --> E[การเล่าเรื่องด้วยรูปแบบละครเพลง]
      E --> F[ละครเพลง 'เจ้าแม่โลกพนมดี']
  
```

โจทย์ในการสร้างสรรค์

จะเกิดอะไรขึ้นถ้าโลกพนมดีในปัจจุบันกลายเป็นนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และชุดเมื่อบางปะกงเข้าไปตั้งโลกพนมดีแล้วสร้างท่าเรือที่ทันสมัยของประเทศตามนโยบายระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกแก่นของเรื่อง *อนาคตที่ยั่งยืนมากรากที่แข็งแรง*

ภาพ Roll-up แสดงข้อมูลงานวิจัย ขนาด 80x2.10 เมตร
โดยศุภาศินี บุญเกาะ (วันที่ 24 มีนาคม 2561)

เจ้าแม่โลกพนมดี

ละครเพลงใบพิพิธภัณฑน์

Cast

เจ้าแม่โลกพนมดี
แพรวพรรณ นาวีว่อง
Phraewphan naweewong

Ensemble

น้ำเพชร ดาวสำโรง
Nampeth pewsamrong

ธรรตฤณ ปากะวงดี ณ อัยยา
Thasawarin Palakawong Na Ayudhya

พลาริป ต้นประเสริฐ
Phalarip Tunpresert

เจริญพงษ์ โปสาวัง
Jereunpong Posawang

ไกรฤกษ์ โพรพินธุ์
Krairerk Phopun

ชญารุณ ปิ่นมณี
Chayathorn Pinmanee

ธัญบูรณ์ จันทร์แก้ว
Thanjaboon Jantaeng

ภาพ Roll-up แสดงข้อมูลนักแสดง ขนาด 80x2.10 เมตร
โดยศุภาศินี บุญเกาะ (วันที่ 24 มีนาคม 2561)

เจ้าแม่โลกพนมดี

ละครเพลงในพิพิธภัณฑ์

Cast

อภิวินน์
วิท โพธิ์จุก
Title Potijuk

ปุ่น
วันวิสาข์ โรจนธรรม
Werwisa Rotjanetham

ปุย
ศศิวิมล คล้ายกนก
Sesiwimon Klaytuk

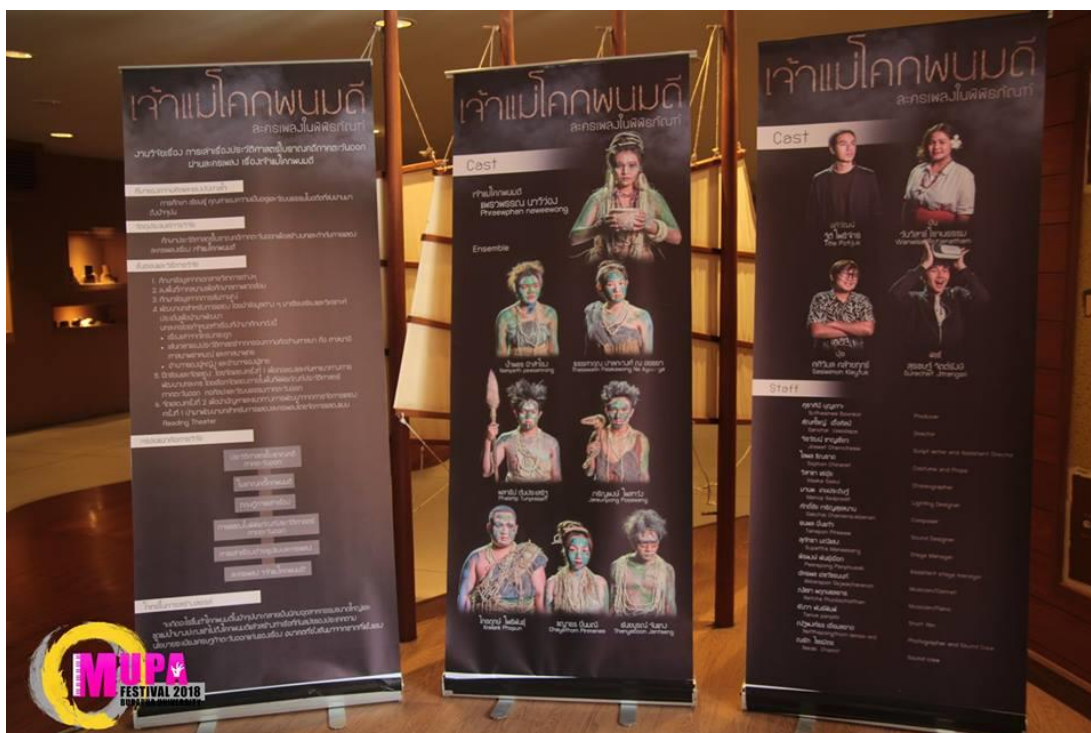
พีชชี
สุรเชษฐ์ จิตรรังษี
Surachet Jitrangsri

Staff

ศุทธาสินี บุญเกาะ Suthasinee Boonkor	Producer
สันทีชเมธี ธีธศิลป์ Sanchai Uaesilap	Director
จิรวินน์ ชานูเชียว Jirawat Cherncheew	Script writer and Assistant Director
โสพล ชินธราด Sophon Chinarat	Costume and Props
วิสาชา แซ่อู๋ Visaka Saeui	Choreographer
มานพ เกษประสิทธิ์ Manop Kespradit	Lighting Designer
ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาม Sekchai Charoensuksanan	Composer
ธนพล ปิ่นแก้ว Tanapon Pinkeaw	Sound Designer
สุภาภรณ์ มณีแสง Supattra Maneesang	Stage Manager
พีรพงษ์ พันธุ์เอนก Peerapong Panphueak	Assistant stage manager
อักรพล เดชวิชรนนท์ Akkrapon Dejwacheranon	Musician/Clarinet
นัชชา พุกขชลธาร Natcha Pruckscholthan	Musician/Piano
ธนาวา พันธุ์พิมพ์ Tanva penpim	Short film
ณัฐพงษ์ธอร์ เอี่ยมสะอาด Nattapongthorn Iemsa-ard	Photographer and Sound Crew
นเรศ ไชยมิตร Nerek Chaimit	Sound crew

ภาพ Roll-up แสดงข้อมูลนักแสดงและทีมงาน
ขนาด 80x2.10 เมตร โดยศุทธาสินี บุญเกาะ (วันที่ 24 มีนาคม 2561)

ภาคผนวก ข
ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
 (โดย ญัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
 (โดย ญัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศีธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศีธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศรีธ เยี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศรีธ เยี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศรี เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศรี เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศรี เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ศรี เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย อนุรักษ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาพบรรยากาศระหว่างการแสดง
(โดย ณัฐพงศ์ธร เอี่ยมสะอาด วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2561)

ภาคผนวก ค
บทละครฉบับสมบูรณ์

บทละครเพลงในพิพิธภัณฑ์เรื่อง
เจ้าแม่โคกพนมดี

งานวิจัยเรื่อง การเล่าเรื่องประวัติศาสตร์โบราณคดีภาคตะวันออกเฉียง

ผ่านละครเพลง เรื่องเจ้าแม่โคกพนมดี
ทุนวิจัยมหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2559
บทละคร เจ้าแม่โคกพนมดี

ตัวละคร

อภิวัดน์ ที่ดิน	วิศวกรหนุ่มหัวก้าวหน้า ทายาทคนเดียวของที่ดินโคกพนมดี ที่ตัดสินใจขาย ให้กับนายทุนต่างชาติที่จะเข้ามาพัฒนาที่ดินเป็นนิคมโคกพนมดี
ปิ่น กลับมาฝึกงาน	มัคคุเทศก์ฝึกหัด เพื่อนสมัยเด็กของอภิวัดน์ นักเรียนประวัติศาสตร์ และทำวิจัยโคกพนมดี
เจ้าแม่โคกพนมดี พิชชี	ตัวละครจากประวัติศาสตร์ เพื่อนสาวเจ้าแม่ไอที เพื่อนของ ปิ่น กับ อภิวัดน์ เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่เด็ก
ปุ๋ย นักแสดงหนุ่มมวอล	เพื่อนสาวท่าทางกระฉับกระเฉงคล่องแคล่วเป็นเพื่อนคู่หูกับพิชชี รับบทเป็นชาวบ้านและตัวละครต่างๆ 5-6 คน

ลำดับบทเพลงที่ใช้ในการแสดง

1. เพลงแสงธรรมส่องอารยธรรม
2. เพลงประเพณีของเรา
3. เพลงหงุดหงิดร้อนใน
4. เพลงนางพญาแห่งโคกพนมดี
5. เพลงประวัติศาสตร์ไร้สาระ
6. เพลงจุดเริ่มต้นของชีวิต
7. เพลงนมัสเต
8. เพลงลมหายใจของวันวาน
9. เพลงอดีตที่ทิ้งไว้

ฉากที่ 1 โศกพนมตรีรำลึก / ห้องลานวัด

ตัวละคร ปัน / เจ้าแม่โคกพนมดี / องชอมชาวบ้าน 5 คน

- ผู้ชมเดินเข้ามาพร้อมกันที่ ฉากที่ 1 ลานวัดเตาปูน ที่ตกแต่งใหม่ให้เป็นการฉลองวันรำลึกถึงประวัติศาสตร์เจ้าแม่โคกพนมดี
- ผู้ชมเข้ามาพร้อมกัน ณ บริเวณห้องลานวัดที่ตกแต่งให้เป็นงานเฉลิมฉลอง
- เริ่มจากเสียงดนตรีเริ่มบรรเลงทำนองเพลงแสงทองแห่งอารยธรรม

แสงธรรมส่องอารยธรรม

*แว่วสำเนียงเสียงแห่งอดีต ผ่านม่านหมอกแห่งกรรม วันเวลาผ่านผัน ดวงวิญญาณยังคงสถิตย์

ตั้งจิตอธิษฐาน คือความทรงจำนภมิตร ศาสนากับชีวิต เปรียบดังจิตคู่กาย

ชีวิตของมนุษย์ เกิดและดับตามวัฏสงสาร ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ จนปัจจุบันยังเวียนวน

เมื่อศาสนาได้ก่อเกิด ต้นกำเนิดศาสนิกชน คือปรัชญาที่สร้างสม เป็นอารยะของเผ่าพันธุ์
แสงสว่างเพื่อใจบริสุทธิ์ เป็นมนุษย์แห่งอารยธรรม ไม่มีดมนเหมือนอยู่ในถ้ำ เพราะวัดคือแหล่งปัญญา

- นักแสดงองชอม ออกมาเป็นชาวบ้าน จัดเก็บของใช้ กำลังเตรียมงานงานรำลึกเจ้าแม่โคกพนมดี
แต่งตัว

ในยุคหิน แบบชาวบ้านโคกพนมดีให้เข้าทำงาน ต่างทำกิจกรรมแตกต่างกัน บ้างขายลอตเตอรี่ บ้าง
เตรียมของมาไหว้บรรพบุรุษ มีทักทายผู้ชมเหมือนเป็นการต้อนรับนักท่องเที่ยว จากนั้นก็พากัน
เดินรำร้องรำทำเพลง

เพลง ประเพณีของเรา

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่าอ่อน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำก่อน

เมื่อเวลาเวียนวนมาครบบรรจบรอบ

วันสำคัญร่วมรำลึกตำนานถิ่น

เป็นประเพณีสืบสานบรรพบุรุษ

สู่วิถีสู่วิตสู่วายชน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำว่าอ่อน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องรำระบำก่อน

- เปิดตัวปันในชุดมัคคุเทศก์สาว เดินออกมาร่วมร้องเพลงกับองชอมชาวบ้าน

ปัน

(ร้องเพลง) เฝ้ารอนับวัน ให้ถึงปี วันที่พี่น้องจะคืนถิ่นพร้อมหน้า

ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของประเพณี เพื่อช่วยกันสานต่อ ไม่ยอมให้เลือนหาย

(คอรัส)

หากไร้ราก ไร้จารีต ไร้ขนบ เหมือนไร้ตัวตนสิ้นวัฒนธรรม
(พร้อมกัน)

คอร์ธ 1 (พูดกับป็น) อ้าวหนูป็น...ต้องขอชมเลย งานวันนี้จัดออกมาได้ดีมาก
คอร์ธ 2 ต้องขอบคุณหนูหลายๆนะที่ช่วยเป็นแม่แรงจัดงานให้
คอร์ธ 3 ไซ่ๆๆ เดี่ยวนี้หายากแล้ว คนรุ่นใหม่ที่ไม่ลืมประเพณีบ้านเกิด
ป็น ไม่เป็นไรเลยจะ หนูก็ลูกโคกพนมดีเหมือนกัน ไม่มีทางลืมวันสำคัญแบบนี้

แน่นอน

- ป็นและชาวบ้านร่วมร้องเพลงต่อ

เฮฮ่า เฮฮา ร้องร่าระบ่าอ่อน

เฮฮ่า เฮฮา ร้องร่าระบ่าอ่อน

- เพลงจบนักแสดงชาวบ้านต่างแยกกันไปทำกิจกรรมของตัวเองเหลือป็นไว้กลางเวทีกล่าวต้อนรับผู้ชม
ที่เป็น

เหมือนนักท่องเที่ยว

ป็น ยินดีต้อนรับทุกท่าน สู่งานรำลึกประวัติศาสตร์โคกพนมดี หรือถ้าจะพูดให้ถูกคือ
“ยุคก่อน

ประวัติศาสตร์” ฉั่นชื่อ ป็น รับหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์บอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาให้
ทุกท่าน

ได้ทราบถึง บรรพบุรุษ ที่ได้ชื่อว่าเป็น รากวัฒนธรรมของภาคตะวันออก

- จากพูด เปลี่ยนเป็นร้องเพลง ทำนองซำๆแต่ให้ความรู้สึกภูมิใจ)

“ประวัติศาสตร์ตำนานที่เลือนหาย

บอกเล่าเรื่องราวแหล่งกำเนิดเป็นที่มา

ตั้งรากฐานแห่งอารยะ

กลายเป็นตำนานเล่าขานถึง บรรพบุรุษเรา

- ตัดสลับไปป็นกำลังรอพิชชีและอภิวัฒน์อยู่

ป็น (ทำท่าทางเหมือนรอใคร) นี่ก็ใกล้เวลาที่ผู้ว่าฯ จะมาเปิดงานแล้ว ไปไหนกันนะ
โอ้ยยย ..เสียงงานหมด (หยิบโทรศัพท์ขึ้นมา) ฮัลโหล พิชชี ได้ยินมั๊ย.. นี่เธออยู่ไหน ฮะ..
อะไรนะ อยู่แยกพนัสนิคม นี่ พิชชีทำไมทำแบบนี้ เธอรู้มั๊ยว่าถ้ามาไม่ทันพิธีเปิดจะเกิดอะไร
ขึ้น รีบขับรถมาเลยนะ อีก 10 นาทีเธอต้องมาถึงที่นี่ เขากำลังเตรียมงานกันอยู่ (หันไปคุย
กับชาวบ้าน รีบเร่งช่วยจัดสถานที่)

ด้วยมนต์แห่งนางพญา
 ดุจดังเทพผู้ยิ่งใหญ่ คุ่มครองปวงประชา
 ปกป้อง พิทักษ์ รักษาผู้คน
 ให้อยู่ดีมีสุขตั้งเวทมนต์
 มนต์แห่งนางพญา

- เจ้าแม่จะร้องเพลงคล้ายท่องคาถาจุดไฟ

โอม เวทย์มนต์แห่งเพลิง
 หลอมรวมอำนาจยิ่งใหญ่
 เสกฐลี ให้กลายเป็นสิ่งเลอล้ำค่า
 ด้วยมนต์ตราแห่งเปลวไฟ

- ไฟเผาเครื่องดินจนกลายเป็นไหใบสวยที่สุด ชาวบ้านต่างให้ร้องชื่นชมเจ้าแม่ ร้องรำทำเพลงจนจบ

อองซอม (ร้อง) ฮู่ ฮ๊ะ ฮู่ ฮ๊ะ ฮูลันลันลา ฮูลันลันลา

ดุจดังเทพธิดา นางพญาผู้ยิ่งใหญ่

เป็นแม่คอยหวังใยลูกทุกคน

ให้อยู่ดีมีสุขด้วยมนต์แห่งนางพญา

ด้วยมนต์แห่งนางพญา

- อองซอมเตรียมแท่นบูชาไฟ ออกมาพร้อมธูปเทียนที่สนุกสนาน ร้องเพลงเปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดีอย่าง
 ยิ่งใหญ่

- เปิดตัวเจ้าแม่โคกพนมดีเดินออกมา (ที่คอเห็นสร้อยคอเปลือกหอยซึ่งเป็นแบบพิเศษมีสำหรับเจ้าแม่
 โคกพนมดีเท่านั้น)เจ้าแม่ร้องเพลงฟังดูน่าเกรงขาม ก่อนที่เจ้าแม่จะเดินไปที่แท่นพิธีเพื่อทำการจุดไฟ
 (อาจจะใช้โปรเจกเตอร์ฉายภาพเปลวไฟรอบๆ บวกกับแสง)

- จบที่ไหใบสวยงามเปลี่ยนเป็นไหใบเก่าแตกหัก โดยอองซอมยกมาสลับ

- ปันเดินเข้ามาหยุดที่ไหใบเก่า เหมือนเป็นคนเล่าเรื่องทั้งหมด โดยอองซอมกลับมาเป็นชาวบ้าน
 ปัจจุบัน

ปัน ในสมัยนั้นผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นเจ้าแม่โคกพนมดีจะมีหน้าที่ทางพิธีกรรมต่างๆ คล้ายหมอผี
 หรือ

หมอขวัญ ซึ่งจะสืบทอดกันผ่านทางเครือญาติหรือจากแม่สู่ลูก และยังเป็นผู้ที่มี
 อำนาจและมั่ง

คั่งที่สุดในหมู่บ้าน (เดินมาที่ไห) ส่วนโบราณวัตถุชิ้นนี้เราขุดพบในหลุมศพเจ้าแม่โคก
 พนมดี

เป็นโบราณวัตถุที่สำคัญ ด้านในยังมีงานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียง
 และโคก

พนมดีอีกมากมาย เชิญตามมาป็นมาได้เลยคะ

- ปั่นเดินนำออกไป
 - ดนตรีดังขึ้นเป็นบรรยากาศประกอบการย้ายชุดชมละคร
- ก่อนผู้ชมจะเดินออกจากห้อง อองซอม 2 คนยืนถือกระดาษสร้อยที่ร้อยด้วยเปลือกหอย แจกให้ผู้ชม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องและบรรยากาศ
- ปั่นและอองซอมช่วยกันพาผู้ชมเดินเข้าไปที่จุดชมละครที่ 2 ระหว่างตัวอย่างบ้านเก่า กับห้องพราหมณ์(มุมมองให้เห็นทั้ง ห้องพราหมณ์ กับ ตู้ที่มีเสียงเรื่องหมู่บ้าน

ฉากที่ 2 ประวัติศาสตร์ไร้สาระ

ตัวละคร ปั่น / พิชซี่ / อภิวัฒน์ / เจ้าแม่โคกพนมดี / อองซอม 2 คน

- ที่จุดชมละครที่ 2 มีสื่อการเรียนรู้ป้ายข้อความ เรื่องศาสนาที่เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยจากผีมาพราหมณ์ และพราหมณ์ไปพุทธวางอยู่จุดต่างๆของห้อง ในนั้นมีรูปเจ้าแม่โคกพนมดีวางไว้ด้วย (เป็นรูปถ่ายนักแสดง)

- เสียงเพลงเปลี่ยนเป็นบรรยากาศเปิดตัว พิชซี่ เพื่อนสาวเจ้าแม่ไอที

- เปิดตัวพิชซี่เดินออกมาท่ามกลางผู้ชมยืนสววยเซิด

พิชซี่ เปลือกหอย...คือเครื่องบ่งบอกฐานะที่สำคัญในยุคสมัยนั้นด้วยเหตุที่ชุมชนตั้งอยู่ติด

แหล่งน้ำ แต่เดิวก่อน บ้านโคกพนมดีตั้งอยู่ที่ อำเภอพนสนิมจังหวัด

ชลบุรีจะมี

ทะเลได้ยังไง เป็นหน้าที่ของพิชซี่ เจ้าแม่ไอทีแห่งโคกพนมดี จะมาแกล้งไข

คะ

- พิชซี่หยิบเครื่อง VR ออกมาใส่ ก่อนปรับมือให้สัญญาณแสงมีดลงพร้อมมีภาพพื้นที่ทะเลฉายขึ้นผ่านเครื่องโปรเจคเตอร์ เห็นเป็นภาพแผนที่ภูมิประเทศในสมัยทวาราวดี

(ภาพจากเครื่อง VR)

พิชซี่ นี่คือแผนที่ภูมิประเทศในสมัยทวาราวดี แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ของน้ำนั้นกินอาณาเขต

มาถึงโคกพนมดี หลักฐานก็คือ

- ภาพโปรเจคเตอร์เปลี่ยนไปเป็นภาพชั้นดินของหมู่บ้านโคกพนมดี

พิชซี่ เมื่อมีการขุดลึกลงไปชั้นดิน ของหมู่บ้านโคกพนมดี ก็ต้องอึ้ง! เพราะในชั้นดินนั้น

เราพบเปลือกหอยมากมายอยู่เกือบทุกบริเวณ ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ว่าในอดีต
นั้นบ้านโคก

พนมดีเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเล อเมซิ่ง!

- ปันเดินเข้าไปสมทบกับพิชชีพูดต่อหลังจากพิชชีพูดจบ
 - ปัน แต่เวลาผ่านไประดับน้ำทะเลก็ลดลงไป เหลือก็แต่เปลือกหอยพวกนี้มัน
เปรียบเสมือน
 - กระดุกของบรรพบุรุษ ที่ถูกฝังเอาไว้ พวกเราเชื่อว่าถ้าหอยเปลือกหอยพวก
นี้ไว้จะทำให้เป็นสิริมงคล

- พิชชีกับปันหันมาตีมือกัน
 - พิชชี เลิศ... (กับคนดู) ปรบมือซิคะ...

- เสียงข้อความใหม่ดังขึ้นจากเครื่องVRของพิชชี ตู๊ดตึ้ง!
 - พิชชี อู๊ย! ข้อความเข้า มีเรื่องให้อัพเดทอีกแล้ว
 - ปัน สมแล้วที่เป็นเจ้าแม่ไอที ชาวไวต์ลวด
 - ปัน นี่พิชชี อย่ามาทำเป็นยิ้มแยมแจ่มใส ถ้าคิดจะเป็นตัวแม่แห่งวงการไอที แต่
นัดแล้วมาสายละก็ ฉันบอกเลยว่า มนต์มืด!!.... สูดมืดมน
 - พิชชี เอาน่า ฉันขอโทษ นี่เิ่งมาทันแล้ว และไม่ต้องกลัวจะเสียงาน เพราะพิชชี
ราชินีแห่งอนาคตผู้มีตาหยั่งรู้โลกหน้าและชะตาชีวิตของมนุษย์ชนอยู่ที่นี้แล้ว
- เสียงข้อความเข้า
- พิชชีกดอ่านข้อความก็ต้องตกใจ
 - พิชชี ปัน...ฉันว่าแกต้องดูนี่
- พิชชีกดเปิดภาพเครื่องVRฉายขึ้นจอโปรเจคเตอร์ เห็นเป็นรูปภาพแผนพัฒนาเศรษฐกิจนิคม
อุตสาหกรรมโคกพนมดี โดย นายอภิวัฒน์

(ภาพกราฟฟิคข่าว)

- ปันอ่านข้อความบนจอภาพ
 - ปัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจนิคมอุตสาหกรรมโคกพนมดี โดย นายอภิวัฒน์

- เสียงดนตรีให้ความรู้สึกทะเลเยือกเยียนดังเข้ามา เพลงสู่อุทยาน
- นักแสดงองชอม 2 คน ในชุดสูทมูฟเม้นท์ให้ความรู้สึกภูมิใจแข็งแรง เปิดตัวอภิวัฒน์เดินออกมาจาก
คนดู

- อภิวัฒน์ ขอต้อนรับสู่ยุคใหม่
- แสงกลับเป็นปกติ
- ปันกับพีชชี้หันไปหาอภิวัฒน์
- ปัน,พีชชี้(พร้อมกัน) อภิวัฒน์ !!!
- อภิวัฒน์ เป็นไง...เฉียบไหม
- ปัน นายทำแบบนี้ไม่ได้นะ ที่นี่คือแหล่งข้อมูลประวัติศาสตร์ที่สำคัญ
- อภิวัฒน์ ไร้สาระ ประวัติศาสตร์อะไร ที่นั่นมันก็แค่ที่ดินด้อยพัฒนา ฉันจะเปลี่ยนไอ้
 กองดินนี้ให้
- กลายเป็นกองทอง
- พีชชี้เข้ามาห้ามศึกไว้ก่อน
- พีชชี้ เดี่ยวก่อน...ใจเย็นวัฒน์ แก่คิดให้ดีกว่านะ ดุสถานที่ประวัติศาสตร์ที่อื่นๆถ้า
 พัฒนา
- ดีๆก็กลายเป็นแลนด์มาร์คที่สำคัญได้เหมือนกัน
- อภิวัฒน์เดินไปที่รูปของเจ้าแม่โคกพนมดี
- อภิวัฒน์ แล้วการเรียนรู้เรื่องมนุษย์หินมันจะช่วยอะไรได้ สู้มีที่ทำมาหากินสร้าง
 รายได้ไม่ดีกว่า
- เหรอ..จะได้ไม่ต้องอายใครที่เกิดเป็นคนโคกพนมดี
- ปันโมโหจะเข้าไปเล่นงานอภิวัฒน์แต่พีชชี้จับเอาไว้
- ปัน พุดจี้ได้ไง นายก็คนโคกพนมดีเหมือนกัน แม่นาย ครอบครัวนาย เป็นคน
 บุກเบิกที่ดิน
- แถบนี้เพื่อการค้นคว้าประวัติศาสตร์มาตลอด แล้วทำไมนาย...
- อภิวัฒน์ เพราะสำหรับฉัน ประวัติศาสตร์มันไร้สาระ...
- ทำนองเพลงเข้ามา

เพลง ประวัติศาสตร์ไร้สาระ

- เนื้อเพลง(ร้องตอบโต้กัน คล้ายโต้ว่าที ดูสมัยใหม่)
- ใจความเพลงถกเถียงเรื่องประวัติศาสตร์ ให้เนื้อเพลงเล่าย้อนประวัติศาสตร์โดยย่อ
- อภิวัฒน์ (ร้องเพลง) ฟังแล้วฟังเล่า จากเด็กจนแก่ ซ้ำไปซ้ำมา ความยิ่งใหญ่จากเมื่อ
 วาน แต่พຽງนี้ต่างหากคือเรื่องสำคัญ
- ปัน (พุด) ถ้าไม่มีเมื่อวานแล้วจะมี วันนี้ พຽງนี้ได้ยังไง ยังไม่เคยศึกษาให้รู้จริง ดี
 ค่าว่าไว้

- นักแสดงองอาจเปลี่ยนเป็นกลุ่มพราหมณ์

นมัสเต

(ระบำพราหมณ์)

นมัสเต นมัสเต นมัสเต

เราศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า ท่านช่วยปิดเป่า ผู้กำหนดชีวิตเรา

ทรงลิขิต ทรงสร้าง ทรงป้องกัน คือพรของสวรรค์ นมัสเต

อ่านมนต์คัมภีร์พระเวท ชาวอารยันคือเหตุแห่งศาสนาพราหมณ์

หากเชื่อในพระเจ้า ท่านจะอวยพร

หากเชื่อในคำสอน เราจะพ้นภัย

หากต้องการสุข จงตั้งจิตอธิษฐาน

หากต้องบำเพ็ญญาน จงตั้งพิธีบูชาไฟ

นมัสเต นมัสเต นมัสเต

- นักแสดงพราหมณ์กำลังทำพิธีบูชา

- ดนตรียังคงคลอในขณะที่นักแสดงพูด

ปิ่น ยุคเปลี่ยนผ่านความเชื่อ จากผี เป็นพราหมณ์ หาทางหลุดพ้น ที่สำคัญเป็น
ยุคที่ผู้ชายกลับมามีอำนาจ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ ผู้หญิงครองเมือง

- ปิ่นเอาสร้อยเปลือกหอยออกมาประกอบการร้อง

อภิวัฒน์ (เดินเข้าไปทำท่าเลียนแบบพราหมณ์) รู้แล้วยังไง เพราะสุดท้ายผู้ชายก็ยึด
อำนาจได้

อยู่ดี

- อภิวัฒน์แย่งเปลือกหอยออกจากมือของปิ่น

- ปิ่นพยายามแย่งคืน

พีชชี ย้อนไปในประวัติศาสตร์ ก่อนจะมีเราในปัจจุบัน เกิดเรื่องราวสำคัญ
มากมาย ให้เรา

จดจำ (ชี้ไปที่รูปเจ้าแม่พนมดี)

ปิ่น ยุคก่อนประวัติศาสตร์ยาวนานกว่าสี่พันปี บอกให้รู้ถึงจุดกำเนิดของวิถีชีวิต
เป็น

ประเพณี เป็นราก สร้างวัฒนธรรม

อภิวัฒน์ รู้แล้วยังไง ไอ้เปลือกหอยพวกนี้ก็เอาไปใช้อะไรไม่ได้ ไร้ประโยชน์ ไม่มีมูลค่า

- อภิวัฒน์โยนสร้อยคอทิ้งไปกับพื้น

- เพลงหยุด

- เจ้าแม่โคกพนมดีออกมา มองตรงมาที่อภิวัดน์ เห็นอภิวัดน์ไม่ยอมเคารพ
อภิวัดน์ เจ้าแม่อะไร แค่ออสเพลย์รีเปล่า ? จะหลอกฉันแค่นี้มันตันไป
- เจ้าแม่ขึ้นนิ้วสั่งให้ลูกน้องจับตัวอภิวัดน์ไว้
- เจ้าแม่โคกพนมดีเดินไปที่อภิวัดน์ทำท่าร้ายมนต์ใส่อภิวัดน์สลบไป จากนั้นลูกน้องพาตัวอภิวัดน์
ออกไป
- เหลือ พิซซี่กับป็นไว้ เจ้าแม่ค่อยๆเดินผ่านพิซซี่กับป็นออกไป
- พิซซี่ เจ้าแม่จับตัวอภิวัดน์ไปแล้ว เอาไงดีป็น
- ป็น คนอย่างนั้นปล่อยให้เจ้าแม่ลงโทษซะให้ชัด
- พิซซี่ เออดี เฮ้ย! ไม่ได้ดิยังงี้อภิวัดน์มันก็เพื่อนเรา เราต้องไปช่วยมัน
- ป็น ไม่ค่อยเต็มใจแต่ไปก็ได้
- พิซซี่ (กับผู้ชม) งั้นพวกเราไปช่วยอภิวัดน์กัน
- ป็นกับพิซซี่พาผู้ชมย้ายไปจุดชมละครจุดสุดท้าย (ระหว่างทางมีเสียงเพลงคลอเป็นบรรยากาศลึกลับ
ระทึก)

ฉาก 3 เจ้าแม่ผู้เสียสละ

ตัวละคร อภิวัดน์ / เจ้าแม่โคกพนมดี / ป็น / พิซซี่ / อองซอม 5 คน

- เจ้าแม่กับลูกน้อง จับอภิวัดน์มัดไว้ เพลงเล่นไปเรื่อยๆ จนป็นมาเข้ามาเป็นการให้คิว เริ่มแสดงต่อ
- ป็นกับพิซซี่พาผู้ชมมาที่บริเวณห้องโคกพนมดี
- ป็นกับพิซซี่แอบอยู่ที่มุมใดมุมหนึ่ง
- เห็นอภิวัดน์สลบอยู่ถูกมัดเอาไว้ โดยมีองซอมชาวบ้านถือหอกเฝ้าอยู่รอบๆ
- เจ้าแม่โคกพนมดีเดินเข้าไปคลายมนต์อภิวัดน์รู้สึกตัวอีกครั้ง เห็นชาวบ้านกับเจ้าแม่โคกพนมดีก็
ตกใจกลัวร้องสาวแตก อ้ากกกก!!!

 เจ้าแม่ (สั่งอภิวัดน์) เจียบ!!

- อภิวัดน์ปิดปากเจียบ

 เจ้าแม่ ที่นี่คือที่ไหน ไยแตกต่างจากที่ๆข้าอยู่ ทุกสิ่งทุกอย่างแปลกประหลาดเกิน

เข้าใจ

 อภิวัดน์ ผมก็ไม่รู้ว่าจะท่านมาได้ยังไง แต่ที่นี้คือโคกพนมดีในโลกอนาคต ท่านคง

ทะลุมิติมา

 เจ้าแม่ มนต์มีด !!

- เจ้าแม่รีบสั่งลูกน้องเอาหอกเตรียมแทงอภิวัดน์

 อภิวัดน์ มนต์มีดอะไร ไม่มี ใจเย็นๆกันก่อนนะ (เห็นท่าไม่ดี) ช่วยด้วย!

- ป็นเข้ามาห้ามไว้

ปิ่น เดี่ยวก่อนคะเจ้าแม่

- ทุกคนหยุด เจ้าแม่หันไปที่ปิ่น
เจ้าแม่ ไปจับพวกมันไว้ !
- อองซอมวิ่งไปจับปิ่นกับพีชชีไว้
- เจ้าแม่เดินไปดูสร้อยเปลือกหอยของปิ่น
เจ้าแม่ เจ้าคนโคกพนม..
- เจ้าแม่ส่งสัญญาณให้ปล่อยตัวปิ่นกับพีชชี
เจ้าแม่ บอกข้าหน่อย ข้ามาอยู่ที่นี้ได้ยังไง
- ปิ่นหันไปบอกให้พีชชีช่วยตอบ
พีชชี อย่าพึ่งหลักวิทยาศาสตร์เลย ตอนนี้น้ำมันเกินกว่านั้นไปมากแล้ว สู้เค้าปิ่น
ปิ่น ฉันทก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่ที่แน่ๆนี่ไม่ใช่ยุคของท่าน แต่เป็นยุคที่เวลาผ่านไป
แล้วกว่าสี่พัน
ปี
เจ้าแม่ สี่พันปี ?
- เจ้าแม่กับชาวบ้านแปลกใจหันมองหน้ากัน
เจ้าแม่ แล้วหมู่บ้านของข้าเป็นยังไงบ้าง บ้านโคกพนมดี ยังอุดมสมบูรณ์ดีใช่ไหม
- ปิ่นกับพีชชีมองหน้ากันพูดไม่ออก ได้แต่อ้ออึ้ง
อภิวัดณ์ มันไม่เหลืออะไรแล้ว
- ทุกคนหันไปที่อภิวัดณ์สายตาดูเตียน
อภิวัดณ์ ถ้าไม่เชื่อท่านก็ไปดูให้เห็นกับตา (ทำท่าให้มองไปที่ตู้โชว์หลุมศพ) โน่นไง...
- เจ้าแม่โคกพนมดีเดินไปที่ตู้หลุมศพท่าทางสะเทือนใจกับภาพที่เกิดขึ้น
อภิวัดณ์ เข้าใจแล้วใช่ไหม ...ที่นี้ก็ปล่อยผมได้รึยัง
- เจ้าแม่มองไปที่อองซอมแล้วพยักหน้าเป็นสัญญาณให้ปล่อยตัว
- อองซอมวิ่งไปแก้มัดอภิวัดณ์
เจ้าแม่ ไม่เหลืออะไรเลย เหลือเพียงซากและโครงกระดูก แล้วบ้านเมืองตอนนี้เป็นอย่างไร
บ้าง
- ดนตรีเข้า บรรยากาศเศร้า

- อองซอม 2 สักเวยตัวเองแต่เทวา
 อองซอม 3 หนึ่งชีวิต แลก กับความอยู่รอดของหมู่บ้าน
 อองซอม 4 ท่านตัดสินใจโดยไม่ลังเล
 อองซอม 5 เจ้าแม่พนมดี นางพญาผู้เสียสละ
- เจ้าแม่โคกพนมดีเดินไปใกล้จะถึงหลุมศพ
 - อภิวัดณ์ ทำไมท่านต้องทำขนาดนั้น
 - ปันกับพิชชีเดินเข้าไปห้ามอภิวัดณ์
 - เจ้าแม่เดินมาหยุดที่หน้าหลุมศพ
 - เจ้าแม่พนมดี ที่นี่คือบ้านของข้า ผู้คนของข้า รากเหง้าของข้าถือกำเนิดที่นี่ สิ่งเดียวที่ข้าต้องการคือ
 - ส่งผ่านสิ่งเหล่านี้ไปสู่ลูกหลาน ให้ชีวิตดำเนินต่อ ให้ความหวังยังอยู่ต่อไป ให้รากนี้
 - แข็งแกร่งพอที่พวกเขาจะสานต่อ
 - อภิวัดณ์ แต่ความจริงก็ไม่มีใครจำท่านได้ ไม่มีใครให้ความสำคัญกับท่าน ท่านเป็นเพียงอดีตที่
 - ค่อยๆหายไป ไม่มีใครรู้ด้วยซ้ำว่าท่านยอมสละตัวเองเพื่อใคร
 - เจ้าแม่โคกพนมดีหันมามองอภิวัดณ์ด้วยรอยยิ้ม ก่อนจะเอาสร้อยคอเปลือกหอยไปสวมให้อภิวัดณ์
 - เจ้าแม่ ข้าทำในสิ่งที่ข้าทำได้แล้ว ต่อไปก็ขึ้นอยู่กับพวกเจ้าแล้ว
 - ทำนองเพลงลมหายใจของวันวาน
 - (ร้อง) รากไม้ฝั่งลึกเพียงใด ไม่อาจยืนหยัดได้ หากไร่น้ำเลี้ยง
 - รากเหง้าแข็งแรงเพียงใด ไม่อาจทนไหวหากไร้ ผู้ใดสานต่อ
 - เจ้าแม่โคกพนมดีค่อยๆเดินออกไปทางต้นโกกงาง จนหายออกไปพร้อมอองซอม
 - แสงเปลี่ยนกลับมาเป็นปัจจุบัน
 - เหลือ อภิวัดณ์ ปัน พิชชี ยืนมองหลุมศพของเจ้าแม่โคกพนมดี
 - อภิวัดณ์ (ร้อง) มันไม่เหลืออยู่ ทุกสิ่งเกิดขึ้นและหายไป
 - มันไม่เหลืออยู่ แม้อยากให้เป็นแค่ฝันไป
 - สิ่งที่เคยवादไว้ ตอนนี้มีเพียงแค่ความว่างเปล่า
 - มันไม่เหลืออยู่...เลย
 - ปันมองอภิวัดณ์อย่างเห็นใจก่อนค่อยๆเดินเข้าไปปลอบ
 - ปัน (ร้อง) ลองคิดดูก่อน ทุกสิ่งเกิดขึ้นไม่หายไป

ลองคิดดูใหม่ ตอนนี้อย่างมีลมหายใจ
จะไม่ลืมความหลัง ถึงแม้เราจะต้องเดินก้าวไป
ทุกสิ่งเกิดขึ้นในใจ มีตัวตน...

(พร้อมกัน)

จะคงเดินต่อไป ไม่เกรงพายุลูกใด เพราะยังมีรากคงไว้ เป็นหลักยึดไว้ในใจ
จะเล่าขานต่อ จะสืบสานต่อ โลกจะหมุนวนเปลี่ยนเช่นไร ไม่อาจยังอยู่
แต่ให้รู้ไว้ ว่าเรามีที่มา....

- อภิวัฒน์ ปัน พิซซี่ เอาสร้อยเปลือกหอยไปวางไว้ในหลุมศพ ก่อนจะหันมาพูดกับผู้ชม
- เพลงอดีตที่ทิ้งไว้ข้าง อองซอมออกมา

อดีตที่ทิ้งไว้

เวลาผ่านไปเท่าใด ความทรงจำจะย่ำเตือนให้คิด
ถึงร่องรอยความงามของอดีต ไว้สะกิดเหมือนเป็นแผลไม่อาจลืม
แต่ละวันมุ่งมันเดินไปข้างหน้า จนลืมคนรักที่ดับสูญ
เก็บกระดูกเป็นเครื่องหมายความอาดูร เป็นอนุสรณ์ความดีงามที่สร้างมา
(พร้อม) แม้ดินกลบร่างที่ฝังไว้ จากคนรักกลับกลายเป็นผี
บรรพบุรุษฝากไว้ซึ่งความดี เพื่อสานต่อสร้างบุญกุศลธรรม
เรามีญาติชาติพันธุ์ฝังอยู่ ให้ได้รู้รากวงศ์ตามวิถี
อดีตที่ทิ้งไว้จนวันนี้ คือร่องรอยอารยวิถีบรรพชน (ซ้ำ 2 ครั้ง)

อภิวัฒน์ ขอเชิญทุกท่านร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรำลึกถึงการเสียสละของบรรพบุรุษ
ปัน ด้วยการเอาสร้อยเปลือกหอยวางลงในหลุมศพเจ้าแม่ด้วยกัน

- อองซอมออกมาพาคนดูเรียงแถวฝังเปลือกหอยลงในหลุมศพเจ้าแม่โคกพนมดี
- ปัน ทางออกทางด้านซ้ายมือ หรือท่านสามารถจะเดินย้อนกลับไปได้

ประวัติศาสตร์พร้อม

ถ่ายรูปกับตัวละคร ต่างๆด้านขวามือได้ตามสะดวก สดแล้วแต่ท่านตัดสินใจ
ขอบคุณค่ะ

- อภิวัฒน์หยิบโทรศัพท์ออกมากดโทรออก เลือกลงจะเดินออกไปทางขวามือเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์
- อภิวัฒน์ สวัสดีครับผมอภิวัฒน์นะครับ เรื่องแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของดไว้ก่อนนะ
ขอบคุณครับ

- ดนตรีบรรเลงเพลงส่งท้าย ทำนองเพลงนางพญาโคกพนมดี

ป็น พี่ชี่ ร้องด้วยกัน

“ประวัติศาสตร์ตำนานที่เลื่อนหาย
บอกเล่าเรื่องราวแหล่งกำเนิดเป็นที่มา
ตั้งรากฐานแห่งอารยะ
กลายเป็นตำนานเล่าขานถึง บรรพบุรุษเรา
เจ้าแม่พนมดี”

ดนตรีบรรเลงโน้ตสุดท้าย

จบการแสดง

ภาคผนวก ง
โน้ตเพลงประกอบละครเพลงเรื่อง เจ้าแม่โคกพนมดี

Vocals

แสงธรรมส่องอารยธรรม

[จากบทละครในพิพิธภัณฑ์ภาคตะวันออกเฉียงเจ้าหญิง โศกพนมดี]
ประพันธ์โดย สันที ไขวญ์ เอื้อศิลป์

Moderato (♩ = c. 90) ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาม

แว่ว สำเนียง เสียง แห่ง อ-ติด

7 ผ่าน ม่าน หมอก แห่ง กรรม วัน เว-ลา ผ่าน ผัน ดวง วิญ-ญาณ ยัง คง ส-ถิตย์

13 ตั้ง จิต อ - ธัม - มาน คือ ความ ทรง จำ น-ฤ-มิตร ศา - ส-นา กับ ซี-วิต เปรียบ ตั้ง จิต คู่

20 กาย ซี - วิต ของ ม - นุษย์ เกิด และ ตับ ตาม วั-ฏ-สง - สาร ตั้ง แต่ ยุค ดึก-ดำ-

26 บรรพ์ - จน ปัจ-จุ - บัน ยัง เวียน วน เมื่อ ศา-ส-นา ได้ ก่อ เกิด - ต้น กำ เน็ด ศา-ส-นิ-ก - ขน

33 คือ ปรัช-ญา ที่ สร้าง สม เป็น อา - ร - ยะ ของ เผ่า พันธุ์ แสง ส-ว่าง เพื่อ ใจ บ-ริ-สุทธิ์ เป็น ม-

39 นุษย์ แห่ง อา-ร-ย - ธรรม ไม่ มีต มน เหมือน อยู่ ใน ถ้ำ เพราะ วัต คือ แหล่ง ปัญ-ญา

Vocals

ประเพณีของเรา

[จากบทละครในพิพิธภัณฑ์ภาคตะวันออกเฉียงใต้]
ประพันธ์โดย จิรวัดน์ ชาญเขียว

ประพันธ์เพลงโดย คักดีชัย เจริญสุขสนาม

Moderato (♩ = c. 108)

เฮ ฮ้า เฮ ฮา ร้อง ะ - บ่า ร้า ว่อน เฮ

ฮ้า เฮ ฮา ร้อง ะ - บ่า ร้า ก่อน เมื่อ เว-ลา เวียน มา ครบ บรร-จบ รอบ วัน สำ-คัญ ร่วม ร้า - ลึก ต้า-นาน ถิ่น

เป็น ประ-เพ-ณี สิบ - สาน บรร-พ - บุ-รุษ คู่ วิ-ถี คู่ ซี - วิต คู่ เยา - ว - ขน

เฝ้า รอ นับ วัน ให้ ถึง ปี วันที่ พี่น้อง คิน ถิ่น พร้อม หน้า

ร่วม เป็น ส่วน หนึ่ง ของ ประ-เพ-ณี เพื่อ ช่วย กัน สาน ต่อ ไม่ ยอม ให้ เลือน หาย

หาก ไร่ ราก ไร่ จา - ริด ไร่ ช - นบ เหมือน ไร่ ตัว ตน สิ้น วั-ฒ-น - ธรรม

46 Am **2** Am

เฮ ฮ้ำ เฮ ฮา ร้อง ระ - บำ รำ_____ ว่อน เฮ

54 **2** G Am

ฮ้ำ เฮ ฮา ร้อง ระ - บำ รำ_____ ก่อน

62 *Slowly* ♩ = 70 G C F Em

ประ-วั-ติ - ศาสตร์_ ตำนาน ที่ เลือน หาย_ บอกเล่า เรื่อง ราว หล่ง กำ-เนิด เป็น ที่

67 Am Dm Em F G G7

มา_____ ตั้ง ราก ฐาน_____ แห่ง อา-ร - ยะ_____ กลาย เป็น ตำนาน เล่า ขาน_____ ถึง บรรพ-บุ-รุษ ของ เรา

73 C C F G G

เจ้า แม่ พนม - ติ

Vocals

หงุดหงิดร้อนใน

[จากบทละครในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าหญิง โศกพนมตี]
ประพันธ์โดย สันหทัยชูญี เอื้อศิลป์

ประพันธ์เพลงโดย ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนาม

Allegro (M.M. ♩ = c. 120)

(อี๋)อา กาศ ร้อน หงุด-หงิด ฝุ่น ควัน ฟู้ง ตื่น แต่ เข้า รีบ เร่ง มา ที่ นี้ ไม่มี

ความ เป็น มือ อา-ชีพ แอ่ สิ้น ดี มา นั้ง รอ ที่ นี้ เสีย เว - ลา เว-ลา นัด ถ้า มา ข้า เขา เรียก มา สาย— จะ ทำ อะ-

ไร ควร วาง แผน จะ ไม่ สายแบบ นี้ มา ถึง ก่อนเตรียมงาน ก็ จะ ดี สม กับ ที่ มา ศึกษา-มหา-วิทยา - ลัย— อีก ห้า นา-

ที่ ถ้า ไม่ มา ฉัน จะ กลับ แล้ว มา เอา เปรียบเทียบ สิทธิ์ ชัก ทน ไม่ ไหว วา-ระ แอ่ แห่งชาติ จะ ทำ ใจ— ความ ตรง เว-

ลา ท่อง ไร่ คือ สม-บัติ ผู้ ดี รอ อีก นิด ฉัน ว่า ทุก คน กำ-ลั้ง มา อาจ ชับ รถ วน หา ที่ จอด ไม่ ได้ ขอ เว-

ลา อีก ห้า นา - ที่ พอ เข้า ใจ เอา พัด มา ฉัน พัด ให้ ใจ เย็น เย็น

Vocals

เจ้าแม่พนมดี

[จากบทละครในพิพิธภัณฑ์ภาคตะวันออกเรื่องเจ้าหญิงโคกพนมดี]
ประพันธ์โดย จีรวัดน์ ชาญเขียว

ประพันธ์เพลงโดย คักดีชัย เจริญสุขสนาม

Slowly ♩ = 70

ประ-วั-ติ - ศาสตร์ - ตำ-นาน ที่ เลื่อน หาย - บอ กเล่า เรื่อง

5

ราว แผลง กำ-เนิด เป็น ที่ มา - - - - - ตั้ง ราก รุาน - - - - - แห่ง อา - ร - ยะ - - - - - กลาย เป็น ตำ -

9

นาน เล่า ขาน - - - - - ถึง บรร - พ - ุ - รุช ของ เรา เจ้า แม่ พนม - ดี

Vocals

นางพญาโคกพนมดี

[จากบทละครในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติวัดราชโอรสาราม กรุงเทพฯ
ประพันธ์โดย สัมพันธ์ ชาญศิลป์]

ประพันธ์เพลงโดย คึกคักชัย เจริญสุขสนาม

Slowly $\text{♩} = 84$

Ebm Ebm

อยู่ ชะ อยู่ ชะ อยู่ ลั่น ลั่น ลา อยู่ ชะ อยู่ ชะ อยู่ ลั่น ลั่น ลา ดุจ

5 **Ebm Abm**

ตั้ง เทพ ธิ-ดา นาง พ-ญา ผู้ ยิ่ง ใหญ่ เป็น แม่ คอย ห่วง ใย ลูก ทุก คน ให้ อยู่ ดี มี สุข— ด้วย

10 **B Db Gb B Db Gb Ebm**

มนต์ แห่ง นาง พ-ญา ด้วย มนต์ แห่ง นาง พ-ญา ดุจ ตั้ง เทพ ผู้ ยิ่ง ใหญ่ คุ่ม

15 **Gb Ebm Abm B Db**

ครอง ปวง ประ-ชา ปก บัณฑิต พิ-ทักษ์ รัก-ษา ผู้ คน ให้ อยู่ ดี มี สุข— ตั้ง เวท-มนตร์ มนต์ แห่ง นาง พ-

20 **Gb Ebm Abm Db**

ญา โอม เวท มนต์ แห่ง เพลิงหลอม รวม อำ-นาจ ยิ่ง ใหญ่ เสก ฤ - ลี ให้ กลาย เป็น สิ่ง เลอ ล้ำ

25 **Ebm B Db Gb Ebm Ebm**

คำ ด้วย มนต์-ตรา แห่ง เปลว ไฟ อยู่ ชะ อยู่ ชะ อยู่ ลั่น ลั่น ลา อยู่

32 **Ebm**

ชะ อยู่ ชะ อยู่ ลั่น ลั่น ลา ดุจ ตั้ง เทพ ธิ-ดา นาง พ-ญา ผู้ ยิ่ง ใหญ่ เป็น แม่ คอย ห่วง ใย ลูก ทุก คน ให้ อยู่

37 **Abm B Db Gb B Db Gb Gb**

ดี มี สุข— ด้วย มนต์ แห่ง นาง พ-ญา ด้วย มนต์ แห่ง นาง พ-ญา

Vocals

จุดเริ่มต้นของชีวิต

[จากบทละครในพิพิธภัณฑ์ภาคตะวันออกเรื่องเจ้าหญิง โคกพนมดี]
ประพันธ์โดย สันที ไข่มุก เอื้อศิลป์

ศักดิ์ชัย เจริญสุขสนามาน

Slowly ♩ = 70

Bm Em7 F#7 Bm Em7 C#7 Bm

ชี-วิต หนึ่ง เกิด ____ ชี-วิต หนึ่ง

6 Em/B E7sus4/B Bm Em D C#m7(b5)

ดับ เมื่อ เริ่ม ต้น ก็ มี ____ วัน ลับ ดับ สิ้น ต่าง ต่อ - ลู แยก อำ-นาจ สร้าง แผ่น ดิน แม้ พลัด

11 Bm A7 D Bm Em/B Bm

ถิ่น พราก ลูก จาก รัง เสียง ระ-งม ร้อง ลั่น บน ส-นาม รบ เสียง ส-งบ ผู้ แพ้

16 Bm A G F#m 3 Em Bm A D

พ่าย ตาย เป็น ผี จะ สร้าง เมือง สร้าง บาป ปราบ ท-ร - ทั ใช้ เลือด ล้าง ๓ - ร ณี เพื่อ กำ ชัย

21 G A7 D Em Bm Em A

ทรง ____ นาม พระ-เจ้า ตาก-สิน ม-หา - ราช สร้าง ขาด ปราบ อ-ริ ให้ ต้น จาก ฝัน ร้าย แล้ว สร้าง

26 Em C#m7(b5) G A D Bm

บ้าน ทรง หลัก เมือง ฉ - ลอง ชัย แล้ว เดิน ทาง ปราบ ภัย ที่ จัน ท-บุ - รี เมือง เล็ก เล็ก ริม ทะ-

31 A Bm Bm A Bm Bm D Em

เล ตะ-วัน รุ่ง สม - บุรณ์ สุข ค้า ขาย ย้าย ถิ่น ใหม่ วัน เว-ลา ผัน เปลี่ยน ผู้ คน มาก-มาย

36 G A G A7 D

เมือง ข-ยาย 3 วั-ฒ-น-ธรรม © นาม ชล - บุ - รี

Vocals

นมัสเต

[จากบทละครในพิพิธภัณฑ์ภาคตะวันออกเฉียงโคกพนมดี]
ประพันธ์โดย สัมพันธ์ไชยย์ เอื้อศิลป์

ประพันธ์เพลงโดย คักดีชัย เจริญสุขสนาม

Allegro (M.M. ♩ = c. 120)
Am7 Am7 Am7

น - มัส เต น - มัส เต น - มัส

7 Am7
เต เรา ศรัท - ธา ใน พระ ผู้ เป็น เจ้า ท่าน ช่วย บัด เป่า กำ - หนด ชี - วิต คน ทรง ลิ -

13 Dm7 G Am7 Dm
ขิต ทรง สร้าง ทรง ป้อง - กัน คือ พร ส - วรรค์ น - มัส เต อ่าน มนต์ คัม - ภีร์ พระ -

19 Am Em G Am Em7 Am7 Em7
เวท _____ ชาว อา - ร - ยัน คือ เหตุ แห่ง ศา - ส - นา พราหมณ์ หาก เชื่อ ใน พระ - เจ้า ท่าน จะ อวย -

25 Am7 Em7 Am7 Em7 Am7 Em7
พร หาก เชื่อ ใน คำ สอน เรา จะ พัน _____ ภัย หาก ต้อง - การ _____

31 Am7 Em7 Am7 Em7 Am7 Em7
สุข จง ตั้ง จิต อ - ธิษ - ฐาน หาก ต้อง บำ - เเพ็ญ ญาณ จง ตั้ง พิ - ธี บู - ชา

37 Am7
ไฟ น - มัส เต น - มัส เต น - มัส เต

Vocals

ลมหายใจของวันวาน

[จากบทละครในพิพิธภัณฑ์ภาคตะวันออกเรื่องเจ้าหญิงโคกพนมดี]
ประพันธ์โดย จีรวัดน์ ชาญเขียว

ประพันธ์เพลงโดย คักดีชัย เจริญสุขสนาม

Piano F B \flat C F B \flat C

มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ ทุก สิ่ง เกิด ขึ้น และ หาย ไป _____

5 C F B \flat C Am Dm Gm C

_____ มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ แม้ อยาก ให้ เป็น แค่ ฝัน ไป _____ สิ่ง ที่ _____ เคย วาด ไว้ _____ ตอน นี้ มี แค่ เพียง ความ ว่าง

10 Am C Dm C F Dm Dm/C Dm/B \flat A7 Cue!!! A7

Safety $\text{♩} = 70$

เปล่า _____ มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ เลย _____

18 Scence Change $\text{♩} = c. 144$ Tempo!!! Dm Em F G A \flat B \flat A \flat B \flat Cm

ก่อน เคย ขึ้น มั่น สม- บุรณ อยู่ เป็น สุข _____ มี น้ำ มี

23 A \flat B \flat E \flat Fm B \flat

ปลา อิ่ม เอม พอ กิน ไม่ ต้อง ทิว ไท _____ แล้ว มัน เกิด อะ-ไร _____ ทำ-

26 Scence Change $\text{♩} = c. 144$ Gm C+7 Dm Em F G

ไม ชุม-ชน ถึง หาย ไป _____

29 G A F#m Bm Em A D Em A F#m Bm

เหมือน ฟ้า แกล้ง เกิด ภัย แล้ง แม่ น้ำ หด หาย ไร่ ฝน จาก ฟ้า ทุ่ง นา ถูก เพลิง เฆว วอด-วาย ผู้

35 F#7 Bm G A F#m B

คน ล้ม ตาย จาก ความ หิว _____ ศรีท - ธา แดก กระจ-จาย _____ ต่าง คน ต่าง เรียก ร้อง _____

40 EmF#m G6 F#7sus F#7 Bm Am Am/G Am/F

Slowly (On Cue) ♩ = 60

พิ - ธี กรรม แห่ง นาง _____ พ-ญา

46 E7 Am Am/G Am/F

50 G Ab Bb Gm Cm Fm Bb Eb

Tempo!!!

ราก ไม่ ฝัง ลึก เพียง ไต _____ ไม่ อาจ จะ ยืน หยัด ได้ _____ หาก ไร _____ น้ำ เลี้ยง _____ ราก

55 Ab Bb Gm Cm Gm Bb Cm Bb Ab6 G

เหง้า แข็ง แรง เพียง ไต _____ ไม่ อาจ จะ ทน รับ ไหว หาก ไร _____ ผู้ ไต สาน ต่อ _____ มัน ไม่ เหลือ

60 C F G G C F G

อยู่ _____ ทุก สิ่ง เกิด ขึ้น และ หาย ไป _____ มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ แม้ อยาก ให้ เป็น แค ฝัน ไป _____

65 Em Am Dm G Em G Am G C

สิ่ง ที่ _____ เคย วาด ไว้ _____ ตอน นี้ มี แค เพียง ความ ว่าง เปลา _____ มัน ไม่ เหลือ อยู่ _____ เลย _____

70 A D G A A D

ลอง คิด ดู ใหม่ _____ ทุก สิ่ง เกิด ขึ้น ไม่ หาย ไป _____ ลอง คิด ดู ใหม่ _____ ตอน

75 G A F#m Bm Em A F#m A G A

นี้ ยัง มี ลม หาย ใจ _____ จะ ไม่ _____ ลืม ความ หลั่ง ถึง แม้ เรา ยัง ต้อง เดิน ก้าว ไป _____ ทุก สิ่ง เกิด ขึ้น ใน ใจ _____ มี ตัว

80 Bm Bm A Bm Em A F#m Bm

ตอน _____ จะ คง ต้อง เดิน ต่อ ไป _____ ไม่ เกรง พา-ยุ ลุก ไต _____ เพราะ

85 Em A F#m Bm Em Bm

ยัง มี ราก คง ไว้ _____ ไว้ เป็น หลัก ยึด ใน ใจ _____ จะ เล่า ขาน _____ สืบ-สาน ต่อ _____ โลก จะ

88 F#m E7 Am6 Em A Bm Bm

หมุน วง เปลี่ยน เช่น ไร ไม่ อาจ รัง วั _____ แต่ ให้ รั _____ ว่า เรา _____ มี ที่ มา

Vocals

อดีตที่ทิ้งไว้

[จากบทละครในพิพิธภัณฑ์ภาคตะวันออกเรื่องเจ้าหญิง โศกพนมดี]
ประพันธ์โดย สันที ไข่มุก เอื้อศิลป์

ประพันธ์เพลง โดย คักดีชัย เจริญสุขสนาน

Slowly $\text{♩} = 70$

Gm Gm/F Gm/E♭ A7 Gm Gm/F

เว - ลา ผ่าน ไป เท่า

7 Gm/E♭ D7 Cm Cm Gm Gm

ไต่ _____ ความ ทรง จำ จะ ย้ำ เตือน ให้ คิด _____ ถึง ร่อง

13 Cm F Gm Gm Cm F

รอย ความ งาม ของ อ - อดี _____ ไว้ สะ - กิด เหมือน เป็น ผล ไม่ อาจ

19 B♭ D7 Gm Gm/F Gm/E♭ D7

ลืม แต่ ละ วัน มุ่ง มั่น เดิน ไป ข้าง หน้า จน

25 Cm Cm Gm Gm Cm F

ลืม คน _____ รัก ที่ ดับ สูญ _____ เก็บ กระ - ตุก เป็น เครื่อง หมาย ความ อา -

31 Gm Gm Cm F B♭ D7

ดู _____ เป็น อ - นุ - สรรณ์ ความ ดี งาม ที่ สร้าง มา

37 Gm Gm/F Gm/E♭ Gm Cm Cm

แม้ ดิน กลบ ร้าง ที่ ฝัง ไว้ จาก คน รัก กลับ

43 B \flat D7 Am7(\flat 5) Am7(\flat 5) F Gm

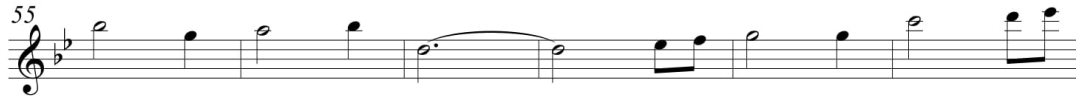
กลาย เป็น ผี บรรพ - บุ - รุษ ผาก ไร่ ซึ่ง ความ - ดี

49 Cm Cm F F B \flat A7

เพื่อ สาน ต่อ สร้าง บุญ ฤ - ศล - ธรรม เรา มี

55 Gm Gm9/F Gm/E \flat D7 Cm F

ญาติ ชาต - พันธุ์ ผัง อยู่ ให้ ได้ รั้ ราก พงศ์ ตาม วิ -

61 B \flat D7 Cm Cm Gm Gm

ี่ อ - ดิต ที่ ทั้ง ไร่ จน วัน นี้ คือ

67 F Em7 A7 Gm G7 Cm Cm

ร่อง รอย อา - ร - ย - วิ - ถี บรรพ - พ - ชน อ - ดิต ที่ ทั้ง ไร่ จน วัน

74 Gm Gm F Em7 A7 Gm F Gm

นี้ คือ ร่อง รอย อา - ร - ย - วิ - ถี บรรพ - พ - ชน